

NYPL RESEARCH LIBRARIES

3 3433 08162299 9

OT
NW F

Band

Digitized by Google

0t

NW

4/116-145
ÖT

SZOMORU JÁTÉK.

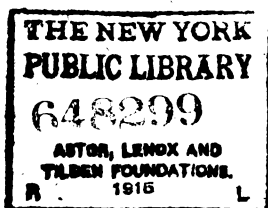
IRTA

EGY HAZAFI.

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

S Z E B E N B E N

1 8 8 7.

Imprimatur. M. Vásárhelyini

Die 15. Mensis Februarii 1817.

Paulus Horváth
Archidiaconus Marusiensis
Párochus Váasárhelyiensis
et Censor Librorum.

ÉDES HAZÁM!

Mint az Anya a' gyűgyögésen kezdő beszédet vedd kedvesen ezen próbát! de ha látod hogy ezen a' nyelven szollani nem fogok, ints-meg mérszségemért; 's azonnal meg-némulva, más nyelven próbálom meg nyerni szeretetedet: tsak: kérlek; bár annyiba kedvezz! hogy az idő: részelője ezeken igen kevésé volt. . . tsak: kösöltetni bátorodom az ujj: bőr: hogy tudjam jó lefsz-é, 's a' *Nonus annusig* miveljem-é a' szöllöt, vagy a' mostoha klimához képpet egyebet neveljek.

Nevetlenségemnek' mentségei:

1. Fátyol alatt jelenve-meg. mint az Aræopagusba; engedtsék-meg alatta pirulnom-el, a' mikor gyaláznak: 's

a' leg-jobb indulatból se fedezzen-fel, a' ki, ha mi kevés ártatlan örömem lenne; annak fűszerét méreggel fel-váltani nem akarja.

2. Bene qui latuit vixit: talám közönségesen szégyent kellene' tenni arra, ha ki-tudodnék a' szerző; hogy a' tsupa belső ösztönből irt munkák egy arra rendelt helyre bététetvén, a' Bírák, (ki-választott Szentjei a' Hazának) a' méltot ki-adnák. Ez a' titkolódás, ha nem csak annyi volna, mint a' köntös egy szépség kellemein; véghetetlen sokkal kevesebbet ártana, mint a' ki-tettzés: ha sok munka nem születnék e nélkül; fel-támadna a' tsudált örök oszlopok alól a' szeretet eggyesége; 's annak sokkal szebb más ábrázatu gyermekei születnének... Mely rút, hogy minden a' más homályában kíván fényleni... mely szép volna a' szeretet harmoniája; ha minden a' maga hangjával; az egésznek gyönyörűségébe olvadna egybe... Ah! de mikor tér-meg a' Szeretét az ő köz pontjára? Mikor szünik - meg kiki a' világ közép pontjának' tenni magát? ... Az é az út a' Szenteknek eggyeségére, 's az Istennek Országá felé, hogy kiki magát meg-külömböztetni kívánja, jól-lehet az égtörvénnyel mindent eggyesztet. Ugyanis az egység a' testi, 's erköltsi világba a' törvény: ebbe is mint amabba

a' köz vonszodás ereje uralkodik; mellynek (mint a' minden Napoknak fő Napja), úgy mosolyog közép-pontjából a' mennyei Atya szeretete az egész világra... 's minden gyermekeit magához egybe hívja.. Ez az eredeti erő, egy más félre-vonóval írja a' lételek élete különböző formájú abrontsait... A' tsetsemő meg indul 's a' virtuos Oreg vissza-tér; ábrázatján a' kegyesség fénye mutatja a' közel Napot; mely midőn a' testi világ hófszu hadja után veszi-el a' magáét, a' mennyei részt oda-vonja magához; a' hol az örökkévalóság karikájába foly, a' minden világokból egybe-gyűlt jók innepe, az Isten színe előtt... 's a' véghetetlen szépségnek mindég ujj kellemeitől elragadtatva imádunk örökké!!!

Minél jobb valaki; annál tökéletesebben hiszi, és érzi oda való vonatkoztatását... Minden tselekedet aránnya erre legyen!... Az egység legyen mindennek a' tzielja!..

De azt gondolja valaki; hogy *pro sua doma* beszéli ez az ember, 's ha ki-tetzhetnék, maga lenne egy; 's nem osztaná-fel ditsőségét: akkor meg-válnék, hogy nem csak jövődöt mondok, é ezer esztendőkre.

Most igaz hogy inkább a' félelem mint virtus hallgatásom: Ugyan is.

1. Az eféle munkától méltán tart-hat az ember míg a' magát nem láto szem a' tükörbe nem néz... A' Poëzis olyan ado, mint a' szerelem, 's a' ha-lál, a' mellyet minden meg-fizet vala-miként.... Egy ki-fejezése ez azon örömnék a' mellyel repes ebből a' dur-va testből az angyal vissza hazája-fe-lé; a' mikor meg-érzi azt a' Napfényt, a' mely onnét virágoztatja az ifjuság' tavas-zát. de ez az el-rothadando ajakokon néha olyan idétlenül jön ki, hogy tsak addig tart a' betse, míg a' belső érzés meg-hül...

2. Egéfszen eredetit írni most ba-jos is: azon egy mezőn lehetetlen több-nek egyféle virágot nem szedni; s' hiu-zi szemek után járva, ha mi kevésre önként réá mentünk volna is, már az se-miénk...

3. Én kritikát majd semmit, 's Poétai munkát is keveset olvastam: azért sok hibát meg nem esmerek; 's sok a' mit magaménak tartok, másé lehet; igyekeztem nem lopni, de az is meg-eshetik, hogy mint egy álomba magáénak jön elé az embernek, a' mit az előtt látott...

4. Háládatlan munka is többnyire: a' jelenvaló gyönyörűsége meg-van, mint a' vadásznak: mikor meg-fujják a' kürtet; tseng a' fenyves, futnak a' szarvasok az ő köszikláik alatt, 's esnek-el ágas fejeikkel . . . de hányszor nem jár hiába a' Vadász? Nem is tsalárdabb a' szerelem is; mindenik melsze ígér, 's többnyire tsak a' pillantatba tellyesít . . . ez a' természet' szépségével való nemes szerelmeskedés is, mikor gyümölsöz is; az Anya szeretete nem bizonyítja a' gyermek szépségét; majd minden szereti poétai munkáját; talám nem választhatja el attól a' szépségtől, a' mellyre való el-ragadtatás énekelte az egész természetet egy hármóniába, a' verébtől fogva a' Serafimig.

Én is voltam ebbe a' meg-tsalodásban: a' mi el-ragadott ma, ki-vontam más nap, örvendő hogy a' gyalázzattól meg-menthettem? . . 's igen ritkán jövök ebbe a' most is kevés kedvembe hogy mutatni merjem: 's azért egy szérentsére! míg meg változnék kedvem, ki-botsátom a' szelek közzé tsanakomat; nints rajta mindenem; 's ha el-vész is, meg nyerem azt, hogy egy álomból fel-serkenve a' Poézis adójá-

rol quiétantziát kapok... 's akár mint ragad is ezután egy fattyu kívánság, meg-vetem, mint egy meg-tért ifju a' rossz Személy édesgetését... 's mindent inteni fogok, a' kit a' Musa szerelme ragad... *me tabula sacer votiva paries*... Különösön azon hiábavalo ifjak szerentsétlen légioját; a' kik egy leg-hazugabb reménység Contojára semmit se tanulnak: mindenik külön, mint egy Jupiter saját füstjének fellegeibe fel-emelkedve, majd a' szivárványba, majd a' láng-tavakba mártja etsetjét; 's le-fest egy veres vonásokkal mázoló gyermeket, Es-mérje-meg minden a' maga elementumát, 's éljen abba: az oroszlány se repülhet ahnyit is, mint a' veréb; 's ez is noha serény a' bokrokon, nem kísérheti a' Jupiterhez a' fellegekbe feljaro Sast... A' kit akarátja ellen nem ragad a' Pegazus, Pindusra ne mászson: 's a' kit el-ragad, ragadja-meg az is a' kantárt; hogy le ne vesse a' déltzeg: engem-is ha le-vetett, nem lévén embere, engetefsék-meg titkon jajjgatom!... mig valamellyik a' Muzsák között, ha az ő számoknak *Nonus an-musi* áldozatját fel-fogadom, kegyelmeben tekint. 1816.

B. Kemény Lajos Ur	- - -	1.	Exemplár.
B. Kemény Simon T. R. Assessor	- - -	6.	-
B. Kemény János. Ur,	- - -	10.	-
ezen kívül a' nyomtatás költsége vizsfa potlására adott 200. Rfl.			
B. Kemény László Ur	- - -	5.	-
B. Kemény Pál Ur	- - -	2.	-
B. Kemény Ferentz Urh	- - -	1.	-
G. Kun Jo'sef, T. R. Assessor	- - -	1.	-
G. Lázár Lajos, Fő - Strázsamester	- - -	2.	-
G. Lázár László T. R. Assessor	- - -	2.	-
Lokodi Ignácz, Professor	- - -	1.	-
G. Mikes 'Sigmundné Asz. cö Nagys.	- - -	5.	-
M. Mara Jo'sef, Prot. Gen.	- - -	1.	-
Mátyus György, M. Doctor	- - -	1.	-
B. Nalátzi Jo'sef Ur	- - -	2.	-
M. Noptsa Elek, Fő - Ispány	- - -	3.	-
M. Pávai Elek, Itélő - Mester	- - -	1.	-
Özvegy G. Petki Jo'sefné Asz. cö Nagys.	- - -	1.	-
ezen kívül a' nyomtatás költsége vizsfa potlására adott 100. Rfl.			
M. Székely Mihály, Itélő - Mester	- - -	1.	-
Szotyori Jo'sef Med. Doctor	- - -	1.	-
G. Teleki Domokos Ur	- - -	4.	-
G. Teleki Mihály, Fő Király Biro	- - -		
Ur Ö. Excel.	- - -	2.	-
Özvegy G. Teleki Jo'sefné Asz.	- - -		
cö Nagysága	- - -	11.	-
Özvegy Gr. Teleki Lajosné Asz. cö	- - -		
Nagysága	- - -	1.	-
G. Teleki Elek Urh	- - -	1.	-
G. Teleki			

G. Teleki István, Károly, és B.

Bruckenthal Mihály Urfiak,

és Balo Ur, a' Nevelőjek 4. Exemplár.

Özv. G. Tholdalagi Lászlóné Asz. eö Nagys. 3. —

G. Tholdalagi Mihály, T. R. Asses. 2. —

G. Tholdalagi Sigmund Ur - 1. —

G. Tholdi Sigmund Ur - 3. —

Özv. M. Türi Lászlóné Asz. eö Nagys. 3. —

M. Ugron István V. Ispány - 1. —

M. Ugron Ferentz Urfi - 2. —

Özvegy M. Zeyk Dánielné Asz. eö Nagysága. 3. —

M. Zeyk Dániel, T. R. Assessor. 10. —

Özvegy M. Zeyk Jánosné Asz. eö Nagysága 3. —

M. Zeyk János Urfi 1. —

B. Vesselényi Istvánné Asz. eö Ns. 3. —

B. Vesselényi Jo'sefné Asz. eö Ns: 2. —

M. Vas Sigmund Ur 1. —

Váradí Sámuel, M. Doctor. 2. —

Váradí János, Patikárius 1. —

Egy nevét [fel] nem irt Hazafi 12. —

Azoknak a' kik prænumeráltak, de a' tudósítás még el nem jött, úgy az ezután prænumeráltaknak Neveik is mind ki-fognak nyomtattatni, és az 5-dik (az az utolsó) száz Exemplárral együtt ki fognak osztattatni. Mind ezen keresztvéreknak köszönet a' szerentséből nem osztó testvéreknak nevében! mind a' mostaniaknak, mind azoknak, a' kiknek (alább irt) fájdalom! talám örökké élő korszoniak, az eget kereső szemek harmatjával fog tündökölni jóltévedőknek sirhalmaín.

(I.)

J E L E N T É S.

I.

A' Könyvkötőhöz. Ezen Jelentést mindjárt az Elöljáró-Beszéd után kell kötni:

II. Az Olvasóhoz.

A' Nyomtató-műhely távolsága miatt sok hibák estek, az accentusokba, virgulákba's egyebekbe-is; némelyek észre nem vértetvén az errátákba sem irattattak - ki; p. o. Mahomedbe Ágénor, 75. esztendő helyett 57-nek van téve: leg-alább a' számkás betűkkel ki-tett hibákat meg-igazítani (vagy meg igazittatni) méltóztatásék; a' ki ezen munkán az olvasásra méltóztatja; különben sok helyek bajason érthetők, vagy rossz (fő ellenkező) értelműek lesznek.

Julius első napjára lévén meg-igérve a' daraboknak ki-oltsása a' Prænumeránsak' ki-nyom.

nyomtatott neveikkel egygyütt: következ-
nek azok; kiknek neveikről eddig a' pillan-
tatig tudositás jött:

Antal János, Professor	1. Exemplár
B. Apór Lázár, T. R. Assessor	1. —
B. Bánfi János Ur,	6. —
B. Bánfi Ferentz Ur	2. —
G. Bethlen Farkas Ur,	1. —
Özvegy G. Bethlen Adámné Assz.	
cö Nagys.	1: —
G. Bethlen Ádám, T. R. Assessor	1. —
M. Beldi László, T. R. Assessor	2. —
B. Bornemisza Pál, T. R. Assessor	1. —
B. Bálintih Györgyné Assz. cö Nagys.	1. —
M. Bartsai Gyergely Ur	1. —
Bodor Pál, Cass. Prov. Contr.	1. —
Bolyai Farkas, Professor	1. —
M. Cserei Farkas, Itélő - Mester	1. —
Özvegy Gr. Degenfeld Maxmiliánné	
Asszfony cö Nagysága	4. —
M. Fekete Lajos Ur	1. —
M. Gyárfás József, Gub. Secr.	1. —
G. Haller László, T. R. Assessor	1. —
Hegedüs Sámuel, Professor	1. —
Mélt. Horváth Pál, M. Vásárhelyi	
Plébános,	2. —
Özvegy B. Kemény Simonné Assz.	
cö Excellentiája	2. —
G. Kemény Sámuel, Statuum Præ-	
fidens Ur Ő Excellentiája	4. —

B. Ke-

(I.)

PAUSANIAS.

V A G Y

A' NAGYRAVÁGYAS' ÁL-
DOZATJA.

SZOMORU JÁTÉK.

V. FEL VONÁSOKBA.

A

SZEMÉLYEK.

Xerxes a' Persák Királya.

Szelima a' Léánya.

Fatimé ennek Nevelője.

Artabáz, Persiai Főember.

Pausániás Spárta Királya.

Pausániásnak Anya.

Argilius.)

Armidor.) Spártaiak

Charton.)

Ephorusok.

Spártaiak

Spártai Nép.

Spártai Tábor.

Persiai Fogoly Hertzgegek.

A' történet esik Bizantium körül, és Spárta tába, K. Sz. E. 479 táján.

ELSŐ FELVONÁS.

I. JELENÉS.

Xerxes, Szélíma, Artabáz:

(*A Bizantiumi környén, nem messze
a Vártot:.*)

Xerxes (*Ütközet lármája hallik*) Így ontotta az ő Jupiterek, a' vakmerő Oriásokra menydörgő havafsait. Hágj a'na dombra Artabáz! 's mondjad miképpen hálnak meg a' Spartaiak (*menyen Artabáz.*)

Szélíma (*magába*) Jajj nékem! midőn Hazám' győzedelmén örvidenem kellene: ellensége életéért reszketek.

Artabáz (*erősedik az ütközet' lármája;*) Ah nagy Király! a' halál innepel a' vérrel árado völgyen; ezer esztendőök nap világa alszik nézése üregeibe; — eleibe törík-le, 's hintik a' Spartaiak Tavaszunk' rozsáit. — Vilamlanak a' veszedelem' éjfélebe; a' mint kivonják lántságokat a' Hertzegek bibor hátaikból, hogy ujjakba döfjék... Az ő Királyok egy éjjeli égés' lángja, melly az ő szelein rohan rémitő vilagot sütvé az el-sárgult ábrázatokra, 's pusztát hagyva maga után — A' föld megrendül mikor az ő oriasí ereje megriad,

A a

's

's hatalmunk' fényes oszlopai le-törnek, mint egy menydörgésre erősebben le-zuhan a' zápor, 's a' Kösziklákrol szakad ordítva a' rengetegbe: úgy ömlik az ő szavára a' mi vértünk, 's a' Szent napra fel-kiált ezer jajjokkal: örömet meg-setétülne hogy ne mutassa a' maga Népe hátát a' Spártai lánsának. Fufsunk mi-is kedves Királyom!

Szélina (magába) Ah! millyen vérkesen repes szívem hazám' sirhalma felett.

Xerxes A' te félelmed mond ditséretét az ellenségnek.

Artabáz. Kegyelmezz nagy Király! csak azok nem futnak a' Pérsák közzül, a' kik az ellenség' kezébe vagynak; vagy a' kiket oda szegzett a' halál; még azokat is az a' mely elevenen mozgatta, meg akarja holtan is indítani. Leg-első Fejedelmeink el-fogattartak. Fufsunk kedves Királyom! hogy mi-is kézbe ne efsünk.

Xerxes Haragos Végzések! egy Skorpio fulánktól el-veszni az Eléfantnak. Siess Artabáz! menj a' Nemzetek bánthatatlan Jelével, 's ajánlj Pausániásnak békeességet 's annyi Kintset a' megnyit el-vihet Királyi Házamból; csak adja vissza annak fénylő tsillagait.

Szélina. Kedves Atyám! esmérem én az ő szívét, nem arra annak a' Persiai Kints; nemesebb az ő számvetése.

Xerxes. 'S mi az kedves Léányom?

Szélina. Mirtus ágat küldjünk néki az olaj-ágért. Enged-meg édes Atyám! hogy a' Haza Követje. Sparta Királya'hoz légyen az enyim

enyim is Pausaniáshoz ... Spárta után, az ő szívébe én vagyok a' második.

Xerxes. Légy első! 's tedd Spártát másodiknak.

Szélíma Egy Árulot nem tudnék szeretni kedves Atyám! Sokkal inkább szeretem ötet, hogy ő kevésbe szeret engem Spártánál. Mint a' nap, és hold rendre uralkodunk az ő Egén. Én egy gyenge Léány vagyok, 's Pausaniás maga, az Örökkévalóságig ostromolhatná Szívemet, míg Persiától el-venné. Bíz ráam kedves Atyám! írok én néki, mindent kész ő értem Fel-áldozni, a' virtuson kívül; szeret engemet Pausaniás; láttam én az ő égő szemeit az olvado mennyei harmatba el-fáradni, mikor így szollot: Te enyim lész Szélíma!, ha a' Sparta Istenei ellenem nem szegeznek magokat.

Xerxes Irj kedves Léányom! különben oda van Persia. Te egyedül tarthatod-meg őfseink Thronusát. Siess! indítsd.

Szélíma (*ir*)

Artabáz ... Tehát egy tollu egy Leánka kezébe, meg szégyenítse minden, Héroiink Fegyvereit?

Szélíma Sokszor mondotta ő, hogy inkább fél töllem, mint az egész Persa Tábortól —: most meg-válik, nem hizelkedetté? (*által adja 's Artabáz menyen.*)

II. J E L E N É S.

Szélíma (*magára.*)

Én is hartzolok az én Hazámért felem édes mérgü nyilával; a' természet

adott más Pegyvert nékem. Az én győzedelmem kettőt nyer; Persia szabadságával, a' Fogoly Pausániást. (*paüza*) De én nyomorult! rövid idejű rozsákkal a' hervadhatatlan babérért! Szépség halando Isten Afzszony! jelenj a' Pausánias Lelkébe mennyei tellyes fényeddel! de meg ne homályosítsd az ő halhatatlanságát! Ne huljatok könyeim! hogy le ne essék utánnaok az Olympusrol, az Istenék ujf Társa.

III. J E L E N É S.

Xerxes, és Szélíma.

Xerxes Siess! menjünk; rejtezzünk - el a' Várba: ne hogy valami Spártai Fene-vad el-szaggafson. Ott gyászoljuk sorsunkat.

Szélíma Légy tsendesen kedves Atyám! A' rozsaszín szeretet, és a' fekete - sárga gyűlölség vetélkednek a' mi sorsunk felett. (*el mennek.*)

IV. J E L E N É S.

Pausánias, és a' Persiai - Foglyok.

(*a' Pausánias' Tabora előtt*)

a' Bizantiumi vidéken.

Első Rab (biborba öltözve) Hatalmas Pausánias! láttunk mint Hérot a' kinek tekintetétől a' Népek meg-emésztettek; mutasd - meg hogy kegyelmességed arány mértéket tud tartani a' Ti Isteneitek' haragjának. Old el a' mibilintseinket, 's azd viszfza az ohajto Szüzeknek az ő mátkáikat, 's a' gyámoltalan szülők

löknek örömeket; hogy Persia az ő legrette-
netesebb ellenségét áldani kéntelen légyen.
Elég gazdagok vagyunk mi meg-tölteni Spár-
tát aranyal, hogy ne csak a' vitezségbe halad-
ja fellyül, hanem a' fénybe is vetélkedjék Per-
siával.

Mind a' Rabok. Áldott légy nagy Pau-
sániás!

Pausaniás A' hadi lárma nem süketíti meg
a' Hérot a' sobajtásokra: mikor a' szüz, a' ha-
lál mezejéről vissza-térő Mátkát karjai köz-
zé fogadja, 's a' vén Szülék, szemei meg
gyulnak az esztendők sirjai között; az el-
mult zivatar után zöldellő babérlevelein ne-
vetnek a' könnyek. De a' ti aranyatok nem
indít engem; minden fényetek ha a' Napoto-
kat meg-homályosítaná is, egy sugárt sem süt-
het a' Spártai szivbe. A' mi jo-téteményünk-
ért azzal a' méreggel kínáltak, mellyért a' ti
Palatáitok szolgálnak a' mi Kunyhóinknak. —
Mi gyűlöljük azt a' fényt melyből Hazám-
nak hamvai születnének. Vigyétek-el a' ti ra-
gado mérgeteket: én örömet el-botsátlak;
csak Spárta meg-engedje; Várjatok a' ki-ren-
delt helyen, (int *Armidornak.*) Vezessé-
el *Armidor*, (el mennek.)

V. J E L E N É S,

Pausániás egyedül.

Menjetek! hogy a' Spártai was pengjen
a' Persiai bársonyon; 's hallgassák Hazám'
Istenei!... Én is örömmel hallgatnám, ha az ő
lánya

lántzaiknak, nem felelnének az enyimek, 's Oriást a' kiknek feje felett rogyogtak a' tsil-lagok, ezek közzé a' királyi biborba takart bubák közé le-apadni nem látnám. Ah Széli-ma! mely jó szívvvel le-venném én a' Spártai bilintseket, ha te-s le vennéd a' Persiaiakat.. Ha le tudnád ezeket venni, hatalmasabb Isten Afzszony lennél, mint a' mikor réám tetted: még egygyet lehellnék mindszabad Spártai, 's téged áldva hálnék-meg; de a' te szép Kezeid csak könni tudnak bogokat az Istenek eleibe egy tekintetted elég, a' leg-tsen-desebb mejjet Vulkánná gyujtani; a' Te Szép-séged menyei világán el-olvadnak a' Hérok, 's meg-lágyulnak a' kösziklák. Ah! én egészen más lettem, 's Pausaniást alig esmérem-mikor láttam a' Persia Vérpatakjait fokadni, mintha a' te szivedet sebesitettem volna meg 's atyádfiai ábrázatján a' te bibor véredet meg esmértem, szinte azt gondoltam, hogy én kérem a' kegyelmet 's majd el-felejtettem a' Győzedelmes' hangját.

VI. J E L E N É S.

Pausaniás és Artabáz.

Artabáz Xerxes a' Persák Királya a' békefésűnek szavaival köszönti a' Sparta Hérolát. Add vissza a' Persiá fénye első rangu tsillagait, 's váladz a' leg gazdagabb királyi Házbol a' leg-drágább Kintseket.

Pausanias. Ha ő meg-esmért a' Spártá győzedelmét, semmit se kívánok, csak a' Persia Napja alatt nyílt leg-szebb virágot babérom

levelei közzé. Mond-meg néki! hogy a' Szél-
lima szive már enyim, csak az ő kezét ké-
rem Xerxestől."

Artabáz (oda nyujtja a' Levelet) Nagy
szívű Király! bizodalommal nyujtom néked
ezeke leveleket, melyeken a' szép Széli-
ma Költője folytak; az ő szerető Szive, Ha-
zája, Pausanias közt volt: Menisd ki ez
szől a' sajtó alól, hogy szabadon érted verjen.

Pausanias (az átt olvas) Kedves Sze-
lima! mikor a' te hűbezed térszi babért fe-
jemre; az Istenek között érzem magamat.

Artabáz. Xerxes ötlet néked igéri ha a'
Persia Egéről le-eset csillagok ujra fel-jönek.
A' te Feleletedet a' leg-szebb Abrázaton vár-
jak az öröm menyei színei. Oh ha a' jo Xer-
xes egészen magaéva tehetné az ő Vejét: a'
Szélima szive magát a' Királyt hozzád vin-
ne Persiának minden Kintseivel. Ha Sparta
nem volna olyan mostoha, vagy Persiával
egy lenne; az elesett Mardonius felett álló
borostyános Herónak maradna kezébe a' Per-
sia ereje, 's a' Világot meg-hodolhatná az, a'
ki a' Szélima mennyei Szépfégének egészen
meg hodolna.

Pausanias Szemtelen! hogy méred a'
Spártai füleket ilyen beszédekkel meg-fértez-
tetni! köszönd hogy jollehet te meg nem gon-
doltad ki előtt szollasz; én meg-gondolom
hogy egy Persiai szoll: külömben olyan Fe-
leletet adnék a' te Füleidnek, hogy nem vol-
na több kedved a' Spártai szívet a' Világ'
Kintseivel kísértetni. Menj-el szemem elől!

Mond

Mond meg, hogy Szélimának köszönje kegyelemem Xerxes, hogy azon fegyver mellyet szívére kellene vinnem, meg-pihen; semmit ennel többet ne kérjen, ha mindent elvesztetni nem akar, ezt is egyedül az ő Leányáért nyerte: adja által a' Pausaniás jutalmát, mellyet meg-adtak az Istenek; 's esmérje-meg a' betsületet egy győzedelmesbe, a' ki kéri a' mit el vehet. (*ir*) Ezeket a' rendeket pedig vidd olvasni a' Szélima szép szemeinek! 's egy halando se merje meg-törni az én szentségemet; ne hogy az a' kegyelem, melynek most tanuja vagy elfárasztva, Persiá düledékein nyugodjék-meg. (*oda adja*)

Artabáz Isten veled Spártának Királya!
(*el menyen*)

VII. J E L E N É S.

Pausaniás egyedül.

Viszsza hívnám ha nem szégyenleném szavamát vissza-vonni: felette durván bántam a' Szélima Követjével; 's az ő haragja rettenetesebb nékem, mint az enyim Persiának. Mivel tudjam meg-engesztelni? semmitsem adhatok néki, hogy azt Spártától ne vegyem-! Ellenséges felekből alkották é a' szívet az Istenek? hogy a' békefenség sárga országa határköveig hadakozzék a' Hero, 's az elhervadt homlokon zöldüljön-ki a' babér? vagy két ellenkező hatalmak bírkoznak a' Világnak végein az uralkodás felett, 's fell 's alá forgatják az eget.

Va-

Vagyon-é egy hőltsefség? mely ezt a különböző mindent igazgatja? egy mákhina részei mozognak-é? vagy egy esztelen, Chaos vak háboruja foly? Örökké valo Istenek! ha egynek teremttétek a' ti Világotokat, miért engedtétek hogy el-szaggassák az emberek? 's felséges munkátokat érthetelenné tegyék? vagy talám még ebből az első durvaságból kel szülni a' világnak? Szélíma! és Sparta! Egemnek két ellenkező sarkai, mellyeket a' balgatagság taszított olyan távul egymástól; ti tanítottok meg egybe-oldani a' természet' el-vagdalt köteleit... Szeretet! mellynek ereje az életnek utolsó mozdulatjáig érmeunyei valóság! terjeszd-ki a' Spárta határ kövei között, melyek között szorított az értelem, karjaidat! 's öleld egybe a' Világot! (*pausa, mélyen gondolkodik.*) Haldoklo métsék alagutak ki! az örökké valo Nap jön fel az égbe... Serkenjfel Természet el-ragadott julsaid után! kezdj uj háborút a' földön! Szeretet légyen, a' jelszó! 's ez a' szengség, mely a' meg-méthetetlen Világot egynek nevezi, zengjen az Égre annak egyik végétől a' másikig! Istenek jöjjetek segítségül! Hatalmas Iupiter! menydörög-le a' gúlság pokoli alkotványát, 's légy Atya az Embereknek... (*pausa*) Te légy kedves Szélímám! a' Természet leg-első szent kötele Spárta, és Persia közt; 's ezen a' pols-kötön induljon-meg az az égi tsetsemő, mellyet az ősz idő ifjuságától fogva méhébe hordoz... Egy Isten-Afzszony vagy te! a' kinek az emberi

heri Nem oltárt fog emelni: fogadd-el töllem
az első áldozatot! Repedjenek-le a' gyűlölség
bilintsei! el-oldom a' te atyádfiait Szelima!
's indulok egybe kötni az emberi Nemet...
Ha! mint zug előmbe a' Cháos setésége, el-
fajult első szülőtyét ezt a' belső részei ellen
dühösködő világot könnyezve!... Térj-visz-
sza hajdoni ejzaka! 's fogand ujra a' Vilá-
got; hogy a' meg ifiadt időre ujra kezdje szám-
lálni Saturnus! (*el menyen méltosággal - a'
kárpit le esik.*)

MÁSODIK FELVONÁS.

I. J E L E N É S.

Xerxes és Artabáz (a' Várba)

Xerxes Mi a' Persia sorsa Artabáz?

Artabáz Az a' kevély Spártai az ő Olym-
pufsárol csak azért hajol-le, hogy meg mérje,
mennyire van az ég, a' földtől: fellyül van ő az,
emberi schajtások fellegein; a' könnyekre nem
olvad: mint egy meredek köszál fénylik az
égi efsőtől. Az aranyat se tudja számlálni,
a' durva Spártai; igen büszke megválasztani
attól a' sártól, a' honnan vétetett... Semmi
más hidat az ő hozzájárulhatatlan szívéhez nem
találtam Szélimán kívül -; ez egyedül köti
össze a' halandokkal, 's csak arról esmértem-
meg, hogy ember.

Xerxes Mi tehát a' mi sorsunk Artabáz?
jönek-e újra fel Hazánk tsillagai!

Artabáz A' fátum azokat vakmerő fel-
hökkel borította-el Felséges Király! egyedül
azt a' kegyelmet adja Pausaniás, mint egy
alamisnát a' Persák' Királyának, hogy az ő
pusztító tüze meg-pihen.

Xerxes Tehát bosszszuállás azon kevély
halandóra! az ő Istenei szelid ábrázattal le.

hajolnának magos székeikről, mikor az Apa
 égy Szélimát viszen az ő oltárokra: amannak
 büszke szive a' mi vérünk folyamatjától vér
 's ennek biborától mosolyognak ajakai - - igen
 kevély ő betsülni azt a' szerentsét, hogy a'
 Pérsiai Thronus kellemes fénye a' Spárta
 szennyes kunnyhoit aranyozza.

Artabáz Az ég Felséges Király! min-
 den egyenes utat el-zárt: ne légyen é sza-
 bad a' tolvajt, ha a' kérésnek nem enged, 's
 szembe nem birunk vele; hátulról által ver-
 ni? — itt van *(elő vészi a' táskát 's kinyit-
 ja)* a' Pausaniás válaszsza Szélimához *(oda
 adja)*. Ő ma estre ide jö; ha a' farkast les-
 be el lehet löni, a' juhak meg mentődnek —
 még van annyi erőnk, hogy Pausaniás nél-
 kül a' véletlen meg-lepett Spártaiakat semmi-
 vé tégyük mint egy gonosztévőnek teste,
 mellynek feje le-váगतott, úgy esik-le Spárta
 a' földre.

Xerxes Ne mondj többet Artabáz! ha-
 zádhoz való nagy hűségédért is alig engedhe-
 tem-meg: nem szabad a' mi szent Napuak'
 fénnnyén éjjeli burjánnak nőni. *(olvas)* Lát-
 tad ezt Artabáz? 's foganhatott az a' gon-
 dolat lelkedbe, hogy az oltárnál imádkozó
 szembe az Istennel, hátulról által döfd? 's
 a' Persa fegyvert abba a' szivbe mártsd, melly
 Szélimáért vér.

Artabáz Felséges Király! a' hazáért va-
 lo nagy fájdalomnak tulajdonítsd: észre se
 vettem, mikor ezen táská zárját fel-nyitottam,
 's noha Pausaniás a' menydörgő Jupiter hang-
 ján.

ján parantsolta - meg , hogy senki más ne lás-
sa; engedj-meg Felséges Király! hogy a'
Persiához való hűség az ellenséghez való
hűszegésig vitt.

Xerxes (a' táskát vizsgálva adja) Kiván-
nám, hogy ne láttam-volna, hogy szemeim
hibájáért, a' szám elzárattasék —. Ott van
vidd véghez kötelelségednek meg maradt felét.
(*Artabáz meg hastja magát 's ki menyen.*)

II. J E L E N É S.

Xerxes (magára.)

Kezembe most ellenségem élete; az a'
büszke láng, melly Persia hamvain fénylik,
egy lehelletemre ki-alszik; de egy kialhatat-
lan magafsabb világ marad az örökös motsok
felett..., egy intésemre meg-álna a' Spárta
kevély pulsufsa, ha a' Persia gyalázatja em-
lékezetül nem maradna ellensége sírhalmán.
Nem; Xerxes alattomba való gyilkos nem le-
het; akárhol veszszén-el Pausaniás, tsak ebbe
az útjába ne.

III. J E L E N É S.

*Szélíma, Fatimé, 's azután Artabáz (a'
Szélíma Szobájába)*

Szélíma Jön Artabáz, olyan kedves ő,
mint a' várt napnak előre jött sugára (*bé lé-
pi Artabáz:*) Isten hozott kedves Artabáz!
szólj nekem Pausaniásról!

Artabáz Itt az ő felelete; mellyet úgy
adott mint az ekho egy érzeretlen köszik-
láról.

Szé-

Szélíma Mibázol Artabáz! Pausaniás érzéssel tele; de mint egy kényes drágaságát, hogy valamihez ne érjen, durva boritékba takarta, hogy titokba maradjon hozzám való nagy szeretete.

Artabáz Igen is kedvös Hertzeg. Aszszonyom! olyan nagy; hogy az egész Természetet azzal a' biborral szereti festeni, melynek testvér tseppei a' Hertzegséged' szívébe érte vernek.

Szélíma (nyitja a' táskát) Vissza bocsátja é. foglyaikat?

Artabáz Mivel nagyon szereti a' királyi vért, nem akar egy tseppet is vissza adni, sőt még többet kíván. A' szívem Faj kedves Hertzeg-aszszony! mert nagy az én hazám sebe, 's minden orvosság hiába próbáltatik.

Szélíma (olvás)

Fátimé (közeledve *Artabáz*hoz) Meg adott-e a' fegyvernagyvás?

Artabáz Mind az a' mit nyertünk, és azt-is egyedül Szélímának köszönje Persia; mert ezen az egy helyen köttetik Pausaniás a' halandókhöz, különben olyan, mintha a' halbatatlanok sorába volna, a' kik, felyülről nézik a' szerentse játékait.

Szélíma (oda adja a' Levelet *Fátiménak*) Áldott légyen a' szent Nap! hogy az én életem virágát hazam' javára nyitotta ki. Légy jo remenységbe Artabáz! az isteni végzések nem mindenkor Oriásokat választanak a' nagy dolgokra, 's a' kicsi eszközöknek-is bőltsen nagy erőt tudnak adni. Eredj! hintsd a' nyugodalom balsamát az elfáradt Vitézekre!

Artabáz Áldott légy kedves Hertzeg-asz! /
szony! sietek vissza Királyomhoz venni to-
vábbi parantsolatait (elmenyen.)

IV. J E L E N É S.

Fátimé, és Szélíma.

Fátimé Ha el jö, a' te kezédbe hozza
győzedelmét, mikor meg-fogja kezedet ő
lelsz meg-fogva, 's az Oriáfsal mint egy bu-
bával úgy jádzhatsz... a' pusztító szélvész
az Amor szárnyai alatt kedves zéfíreké vál-
va repes virágaid körül.

Szélíma A' szent Nap sugárai szépitik
azokat néki Persiáért; 's mikor ezek a' szép
sugárok el-mulnak, 's az én virágaim el-hull-
nak, hazam' kedves földje megsokolja azo-
kat.

Fátimé Tsillagok lesznek azok kedves
Szelíma! mellyek Persiát egy szép ejjelióggé
változtatják... én magam büszke vagyok, mi-
kor el-gondolom mi volt az én kezembe, mi-
kor 17 esztendővel ez előtt a' Persia kis
örző angyala repesett a' feredőbe, 's ki-vet-
telek a' vízből nem kifsebb kedveséggel,
mint Vénus valaha a' tengerből ki-jött.

Szélíma Oh *Fátimé*! ne engedjük ma-
gunkat az örömtől meg részegedni, édes álmaink
éjjét az okosság világosítsa, ne hogy közel
a' tzielhoz el tévelyedjünk!

Fátimé Mindenkor örvendeni fogom hogy
én szolgáltam lámpásul, hogy ehbe az ejjbe
egymást meg-találjátok... némely vigyázato-
kat kell tennem az ő érkezésére; hogy lé-
gyen

gyen nékem-is leg-alább annyi részem egy ilyen nagy dologba, mint a' ki a' vásznat szötte az Apelles essetje alá. Siessünk! (mennek.)

Szélíma (menve) Szent Nap! világolj az én lépésim eleibe (el-mennek.)

V. J E L E N É S.

Spártába a' Nép, az Ephorusok, 's a' Pausaniás Anyja.

Egy Eph. Tehát el-küldjük ezt a' babért Pausániásnak?

Nép. Éljen a' Héro!

Egy Eph. Itt az Anya is, a' ki a' Hérot szülte.

Nép. Éljen a' Héro Anya!

Egy Eph. Tisztes Anya! végy részt ezen babér ditsőtségébe!

Anya Az el mult idők Héroi viaskodtak, 's Spárta viselte a' babért; ha a' Héroknak adjátok, Spárta fog viaskodni az ő babérjokért... míg egyedül Spártát szerették, ez a' szeretet gyújtotta a' Vitézeket 's a' halált meg-édesítette. — A' maradék el nem fogja hinni a' miket ifju korom látott, ha a' Hérok szive Spárta, 's a' babér közt ketté fog ostromolni.

Egy Eph. Nem hazafi a' ki magának szerzett valamit, 's nem mindent Spártának.. Spartaé legyen a' ditsőség! 's ez a' koszorú a' Pausánias Anya' fejére tétefsék; nem a' Pausánias Anya legyen, hanem, képe a' köz Anyának! .. egyedül Spárta viselje a' babért!

Nép

Nép. Örökké éljen Spárta!

Egy Eph. (a' koszorut, a' *Pausaniás* Anyja fejére teszi) Élj édes Anya! hogy Lycurgus méltó fiakra tekintsen az Égből — Nézzétek Hazafiak! az Elizeum fényét az ezüst hajakan, milyen szépen zöldellik rajta a' babér! Az Istenek egybe párosították az ősz örökkévalóságot a' zöld tavaszszal: így viselje Spárta a' babért hervadhatatlanul! 's az ilyen anyai öröm könnyek légyenek a' Spárta briliántjai!

Más Eph. Ég tseppjei, mellyekből a' Spárta babérja halhatatlan ifjúságot iszik:

Any. Istenek! szolljatok érettem, mert Spárta parantsolja egy olyan személyt vinnem, melyre csak egy közzületnek méltó Spárta! enged-meg ennek a' halando nyelvnek hallgatni, hogy a' Földi hang ne háborítsa az Elizeum tsendességét. (innepi, tsendesség, melyet a' következő ének szakaszt-félbe.)

Vének (külön válva.)

Mig virágzott korunk

Erőfsek voltunk

Ifjak (szembe a' vénekkel)

Virágzik a' mi korunk

'S erőfsek vagyunk

Mind. Nőnek erősebbek még
'S örvend Spártának az Ég.

VI. J E L E N É S.

Armidor 's az elebbiek.

Armidor El vagy árulva Spárta! a' te
Fiad a' Xerxes Léányát imádja.

B 2

Nép

Nép (lázad, morog) Árulo, ! hitszegő, ! boszszuallás!

Anya Az én fiam árulo? lehetetlen hazafiak! ebből a' mejjből nem szívott ő mérget Spártának. Tiláltatok! melly élesen itta a' kedves tsetsemő a' haza tejet, 's mikor a' mejjemről fel-nézett, a' Spárta tsillagai jöttek fel.

Armidor Életemmel oltalmaznám ha csak egy pillantatig meg-engednék az Istenek, hogy titeket meg-tsaljalak; de Hazám veszedelme hallgatnom nem engedi Istenék! miért kell ki-mondanom: ő a' Spártá ellenségét imádja.

Anya El viselődtek-e a' világ szent kötelei? 's az Istenek leg erősebb munkái is ideig valók — Még ezen két bolt oszlopai is egyszer meg-avúlnak, 's az ég romladékai közzé temetkeznek az Istenek.

Armidor A' pokol ég már alattunk, 's a' mi egünkre fel sietnek a' lángok: a' maradék nem fogja meg-találni hol volt Spárta!

Anya Örökké valo, Istenek! oltalmazátok Spártát!

Egy Eph. Hátha valamely hadi fortély hozta ebbe a' gyanuba? Spárta, 's ez a' Masha az eredeti Anyának, Árulot nem szült. . . a' Spártai szivet az Istenek erősítették-meg; hogy azt semmi halandó ellenség meg ne vehesse.

Anya 'S ha meg-vette; az árulo vér jöjjön ki a' Persiai Napfényre, meg menteni a' Spártai szivet.

Nép Hallgassuk-meg Pausaniást!

Más

Más Eph. Ha semmi bűn el nem engedtetik a' halandonak: Jupiter nem győzi menykövekkel a' Világot. Tálam hibájának egy részét az Istenek az ifjuság adójába veszik; 's ha csak egy rövid forró hideg, meg gyógyítani tanátsosobb, mint a' kit a' Xerxes Seregei meg-hódolni nem tudtak, magunknak vinni eleikbe áldozatul, 's a' bátorság lángját az el-alélt ellenségbe által-önteni. Mit tseledett olyant a' mit Spárta az ő Hérojának meg nem bocsáthat!

Armidor A' szerelem' nyila által-szegezte a' Spartai szívet 's a' Héro el-esett — láttam hazafiak! de Pausaniást nem többé... láttam a' Xerxes jövődöbéli Vejét állani büszkén; a' mi szept törvényeink felett: mikor a' királyi rabokan mint atyafiain úgy mulattak szemei, 's a' foglyok el-szabadultak.

Nép (morrog) Boszszuállás!

Egy Eph. Pausánias szabadította-el a' foglyokat?

Armidor A' királyi rabok el szabadulnak 's a' büszke Pausánias senkinek szamat nem ad.

Anyá. Boszszuállást örökkévaló Istenek! Vajha váltak volna méreg-forrásokká ezek az emlékek hogy az első tsepp ki-oltotta volna azt a' pokoli szikrát, melybe az Anyá-gyilkos eredett. Ezzel a' szomorú titokkal halgattak azok a' holdak, mellyek alatt Hazám ellenségét hordoztam? mikor életem telyesen viragzó tavaszsa az égre mosolyogva hazudott Spártának. Ah! én boldogtalan Anyá! feje

fe-

fejem felett dörög a' meg bántott Olympus ;
's az idő az ő el-fáradt szárnyaival itt tar-
toztat, míg az Istenek ki-öntik haragjokat.
Ha meg sugta volna ezt egy hazai Genius ,
mikor az a' tsetsemő olyan édesen mosoly-
gott, hogy az Isteneket el-bájolta volna : az
Anya szemei fel-néztek volna a' Spárta egére,
hogy ott végződjk -el a' rozsa mosolygás ,
mellyet kezeimközt a' sárga halál félbe sza-
kasztott : akkor még ártatlanul Spártáért, holt-
volna-meg.

Egy Eph. Vigasztald magadat Anya !
az ő meg jelenése el üzi a' képtelen homályt
virtusáról.

Anya 'S ha el nem üzi, hogy ezek az
édes anyai karok a' hazáit meg öleljél : es-
küszöm ! haljad Nap ! melynek kedves fényén
nyoltzvánszor láttam sárgulni hazám aratását ,
utolsok légyenek szemeimbe ezen sugárid !
mellyekkel most hegyeinkről butszuzol ; ha ezek
a' szeretet karjai, mellyeken hordoztam ötet,
nem lesznek készek az Istenek bofszuálló
fegyverét ellene emelni.

Egy Eph. Az éjj közelget ; de a' Ha-
za veszedelme késedelmet nem szenved, menj-
el te Charon 's mond - meg Pausániasnak ;
Spárta hívja, mi-is mennjünk el ; 's várjuk ,
hogy a' nappal, Hazánkra a' világosság visz-
sza-térjen . . Jo éjtzakát mindnyájunknak !

N'p. Jo éjtzakát !

Anya. Mond - meg hogy én nem vagyok
Annya annak, a' ki nem fia Spartának.

Charon Ugy légyen ! (mind el-mennek.)

Szé-

VII. J E L E N É S.

Szélíma, és Fátimé (egy kerti Kápolnába.)

Szélíma. Nem jó Pausaniás : félek az úton valami érte.

Fátimé. Mikor az Oroszlán utazik nem szokott semmivel találkozni; de még nem-is késett.

Szélíma Ha sietni akart volna, a' szerelem adott volna szárnyokat.

Fátimé Azokon repül verset az idővel mindjárt érkeznie kell... minden jól van rendelve; légy tsendesen Szélíma! a' te ügyed egy a' Persiáival 's az ég védelme alatt van.

Szélíma Szent a' mi ügylünk Fátimé!... mégis nem tudom mi nyughatatlanítja szívedet: néhányszor láttam ma az ég szép szemét egy elibe boruló Felhőből könnyezni; majd ezen idős Fák sűrűsége-se álhatott el-lent sugárainak; mindenütt meg-talált, 's belátott szívem fenekére; de ugy-e Fátimé! nem látott egyebet Pausaniásnak, 's Persiának egybe barátkozó szereteténél? azután úgy tetszik kedvezőbben-is is nézett.

Fátimé Az ég örömet néz a' tiszta szívedbe, 's néha csak azért szerétil meg, hogy öröm könnyeket gyűjtsön: a' nap fény 's első kedves változásai közt virágzik a' szerelem szép tavaszsa. Ha! jön valaki: itt más senki se jár... elmenyek eleibe, hogy ide igazítsam, 's vigyázzak, hogy senki meg ne háborítsa, (el-menyen.)

VIII.

VIII. J E L E N É S.

(Szélíma magára.)

Engedj meg kedves Hazám! nem a' te ellenségedet szeretem, én: az én szívem el-választja attol Pausániást... Vajha gyűlölhetném őtet az ő komor társáért, a' ki az ő szépségét Persiai vérrel bé-motskolta... Oh Égi adj nékem le-mosni azt, tiszta könnyeket.

IX. J E L E N É S.

Szélíma, és Pausánias.

Pausaniás (*Szélíma felé terjesztett karokkal*) Idvez légy kellemetes Isten-Afszonya ezen kápolnának! ezer sohajtásim keresnek mig meg-találtalak.

Szélíma Az égbe találkoztak a' mi sohajtásaink, 's minket ezen szent helyre vezértek egybe (*meg ölelik egymást.*)

Pausaniás Nem tudom ez a' Templom térszen-é szenté téged, vagy a' te szentséged teszi ezt Templommá (*karjain tartva nézi*) Mennyei szépség! kedves a' te szelid világod az én sötét lelkembe, mint egy éjjeli utazonak a' honnyi tűz, mellynek vigasztaló sugára a' zivatar közzé süt.

Szélíma Kedves a' te érkezésed Pausánias! veled együtt szenvedtem a' zivatart; mig te vívőzkedtélt a' veszedelem sötétségébe, én állottam ki a' te félelmedet.

Pausánias (*el borsórtja Szélímát*) szörnyű volta veszedelem; mintha a' halálnak minden
szol-

szolgái egybe gyűlve az ő munkáját egy nap-számba akarták volna elvégezni; a' menyeczet borzadt az ezernyi tsonka daraboknak az eget ostromló ordításaikra; az Istenek letették a' nektárt, s' meg ijedve, hogy puszán maradnak oltáraik; fel-költek tsendes székeikről.

Szélima Ne hozd a' halál komor mezejét a' szerelem mosolygo ege alá; hogy a' milőn a' te életeden örvendek, ne' kellefsék Hazám halottait siratni.

Pausánias Sirafs engemet! mert az én életem rahlantzokat viselni maradt: mikor a' hazai szél lobogtatta a' halál komor zászlóit, lelkem az égre lángett; de midőn az ifjuság' leg-szebb rozsái közzül néz a' szerelem' Istene 's a' mennyei szellő reám lengedez; a' világ-nak végéig futnom kell, vazy le-esem előtted, 's lántzaidért könyörgök. (*nézi Szélimát*) Elizeumi fény! melly a' Poklokba le-tsálná az Isteneket, a' te sugárid szépítik meg a' Világot, 's még a' véteknek is mennyei szint adnak. De oh *Szélima*! ha tudnád millyen borzaszto éjj várja ezt a' kedves nappalt, ha annak bájolo világa ki alszik; a' pusztaság szeleibe sir az idő a' Sparta romladékain, s' Eleimnek haragos árnyékai üldöznek engemet.

Szélima Eléggé meg-nyerted az ő Szereteket Pausaniás! midőn az ég' szép szeme meg-homályosulva sirt a' Persák' sirhalmaira, te a' Sparta öröm-poharát töltötted; a' te szavadv menydörgései között esett a' Persiai tavasz virága, 's az idős Spárta ujra kizöldült.

En-

Engedjete meg kedves atyámfiaiak lelkei ! az ő kardja még meleg a' ti véretekől 's oh szerelem' hatalma ! az ujj síroknál ölelem a' ti gyilkosotokat.

Pausánias Boszszuld-meg a' te Hazád Szélíma! egy tekintetteddel meg-ölheted ellenséged. — Vajha az ő barátja ne volna ellensége Spártának! — Az Istennek az örök végzéseket ellene szegeztek a' mi szerelmünknek; egyfelől a' virtus mennyei királyi, pártzája, másfelől a' szerelem' mindenható ereje; mellyiknek keljen engedni ezen Istenek között?

Szélíma Ah! vajha lehetne még válasz-tanom; de meg-halni könnyebben tudnék hazámért, mint az ő ellensége' gyűlölségébe élni!

Pausánias Gyűlöld őtet Szélíma! az ő szerelme az égből lopott tűz mely után az Istenek boszszuállo haragja menydörög; tud-meg! hogy a' Spartai hűség ég a' te oltárodon, 's sirj hogy a' virtussal el-tűnt a' szerelem boldogsága. Ah Szélíma! vess-meg egy haza-árulót; a' te atyádfiai szabaddon jönnek 's az ő rablántzaik az én lelkemre estek.

Szélíma Engem kívánt azokkal a' szerelem Istene, örökké hozzád kötni; mert Spárta vissza vont téged. Ah! Pausánias! miért nem vagy te Persiai? vagy miért választották-el az Istenek Spártát Persiától? mikor a' természet egynek kelti a' mi sziveinkbe. — A' gyűlölség, és a' szeretet egy lakhellyet választottak nállunk; a' szerelem Elizeuma leg-kedvesebb napfényén meg fázom, mikor a' hi-

a' hideg Spárta nevét, mint egy az égről hal-
lom reá dörögni a' szerelem' olvado efsőjére,
a' te szerelmed nem lehet tiszta Pausániás! —
néked Spártát kell szeretni.

Pausániás Ah ártatlanság' boldog ideje!
mikor Spártát tisztán szerettem; mikor az ő
kedves ege alatt nyílt az én ifjúságom virága:
egy Istennel nem tseréltem volna... Vajha
ennek az Istenafszozonynak mejjén hervadt vol-
na-el... (*pausa*) Engedj-meg egyzer Spárta!
Ah! Szélíma mikor Spárta lelkembe vissza-
mosolyog, repednek egy oriai erőtől feszített
lántzaim... Isten veled mennyei álomkép!
Szerelem Elizeuma Isten veled! Ah Istenek!
az ég el-válik töllem, 's az also világ kö-
szirtos kapuja tsikorog... reng az üretség e-
lőmbé... Te küldesz Spárta? Törjék-el ideig
valo királyi páltzád természet!'s hódolj-meg
az örökké valo virtusnak! A' tífzavatok hal-
hatatlan Istenek!... menyek!!... adjatok erőt
ki-mondani: Isten veled Szélíma! azután kön-
nyü lesz meg halni... 's kétszer halok-meg
Spártáért... Engedj meg Szélíma! Az Iste-
nek kénszerítenek... Isten veled!...

Szélíma. Ki ne mond a' természetre ki-
álto átkot! vagy tagadd-meg a' te Anyádat a'
Földet, 's haladd-meg a' végzések mértékét..
Nem a' te szavaid valának ezek, Pausániás!
vagy a' Spárta Istenei közül valamelyik jár-
ta-meg a' te halando valóságodat, 's ki-vett
az emberek közül (*pauza, nézi Pausániást*)

Pausaniás Oh Szélíma! ne merd ilyen
égből lopott nézéssel a' közsiklát olvasztani;

a' rettenetes Jupiter ül rajta menykövekkel terhes fellegeibe.

Szélíma Tehát légyen! ha Isten lett az én Spártai Pausániasom; kedves áldozat lefsz előtte a' Persiai vér a' Szélíma szivéből. Vagy ha te Isten vagy emeld fel az én lelkemet is, hogy én Isten - afzszony légyek. Égessük ketten el a' földi mirtus hervado koszoruját a' szeretet oltárán, hogy valaha legy mást az égbe örökre meg-öleljük (*pausa*) Isten veled Pausánias! itt váljék-el a' te ideig ellenséged a' földön, hogy az égbe örökre barátod légyen... Meg lárvuk egymást valaha Pausanias: (*menyen*).

Pausánias Az égbe vagy már felséges Szélíma! valósággal Isten-afzszony vagy te! a' fellegek válnak-el előtted, 's a' te világofságotol meg-aranyozva tündökölnék.

Szélíma Oh Pausánias! ne tsináld hogy az én nagyságom egy minutum alatt meg-vénhedjen... az Istenek kényszeritenek hagygy-el engemet! csak úgy lehetünk egymást meg-érdemlett barátok, ha ellenségei lészünk egymásnak a' földön... Isten veled menyői barátom! (*ujjra menni akar*)

Pausanias (*meg fogja*) Tehát engedd-meg menyői Szélíma! hogy a' mi örökös barátságunk' kötését meg erősítsük: ezek a' halando tanuk mellyek, bizonyyságot tevének a' bennünk munkálkodo Istenségről; tegyékfel a' menyői egygyezésre perséjeket! (*az alatt ki-terjeztet karokkal meg-öleli*) Jövel Elizeumi Szélíma! Teged ölellek most előre meg!
ah!

ah! vajha az örökkévalóság' folyna-el mellettünk! (*meg-tsokolják egymást azután fel-kiált*) Rettenetes végzések! menydörögjetekek semivé; hogy meg ne átkozzam az egész pufzta világot (*pausa*) Ah Szélíma! milyen méjjen le-esem —. a' menybe voltam a' te szemeid szép tsilágainál, 's az Istenek nektár forrásánál.

Szélíma Ketten kostoltuk mennyei édes-ségét.

Pausánias Oh én szerentsétlen! az ég olyan közel van; tsak a' te ajakaid rozsaínál, 's nékem az egész poklon által kell rontanom, míg meg-találom.

Szélíma A' szent kötelefség világa, 's a' boldog szerelem édes hite légyenek hív uti társaink!

Pausánias A' te nagyságod Szélíma! árnyékat vét az én lelkembe; olyan könnyű néked töllem el-válni! Te el feleljhetnél engemet?

Szélíma Az ég szént világára esküszöm! ezek az ajakok mellyek tsak most piraltak-el a' szinte meg-hamisított tanubizonyságra, örökre el-sárguljanak a' leg-első tsokjára más Férfinak! de ezek a' karok is a' mellyek tsak most a' menyországot által ölelték, a' halál jegével meredjenek-meg, mikor a' Persia ellenségét többé meg-ölelik! .. tsak még egy tsokkal Spárta tartozik, midőn az ő Héroját viszsza adom (*Pausanias meg öleli, buzgon, 's meg-tsokolják könnyes szemekkel egymást*) így a'

nap-

nappal, 's az ejtzaka rég veszekednek, 's mi-
kor-elválnak tüzes ortzával el-pirulva csokol-
ják egymást, 's hullatják a' harmatat.

Pausániás. Oh Spárta! az Istenek megré-
szegednének ettől a' nektártól, 's fel tserelnék
az ő menyországokat még csak egy tsepp kel-
lene, hogy el-szédüljek, 's a' világ, meg-for-
duljon velem (*Szélímára néz*) Ah Szélima!
mit akarnak azok az ég vizébe uszo szép
csillagok?

Szélima Neked segiteni Pausaniás! esni
a' virtus idegen plantájára.

Pausániás Az Istenekre kénszerltlek!
mindenik tsepp egy Oriást el-merithet. Ah
Istenek! mindjárt el-süllyedek! Spárta! segis-
szent Hazám! (*menyen*) hogy az ég gyöze-
delmeskedjek a' földön (*felre fordulva kezét ad*
Szélimának, menyen, 's a' kárpit le-sik.)

HARMADIK FELVONÁS.

I. JELENÉS.

Pansanias egyedül.

(A' Spártai Tábor előtt a' Sátorába.)

Istenek! vessetek egy menykövet ere a' hámkodo szivre, ha egybe nem tudjátok békéltetni azon hatalmokat mellyek felette vivnak; tanítsatok meg-fogni, hogy lehessenek az én két leg-jobb barátim egy másnak ellenségei; vagy segítsetek egybe-kötni a' mit az emberről értetlenség ketté szakasztott... Ha Szelima a' Persia ellenségét meg nem ölelheti, a' Spárta baráttya kész a' világra ki-terjesztetni karjait, hogy ötet ölelésébe foglalja. *(pauza)* Egy szavad jut eszembe Artabáz! mellyre akkor fényegető fellegbe borultam; most éppen arra derül az a' borulat, mely engem fényegető; ha én Spártával együtt Xerxeshez állanék: az elesett Mardonius helyét el-foglalná a' Spártai Király! semmi sem állana ellent az emberek lakhelye határköveig; 's Spárta adna törvényt a' világnak *(pauza)* Egy levelet indítok a' mely ezt ujra fel serkentse *(ir az után ki szoll)* Argili!

II.

II. J E L E N É S.

Pausánias, és Argilius.

Pausánias Vidd Xerxeshez ezt a' Levelet Argili! ha végig meg marad hivséged, mikor az Istenek meg - adjak nékem a' mit ígérnek, meg emlékezem rollad.

Arg. Egy Spártai hazafi se vádolhat engem hitszegéssel.

Pausánias Tehát úgy végezd - el a' mit réád biztam, hogy ujj vétekbe ne essel. Egy tüzélra siefsünk mindnyájon! Az Istenek elvégezték a' Spárta ditsőségét.

Arg. Ditsőség Spártának, és az ő Isteneinek!

Pausánias Fel - fedezném néked Argili! de az intézetek kesedelmet nem szenvednek. Vidd sietve véghez a' te mostani részedet, hogy el nekéss a' Spártá nyereségéből az akkorit meg érdemelni. Ne egyenesen Xerxeshez menj; keresd előbb Artabázt.

Arg. Ne egyenesen Xerxeshez?

Pausániás Ő igen jó szívvél fogad; csak azért nem szerethet ő minket, mivel mi gyűlöljük őtet; de bizonyos okból jobb lesz Artabázhoz menni előbb, Indulj bátran! Isten veled (*Argilius* meg hajtya magát 's el-menyen)

III. J E L E N É S.

Pausániás (egyedül.)

A' Foglyokat visszsa bocsátottam; ezzel Xerxest, tettem az enyimmé a' föld már kész a' mag elfogadására, ez a' Levél viszi azt

is

is; 's észre se veszi mikor a' szívébe gyökerezik; lesznek könnyei-is réá a' Szélima szép szemeknek; hogy a' mikor oda menyek, ki-virágozva találjam.

IV. J E L E N É S.

Chárton, és Pausánias.

Pausánias. Mi dolog Chárton!

Chart. Spárta téged a' maga színe eleibe hivat.

Pausániás. Engemet? most! képtelenség! — mi történt?

Chariton. El vagy árulva! kívánja a' Nép, hogy meg-igazulj.

Pausánias. Kicsoda mert szöllani Pausánias ellen? álljon szembe velem, hogy örök-re-elnémittsam ezt a' nyelvet, mely az Istenek végzése ellen támadott... ki az? szolj 's mivel árult el?

Chárton. Armidor ment innen Haza 's azzal árult-el hogy a' Foglyokat vífsza bocsátottad.

Pausániás. Halál az ő Fején! hír-nélkül szökött-el a' gaz ember: 's annak hitt többet Spárta, mint Pausániásnak?

Chart. Néked akar hinni Uram! 's azért kíván meg hallgatni.

Pausánias. (gondolkodik) Balgatag földön tsufzo Nép! a' Világ böltséfsége sem érteti veled meg az ég' járása zavarait (pauza) menj vissza 's mond-meg! Pausániás engedelmeskedik Spártának.

C

Chár-

Chárton Az Istenek vezéreljenek téged'
(el menyen.)

V. J E L E N É S.

Pausániás (egyedül.)

Nem érzi a' tók nyugadalmát a' háborus tenger; de a' Héro szembe száll az Orkánal, 's az ő szavára a' hánykodo méjjség tükörré simúl, mellybe az ég le-száll örvendezni minden tsillagaival . . . Engedelmeskedni Spártának! ugyan azon Jupiternek szelid Nap-sütése, a' ki menydörgéssel uralkodik a' világon . . . Ti is Thermopylák' szent Árnyéka! engedelmeskedtetek; 's az Istenekkel meg-osztottatok a' halhatatlanságot; az ő tsendes soraikrol mennyei fény sütött-le, a' hazai szertet', Oriás fiaira, mikor a' Persák' sirhalma-in meg-nyugodtak. Vajha egy lettem volna én is közzüllök! nem volna kérdés alatt sor-som 's a' hánykodo virtus kiszállott volna, erről a' veszedelmes tengerről, mellynek elhintett Kőszikláí, szüntelen az evező előtt lappanganak . . . De nékiek meg-halni illett Spartaért, nékem élni kell érte . . . engem' a' méjjség' háborus színén által hívú a' mosolygo-kék ég . . . sárguljon-el a' Világ a' veszedelem' ordito éjfélére! . . Pausaniás kívánna egyszer félni.

VI. J E L E N É S.

Pausániás, és Artabáz.

Pausániás Mitsoda ujj kísértettel jösz
Artabáz! örömmel látlak téged! mert abból

a' kedves Levegőből jölsz, melybe a' Szép Szélíma lehell; de kívánnám mégis hogy most itt ne volnál, mivel a' leg kifsebb szellő, mely felölelle jő, hatalmasabb az egész tengert fel-lázzasztani, mint a' leg-dühösebb észak.

Artab. A' békeféségnek leg-kellemetesebb szele hoz engem hatalmas Király! egy szelid égről, hogy a' te nagy szived meg-győzvén háboruját örvendeni kezdjen az ő boldog nyereségébe... a' vissza bocsátott foglyokért halálatos Xerxes bizonságot teszen az ő változhatatlan barátságáról 's (*egy levelet ád.*) intézeteit közli ezen Levélbe.

Pausán. olvas Lehetséges volna-e hinni? ha a' te reved Szélíma! nem tenne' réa az igazság' mennyei petsétjét? 's nem festené minden rend a' te lelkedet; ilyen hatalmas van e' Xerxesen is?.. két Királynak parantsolsz te Leánka! vagy Isten - afzszony! a' kinek egy intésére a' világnak Héroi bilintsbe esnek. Oh Artabáz! egyszer meg haragudtam volt réád, nem értettelek! te jobban értettél engemet.

Artab. Szélíma volt az a' mennyei világ, mely a' te szivedet meg-mutatta; te egyedül érdemled-meg a' földön azt az Isten afzszonyt, s ő egyedül volt réád méltó: minekutánna el hagyta őtet, addig sirt az ő Atyának, míg az ő könnyeivel meg-győzte őtet a' te hűségedről; a' vissza érkezett foglyok ujj erősítő tanui voltak jóságodnak, 's végre el-küldött engemet Xerxes, hogy ajánljom néked a' szép Szélímával a' Persia oriasí hatalma vezérlését; az egész földet meg-

hódolhatja vele Pausaniás ; csak azt kéri , hogy Spártát foglalja Persiához : akár Spárta légyen együtt Persiával , akár Persia Spártával ; a' midőn mind a' kettő egy Vezérnek engedelmeskedik ... 's miért légyen tovább Sparta ellensége Persiának ? ha Persia barátja lesz Spártának ; a' testek az ő lelkeikbe éreznek , 's ezek eggyek — . Spárta büszke lehet , hogy az ő Királya vezérli Persiát , 's Persia dítsöül , mikor a' Spárta Királyát magáénak látja .

Pausán. Kedves Szelima ! egymást ériké a' mi lelkeink ? hogy minden gondolatimnak utánna repülsz ' 's kepizelődésim leg-távolabb étheréc is bé-éred ? .. Az ő bájozó lelkemei tsudákat tesznek : olyan hatalom van azokba , hogy a' leg - nagyobb gyűlölség is előttek szeretetté változik által .. lehetetlen meg nem hódolni a' mennyei erőnek , 's a' midőn meg hajlok előtte , úgy tetszik a' föld közelit az ő jövőendő Urát köszönteni . Mellyik az Istenek közzül véné-meg Szélimát , egy világgal ? : én a' kettőt örömmel ; egybe-ölelem .. Vidd el Artabáz válaszsomat (*ir, azomba Artabázhoz*) De nékem elébb Spártába kell mennem .

Artabáz. A' te engedelmeddel légyen Uram vallyon nem volna-é bátorságosabb elébb a' mi seregünket kezedre venni ?

Pausán. (*mind ir*) Meg-ígértem , 's nints többé fontolás : a' szavam epségét inkább örzöm magamnál .

A' Spártai Tábort itt hagyom ; 's a' Hétotáknak mikor ott leszek , tsák meg-mutatnom

nem kell a' szabadságot, mely nékiek álmok-
 bi mosolyog, mikor a' véres veréjtékkal ön-
 rözött barázdákra öntagjaik le-terülnek. Akár-
 mit gondoljon a' Nép; az ejtzaka után Iupiter
 fel-hozza a' napot (*ir hallgatva, 's által ad-
 ja*) Itt van Artabáz! a' gyűlölség' meg-avult
 uralkodására ki-mondott sententia: az időnek
 második felébe a' szeretet következik. Siess
 Artabáz: el-vinni szavamat, hogy vízsza ne
 térhefsen.

Artabáz A' végzések hívnak! 's a' világ
 vár; hogy ditsöittsen téged' a' Szelima bol-
 dogito karjai között... áldott légy! (*el me-
 nyen.*)

Pausánias Isten veled!

VII. J E L E N É S

(*Pausánias egyedül.*)

Ah boldogság! most látlak felém jönni,
 az én Isten Afszonyom kellemetes ábrázatjá-
 ba... a' föld éggé válik lábaim alatt... 's
 menyei szél viszen engemet... Kitsi Spárta
 mohos kunyhóiddal! te lélsz a' világ fő Várofsa!
 's benned fog az emberi nem szive egygyütt
 verni köz szeretettel... Kedves Szelima!
 a' virtust magát szeretetnek kereszteljik. O-
 moljanak-le minden el-válasto falak; hogy egy
 boldog ház nép legyen az emberi Nem..., Ju-
 piter a' Világ Atya, 's az ő képviselőinek
 isteni sorába elől Pausaniás... Térjen-visz-
 sza a' föld barátságába a' tölle e-vált vas;
 's örökre meg-tisztulva az égre kiálto vég-
 űl, a' sárga kalászők mezején fényljék vigan
 ének-

ének! Testvérek kezébe! mikor az egy nap alatt meg-érlik az egy kenyér a' világot ki-elégíteni... Boldog maradék! mikor a' szegénység' 's gazdagság' nevelt nem fogod érteni, 's mikor a' ritkaságok közt nézsz egy testvér vértől rozsdás kardot egy könnyet ejtessz az elmult idők gyalázatjára, 's áldod hamvait annak, a' ki az egymás ellen emelt karokat egybe ölelkeztette... a' külön gyűrűket egy szeretet lánczába kötötte; 's elvette az életnek 's halálnak fulánkös gondjait.. Nem fog a' sirba le-dörgő földdel eszni az árvák keserű zápora; a' köz édes Anya halhatatlan lesz, 's a' szerelem Istene mennyei színe ég minden gyermekein (*pauza*) De ha az idő meg-érlelő öszsze még el nem jött, vagy az ég meg-haragudván, hogy a' föld vételkedő társa akar lenni: el-hágy, 's a' tsillágos karpitrol a' poklok fenekére le-vét; az, isteni dicsőség; egy gonosztévő gyalázatjává lesz... Vagynak olyan dolgok, a' mellyek ha a' tetőről egy hajszállal el-maradnak, leg-alább esnek, (*pauza*) Ha el-esem is, az örökkévalóság' meg nem tud a' sisyphus Kösziklájával fárasztva is, intezeteim gyönyörűségétől fosztani; a' poklokba is le-viszem magamba az eget.

VIII J E L E N É S.

Chárton, Pausaniás.

Pausaniás. Mi hozott vissza téged? hogy az én szavam vissza térjen, mintha nem örömet menne Spártába.

Chár.

Chárton. Én olyan örömet viszem, a' milyen örömmel Spárta venni fogja csak a' másik Anya követjét kísérte vissza, hogy magának mását vigye.

Pauzán. Az Anyám küldött téged?

Chárt. Az Anyád: mert a' Spárta fia feleletje van nállam; 's a' másik Anya is, a' ki az elsőnek fiának' szült, tisztos régisége a' hajdoni virtusnak, hasonló feleletet érdemel.

Pausán. (nyughatatlanul) Mit mond ő? tudja hogy te el-jöttél? addátal mint azt, va amit ölle hozsz, 's vidd-el az ő fia feleletét. Miért nem szoltál rolla elébb? olyan kevésbé bethűlted a' Spártai virtus személyesét, hogy az ő szavát el-választod a' Spártától?

Chárton. Annaira bethűltém hogy vissza tértem, hogy a' kétfőnek feleletét egygütt vigyem; meg-vallom hogy a' te feleleted olyan váratlan volt, 's úgy megörvendeztetett a' hazafi hangja, hogy átalítottam szólni; az után meg-gondolkodtam 's átalítottam az Anyádhoz felelet nélkül visszafra térni.

Pausan, Árulónak hiszen ugy-é? szólj, mit izent?

Chárton. Hogy ő nem Anya annak, a' ki nem fia Spártának.

Pausan, Nem többet?

Chárton. Nem.

Pausaniás. Meny-el, 's mond meg, hogy a' ki Spártának felelt, az ő fia.

Chárton. Mind a' két Anya feleletét örömmel viszem (el menyen,)

IX. J E L E N É S.

Pausánias (egyedül gondolkodik.)

Az Ephorusok előtt meg-jelenni, az egész néppel szembe nézni, nem félek; de Anyám! a' te szinedet ki nem állhatom, a' te hó-fejér hajaid, a' böltsefség' ezüst tzimere előtt meg hajlok. Istenek! ne hozzátok előmbe ötét! hogy Spárta meg ne győzze a' világot szivembe; 's ki ne oltsa a' szeretet mennyei langját, minekelőtte az mindent egybe olvasztana. Siefsetek ki-vinni végzésteket! induljatok meg a' ti hatalmatok felségében!; dörögj-meg végheterlen méjjség! 's rendítsd-meg a' világ meg avult alkotványát! Sárgulj-el nap az örök világosság előtt, 's zendülj öröme magas menny; mert kezdődnek az idő fájdalmai, hogy a' föld újra születtesék! (*menyen tüzzel, a' kárpit le-esik.*)

NEGYEDIK FELVONÁS.

I. J E L E N É S.

*Pausaniás, (a' Héloták előtt Spárta
Környéken.)*

Héloták! a' ti sohajtásotok az égbe emelkedett az Istenek boldog soraihoz; látta Jupiter az embert az előtte barázdát hasító ökörtől csak abba különbözni, hogy amaz a' le-fordult galyakra görbedve könnyekkel öntözi az ő testvére örömének magvait... látta az embert, az ő ki-rendelt helyét el hagyva egyiket a' baromhoz le-tsuszni. a' másikat az Istenek' egeré hágni... Az örök tennes tanácsba hallott, mikor a' véres verejtékekkel tele poharak össze suttogtak 's a' vér, öröm gyöngyökké válva az égre kiáltott: a' Jupiter tiszta az ábrázatja meg-homályosult; végig dörgött az Olympus, 's Pausaniás a' ti szabaditotok meg-jelent.

Heloták Aldott légy Jupiter fia! áldott légy!

Pausán. Fegyverre nyomorultak! az ég
záfz.

záfzloját viszi Pausániás - a' boldogságra hívja az embereket, 's semmi halando eleibe nem áthat.

Heloták Az Istenek Küldötje!

Pausán. EsküdjeteK-meg! hogy követtek engem! a' világ' romladékim keresztül; 's ha azt parantsolnák - is az Istenek Pausániás által hogy Spártát magát felgyujtsátok: az Istenek utait vizgálni nem szabad a' halandónak, 's esküdjeteK-meg! hogy hallgattak mint a' halál!

Heloták. Esküszünk! esküszünk!

Pausán. Tehát mint a' szárazságba támadt tüzet a' szélvész, úgy terjeszszétek! minden készen legyen! mikor én szollok hogy a' ti lántzaitak ketté repedjenek. EsküdjeteK meg ujra a' Styx vizére!

Héloták. Esküszünk a' Styx vizére?
(el mennek.)

II. J E L E N É S.

Pausaniás (egyedül.)

Induljatok-meg szélvészek! rontsatok ki minden Köszikláitokból levegőnek hatalmas gyermekei! Ma szabad játéka enged Jupiter az ég, és a' föld között; zuhogjátok az Istenek ditsőségére égő városok lángjaiba! 's emeljétek az áldozat füstét az égig. Föld alatti hatalmasságok! gyűljetek öfzve, 's rázzátok egybe a' széljel-vált világot; hogy mikor ez a' gyűlölség gyalázatos alkotvánnyá reszket, az Istenek, kezekbe tartva a' nek-
tárt

tárt, egy másra nézve ditsérjék Pausaniást.
(menyen.)

III. J E L E N É S.

Xerxes, Szélíma, Artabáz.

Xerxes, és Szélíma. (egy egy Levelet olvasva.) *

Artabáz. A' miénk ő egészen Spártával együtt; ki mondhatatlan kedvesen vette a' Levelet; szeméből süttött-ki az örömnék benn gyulado lángja, 's csak az erő mérsékelte, hogy ki ne rohanjon.

Szélíma. Látom ötet a' te szavaidba! ah ha bé telnek; hodojlatok-meg egy pilantatig büszke Férjfiak! mikor annak a' gyűlölségnek, a' mellyet ti tartatok fenn, hideg jegét egy Léány olvasztja-el; hogy a' testvér vérrel öntözött mező a' szeretet' rozsaival piruljon-el a' szent Nap előtt.

Artabáz De elébb Spártába kell Pauszplásnak menni. Egy előttem járt Spártai Követnek ígérte-meg; eleibe festettem a' veszedelmet: de ő kevesbé félti magát, mint a' szavát. Ki mondotta-volt már, 's vissza téríteni nem akarta.

Szélíma Ah! csak egy billantatig jelenik-meg a' földön a' boldogság álma, 's azonnal el-tűnik: úgy ő a' saját maga szabadságát adta a' mi foglyainknak. Oh kedves Atyám! kényszerítlek a' háládatosságra, a' barátságra, 's a' szeretet' minden virtusainak mennyel sergére add vissza neki azt,

Xer-

Xerxes. Sajnálom az ő sorsát mint ember 's sajnállak' mint Apa tégedet kedves Leányom; de a' Királynak más a' számvetése: Az Országok mérő serpenyője az égről függ tágasan ingva a' Századok' terhével; 's csak a' tengereket számlálja, nem az el mulo napok könnyeit; ezek mint a' harmat a' Nap-eleibe úgy hullnak a' Monarcha eleibe, 's egyaránt fel-száradnak.

Szélíma. Az enyimek nem fognak többé hullani. — ezek az utolsók, mellyek az Apát keresik, hogy tölle butsut végyenek. Az a' szent hely a' honnan jöttek, meg-üresült, 's már meg-könnyebültem. A' föld kötele szakad, 's az ég von-fel Pausániáshoz. Oh Atyám! a' te ígéreted! Persia Királya szavának sints szentsége? 's a' Nap' imádoils szerefsék az. éjtzaka setétségébe öltözni? Atkozd-meg hát az ég' szent világát, 's szolgálj az éjtzakának, ha az ő köntöfsét viseled; 's vidd áldozatul annak a' fekete Istenafszszonyak saját Leányodat, a' ki a' Nap országát, 's annak Királyát meg-szabadította.

Xerxes. Kénszeritlek Szélíma! ne támadj-meg ilyen könnyekkel, hogy azoknak hatalma a' Királyt az Apának alája ne hódítsa! kérj mindent a' mi hatalmába van Xerxesnek, 's térj vissza az én apai szivemhez.

Szélíma, Oh ha megint van Atyám, ujj-ya hozzá folyamodom. Atyám! az ő nemes Szive haládatos lelsz Persiához. (Artabáz-hoz) Oh Artabáz! mints-e valamely mod az ő meg-zabadítására?

Ar-

Artabáz. Ha rab lepsz, 's mi szabaditjuk ki; a' haladatófság örökre hozzánk köti; ha nállunk nélkül szabadul - ki; a' mi hidegségünk hozzánk valo baratságát hűtteni fogja: ha rab nem lepsz is; a' mi iránta valo gondunk, kedves lepsz előtte, tsak a' mod minden esetre bátorságos légyen. En most jöttem Pausániástól: kész vagyok újra vissza térni.

Szélíma. Aldott légy Artabáz! kedves Atyám! bortsáft engemet is; hogy én adjam neki által az ő szabadságát, hogy azzal megkössém örökre. Egy fiatal Héronak öltözőm: ebbe a' hazugságba viszem-el az igazság hív szívét, azok közzé a' fene vadak közé.

Xerxes. Hogy el szaggafsak? midőn vérzeni látják. Mit gondolsz Léányom? képtelen vakmerőség! ha Nemednek gyengesége elárulná öltözetedet!

Szélíma. A' mikor Nemem az ő öltözetétől el-válik, annak erejével eggyesül a' mellyet fel-veszen: 's a' hívség szent utjáról ki is tér az árulás, En nem tudok félni, a' midőn ott érzem Pausániást; akár melly fergegbe áljak is, egy mennyei sugár bé-mosolyog lelkembe; 's ha meg-menthetem: egy Hérot se fedett igazabb öltözet, 's a' borostyánt is hozzá érdemlem.

Xerxes. Almat beszélsz kedves Léányom! az lehetetlen. Illyen veszedelmre tenéd-ki Atyádnak egyetlen örömét?

Artabáz. Engedj - meg kedves Hertzeg Afzfzony! lehetetlen, hogy meg ne esmérnének: akár melly durva értz öltözetben is ki-
süt

sütne a' szépség varázsszó világa ; 's a' Persia Napja leg-szebb virágát a' Spárta sivatagjába , minden lehellete az Északnak le töréssel fenyegetné.

Szélima. Nem ingyen vész-el, ha Pausaniás meg marad ; 's ha Pausaniás el vész, az ő sírjára esik.

Xerxes. Kedves Léányom ! légy meg győződve, hogy mindent, véghez kíványok vinni az ő meg szabadítására : de a' bölts Artabáz egyedül leg-jobban el-igazítja veszedelem nélkül. Indulj egyszeribe Artabáz 's mentsd-meg Pausaniást.

Szélima, Engedek Kedves Atyám ! mivel a' parantsolat bilintseibe meg-tartod halavány testemet ; de Lelkem Spártába kíséri Artabázt, 's Pausaniást a' világbol kész ki-kísérni. Tehát indulj, Artabáz sebessen az én godolarim szárnyain ! Isten veled !

Artabáz (meg hajítja magát 's indul.)

Szélima. Kedves Atyám ! engedd - meg hogy csak néhány lépést mennyek utánna Spárta felé, hogy adjam által az én lelkemet Artabáznak, 's leheljek hatalmat szavaiba.

Xerxes. Engedek néked kedves Léányom ! 's magam is kísérlek : meg-mozdítom a' táborn, hogy ha a' sors fordul, készen álljon.

IV. J E L E N É S.

! Ephorusok, Nép, Argilius, Spártába.

Arg. (Egy Levele ad az Ephorusoknak)
Töllem küldötte Xerxesnek Pausaniás-már né-
há-

hányon mentek-el, 's egy se jött vissza, a' foglyok el-szabadultak, a' dolog gyanus; talám azért nem jött senki vissza, hogy a' titok, mellyet elvitt, ott maradjon: .Azért büntefsetek - meg engedetlenségemért; bontsátok fel, 's nézzétek-meg banem a' Spártához való szeretetből hibáztam é, a' midőn hozzátok hoztam.

Egy Eph. (olvassa azomba jő Chárton)

V. J E L E N É S.

Az előbbiek és Chárton:

Chárton. A' felelet, mellyet hozzol; Pausániás engedelmeskedik Spártának.

Nép. El-árulták!

Egy Eph. (olvass) „Pérsák Királya! a' Te „Léányodhoz való szeretetem olyan erős, „hogy némelly pillantatokba meg bírja Spártához való hívségemet: bizonyosságai vissza „bontsátott atyádfiai! Ezt az áldozatot az Istenek oltáráról el véve, vittem Szélimának; „hatalmamba volna egész Spártát fel-áldozni „de csak ezen az árron igen drága Szélíma „igyekezzünk inkább a' szeretet' szent kötelességgel mindent egybe-foglalni.

Egyik a' Népből. Tsak ugyan a' Spártai színt el nem hagyta a' Persiai Nap alatt; a' leg-nagyobb indulatot meg hodolta.

Más. Hasonlo az Istenekhez!

Más. De maga meg-valja hogy a' foglyokat vissza bontsátotta.

Más. Ki hatalmazta meg erre?

Egy Eph. Senki: ez menthetetlen.

Nép. Árulo!... árulo!...

Egy Eph. Pausániás mindazonáltal még az ő vétkébe is nagy; a' Hazának tett szolgálatai is nagyok: meg kell várnunk. 's ballagatnunk magát; most oszoljunk-el! (*el oszolnak.*)

VI. J E L E N É S.

Pausániás (Spártába egyedül.)

A' mohos fedeleken az ősi szent tűzhelyekről melly kedvesen fogadja az ég a' hazai füstöt! a' meg-vesztegettelten ősi hűség lakik ezen kunyhókba (*pausa*) Itt játszottam én mint gyermek, 's a' tiszta hold sokszor nézte ártatlan játékainkat... Milyen édes! milyen könnyű ez a' levegő; mintha keresné a' hazai szeretet' gyümölcseit az a' zéfir, melly a' virág bimbót nyitotta... kedves szellő! mit sugsz az ártatlan Napokról? azok elmúltak; tengess virágokat az ő sirjában! csak az én haj-fürteimnek haggy békét! a' ki terjesztett erőlségre evező sálsal akarnak-e birkózni gyenge szárnyaid? Távozz-el kis bajvivo! nem vagy nékem hőve... Támadjatok-meg dühös szélvészek! mikor az égnek minden faklyái ki-alusznak.. a' sivatag kösziklákra villámlik Jupiter, 's a' tengeteg fenyvesek ledörögve vissza-lobbannak a' selet vészedelem szereti a' Pausániás' szíve.

VII. J E L E N É S.

(Egy Spártai óda fő.)

Spártai. Te vagy-e Pausániás? az Istenek segillyének téged'!

Pausánias. Mi ujjság Spártába?

Spártai. Te magad a' leg nagyobb, mert a' kiker te küldöttél, kifsebbek náladnál.

Pausán. Vissza jött Charon?

Spártai. Itt van Argílius is.

Pausániás. A' poklokra! lehetetlen... hol van?

Spártai. Most váltam-el tölle; azt monda, hogy a' Neptun' Kapolnájába mennyen valami fogadást tenni.

Pausán. Mitsoda képtelenség ez? hozzá kell mennem; meg kell látnom ötöt, 's tapasztanom meg győzni magamat, hogy nem valami pokoli kaprázolat tsalt-meg titeket. (menyen nyughatatlanul.)

VIII. J E L E N É S.

A' Spartai Tábor előbbenihellyén)

Egyik. Mi dolog hogy Xerxes olyan hirtelen el-tűnt!

Más. Tsuda hogy a' tzipra Szarvasok el-futnak a' vadász elöl.

Más. Nem fog 8. röbbé szembe szállni Spártával.

Az' első. Még is jó lenne kémeket küldeni-ki.

Néhányan hirtelen ki-válra. *Egyik.* Mi menyünk erre a' vadászatra.

Második. Ugy futnak ezek a' szarvasok, hogy a' Spártai nyíl se éribé.

Harmadik. Most tsak a' szökevény nyomát keressük sarkával felénk fordulva.

D

Más:

Más. Én nem nézhetem őket szembe, olyan fényesek mint a' Napjok; azért fordítottam meg.

Más. Elég tizfrák 's nagyok, de puhák.

Előbbi. Serények a' futásba; mikor Titán magas, tentőjtű kerekén száll vala a' hegyre; felénk hofzszan el-nyult árnyékaikat se lehetett bé-érni.

Más. Mintha valami futo Oriásokat festettek volna a' földre, rettenetes volt nézni.

Egy öregebb. Tsak, Spartának adtak az Istenek a' magok tüzekből.

Mind. Örökké éljen Spárta!

Ujra mind. Halhatatlan Lycurgus!

Mind. Dicsőfség a' Spárta Isteneinek!

(**A' kik külön váltak, el-indulnak énekelve**)

Lycurg hamvát a' szél égre vitte, 's az Istenek ott tartották: Hogy nékiek és Spartának, Rogyogjanak tsíllagai.

IX. J E L E N É S.

A' Pausaniás Anya.

(**Noptun Kápolnája előtt - félre.**)

Íde látták jöni Argiliust; itt várom-meg, míg elvégzi szentségeit; talám ő a' kétségnek az ég, és pokol közt hánykodo habjaiból, vagy ki viszen, vagy bé-taszit a' méjségbe; 's 'a menyei sugáru reményesség többbe nem tsal fel, hogy ujra lo vessen. Akar mi légyen scrsom, tsak tudjam, mit adtak hordoznom az Istenek.. Nem olyan rut a' halál a' maga sárga ölte-

zetébe, mint rozsaszín állortzába, a' mosolygo hazugság, irtozatosabb a' menydörgő igazságnál (*pauza*) Tsalárd reménység' mindég virágzó soha se termő plánta, az emberek könnyeitől nevedel... nékem nintsenek... az én fiamért folytak-el. Mindenikkel leolvadt egy szépség a' világról, az utolsoval enyézük a' kék el-múltba a' kis Pausániás; alig látom már: egy sivatagba talált a' szélvész 's mikor a' fenyves századjai le-zuhantak az égről, a' gyermek kiáltott örömbé... másszor, egy liget hold világán énekelt a' fülemile, félbe-szakasztotta az éjj ragadozó madara, 's a' gyermek el-fokadott sirva... Oh! milyen kedves volt az ő sirása!... Anya! nem maradt é még egy könny a' forrás fenekén? **hog**y még egyszer meg lásd ötet.

X. J E L E N É S.

A' Pausaniás Anya, és Pausániás.

(Pausániás oldalról menyen a' Kápolna felé)

Anyá. Gyalázatos fejr hajok! meredjete az égre! omolj-le nyoltzvan esztendőtsontváz a' végzések haragja előtt! (*nézi a' mint menyen*) mintha a' Persiai napfényen keresné a' Spárta romladékai közt az Anya teteit. Oh kedves Fiam! mint el-változtál! még látszik a' Spárta Isteneinek enyésző selye az ő ábrázatján, a' hol a' viadalt elvesztették egy Leánka ellen.

Meg-szolitsam ötet? ugy menyen mint egy éjjeli bujdosó... a' hirtelen fel-serkentés

halált okozhatna ; 's néki élni kell, míg Spárta az ő példáját által-adja a' késő maradéknak ; vagy valamely tsuda-tétele által az Isteneknek , újra megtalálom az én fiamat , 's még a' fátum meg-toldja igen hosszú életemet egy billantattal ; hogy meg-öleljem őtet , 's boldogul meg-haljak. Komor ég ! úgy tetszik mintha az ősz idő ködein látnám még némely baldokló tsillagaidat ; utánna menyek . . . bément a' Neptun kápolnájába ; meg-kérdem a' nagy Istenek színe előtt . . . Oh ! ha még bár a' végén ennek a' nyomorult életnek megtalálom őtet ; mint az estve Neptunnak köszönő Nap végig tündöklök az el-marado habokban — Az utolsó pillantat, első az Elizeumba . . . egy földi századot ér . . . Örök végzések ! ne hívjatok-el , míg Spártának eleget nem eszek ! (menyen.)

XI. J E L E N É S.

Pausánias Argiliussal benn a' Kápolnába az oltárnál , a' bé-menni akaro Anya megáll az ajtonál.

Pausániás. Mondjad Argilius ! hogy elvesztetted a' Levelet , 's féltél a' szemem eleibe kerülni.

Arg. Hazudni nem tudok , 's most a' Templomba nem tanulom-meg ; ha tudnék is , innét vétkezt ki-venni nem akarok.

Pausán. Az Istenek hatalmat adtak nékem a' földön ; én meg-mentelek előttek ; 's téged egy Kiralysággal meg-ajándékozlak ;
mert

mert a' föld nékem fog engedelmeskedni csak te most engedelmeskedj! itt a', hogya az egészenek, ha jól meg nem kötődik; ugy az Istenektől az örökké valóságra szőtt munka széllyel-menyen.

Arg. Az Istenek az örökké valóságra kötötték-meg a' Lycurgus munkáját a' Spártai hűséggel; mellyet te leg elébb fel-bontottál gonosztevé!

Pausán. Nagy Neptun! Nézd milyén csendes a' te méjjséged; köszönséges szél fel nem költi nyugvo oriasi habjaidat (*nézi Argiliust*) Mindenkor jó voltam hozzád Argilius!

Arg. Én is mindenkor jó voltam Pausaniáshoz.

Pausaniás. Szeretem benned a' Spártait, 's én magam is csak az szeretném lenni ha az Istenek többre nem hívtak volna.

Arg. A' ki több akar lenni mint Spártai, az ellensége. Spártának: 's azért adtak kezembe az Istenek.

Pausaniás. Kigyó! meg ne mard a' tse-tsemő Herkulest! az Istenek nagy dolgokat, biztak réa.

Arg. Meg-mártam már ötét, hogy meg ne nőjjön az Istenek munkáját el-rontani.

Pausán. Ég és Pokol! talám meg-mutattad már?

Arg. Még;

Pausaniás. 'S meg gyűlölt Spárta engemet? .. tehát fagygyon-meg a' természet, ha a' szeretet melege oda van! (*kardot ránt*) 's halj meg itt-ennél az oltárnál nyömralt! légy

légy első áldozatja isteni intézeteimnek. Elég vize van Neptunnak le-mosni oltáráról véredet, ha kedvelni nem fogja. Spárta! itt emeljen követ néked; 's írja rá: Itt kezdette az erőszakot Pausániás! (*viaskodnak.*)

Anyá. (magába) szakadjatok-le egek! nyilj-meg föld! Istenek aljatok bofszut! (*fut*)

Pausániás. (a' viaskodás közbe) Spártai vitéz! miért kell néked meg halnod? Az én kardam kerül téged. Szünnyünk-meg! (*megszűnnek*) engedetlen az én kardam Argilius! kerüli a' Spártai szívet; ne essék ez a' moatok az én ditsőségembe... miért ölnék én meg téged! mint Spártai köteleltségedet tetted; csak az Istenek oldhattak volna fel.

Arg. Oh Pausániás! milyen szélvészesen búkál. a' Nap a' felbök megett a' te lelkedbe... Szálj alá vicsza a' boldog Spártába magas forgo szeleidből! kérd az Ephorusokat könyörögi a' Népnek! Spárta annyira szeret téged', hogy látva árulo leveledet, sem akart meg-ítélni, míg személyesen meg nem hallgat: Spárta, 's a' te tisztés Anyád ujja meg-ölelnek téged.

Pausániás. Oh derék tisztés Anyá! mint szeretlek én téged!.. Kedves Spárta! fogadd-el az én szerelmemet, 's légy a' Világ anyá.

Arg. Az Istenekre kénszerítek! ne menj tovább egy lépést is; rettenetes a' méjjség: egy is a' te Isteneid közzül ki nem szabadithat; még a' Jupiter menydörgései - is félve süttognak oda le... Más Istenek parantsolnak ott, 's a' természet más törvényeket ad...

En

En irtozom veled lenni Pausaniás! te nem olyan vagy mint mi. (*menyen*)

Pausán. Hová Argilius! másodszor is el akarsz árulni? meg ne haragits! hogy ide ne tegyelek örökre örízni titkaimat... Még is meg-kegyelmezek néked Argili! Spartához való régi szeretetből; kövess engem a' Nép eleibe; meg-ígértem; 's Pausaniás bertsüllí a' maga szavát, mikor ötet az egész világ meg-vevő is... ott mondj meg mindent, 's nézz engem' a' dühös Sokaság között egyedül tsendesesen! ki az a' ki kezét réám teszi? tsak intedem kell, hogy egész Spártáról a' láng az égre vigadjon, 's a' századok fekete füstjébe gyálszoljanak Isteneitek.

Arg. Kérlek, engedd-meg el-kezdt szentségeimet el-végezni!

Pausán. Maradj, 's imádkozz Spártáért az ő végső óráiba! (*el menyen*)

XII. J E L E N É S.

Argilius (magára.)

Rettenetes ember! mintha a' hánykodo tengerről a' partra ki-kaptam volna, hogy tölle meg szabadultam: ugyan tsak vigyáznom kell a' vulról, ne hogy ez a' nem melegítő, hanem égető tűz a' szabad égre ki-kap-jon. (*ki menyen más felé.*)

XIII. J E L E N É S.

Az úttzán künn a' leső Nép közel a' Pallás Templomához.

Egyik. Itt a' mint jő, meg nem lát első

re; a' mint görbül az út, hátra rohanjunk réá!

Másik. Egyszeribe rohanjunk!

Más. Én nyakát úgy meg-ragadom hátul, hogy vízszsa se nézhet.

Más. Istenek! erre a' nagy emberre tégyük kezeinket? a' ki mint egy Jupiter úgy villámlott az ellenség soraira?

Más. Spártáért volt nagy; Spárta kívánja hogy meg-kitsidüljön.

Iminti. De a' Nép magát kívánta meghallgatni..

Elébbi. Az ő tulajdon Anya ment az Ephorusokhoz, néhányan jelen voltak.

Néhányon. Mi valánk ott.

Elébbi. Kérte őket Spártának minden Isteneire, hogy az ő fiát töstent el-fogják; ne hogy egy néhány pillantat alatt örökre el-vesz-szen Spárta... Képteleneket beszéllett. — Azt mon — itt jö (mind elbúnak, Pausániás jö, 's mihelyt elhalad, rohannak kiáltva) Add meg magad Spártának! (mikor vízszsa néz, hátra állanak meg-merevedre)

Pausán. (egygyet hátrább lépve meg áll méltosággal, egy tekintettel el-merítve őket) Alatszonyok! hátra támodjátok-meg azt, a' ki a' Spárta ellenségeivel annyiszor szembe szállott? Itt van ez a' kard az oldalamon nyug-szik a' ti ellenségeitek vérébe el-fáradva, ne féljete! villámjaira meg dördült a' jajj a' halál mezején; Spártába nints ereje, irtozik; a' testvér vértől; meg foghat a' kinek tetszik; a' ti testvéri karjaitoknak meg-adom magamat! (mind szélyel gyérülnek)

Pausán, (merészen áll, azomba jö az Anya; megszűről, meg látja. 's meg-rémül) Ezüst haja bőltsefég! az Ég küld téged ellem?... el hagynak az Istenek! ... Ah én nyomorult! (el vészti bátorságát és futni készül) Sárga félelem! most esmérlek! (meg fordul fut utánna a' Nép, az Anya is lafsabban érkezve, Pausániás bé-tőri a' Pallás templa ajtaját, mikor éppen bé érnék, 's bemenyen, a' többi mind künn marad; az ajtot fel teszik. Az Anya némán egy nagy követ hengerit tsendesesen 's réa teszi az ajtóra — térdre esik előtte, 's az égre néz, felémelve össze fogott kezeit... Nagy bámulás, 's méjj tsendefség... a' kárpit le-esik.)

ÖTÖDIK FELVONÁS.

I. J E L E N É S.

(*A' Héloták egybe gyűlve a' Spártai mezőken ejtzaka.*)

Egyik. Ha az Istenek küldötték ötet, miért engedték, hogy az emberek akadályt vegyenek az ő útjába!

Más. Ellenek adtak menedék-hellyet, a' míg meg-pobáljak, hogy meg-érdemeljük-e a' szabadságot.

Más öregebb. A' mi szabaditonk rab, 's mi tsak úgy érdemeljük-meg, hogy azok ne legyünk, ha ötet szabadítjuk-meg. Az Istenek küldötje ő. Ő gyújtotta-fel ujra azt a' szikrát, melly a' rég hullo könnyekbe kialutt. Nézzetek egy másra erős Férfiak! mitsoda egyéb különbséget találtak a' Spártaiaktól azon kívül, hogy szemeitek a' pokoli boszszuállástól lángolnak? Keljetek-fel a' baromi járom alól! 's legyetek emberek! ebbe az ejtzakába teremtenek ujra az Istenek. Erre

re

re jöjjön-fel a' mi napunk !, A' boszszuállásnak fegyverét kezünkbe ragadva, rohanjunk az alvo Oroszlánra ! vagy örökre alügyék - el, vagy a' mi lántzainkba serkenjen-fel !

Más. Mind azon könnyeket, mellyeket el nem vévén az ég a' poklokra hullottak, hozzák ki a' Furiál kénkö langszin ábrázataján, hogy mikor meg-rivallanak, meredt hajaikkal az éjféiben : a' Spárta fel-nyíló szemeibe öntsék !

Első. Pusztítsunk-el mindent ; 's Spárta temetőjén adjuk-átal a' királyi páltzát Pausaniásnak !

Iminti. Ontsunk-le mindent a' mi fenn áll ! 's oltsuk-ki az életnek leg-utolsó szikráját is : 's mikor az oltárok omladécai között nyögnek az uttzákon a' vér patakok ; rakjunk a' tetemekből magunknak oszlopat égig !

Mindnyájon. Segítséggel poklok ! Boszszuállás ! boszszuállás ! mennek (dühösen)

II. J E L E N É S.

Artabáz, azután egy Spártai.

(a' Spárta uttzáján ejtzaka)

Millyen tsendesesen alszik minden !. Nem jarnak a' félelem árnyékai ezen kunyhók körül, mellyeket a' bátorság oltalmaz ; senki se jár egy motzanást se hallok egy felé is ; szint-ugy irtozom ; mintha ez a' méjj halgatás valamely hálál titkát reitene. Szegény Pausaniás ! vallyon mi az ő sorsa ? itt várok, mig valami éjjeli tévelygő hozzá utat mutat (*pauza*) Ha ugy tetszik hallok, tová jöni valakit. (*figyelmez.*) valósággal jön.

A'

A' Spártai. Ki vagy te? a' ki ebbe a' setétségbe bujdosol, mikor más minden nyugszik!

Artabáz. Xerxestől jövök én; követje a' Persák' Királyának.

Spartai. Ha Pausániást keresed, holnap a' ti Napotok meg-találja őtet; mert a' Spártaiak el akarván fogni a' mi Istenünkhöz futott; 's ők a' Templom' fedelét le-véve, a' tiéteknek adták.

Artabáz. Alusznak az Ephorusok?

Spártai. Éppen most akarnak össze-gyűlni, hogy mivel a' Templomba futott előllek, ki-hozzak onnan! 's meg-hallgassák, hogy a' kétségbe esés ne fordította vele maga ellen fegyverét minekelőtte fel nem keresték mind azt, a' mi meg-szabadithatná.

Artabáz. Hova akarnak gyűlni?

Spártai. A' Pallás Temploma eleibe a' melybe zárazott Pausánias.

Artabáz. Oda sietek én is az ő mentésére.

Spártai. Az Istenek segíljenek téged (elmennyek.)

III. J E L E N É S.

(A' Pallás Temploma ajtajánál alusznak a' strázsa a' Pausaniás Anya egyedül ébren az ajtóra tett kőnéi ül, fejét rád téve, 's Pausaniás a' Templomba)

Anyá. Az Istenek rendelték, ezt a' sírkővet az én szerentségtlen Fiamnak, Spártának

nak az elárult Anyának nyugadalmára; de az
 eláruló Anyának részt nem adtak... hideg
 kö! melly az örök ejtzaka ajtaját zárod, te is
 anyai mejjbe voltál a' földbe; lágyulj meg
 egy szerentsétlen Anya kérésére! mint az én
 szívem, ez is volt olyan mint te! légy pár-
 nája nyugadalmad kereső fejemnek! vajha rég
 meg-talalta volna, 's felette állanál a' mohor
 esztendők folyásába; az örökké valóság zárja
 alatt tsendesen alunnának szemeim, melyek
 most az ejtzaka fekete ábrázatján állanak őrt
 a' bánatnak. Alusztak ti Ifjak! még a' bu
 nem készített állandó lakhelyet homlakaitokan;
 ifju a' ti butok is; emésztő foga meg nem
 nőtt; 's nem tud úgy marni, hogy a' fájdalom
 fulánkja a' szélid álmat el-szurja. A' köz
 gondok nappal járnak, estve haza másznak a'
 le-folyt esztendők árkaiba, 's az ón álom föld
 alól-jövő szekere dörömbözésére el-búznak; de
 a' nagy ragadazo állatok éjjel jönnek, ki az
 ő barlangjaikból, 's setétbe mortzongolják pré-
 dájokat (*pauza, szél indul*) A' Sirhalmak be-
 gántsai közzül jösz-e hideg szél? nem hozsz
 e' almot nékem? (*a' szél meg-zudul*) Ah!
 fagyos felelet! kegyetlen Anya! viraszsz az
 örök ejtzaka széléig!... Könyörülj rajtam oh
 halál! a' természet el-fáradt oltalmazni eze-
 ket a' romladékokat—; a' fejér zászló fénn van, 's
 a' fel nyílt zárok várnak... jöjj be ezeken
 a' kapukan! 's zárd-bé ki nyithatatlan laka-
 toddal, hogy az álom többé ki ne menjen...
 (*pauza*) Te kemény köve az anyai szívnek!
 légy örökké drága-köve 's oltalom szentsége
 Spár-

Spártának! Te légy az én sírkövem! 's ite-
maradj az idők végéig; hogy mikor a' mara-
dék szent mohod előtt meg áll; a' Spárta sze-
retete által-járja. Te pedig szerentsétlen Fi-
am? ha a' Spártai Lélek ezen Templom' szent
levegőjéből meg-vetve tekint-le a' poron ma-
radt rablántzokra, oszd-meg velem a' te ha-
lálodat azért az életért a' mellyet hajdon én
adtam-volt néked. Enged-meg oh Spárta! te
meg-engesztelt Anya! hogy a' meg-bántott fiút
az Anya meg-engesztelje... engedd-meg, hogy
az ő elsárgúlt árnyékát meg-öleljem, hogy én
a' ki el vettem tőlle azt az életet, a' mel-
lyet adtam, azt a' halált is mellyet adtam,
által vegyem tőlle. *(a' követ el, akarja chári-
tani hogy bemenyen a' Templomba, azomba
sohajtság benn a' Templomba)*

Pausan. Istenek! miért hagytatok el?

Anyá. Te felelsz nekem éjtzakanak gyá-
szoló lelke! Ezen mohos falak közt laksz é!
's azért nyögsz olyan fájdalmason hogy erre
a' köre tettem kezemet? hagyd el-merülni a'
te setétségbe sohajtásimat! ne ekhozd visz-
sza! szolj inkább a' téli észak kietlen zugá-
sába! vagy szolj az éjjféli menydörgésekkel,
csak ezen a' hangon ne kísérts!

Pausánias. Istenek! vigasztaljátok az
Anyámat!

Anyá. Éjtzaka! rejtsd-el ezeket a' kön-
nyeket; többé nem tartoztathatom; a' termé-
szet hatalma ragadta el... szent adoja az A-
nyai szeretetnek! nem a' tiédből fizetem
Spárta!

Pau-

Pausánias. Ah! szegény Anyám!

Anyá. (be kiáltva a' Templomba) Ah szerentsérlen, fiu!, a' te Anyád itt viraszt, 's számlálja-le az ejtzakának azokat a' könyeket, mellyekért az Isteneknek tetszett igen hosszan nyujtani életét. Ah! miért nem hullottak örömeinek leg-szebben nyíló virágjára? a' letörő sárga kézből vissza mosollygott volna a' hazai égre, 's tiszta harmattal tetten volna Spárta az anyai föld mejjébe.

Pausániás. Ah Anyám! mindenik szavadba egy halál fulánkja van, még is szeretem a' te hangodat: de kiméld meg kérlek! az én nagy sebeimet: mindenik akármely világ Oriáfsának halálos lenne. Vigasztald magadat kedves Anyám!-a' te fiad nem árulo.

Anyá. Nem vagy Árulo? mondjad még egyszer kedves Fiam! hogy ez az ejtzaka legyen az ő gyászáat, 's a' hazai égnek ezer gyertyaival vigadjon, mikor Spárta fel-széken az ő Fiát meg-ölelni. De nagy Neptun! te láttad őtet örökre elsüllyedni: ne várd őtet Spárta! viseld örökre a' gyászt ejtzaka!

Pausániás. Oh Anyám! minden más Isteneket nevezs, csak ezt ne! most ennek nevét nem hallhatom.

Anyá. Mivel ő árulta-el az árulót úgy mondjad még egyszer kedves Fiam! vigasztald magad kedves Anyám! a' te Fiad nem árulo.

Pausániás. Vigasztald magad' kedves Anyám! a' te fiad nem árulo: egy régi ejtzakát fedezett-fel, 's csak egy gyertyát akar el-égetni, hogy nálla az örök nap újat le írja;
de

de a' havasba meg vénült előfát akarom a' zé-
fírek mezejére lehozni? nem szollok többet ;
kár volna a' mohos barna tornyot meg-fejéri-
teni Anyám! néked a' világ vége a' Spárta
határköveinél van: meg-engedem, ha te is
balálra ítélsz engemer; egy élet olyan kicsi
a' Számvetésbe, mint Spárta a' világába . . .
Én meg halok Anyám! mint Spártai bűnös;
de az Elizeumba meg-öleled menyei babérral
talált Fiadat.

IV. J E L E N É S.

*Szerte futok: Lázzadás a' mezöken! He!
Holla!*

Strázsák (fel kelvén) Fegyvere!

*Anyá. Istenek! mitsoda ujj tsapásotok
van meg?*

V. J E L E N É S.

*Az Ephorusok jönnek Nép gyűl egybe a'
Templomtól távolabb,*

*Ephorusok, Fegyverre egészs Spárta! fel-
lázzadtak a' Héloták.*

Nép. Fegyverre! fegyverre!

Egyik. Ezt nem más tselekedte.

Más. Pausániás dolga,

Nép. Boszszuállás!

VI. J E L E N É S.

Artabáz, és az elöbbeniek.

*Artabáz. Spártaiak! Xerxesnek a' Per-
sák Kirallyának követtségét halljátok meg! Kö-
szönt*

szönt: ő titeket a' bekességnek szavaival. Ad-
játok által Pausaniást 's az ő örökkös barátságát
fogadjatok-el! vagy meg nem szűnik a' há-
boru, míg, ha minden Spártaira tíz Per-
sa esnék is, végre a' puszta Spártába pihen meg
az Oriás egy néhány sepp vérért ki-épülni.

Egyik. (vad morgás a' Nép között)
Az áruló holt testét, ha tetzik el vibetted néki.

Más. Spártát is oda adjuk, mikor az
utolsó sepp hazafi vér annak utszáin meg-alszik.

Mind. Hegyverre minden a' mi lélekzel
a' Spártai levegőbe! de itt haljon meg előbb
Pausaniás! mind ennek az oka!

Ephor. (a' hazafiakhoz) Hazafiak! gyuj-
tsátok-meg egész Spártát, hogy az ejtaka se-
gedelme el-hagygya az ő fiit, 's minket a'
mi Templomaink világa a' hiteszegett szivekre
vezessen. Rajta Hazafiak! vagy az ő vérek-
kel oljuk-meg az égő Spártát, vagy mind a'
hamvaiba temerkezünk. Hozzáotok ki Pausani-
ást! hogy a' feje elcsék-el előbb a' fene vad-
nak; 's a' Xerxes követje a' szemeivel ve-
gye által, a' mit meg vigyen az ő füleinek.
Haljon-meg az áruló! (utánna-menyén egy része.)

Artabáz Vitéz Spártaiak! ha félni nem
tudtak! szanakozzatok! mentse-ek-meg a' Xer-
xes Léánya szívét a' kétségbe esésről 's bo-
tátsátok-el a' Spárta békességéért Pausaniást.

Nép. Meg kell halni az Árulónak.

Eph. Sparta nem kéri idegentől a' maga
békességét.

Artab. Ah Spártaiak! milyen kevéssé kér-
tek; olyan merők vagytok a' mások kérésére.

K

X.

Keresnek szerentsélen Léány! hullanak kö-
sziklára a' te könnyeid! S láta nem esméc
más sebet azon kívül, a' melyből vér foly:
csak a' mi napunk' kedves fényjén drága gyöngy
a' virágon a' hamat.

VII. JELENÉS.

(Hozzák ki Pausániást; addig óta ro-
dul fenekekre a' Nép: Pausánias megretent-
len méltosággal ki jön, 's mind félre-mennek
ő egyedül jó tsendesén, 's az Ephorusok előtt
meg áll. Az Anya d' mint meg látta fát le-
rogyik, meg-tartják még fel-eszmelőnk.)

Eph. Árulo lettél Pausánias! 's Spárta
telt.

Pausán. Árulo lett az én tselekedereim
külső mutatója, mert a' belső kerekekkel ellen-
kezésbe jött: de nék'ek azt kell néznetek a'
mit az Istenek látnatok engedtek! velek iga-
zitam a' többit... Mafszor a' hazugság kívül
tette a' szépséget; most így tetszett a' meg-
fordult végzéseknék... bé-rejtenék az ő vi-
lagokat; ha szintén ez a' durva föld olyan
snyékat vét is réatok, mely nevemet az
örökké valóság moiskává teszi.

Eph. Mentsd meg magadat! Spárta újra
meg ölel téged!

Pausán. Az én mentségemnek Spártaiak!
értelme nem lehet, míg a' tsetsemő emberi
Nem a' nagy Lycurgus böltséjéből ki nem
kél... 's a' ti hazai szeretetek - ez az I-
stenek kedves gyermeke, emberi szeretetté nem

nő: de azt a' nyelvet a' mellyen a' föld ezer
esztendőök mulva szoll, Spárta nem érti... mar
is, mesével farasztottam a' ti hadi larmához
szokott füleiteket. Némitsárok-el azzal a' ha-
lallal, a' mellyet tölletek érdemlek, hogy töb-
bet hijaba ne mongyak.

Eph. Meg foghatatlan ember!

Mis. Mond ki Pausaniás!

Nep Halljuk!

Pausaniás. Tsak mint Spártait úgy kénszerít-
ettek: 's mint Spártaiak többet nem mondhatok.

Nép. Kénszeritünk szolj!

Pausán. Mind Spártai a' ti foglyotok
vagyok: (endkívül való méltosággal) külömb-
ben egyedül a' nagy Jupiter van felettem az
eg'sz végheterlen világhon... Törjétek-el
ezt a' testet, a' mint tetszik; a' ti'ek most,
ezenül a' fergeké... 's én a' tsillagokat la-
baimmal tapadom.

Népből egy. Mivolt ez?

Más. Nem értem.

Eph. Igen kevély vagy Pausaniás! a' te
hazád kérését megveted, 's el halgatsz va-
valamit, a' mi talán meg mentene.

Pausán. Eleget tudtak már arra, hogy
meg keljen halnom; 's többel úgy se bün-
tethetnétek, ha többet tudnának is. Hid-
jétek-el! hogy tized része annak, a' mit
tselkedtem, meg érdemelné, hogy minden
Spártai gyermek kövel hajrana utánam; de
tudjátok-meg azt is Spártaiak, hogy Pausani-
ás tsak azért gaz ember, hogy igen közel
járt ahhoz, hogy isten legyen. (meg látja Ar-

Ar-

Ar-

sabázt) Halhatatlan Istenek ! mit kereszsz itt Artabáz !

Artabáz. A' te szabadságodat.

Pausánias Ne fáradj hiába ! mindjárt megtalálom , mikor ti az üres tömlőzbe a' rabokat keresitek.

Artabáz A' leg-szebb Szemek könnyei folynak azon ürességbe...

Pausán. Ah Artabáz ! miért jössz ! felszerkesztteni az én fajdalmam, "ulánkját... halálom keserűségének másik felét' hoztad-el hogy egy csepp se maradjon-el a' pohárból. Jól van ! tehát légyen haragos Istenek ! ha egy cseppet se engedtek el : Pausaniás ki tudja egészszen inni fenéig a' ti örök életeretekért !

Artabáz. Engedj-meg Pausánias ! nem akartam terhelni rabságodat : azt a' szabadságot , akartam vissza hozni , a' mellyet nékünk adtál.

Pausán. Mikor el-vitted , nem gondoltam Pausaniás hogy alamisnát várjon vissza. Te láttál az én diadalmomban fennálva ! 's látsz méjjen e-lesve.

Artabáz. Alatt tetszik-meg a' Nagyság.

Népből egy. Né ! milyen barátságosan beszél az ellenséggel.

Másik. A' Hélotákat is ő lázzasztotta-fel.

Nép. Ontsuk-le az árulót ! (*félre rohannak Pausánias ki-egyenesezik orjási nagysággal, 's meg állnak.*)

Ephor. Pausaniás ! fel-lázzadtak a' Héloták : azzal vádoltatol , hogy ez is a' te vétked.

Pausán. (az Anya eszmélődik) Az enyim Spártaiak! minekutánna a' Virtusnak még egy kevés hijja lévén az égig, vétekké változva eset vissza a' földre.

Nép. (red rohanva) Halj meg hát árulo!

Pausán. (felséggel szembe állva parantsoló hangon) Meg-álj Spárta! Jupiter parantsolja! *(meg állnak)* az ő világa, a' fellegek között le villámlott az én lolkembe; még van egy kötelességem! engedjete-meg Spartának Istenei! meg bántottalak titeket. Ah Artabaz! ne engedd ezzel a' motsokkal mennem az örökkévalóságba; te sokat teheresz: Mond-meg a' Hélotákrak hogy Pausániás a Styx fekete vizeinek, mellyekre meg eskütek köverní ötet, partjáról parantsolja, hogy kövessék abba is hogy engedelmeskedjenek Spartának; valamint ő maga: míg az ő szolgaságok ideje ki-telvén Pausániás vissza-tér. Kérlek téged Artabáz! a' szerentsélen Pausániás koldul előtted! hajdon te kértel engem; de az Ég meg fordult. Még egygyet kérek! ne áljarok bosszút Hazámon! kérlek a' te szent napod fényére mellyet könnyes szemekkel imád a' szép Szélíma az én örökös éjtzakám felett. Mond meg néki is, hogy ezt az utolsó bizonyságát kérem az ő hűségének! úgy virágozzék az én sirhalmam ékelségére, míg hozzám le-hullnak az Elizéum mezejére virági.

Artabáz. Ha a' Xerxes szívét Szélíma, és én annyira nem bírjuk, örökre vesze-fesse-el az ő Léanyaét 's az enyimet! lehetlen hogy a' jo Xerxes a' mi kérelmünkre megne hajoljon

Xerxes háládatlan nem lehet. Az örökké valóság titkainak szentségére esküszöm neked! hogy minden kérésedet tellyesítem.

Pausán. Aldott légy jó Artabáz! egy iszonyu terhet vettél le lelkemről; már könnyen kilépem az örökkévalóság újának ezen alávaló sárjából... Itt kell hagynom a' jobb világba méltó Szélímat... ő ezt is a' legjobbba tette volna... mond meg! hogy láttad a' könnyekkel esméretlen szemek harmatiát az örök sötétség szélén; mikor el váltak a' boldogság' álmairól, mellyekbe az ő mennyei kellemei részegítették. A' végzések nem akarták, hogy bételjenek... Ah Szélíma! egy o'lyan szép világ vész-el azokba, mely egy Istent boldogított volna... Hulljatok-le ezen könnyekbe! soha a' földön meg nem születendő mennyei szép világok... Hulljatok-le az embereknek örökké tartó nyomoruságára (*jő Pausániás felé az Anya*) Ah kedves Anyám! ölelj meg engem! fogadj vissza a' Spárta képébe, hogy még egyízzer leheljek a' te karjaid között, 's meg-haljak érette.

Anya. Kedves Fiam! (*megöleli: pausa*) Istenek köszöni a' fejér vénség, hogy még egy pillanatot felyül adtatok... Szollíts már örökkévalóság! kész vagyok indulni hosszú utadra!

Pausán. Oh Anyám! ugy tetszik mint-ha Spártát öleltem volna meg: a' te szent kerületedbe minden szív a' Sparta szeretetére gyulad.

Nép. Éljen Pausániás! — éljen?

Eph

Eph. Hallod Pausániát! a' Népnek hoz-
zád való jó indu a' jai: meg enged néked.

Pausán. Méltatlan vagyok a' ti jósa-
gokra Spártaiak! kérlek ne büntessetek egy-
őlván élettel, mellynek morskát el-nem-vehe-
titek.

Eph. Azért adja Sparta, hogy te magad
le-töröld.

Pausán. Lehetetlen visszaélnem jósa-
gokkal 's egyszersmind meg-tsalni Spártát, a'
az erederi Anyának ezt a' tisztos málsát, a'
ki előtt a' hazugság mint az éjtizaka a' Nap-
ra el-pirul. Azzal az élettel melyet ti ad-
tak - vissza néktek tartozom; 's én nem le-
hetek többé Spártai: Az én hűségem mint
egy meg-fertéztetett szüz többé vissza nem
lehet; hánykodo Lelkemet vissza-sodorják az
ő örvényei. . . Szélíma egy világgal van szí-
vembe; 's igen kicsi Sparta azt bé tölteni.
(*ki vonja kárdját*) Ha szeretik Spártát: ve-
gyétek-el azt az életet, mellyet annak vesze-
delmére akartok meg-tartani. Kezetekbe adom
ezt a' kardot, mellyet ellenetek emeltem,
hogy ugyan azzal aljatok tőszut a' Sparta
ellenségén. Nem tud az többé mellelte harizo-
zolni: 's hogy ellene neharizoljon: (*el veti*)
itt légyen pályámnak vége! Kényszeritelek!
vissza ne adjatok, hogy az én visszatérő szél-
vészeim ellenetek ragadva, Házám' vérével
meg ne fertéztesssem . . .

Anyá. (*fel veszi a' kardat.*) Örökké va-
lo Istenek! adjatok erőt, néktek tett fogadáso-
mat tellyesíteni! Hiteszegett kard! térj-visz-

sza a' Spárta ellensége szívébe! (*reá méri a' fídra; ki esik kezéből, meghal*)

Pausániás. Haragos Végzések! ne büntessétek élettel az Anyának kétszeres gyilkosságát! Engedjétek-meg fel-kisérnem az egyiket hozzátok! hogy a' másikat egy gonosztévőtől meg szabadítsam! (*fel veszi a' kardat*) Engedj-meg Spárta!... Várj meg Anyai nagy Lélek! hogy te vidd az Istenek haragja eleibe ezt az engesztelő áldozatot! (*áltat veri magát: le-esik a' kárpit.*)

(II.)

M O H A M E D

V A G Y

A'

DITSÖSÉG' GYÖZEDELME

A'

SZERELMEN.

SZOMORU JÁTÉK.

III. FELVONÁSOKBA.

A

S Z E M É L Y E K.

II. Mohamed. Török Sultán szép ifju.

Ibrahim. Nagy Vezér, a' Sultán vok Neve-
löje, 76-esztendő s öreg.

Egy Jántsár Tiszte.

Törökök.

Jantsárok serge.

Agéner. 57. esztendő s tisztos öreg Görög.

Geront. 50. esztendő s Görög, Agénornal
atyafia, 's barátja.

Iréne. Agénornak 17 Esztendő s angyali szép
Léánya.

A' történet esik 1453-ba, a' Constantzinápoly
meg - vétele után való napokba, Kon-
stantzinápolyba.

ELSŐ FELVONÁS.

I. JELENÉS.

(Agénor egyedül a' tenger - parton: Szél fu a' Constánzinápoly - romladékai között.)

Omladékok között nyögő szél! vedd-fel az én Sohajtfásimatis; rengesd az örökké-valóság ezüst virágait, 's fugj mennyei álmokat ezen a' pufztán maradt földön!... A' keresztyények szemeiről jössz-e oly nedvesen? vagy azon szent Templom' falai' ürességébe jártál, a'-hová a' szép Iréné áldozatát égett? 's az ő bujdosó hamvainak az Apa könnyei elibe jönek? ... Kedves Léányom! Szüzefség mennyei virág! a' Templom' lángjai siettek-fel, a' te szépségedet az égre vinni... Tekints-le boldog szent a' te csillagaidból kedvező sugárokkal, a' vénség' kietlen homályai közzé, 's vigasztald a' te Anyádat, a' ki hogy a' pogányok el-ne-vegyék, az Égnek viszsza adta szentségedet... vagy leborulva, hullasd erre

A 2.

a' pufztulásra könnyeidet, hogy az ő utjokon én-is hozzád feltalaljak!

Boldog vagy te, mert egy bizonytalan hazáért olyant nyertél, a' mellyet a' Pogányok el-nem-vehetnek... Boldogok azok a' hazafiak, a' kiknek ezen romladékok maradtak sirjaik felett, 's nem ők átkoztattak a' keresztény ditsőség' gyász-oszlopainak fennmaradni! mint én, a' halál' kezétől kegyetlenül meg-kímélve, . hogy nézzem, midőn a' végzések a' Pogány kezibeadták a' keresztény világ kultsát, 's a' Templomok pádimentomin folyóvér szemtelenül mosolygott szembe az Eggel, minnek utánna ez minden menykövéit a' keresztényekre el-fogyasztotta.

Tehát rejtsék el a' ditső oszlopok tövissek közé ékes fejéiket; vastag tserfak nőjjenek-ki a' Palotákból, 's mikor a' méjj-levéll hullás zörög a' nagy kigyó-alatt, a' sáppadt Saturnus fenn mozdítsa-meg szárnyait, 's a' le-hullo sárga-levelek bétsillagozzák a' fekete Sarkányt... Temetkezzenek-el kietlen méjj erdőbe a' fényes Piatzok! az utazó távol-kerülje ez helyet, hogy midőnn a' Kakuk szavától tseng a' rengeteg, ne légyen senki, a' ki számlálja esztendeit!... Vagy tapodják Pogányok a' mi szent küszöbeinket; építsék-fel templomainkat, 's gunyolják benne a' Keresztények' Istenét!

Igy el-kell-é mulni mindennek? nints-e a' leg szentebb dolgoknak-is privilégiumok? az Uriásoktól örökre hagyott munkák, 's egy reggel mosolygo léanka, csak különböző vi-
rá-

rági légyenek azon egy kertnek, melyeket a' vakmerő kéz kedvére szaggat? . . . Sirhalmonkon foly az Idő, 's a' halál békefészes színi tengere-is, a' világok' omladványai' Cháossát rejti méhébe, a' hol szünetlen készülnek az emberi-nem' ujj tragédiái. —

II. J E L E N É S.

Agénor, és Géront.

Géront. Idvez-légy Agénor! a' halottak között kerestelek tégedet!

Agénor. Ugy-lehet meg-találtál volna, ha egy fertállyal későbben kerestél volna; mert a' ki mindent el-vesztett, az a' lelkét köverkezik el-veszteni, ha bátorságba nem helyhezeti: mitsoda mo skokat mázolhat még ezentul az ördög az Isten képére, hogy végre hozzá hasonlóbb legyen?!

Géront. Az öröm elől borulsz-bé Agénor; az ő Sugári a' te fellegeden; Vond-félre komor kárpitodat, hogy mosolyogjon szivedbe!

Agénor. Hogy még egyszer el-ámítsom valamely tarka álomba boszorkányozva? Barátom! én már az árnek minden Contignatioiba laktam, . . . megvénültem minden kórnak szemfényvesztései közt, . . . mosolyogja százszor a' kétségbe-taszított ifjat ujra vissza a' szerelem, nekem még egy Örömesem kell az életnek; mindenik olyan drága, hogy eg uzsorázo se-ád drágábban kölsön: még most-is vérzem a' hitelezők fájtója alatt: a' . . . mikor
rég

rég el-költöttem minden ezerszer meg-ízett
örömeket; . . . miért kinoztassam magamat, mi-
kor a' Halál' sárga keze kész meg-nyugta-
to-levelet írni?

Géront. Réad-bizatotté ezen számvetés-
nek el-nézése? által látja-é halando szemed
a' Sir mélységébe süllyedő sórt? nem érezte-e
lelked, valamikor a' szélvész nem háborította,
hogy azon lántznak ha egyik fele a' földhöz
fzorit, a' másik a' mennybe foly?

Agénor. Ez a' másik von-fel engem Gé-
ront! én ki-ültem a' rabság idejér, repedez töm-
lötzöm, 's a' mennyei-szellő lengedez-bé;
ollyan édes az, 's ez a' föld ollyan kietlen
puszta, még egy virág se nyilik a' hó-me-
zön, hogy lehetetlen el-várnom, míg a' ter-
mészet el-fáradt napszámosi lerontyak unalmas
lármával falait, . . a' midőn egy intésemre
zárja le-reped.

Géront. Meg kell-maradni Agénor! ki-
tudja még mire?

Agénor. Eppen azért mennék-el Géront!
mert ki-tudja mire maradok. . itt?, a' hol az
el-mult örömek fulánkjaitol jajgatva, ujj se-
bekre menyünk a' nyilak láthatatlan záporával
szembe. . . A' bátorság az ellenség ellen,
ki mért erőn áll-meg: vakmerőséggel esik-
el az, a' ki magát a' fátum lövő-tzéljának ki-
tészi - - én már voltam 75 esztendeig, 's ezer
helyt meg lövöldözve, már nem tudom többé
mutatni, hol talál?

Ge-

Géront. Hová akarsz - futni azon hatalom elől, melly a' mint ide tett, ezer rozszabb világokba taszithat?

Agénor. Jobb az, mint nagyobb kínra tasziton: nekem már itt semmi dolgom; lejártam az előmbé - itt abrontsat, mást kell kezdenem: miért töltsem itt az időt csupán a' halál tzerémoniájáért?

Géront. Engedd-meg tisztes Agénor hogy a' melly világosfágot hajdon tölled vettem, most azzal téged' vezéreljelek-viszsa, a' halál' árnyékai közzül: a' jövőendő bizontalan sötét vidék ein - is elől reptül az élet őrző - angyal, a' Reménység, 's mind-addig meg nem áll, míg a' boldogság' helyére nem értünk!

Agénor. El-repült előtem Géront! 's nem akarok el-maradni tölle: itt foholt-se atom, szégyenli többé meg-jelenni, minek-utánna a' sáppádt valóságra a' szivárvány színeit réa vesztegette: sok igazsággal ados a' mennyben, hogy az egész földön keresztül valo hazudozásait le fizesse!..

Géront. Ez a' földi hazugság, mennyei igazság: méjj böltsefség van benne, hogy mulassa az örökké-valóság utjának ezt a' fáros részét. —

Agénor. Én már 75 esztendeig hallgattam a' mesét, 's a' végén a' böltsefség' lárvája alattis a' meg-tsalattott gyermek maradt. Meg-tesmörölkem a' tündérekkel teli mesétől: inkább nézem az 'igazság' hideg tsont - vázzát, mellyről az idő lelépte a' Tavasz' boszorkányozo hazugságait!..

Gé

Géront. **A'** Keresztényhez nem-illik ez a' komorság: a' belső meg-nyugovás fényével kell az ő ábrázatjának kitündökölni a' Pogányok közzül. Nem vittünk-é mindent véghez Agénor?: láttalak én téged viaskodni az Istent' oltáraiért, 's a' hazai szent tűz-hellyekért: szemeid az esztendő' homályaiból együtt vilámlottak kardoddal, az el-sárgulo Pogányokra... Mi nyughatatlanítja a' Keresztényt, ha hiven hartzolt hatalma határáig? 's ott áltatadja ügyét az Istenek, a' ki a' világnak két végére néz?

Agénor. Tehát én - is, a' midőn itt már többet nem teherék, az ő színe eleibe mégyek mind-addig sirni, míg a' Keresztény világ' omladványira egy szánakozó tekintetet vét!... Ha te is el-jönnél Géront, semmim se maradna a' földön: de néked Gyermeked vannak!

Géront. Oh Agénor! hadd nyugodni sebeimet a' Haza, 's Vallás szent kötője alatt: nem hiába estek-el az én fiaim; mint a' sivatagon rohano szélvész útját béteritik a' kevély elő-fák; úgy hevernek utánok az utzákon a' Pogányok, ...de ados voltam velek a' Hazának, 's oda vannak ők-is együtt a' Hazával!

Agénor. Tehát te - is meg-fizettél néki Géront! ha ő maradt volna adósunk, nem lett volna sohol, hogy a' leg-később maradjunk-nak is meg-fizessen.... En is égettem néki egy áldozatot; ezért-is leg-alább egy könnyel ados maradt az ég; ...tudod a' nagy Templom' szentiben gyűjtött Szentségeinket? ah Iréné!

nem

nem méltatlan rejtettelek én közikbe tégedet! A' mikor láttam, hogy minden elveszett, 's a' Pogány bérohant, magam gyújtottam fel a' templomot, 's azonnal magamis egy öldöklő angyallá gyulva rohantam az utszákon, omlott - ki előttem a' vér a' harag' egybe - törő edényeiből, 's a' halál' sárga sugára maradt utánnam a' mint könnyekkel tellyes felhőimbe süllyedtem. —

Géront. Nem a' fájdalom' könnyei nevelik - é az öröm' virágait, 's nem a' sötétségből születik - é a' tsillagos menny' ditsősége?

Agénor. Mutassa nékem csak egy tsillagát a' reménységnek, erre a' Pufztára: oda-fenn van a' Haza, 's ott rogyog Iréné-is valamely tsillagzatba. —

Géront. A' Hazánkot igen-is ott vizsgáljuk Agénor! mikor annak Királya fel-bívu: de Iréné még itt van, letörölni el-vesztett hazánkért maradt könnyeidet —!

Agénor. Kérlek ne gunyolodj a' kietlen vénséggel! ne elevenítsd fel a' Tavasz kedvességét az ő emlékezetébe; töröld ki az egész elmúltat, 's a' jelenvalót el-hordozom; Kényszerítelek téged! sirasd a' Hazát, 's ofszuk meg a' gyászt; beszéld az egész-keresztény-világ' könnyeit, hogy lássam azokat a' te szemeidbe! 's alügyék ki az a' láng az én szívembe, mellyet az Apa gyújtott, az ő angyalhoz hasonló leánya felett.

Gérond. Nyugodj meg Agénor! az az Isten él ma is, a' ki Abrahámnak meg-szólalt az égből; tudd meg, hogy az én két fiam ragadta - ki őtet a' tűzből; a' templom ajtajába

vlaskodtak, egyiket egy nyíl érte, a' másikat egy tüzes omlás oda temette... Ők a' Hazáért estek-el, 's Iréné érted maradt meg:... vigasztalj már te engemet! az én állortzámat általadom; légyen a' te igaz ábrázatod; a' Haza mind egyikünké volt, az én fiaim az enyimek voltak, 's Iréné tiéd: add nekem azokat a' könnyeket Agénor, a' mellyeket én tölled el-vefzek!

Agénor. Almot beszélsz-e Géront!... Oh ha a' te szemeid is tartoznak könnyekkel... 's hiszem én beszédednek kedverlen felét: felét a' te adosságodnak lefizetni a' földön maradok: de a' mi engemet illet; én már kedves Barátom nem-szoktam hinni az álmoknak

Géront. Hát ha azoknak valósága nem meszfze egy Basa oltalmába volna?

Agénor. A' te orvosságodba méreg van Géront! Mondjad hogy ez a' szél azért nyög, hogy az ő hamvait viszi, az egen keresni az ő tiszta lelkét; tsak azt mond hogy az Ég külön választotta őtet a' szentségektől, hogy szégyenlje többé meg-jelenni a' Nap-előtt, 's az ő atyára nézni!... Mond-meg kérlek! hol találhatom-meg őtet? hogy ezt a' motskot a' Napfényről el-vigyem?!

Géront. Tsendesedj Agénor,! ő olyan tiszta, mintha egygyik azon Szentségek közül ki-ragadtatott-volna! egy jambor öreg Basa meg-sajnálotta, 's oltalma alá vette: meg tudtam, mindenre kértem, 's mindent ígértem: úgy tudom most kell érkezni a' hajodnak, azzal meg-válthatod... Esmérd-meg, hogy a' te fekete-

fekete véréd, az életnek leg-szebb képét - is a' maga színével vonja-bé!

Agénor. Aldott légy kedves igaz Barát! még lehetséges volt a' barátságnak az a' csuda, hogy ez az örök gyászba öltözött szív, mosolyogjon a' Haza sirhalman?

Géront. A' mi földi borulatunk fogja-el az öröm mindenüvé főtő napja sugarát: mi helyt az meg-szakad, azonnal örvendez a' mi szívünkbe... Imhol egy hajó, tova jön mefzsze a' tengeren... úgy tetszik tiéd a' formája... a' te idős szemeid is majd réá esmernek... nem a' Gondviselés hozza-é?... én a' Basához menyek: te köttefs-ki, 's minden jól leszsz.

Agénor. Ha a' tenger bé volna hajóimmal fedve, mind oda-adnám!: siess, az Isten áldása kísérje a' te szent lépésidet!

Géront. Jöjjön réád vissza azokkal együtt, Nemes Agénor (*el-menyen.*).

III. J E L E N É S

Agénor egyedül (néz a' tengerre.)

Az-az!... kezd esmerfzeni tizimere... úgy repül, mintha Irénéért küldené az ég: a' kedvező szelet valamelly angyal fuja; mint emeli a' vitorlákat,... egy fejr mejjú léány se jött az ifjuság sohajtásai közt kellemetesebben; mosolyognak a' viznek barázdái, 's tántolva kísérik a' habak!...

Közeledj kedves bujdosó! ne-irtózz etől az el változott tartománytól: változzál-el, te-

te-is, hogy Iréné meg maradjon, 's tsoköld-
meg a' pogány partokat; keresztyények voltak,
a'-mikor el-váltál töllek; de a' bus Végzések
a' mi könnyeinkkel kereszttették Bogánnyá! . .
a' ki kötő helyre menyek, hogy kétszeresen
közeledj. — (el-menyen.

IV. J E L E N É S.

(Mahomed, 's Iréné, a' ki-kötő helyfelé.)

Mahomed. Tsak egy meg-engedő tekin-
tetel nézz réám Iréné! a' századok le tört
virága ujira ki-nyilik; templomaitok kereszt-
jei tündökölve emelkednek a' magosságra, 's
haládo zengések közt meg-indul a' tömjén
füst az örökké- valo fellegeihez . . . a' miol-
ta meg-esmértem a' te szemeidbe az én boldo-
gabb forsom tsillagait; a' menydörgő harag
homloka ki-simult, 's a' zivatar a' virágos par-
toknál tanul együtt futogin, a' tsergő-patakkal.

Szerentsélen Város! mely hiába fárad-
tak a' századok köfalaidon! . . . tsak 17 eszten-
dőben nem hijába dolgozott a' természet Ma-
homed ellen: mindenik tavaszszának együ-
vé gyűjtötte varázsló mérgét, hogy a' világ
Ura, hadolásaival egygyütt le-essek!

Iréné. Hogy egy érzékeny szívet-is hoz-
zájok foglaljon. F. Sultán! mindennel meg-ál-
dott az, ég téged; több ajándékot nem tehe-
tett egygyüvé egy földi formába; milliókat
tehetsz egy szóddal boldoggá, 's a' világ át-
ka az ő közep utjába az ég-felé, egyfzerre
aldássa-válva, az angyaloknak minden sergeit

az.

az Isten' ditséretére zenditené!... Ah! miért nem adtak az egek nékem olyan hatalmat, hogy a' mendörgésbe gyönörködő Jupiternek kedvét a' szelid nap sütésre olvasztanám!

Mahomed. Ah Iréné! minden dolognak, az egész világnak kedvesége beléd költözött: egyedül érted élek, meg halva mindennek rajtam kívül. Az egész teremtés szépsége sugárral benned gyűltek-egybe, a' mindenütt kiterjedt Istenségnek képét előmbe írni. Lehetetlen, a' midőn meg esmérem a' minden világok Urát, hogy meg-ne hódoljak: mindenható rajtam a' te hatalmad: küldj a' koprsók éjjfélebe! egy intésedre bé-rohanok a' kénkö-láng-tengert hányo szélvészkek közzé... vajha fel törhetném a' pokolnak minden retesszeit hogy a' habok szabadon rohannának az égre; a' lán-goló-világ özönébe mosolyogva merülnék-el csak rab-lánczaimat ne érezném!... Könyörülj rajtam Iréné, 's ne parantsolj semmi olyant, a' mi az emberi Nem historiájába örökös motskot hágy; mert lehetetlen néked ellent állanom!

Iréné. Oh felséges Sultán, ! ha a' Sympathia egész menynei erejével birnék-is csak mennykövét kérném, hogy örökre le-tegye Jupiter, 's az ő ki-derült mennyországába engem is be botsásson, ha az ő fellegetlen tekintete rajtam mulatna!

Mahomed. A' te szavaidra Iréné ki-esnének Jupiternek kezéből-is a' menykövek, 's ő maga le-költöznék hozzád az ő fellegeiből, ha néked nem volna kedved felettek lakni.—

Iréné

Iré. Kedvesebb a' nap-szelid sütése: egy paradicsom virágzik azon az én szívembe; angyalok sergei repdesnek benne, 's ha te feléjek nézsz, dicséretre zendülnek-meg; de egy téli tekintetre vissza-répülnek a' menyneyi lakosok, 's Iréné fel-kiséri őket, réád le-hintve virágit!

Mahomed. Értelek Iréné!, mennyei kút-főből jövő szavaid édesen folynak a' Sivatag-ba: Zéfirek jönnek utánnak, hintve láthatatlan szárnyaikról a' mennyei Plánták magvait 's virágokat hívják-ki a' kösziklákból... az ég és föld szembe mosolyognak... de ha te el-fordítod rollam tekinteted' a' komor sivatag viszfátér...

Iré. Ah! mindenkor borzadok; mikor a' te komor álmaidat vissza térni hallom: a' te égi-háborút szerező lelked kiolthatja a' menyneyi világot, hogy az éjjfélsbe újra próbálja tüzes játékait!

Mahomed. A' mig az angyalok közzé nem emeltél, 's az ő örömeik nem gyúlt volt-meg lelkembe... úgy lett volna; de a' mi oltja a' mennyet meg-esmértetted velem, meg-vetem a' földet, egy intésedre, el-vetem királyi-pálczámat, a' mellyet az indulatok szélvényszerei meg nem esmérnek; meg vetem azt a' kintset, melly a' szív végzetetlen adótságába nem számlálódik, 's le szállok arról a' magosfágról, mellyet a' milliók sehajrása szüntelen fellegez... egy kunyho veled Iréné! mennyország... ha te egyedül ki maradtál volna a' teremésből, a' világ kintsével koldus volna Mahomed. —

Iré-

Iréné. Ha koldus volna Mahomed, Iréné a' világ kintisével birna: a' ki a' világot kívannya által-ölelni, bé nem foghatják a' szeretet szelid karjai. —

Mahomed. Terjeszd - ki a' tiéidet Iréné! a' mennyit azokba bé-foglalsz, tsak a' légyen Mahomed: mindentől, a' mit kívül hagysz, örökre meg-válok, hogy veled egy lehessék. Nézz-bé azokkal a' mennyei sugárokkal az én lelkembe, hogy eltünjenek a' földnek minden árnyékai (*réá néz, 's félig meg-öleli*) 's olvastasd-fel azzal az egymást tsokolo Cherubimok testvér párjával idvefségemet: válassz-el egymástól, hogy beszéljék-ki a' szeretet egy-sége mennyei édesféséjét!

Iréné. Tsak most születtek a' mennyorszagba, még nem tudnak szollani annak titkairól.

Mahomed. Tanítsd őket olyan sebesen, mint én tanultam: te a' láng-habok közt átkozodo ördögöt is a' menny'tudományára tanítanád 's ugy nézne-fel, hogy az Isten meg-esmerné az ő hajdoni belső Szolgáját, 's meg szollitaná. —

Iréné. Vajha tsak azt taníthatnám-meg, 's a' Mahomed szívébe bé írhatnám!; hogy a' ditsőtség a' Sirhalomra számlálja kintseit, 's a' szeretet az élőket boldogítja, amannak örököfse, soha-se birja az övét; a' szeretet, minden kintseit egy ölelésbe befogja. —

Mahomed. (*ki-terjeszti karjait*) Engedd ennek tellyes erejét éreznem! hogy a' mennyei

nyei hitnek minden tzikelyét értsem-meg, 's úgy esküdjem ráá, *(meg-öleli Iréné-is félig tartózkodva szemérmatosan)* Ah nyomorult világhodolók! Uzzétek a' boldogságot a' le-ontott országok' hantjain: én bé-értem:... az én egész, meg-hodolt világom karjaim' közt van, 's itt határa van kívánságimnak. *(szorosabban meg-öleli, 's Iréné-is)* Iréné! melly édes menyei kötél foglalja egybe a' szerető sziveket! az-az édes erő egyesíti a' véghetetlen világot!... nem láttad-e az örökké-valóság' ezüst jegy-gyűrűjét a' tsillagos Egen? a' szerető Istene foglalja vele egybe az ő számtalan világit!

Iréné. Az ő örömet ki-árasztja az egész teremtésre, 's édesen boldogítja sziveinket!

Mahoméd. Benned nyílnak a' boldogságnak minden virági, 17 Efstendők paradisomi tavaszszal! bé-lepve az ujj tsetsemő angyalok tündöklő rajjától... mézet szednek az ég számára a' virágokba feredve... némellyik el-merül,... mint egy kis hajnal, úgy ég pirulva, a' midőn rézegen elé jön:... ah! engedd nékem is egy lenni közüllök!..., ha szabad a' földi méhnek menyei mézet kóstolni?!

(Iréné hátra vonja magát, el-pirulva.)
A' földi méhek marnak, 's a' sebeik fájnak..

Mahomed. A' Földi sebekre orvasság a' méz: a' menyei sebek, menyei méz forrásivá válnak... Érttem refzkets Iréné! velem Vann szembe a' szerelem istene mindenható táborá: hajnal-fzin záfzloít lebegtetí a' menyei

nyei ízel... a' világot elnyelő örvénybesüllyedek... menyek, vagy a' halál' éjjfélebe, vagy az örök-élet' fényébe! (meg isokolja... *pausz*) Nem hallottad a' két ellenséges Cherubimok bíbor serge hogy ütközött-e egybe sebessenn egy' másra repülve sziveinkből.

Iréne. Egymásra esmértek a' mennyek sergek, 's örökre egybe-békéltek. —

Mahomed. Még künn vannak, otthoni tüzeikkel égre nézik egymást.

Iréne. A' templom szent falai közt kívánnak egygyüvé eskünni; hogy elnemválnak töllünk... ah de a' templomok el-pusztultak!

Mahomed. Ujjra fel-épülnek Iréné- 's egygyütt imádjuk benne azt az Istent, a' ki minak boldogított, 's addig - is a' leg-felségesebb templom pádimentomán állunk, mikor fenn a' mennyezeten az angyalok gyújtják a' Gyertyákat, 's a' mi boldogságunk' hálá-ado fohajtási, emelkednek a' füstölök szent fellegei helyet, keresni a' szeretet Istene királyi-széket... ah! milyen meg-elégedve van az én szívem!... mint irtozom vissza-tekinteni a' sivatag méjjebe, a' holtévelyegtem; a' hegynél végződő eget kergetve a' kerek földön... nappal mint-egy mennydörgő Isten részkettem a' világot, éjjel a' milliok' átka ekhözött lelkem Ürességébe... 's érzem, hogy egy nyomorult ember vagyok... Egy angyal kellett, hogy a' mennyország' útját meg-mutassa.

B

V.

V. J E L E N É S.

Basa, 's az előbbiek.

Basa. Idvez'-légy F. Sultán! parantso-

Basa. Idvez'-légy F. Sultán! parantso-
latidat mind véghez vittem, 's ujjaknak el-
fogadására kész vagyok. —

Mahomed. Kedves Ibrahim! a' te fejér
haju böltséfséged ha eszirendeidnek csak az el-
ső felétől kért volna tanátsot, nem keresnéd
ott a' Sultánt, a' hol nem parantsol, 's ő is
adot fizet a' több halandokkal...

Basa. Kegyelem F. Sultán! ha alkalmat-
lankodom! felséged parantsolta ma reggel,
hogy akár-hol légyen meg-jelenjek, 's nem
akartam most, a' midőn már nem fokáigtelye-
sithetem, leg-előbb által-hágni az én Uram
parantsoláját.

Mahomed. Engedj - meg Barátom! - - te
mélto vagy ezen nevezetre: egy égi test se
járja tökéletesebben az ő abrantsát; de én
változtattam egy más égbe az enyimet, 's
azért esett illy különösen egybe-jövésünk: ezt
az eger, mellynek napja Iréné néked köszö-
nöm Ibrahim!

Ibrahim. Uram a' te szolgádnak fő bol-
dogsága a' földön, ha a' te egednek egygyik
ofzlopa lehet.

Mahomed. Nints - é valami nevezetes?
viszza helyhezetteteké a' fzerentsé len lako-
sok az ő maradványaikba? meg-tsendesedteké?

Basa. A' félelem viselteti velek a' meg-
nyugovás áll-ortzájat; de a' belső bu az ő
emész-

emészti sárga világával által-sít az öröm-festékei... nedves szemek néznek-fel az om-ladékok közül az égre,... másokat le-szegzett a' kétségbe-esés: meg hodoltuk őket; de a' szíveknek nem parantsolunk!-

Mahomed. Tehát az ő szívek köverkezik meg-hodolni, Ibrahim! ma van az a' nap, mellyen azt az új nemét a' világhodolásnak szerentsésen el-kezdettem... A' jószág kedves bal'sama légyen a' mi fegyverünk mérge, a' melly minden gyűlölséget meg-öljön: örörlünk könnyeket! kötözzünk sebeket! hogy a' mi országlásunkban tsak annyi félelem maradjon, a' mennyi a' szeretet világofságával a' leg-szebb képet formálja... Mindenbe segittessenek a' Lakosok; szabad Isteni tisztelet engedtefsék: egy az Isten minden számtalan világokban; az Örökkévalónak napsugára buzdítja énekre a' menny világofságába örvendező sergeket, 's az éjtszaka panaszló fűlemilét... vissza allittatának az ő templo-maik, 's az, a' mellynek lángjai közül ez a' szentség ki-ragadtatott, emelkedjék-fel a' város felibe, hogy másodszor bé-vitefsék ez a' szentség, 's most ő égjen benne mennyetűzzel!

Basa. Parantsolatid F. Sultán! végbe-vitelekkel határosak, minden gondolataid az égne-k sugallásai; de maga az ég hoz néha akarat-lyakat, a' mellyek között mind-azáltal, mint a' víz a' vidék-szerint görbülő partok-közt; ki-foly a' te akaratod.—

F 2

Ma-

Mahomed. Neked sokat köszönök Ibrahim! Siess, hogy még adosabbá tégy.

Basa. (*Iré nére-nézve*) Még volna valami jelentésem F. Uram!

(*Mahomed békételen*) Nem haladhat?

Basa. Nem F. Uram!

Iré né. Engedd nekem F. Sultán, a' partokhoz közelébb sétálni, hogy lássam a' mado-fzél hogy hánnya a' habokat.

Mahomed. Mindjárt bé-érlek kedves Iréném! meg-simulnak a' habok előtted, hogy a' tenger a' te képedet a' mennybe bé-irja. —

Iré né (*menve*) Ugy még egy kép fog hibáznai a' mennybe! —

VI. J E L E N É S.

(*Mahomet és a' Basa.*)

Basa. F. Sultán! most senki sintsen: szabadé úgy szollanom a' nagy Proféta nevében, mint ember emberrel?

Mahomed. Barátom! a' nagy Isten színe előtt olyan kicsi vagyok én, mint te, 's te, olyan nagy, mint én!

Basa. Én egy Géront nevű Görögnek meg-ígértem, hogy ennek a' léánynak szentiségét meg-örzöm; az én 76. esztendeimben egy szavamat se szegtem-meg; nem akarnám, hogy eddig sok bajjal meg-örzött betsületemet, mikor szinte meg érkezném az Örökké-való eleibe, el-veszefsem... Engedj-meg nekem, én is voltam ifjú! 's el-nem-felejtettem azokat az alattomba tett gonosz lelkek' tüzeit; melyek

ket akkor veszlünk-észre, mikor fenn van a' templom fedelin a' láng. . . . En a' mennyit a' nap világán bujdosam, soha ilyen szépséget nem láttam: az ő fényébe még a' vénség szürkülete-is mosolyog, 's a' fágyas ablakak könnyeznek. . . Ha egy olyan virág volna, a' melly a nap-világán szokott nyilni, 's nem a' ternéfezetnek valamelly különös teremő kedve Il-k Mahomednek párt-is kívánt volna elő-hozni, nem ujjitnam-meg szavad zentségét, mellyet soha még a' földnek motska nem fertéztetett.

Mahomed. Jussod van gondoskodni azon ajándékok iránt, mellyet fel-tétel alatt adtal: egy ilyen mindenható ellenség ellen mind-az által, valamint semmi segítség nem volna szükség-felett való, ugy mindenhatalom hiába való volna, ha én magam nem őrizném tulajdon magam számára a' paraditsomat.

Basa. Mindenben gyönyörködjél, tsak a' jónak, és gonofznak tudásának fáját el-kerüld; mert azonnal mint egy álom el-tűnik az egész paraditsom, 's egy pusztañn ébredsz-fel! . . .

Mahomed. Hiszek a' böltsétség csákulumi szávanak: egy olyan magoságról szoll, a' hová idő előtt a' Királyok se hághatnak: nem fog előtted meg szégyenülni az-az ábrázat melly a' világ zivatarai setétsége felett mosolygott mikor a' föld-népei reszkettek alatta.

Basa. Már vissza-tért az én F. Sultánom, 's én-is vissza-térek parancsolatait folytatni. —

Mahomed. 'S én-is vífzsza térek az én paraditsomomba! (elmennék: a' Basa meghajtva magát, indul a város felé: Mahomed Iréné felé)

VII. J E L E N É S.

(A' ki kötő - helynél Agénor egyedül) fú a' Szél; egy hajo hanyattatik.

Istenem! millyen hirtelen támadta az a' szélvész! millyen félre-vetette a' hajott!... mikor éppen meg-érkezik-vala? ah! az ember örömei millyen közel az ő tzeljokhoz tünnek-el! (Szél zug)... Millyen sötéten hömpölyögnek a' habok... melly süketen bög a' méjjség!, min emelkedik büszke tajtékjaival az alá erefzkedő égfelé! a' hajdonel-vált felső vizek az alsokkal ujra egybe akarnak elegyedni (villámlik) meg nyílt a' fekete kárpit, 's a' Minden-hato királyi-széke le-tündöklött a' Sirhalmok-közzé! (dörög) Meg indult az Urnak szava, a' világ' méjjsége rémül az ő nagyságától, 's a' föld büszke Urai fel-ébrednek az egyedül Urnak rettenetes szavára. (nagyot villámlik; tsattan: meg-üti a' hajot, 's egészen lángba-ég) Jajj-nékem!... Istenem!... Nintsené számomra is egy menykőved?... A' Tágas tengeren, éppen ezt a' bujdosót, a' ki életem komor estvéje egyetlenegy vigasztalására érkezik-vala, kellett-e nyiladnak tzelozni?... Ah! egészen el-borítja a' láng utolsó reménységemet! Nagy Otzédán

án! ha olyan szegény vagy minden vizeiddel, hogy ezt a' közted égő lángot ki-olvasni nem-tudod, az én életem halavá y lángját könnyen meg bírják habjaid: . . Millyen taragos tajtékkal forranak a' vizek az ő ellen-séges élelmentomok ellen, mely az ő orszagokon kevélykedik... A' lángok a' habokkal öszve-ütköznek... A' hányt tüzes árborz, vilámokat ír a' fekete egen! ,... A' büszke füstoszlop fejét a' fellegekbe rejri; lábait a' tengeren terjeszti-el!... Az árborz tsikorog!: szikrádva törik-le; 's a' méjjség nyeli-el mindenemet! . . . (le térdepel; 's öszve fogja lezeit az égre azután jő Iréné)

VIII J E L E N É S.

Agénor, és Iréné.

Iréné. Égek! olyan hasonló hozzá!... (közelebb menyen) Ő az, nem álom! egy ilyen álom-is ezer valóságokat fel-érne! (még közelebb menyen.) Ő az! él az én atyám!; de olyan mozdulatlan, mintha lelke egészen az égbe volna!... Ah! talám engemet keres? én is tsak ott véltem meg-találni őtet. (hozzámenvén, meg öleli) Idvez'-légy kedves jó atyám!

Agénor. Nagy Isten erősíts! tartd-öszve ezeket az amladékokat! Oh igen sok egy pillantatba mindent el-veszteni, 's a' másikba vissza-nyerni mindent

Iréné. Kedves Atyám! én-is vissza nyertem mindent, a' mit el-veszettnek gondoltam:

sen-

senki se tudott rollad mondani semmit; minek-
utánna látták a' te meg ifjadt esztendeidnek
hév nyári villámjait!... Könnyes szemekkel
gondolkodtam a' baba áldozatja szentségére;
's a' midőn árvának éreztem magamat, a' men-
nyei Atyához sohajtottam!

Agénor. Azért a' sohajtásért adott-vissza
téged' nékem!; mert oh! kedves léányom!
én néki adtalak - volt: én gyújtottam-fel a'
templomot, hogy együtt égj-el a' szentségek-
kel, minek-előtte a' bé-ontott Pogányok vak-
merő kezekkel illetnének.

Iréne. Istenem! mely tsudálatosok utaid!
a' Géront fiai ragadtak-ki engemet; mellettem
estek-el, 's én egyedül maradtam a' feneva-
dok között; egy nemes lelki öreg Basa meg-
szánt; Géront mikor minden reménység el-
tűnt, meg-adta magát, 's esedezett érettem a'
Basának!

Agénor. Tehát minden úgy van; Oh!
Géront, miért nem adhatom én vissza néked
a' te fiaidat?!

Iréne. A' hazának szentelte ő azoknak
sirjakat; könnyekkel kísérve bé az égbe; ér-
ted most-is vizsgálja a' halottak komor orszá-
gát!

Agénor. Most beszéltem vele Iréné! ép-
pen u' annad ment a' Basához; nem találta?

Iréne. Nem a' Basánál vagyok kedves
Apám, Mahomed a' Sultán meg-látott, 's a'
leg tisztább Barátsággal tisztel engemet.

Agénor. Ah nyomorult kétség! egy öröm-
könyvet se lehet tudni, hogy a' mig ki-érke-
zik, nem gyászra jő-e?

Iréné. Oh nem, kedves Atyám! Mahomed egészen meg-változott: Ő olyan szép, mint egy sötét zivatar után a' Nap mellynek fényén a' könnyek-is mosolyognak,

Agénor. Oh kedves Léányom! ne-hidd annak a' tsalárd mosolygásnak: éppen ez alatt készítik az ő havafsai a' leg-rettegetesebb égi-háborút: az ő virágai a' halál mezején nyílnak: nem fárad rozsa illattal hozzá a' Zéfír, hanem mikor a' fél ember testekkel nyögő völgyekről a' halál szagát vivő szelek a' Sasokkal szembe repülnek, az - az áér az, melly őtet-is emeli; mert ő az első minden ragadozó állatok között, —

Iréné. Ő mind szégyenli azt, 's most Jósággal kívánja meg - hódolni a' szíveket.

Agénor. Talám a' Tiédet-is ostromolta? ah Iréné! millyen sötétség borul az én lelkemre! miért nem maradtál erőszakoson benn a' Templomban? miért váltál-meg annak Szentsegeitől? hogy azoktól külön, pogány tűztől égnél-el?

Iréné. Kedves Atyám! ne háborítsa semmi gyanu az ayyai szívet; a' te léányod mindig a' templomban maradt, 's szent tűz az, mellyel benne két szív az égre lángol!

Agénor. Nem sokára a' templomot égetivel, . . . még nem találalak meg kedves Léányom! . . . inkább kívánnám hogy el-vesztetelek volna. . . Szeretet abba a' büszke köszálba; hideg fény az ő fején! égi háboruk az ő szíve körül; . . . csak azért derült ki, hogy néhány napi hevség uj zivatar matériáját

ját szerezzen, a' mit ki-menydörögjön ; hogy
ujj fényel tündököljék az égbe.

Iréne. Meg fogod esmerni őter, 's annál
kedvesebb lelsz, mikor a' kegyetlen oroszánt
meg-szelidülve látod.

Agénor. Meg telve vérrel, míg ujra meg
nem szomjazik: többet neszoly nékem tolla
(*rövid pauza*) El-jösz-e velem Iréné? mind
addig ez a' nap nem süt Mahomedre-is, ré-
ad-is egyszerre; hogy mindennapi keserves
verejtékeinkkel meg-váltuk betsületedet?

Iréne. Oh! kedves Atyám, kívánd az
életemet attol könnyebb meg-válni: Mahomed-
től hatalmamba nints: ő mindjárt ide jön...

Agénor. Jöjjön utánnunk, ha olyan ne-
héz néki tölled el-válni, mint neked a' fé-
nyes gyalázattal! (*jö Mahomed; meg-látja*
Agénor, 's egyszeribe Irénéhez fordul) Ha
egyik élémentom meg nem szabadított, a' má-
sikhoz folyamodom (*által öleli 's bé szökik*
vele a' habok-közé) A' szent Isten nevében!

(*Mahomed bé-szökik utánna.*) Segítség,
egy országot a' ki Irénét meg-szabadítja!

(*A' kárpit lecsik.*)

MASODIK FELVONÁS.

I. JELENÉS.

Mahomed, 's Iréné egy szobába.

Mahomed. A' Tengerbe kellett néked merülni hogy mint Vénus 'a haboktól izülelésel? azoknak minden veszedelmeivel!... Az egész méjjség meg-világosodott - vala, mikor el-me-rültél 's a' setétség ki-jött a természet színére... de mikor az én karjaim között éresztelek tégedet, a' tenger kettőnket egy be-ölelte a' véghetetlenbe terjedő karikaival, 's mikor ki-emeltelek, utánnad fel-jöve tsokolt: a' természet ujja mosolygott, 's a' remítő tsudák a' vizek' színére fel-tartván fejeiket könnyeztek a' bájoló fényen.

Iréné. Oh miért kellett a' te Irénédről-is a' könnyeknek az ő tengerekbe vissza hullani, az én Apám után? senki-se volna hasonló boldog hozzám, valámig az én Magyarországom egyetlen napja réám süt. —

De

De igen drágán fizeted-meg F. Sultán! a' te Irénedet; egy nagy-lelkű öreget adtál érte a' tengernek; egy bőitfességgel tellyes ezüst-haju főt az ő iszapos fenekére vetettél, ... míg az ő leányát a' világ' ditsőisége fényére emelted.

Mahomed Nem ki-vonta-é az apai nevet szivedből akkor, a' mikor azt az életet, a' melyet adott, vissza-akarta - venni.

Iréné. Engedj-meg F. Sultán! meg akarta tartani annak szentségét; mivel nem ismért tégedet! ... O egy bus hazafi: el-nem-tudott válaszítani a' Constantzinápoly omladékiól!

Mahomed. Meg engedek néki; az ő böltségsége a' földön gyakorolta magát; nem emelkett a' csillagok tüzes útjára, a' mely mikor a' földről visszafelé menni látszik-is, akkor-is élé napkeletre foly; én ez előtt az égbe kerestem a' csillagokat, ámig az enyimeket a' földön találtam-meg; az ő pályájokat kísérem már az örökkévalóság Napkeletéig.—

Iréné. Bus Sugári a' temető-tengerbe néznek: szaporítani kívánják a' világ' könnyeit, a' mellyekből egybe-gyűlt!

Mahomed. Ha a' te atyádnak Iréné! dühösségét, a' mellyel engem a' habokba taszított, a' szerelem' mennyei ereje meg-nem-győzte volna; kevésbe keserves halottat temetne-é a' méjjség? valamelyiket a' kettőnk közül a' tengernek kellett el-nyelni, hogy mind a' hárman el-ne-vefszünk; s hogy ketten meg maradjunk, azt a' halált taszítottam vissza réá,
a'

a' mellyet ő réám mért-volt... láttam méfsze még küzködve a' habokközé el-enyészni... a' végzések meg-tarthatták őtet... valami halászkötél befűzött, hogy egy öreg egy menykötél meg-űtött hajo darabján a' partra úszott.

Iréne. Remenységnek akár-mely halavány sugára áldott légy!: de ha még él is ő titkon kesereg!

Mahomed. Annál kedvesebb lélsz, mikor a' te ditsősséged' déli fényén az ő Sirja homálylyai közül elő-jön... Nyugodj meg a' végzéseken Iréné! 's várd azoknak ki menetelét! Tudd meg, hogy sebesítet a' Mahomed-szívét, minek-utánna minden meg-hodolt világaival rabodnak adta magát, 's még is adosod!

Iréne. F. Sultán! a' te rettenetes Lelkednek egy intésbe kerül, az édes lántzat elszakasztani, akármelly minden-hato erővel látsáfék téged hozzám kötni... de tudd meg, hogy ez a' hív szivis azzal együtt ki-szakad, ... 's akkor Sultán! szabadon hagylak a' földön!... lefzsz. egy nőgő Szellő, melly szárnyám lelkemet a' mennybe fel-vigye!

Mahomed. Juthatnáé egy halandónak-is efzébe, az ég köteleit el-szakasztani? egy férjfiat se-hordozott a' föld a' Nap alatt, a' ki az egész világ' Uraságáról le-ne-mondott volna, a' te rablántzaidért? ha rabodat, a' szereter' menyei lántzával szivedhez foglалod; a' szabadság-el-veti tüzes levegő-szárnnyait, 's bilintsekbe tanul járni.

II. J E L E N É S.

Ibráhim, 's az előbbie.

Ibráhim. Felséges Sultán! egy fertálynyi audentziát kér tölled az öreg Ibrahim fontos Jelentésre!

Mahomed. Örömetst fizetek adót néked, abból az arany-időből, mellynek napját te hoztad-fel!... Mennjünk-bé *(nyitja az ajtót)* azon falak közzé, a' hol az orszagnak gondjai seregelnék; oda illenek a' te böltsessed beszédi; itt a' leg komorabb igazság-is rozsa-szinbe öltözik, 's el-változtatja értelmét; a' nedves felhők arannyal mosolyognak, mint-ha tsak az eget szépíteni jöttek volna; menjünk-el erről a' tündéri fényről, hogy a' dolgokat az ő földi világokba lássuk!... Te pedig imádott Isten-aszfonyom,! számláld szép szemeid pillantásaival az én végheterlen adossá-gaimhoz azt az időt, a' mellyet másnak kell adóba fizetnem. —

Iréne. A' virtusnak számlálom F. Sultán! hogy a' közbe-hengeredő gyöngyökkel harmatozza-fel elnem hervadó virágit! —

Mahomed. Ne-adj azoknak semmit a' te szépségedből, hogy a' két menyország között a' semmiség örvényébe ne szédüljek... Kényszeritek, ne szolj többet,! hogy maradjon még- valami abból az észből, mellynek az országok oriai mákhináját kellene fel yetni.

Iréne. Nem kívánok vissza-élni azzal a' kegyességgel, melyre Felséged egy méltatlan rab-

rab-leányt méltoztat. (*menyen el*)

Mahoméd. Hogy én méltó rabod-maradjak: old-fel egy néhány pillantatig az Országok Urát.

III. J E L E N É S.

Mahomed, és Ibrahim.

Ibrahim. Engedj-meg F. Uram! a' te hív szolgádnak, ha a' midőn senki se mér szollani néked, én egyedül tám igen sokat merek: hatalmodban áll ezt az egygyetlen tükördet széllyel-törni, ha a' te szép képedet-is darabokra akarad törni!

Mahomed. Nékem tsak egy tüköröm volt Ibrahim, a' mellybe nézni szerettem; a' világ borzadó színe volt az, mellybe a' szélvész es tsillagaival reszkető tengert meg esmértem a' második Iréné, melly engemet a' mennybe mutat, a' hol az ígért boldogság ki-fizetteik; szeretném látni mit mutat a' harmadik?

Ibrahim. Az első igaz tükre a' szerentsének, 's azzal egygyütt változván formája hol kitsinnek, hol nagynak mutatja a' ki belénéz: a' második előre fizeti a' boldogságot; de olyan pénzekkel, mellyek egy rozsa királyságán-tul nem járnak: a' harmadik azt mutatja, hogy a' két első hamissan mutat. —

Mahomed. A' ki a' leg-szebb valóságot nézheti, nem keres hiába való képeket, a' különbtéleképpen mutató tükrökben.

Ibrahim. Mig a' valóságot nem láthatjuk, képeket nézünk: az ember barátjába-is
tü-

tükört kereszen, valamint a' tükört barátjának tartsa: ez emlékeztetse az ifjuság virágait gyümölcsöket hagyni helyekbe: szégyenítse-meg a' tavasz' zéfirei közzé mosollygo rántzokat, 's rövidítse-meg az ősz hajak' reménységét.—

Mahomed. Mellyiket akarod te nékem, a' te vénséged' jegébe mutatni? jóé vagy rossz az Ibrahim? a' mellyel meg terhelve jössz?

Ibrahim. Mindenik F. Uram! mivel egybe vannak párosodva; vagy engeddd-meg, hogy el-válasszam; vagy ezeket a' fejér hajakat mind addig tsufold a' böltfesség' hazug czi-merének, míg a' szégyen miatt el-hulnak.

Mahomed. A' te kétséges szavaid úgy jönnek az én Lelkembe, mint mikor a' megtsendesedett tengeren az észak újjra funi-kezd, de Mahomed nem szereti a' lehetőség orszá-gával hadakozni, melynek levegő serge megsebesíthetetlen; mutasd-meg néki az ő ellensé-
ségét, 's ha azt ezek a' szemek meg-láthat-ják, 's ez a' kard el-éri, úgy szakassz friss borostyánt a' Mahomed homlokára!

Ibrahim. Vajha meg ne látnák többé a' te szemeid, 's a' te karjaid elne érnék, hogy ennek az ellenségnek leg-elébb fordítva hátat, szembe futnál a' nagy profétától le-klüldendő borostyán koszoru eleibe!

Mahomed. Mahomed nem fut, ha a' po-
kolnak minden lángolo ördögei réa orditnának-
is: hátat nem fordít; ha ellenség az ő neve;
szembe mennek vele Ibrahim! az egybe-dör-
gő világok közé is!

Ibrahim. Tsudálkozhatol az én beszéde-
men

men míg megrudod: olyan ellenségről van szó, mellyel a' puhák ütköznek - meg, 's a' herok el-futnak előle: a' ki egy hódító szüz boszorkányozó nézésétől el-fordul, annak szakasztok én borostyánt: a' ki hátul tudja hagyni a' mennyország' festék-szineit, olyan hatalommal mosolyogva, hogy valakí afszonytól született réa menne, mint a' bogár a' Gértya - lángjára.

Mahomed. Talám értelek Ibrahim! 's ha szintén az ifúság, ez a' fényre repdeső pillangó, ebbe a' szép lángba esnék-is, hol éghetne-le szebben a' halandó rész, hogy a' halhatatlan Sultán tisztán maradjon? Így akarod-e a' roszszat a' jótól külön választani? de előbb egygyesítsd azt a' gondolatlanságot mellyel te magad kezembe adtad az öröm-poharat, a' mostani méreg-elegyítő böltsefségeddel?

Ibrahim. Az öröm'-poharat az én Uram vette kezébe, 's a' midőn méreggá kezdett válni mo t általam, a' ki talám, magam is valamit elegyítettem - volt belé, küldi a' böltesség' az ő orvosságát.

Mahomed. Mondjad inkább, hogy ő akarja méregé változtatni: ő maga egy szappadt beteg; 's az erőtelen napfényen álló ablakain néz-ki a' puszta hó mezőre: én a' virágos tavasz' Zéfirei közt vagyok: nem-érthetjük mi egy mást Ibrahim!... El nézhetetlen ugy nékem elé, mint vissza néked az a' sok kék-hegyeken által bűdosó Út, mellyen én innen, te túl vagy: azokat az esztendőket, mellyek el-választanak minket, sem én tölled, hogy

C

en-

engem meg-érthets, el-nem vehetem, sem te nékem, hogy én téged meg-értselek, ide nem adbatod.

Ibrahim. Hát az egész el-múlt el-vesztése hitét? 's tsak a' jelenvalónak légyen voxsa? a' mellynek magának tsak az el-múlt adbat hitelt? ez mutatja - meg azt, a' mi marad, minek - utánna az idő azon színes öltözetet, a' mellybe meg-jelent, el-viseli... Kedves ifju Sultan! engedd meg nékem, hogy úrat mutassak néked azon a' veszedelmes méjjségen, mellyen többszer nem - jártál: engem már a' jég mindenütt meg-bir. —

Mahomed. Néktek a' gyengeség ad erőt: a' szalma-szál birnáé olyan kevés matériával a' kalászt, ha üress nem volna?; nállam az erő szüli azt, a' mit ti az üresség miatt fenálva, gyengeségnek neveztek.... Olyan sokszor a' ti világotok, mint a' reves fáé... Parantsolj az én ifjuságom hév-égtája napjának, hogy ne égessen, 's fagylald-meg az égező Zénith alatt a' tengert, hogy egy Szél-mozdulat se találja-meg az ő habját:.. de talám még a' vénség jegének-is vannak a' maga síkjai?

Ibráhim. Az okofság mindenkori támasza a' Vénségnek, a' mellyen tsendesen lépeget elé szembe az örök tavasszal, melly a' hideg fergetegek közzé mosolyog: nem-is alkalmatlankodnak a' nyári hévség bogarai, ha vagy egy fel-ébred-is, erőtelen rebbenése hamar le-esik.... Mindenről le-esett a' köntös, állortza-nélkül van a' világ: által láttzanak azok

az

az erdők, mellyeknek nevető zöldségekbe vadok bukáltak; tisztán, tsalárdság nélkül marad minden. —

Mahomed. O Ha a' valóság olyan pusztá kedves Ibrahim! vajha soha se válna el a' tsalárdságtól: arra a' fel-tisztulásra nem vágyom, mellynek hoharmatja a' természet ábrázatját elfonnyasztja: azzal e' kedves fénnnyel maradok, mellyen az egész teremtés virágzik. —

Ibrahim. Az a' fény attól a' lángtól van, melly nem csak magát emészti-meg, hanem minden nagyság matériáját-is: a' szünetlen horgászó pokolnak egyik maszlagja a' szép lény: a' boszorkány, egy nevető tavaszba elbúva; mihelyt annak rövid idejű virági elhullnak, rántzas boszorkánt teremnek!

Mahomed. Ha ez az egyetlen édefsége-is az életnek ki-vétezik, oda lepsz minden íze a' boldogságnak.

Ibrahim. A' boldogság számtalan ingredienciáit szüntelen elegyíti az ember, 's örökké hibázik valami az ételbe, a' mikor egyéb minden van, Só, a' mikor az-is, appetitus, csak ettől függ minden, 's éppen ezt rontják el az édefségek; 's az ezektől való-meg tartoztatás keserű orvassági adják-meg: annyira elveszhet, hogy van, a' ki az étel-látásatól való tsömör miatt, az asztaltól fel-kél.

Mahomed. Elegyíts a' mennyből, és a' földből mindent egybe a' te boldogságodba halrénét ki-hagyod; úgy még csak a' Prométheusz agyag formáját tsináltad meg, 's az élet szikrája hátra van!

C a

Ibra:

Ibrahim. A' boldogság formája sok, mint a' szép ábrázatnak; de akár mint láttatásék éni, olyan balando, mint ez hanema' mennybe nyílnak rozsái; boldog a' ki olyan szeretöt választ, melly a' sirig mind szépülve, onnan mennyei fénybe öltözve által-hodit!

Mahomed. O! te partra ki-szállott Öreg, néked már lengedez az örökké-valóság hivogato szellője ezüst hajfürteidbe: de tekints vissza a' te rég elmúlt tavaszod' fényébe: nem láttad-e soha egészen annak egét egy léányba? 's ha akkor láttad volna azt, a' mit én most? úgy a' te ifjuságod másként tanította-volna szollani a' te vénségedet!

Ibrahim. Nékem kedves ifju Sultán! sok szeretöm volt, míg arra találam, melly sem hidegséggel nem fut, sem hűségtelenül el-nem-hagy: az ember mindég szerelmeskedik, csak a' szeretője változik: mihelyt az ember egyszer a' mennyet egy léányba le-hozta, mind addig költözteti, míg végre a' földre sohol se illvén, vissza teszi a' maga helyére: azután nem gyűlnek többé egy helybe a' szív meleg sugárai: fel-oszolva az életre, sobolt se égetnek, mindentűt tűrhetőleg melegitenek: ekkor kezd lenni az öregé az élet, addig ő volt az életé, mind addig tulajdon magának kovátsolván megannyi ujj formakra lantzait, minden karikái el-viselődnek: akkor egy keveset szabadon él, 's meg-hál!

Mahomed. Tehát engedd-nékem is az én lantzaimat, mellyeket adtak a' végzések, el-visel-

viselnem!... azokkal tartoztatn k a' földön ; én nem irigylem a' te szabadságodat : a' tömlőtzhöz lántzok illenek ; maga a' föld tömlőtz , midőn a' véghetetlen világba mindenfelé integetnek a' csillagok , 's sohová se lehet ebből a' sárfészekből ki-menni , 's még a' kit innen el akarnak is szabadítani , sir...

Ibrahim. A' sir , a' ki lántzainak nevetett , 's minden idejét a'val töltötte-el : az élet egy sokadalom , mellybe a' gyermek kevés pénzzel kívánna mindent meg venni : mézes-pogácsára költi , az úton meg eszi , 's semivel tér vissza sirva. —

Mahomed. En szerentsés voltam , hogy egy olyan klénodiumot vettem ; melly az egész sokadalmat fel-éri !

Ibrahim. Ne szolj átkot Sultán minden Országaidra , azt a' hűséget , mellyel egy fél-világ büszke volt , szinte egy holddal el-fogyó ábrázat kedveségségiért el vetni. Oh ! ha a' természet örökké-valóságra készített remekein is , ugyan azon ersettél járt , mellyel az afzszonyi változó színeken jádzott ; tehát süllyedj-el az álmok aranyos fellegeibe országod fényével egygyütt ! áljon pusztán eszlopodon örökre az el-maradt nagytettek ditsőssége helye ; festesd Irénét oda , hogy a' jövőndő világ előtt az ő képe mentsen tégedet ; ugyan vele egygyütt mikor leg-inkább tündöklök , jelennj-meg a' Jantsárok előtt , hogy az egész sereg le-esve az Isten aszszony előtt , meg engedjen néked , hogy őket ki-űzte szivedből a' kik annyi sanyaruságok közt vérekkal irták ditsősé-

séged útját. — ... Engedj-meg F. Sultán! ki kell-mondanom! a' békételenség olyan nagy, hogy minden rosztol félni lehet; minden látja, hogy egészszen más lettél: tűzes futásodat meg-állította egy az út mellett nyíló rozsza, hogy az ő halandósága el-ragadjon azon szépségre, mellyel az el-rodhatt nagy emberek porai fénylenek. — Ah! hiába vár téged a' dicsőség a' földnek más lapján: meg-áll-é a' nap egy hízkelkedő vidéken, el-felejtve, hogy ő az egész világé? Te a' ki előtt a' fatum a' halhatatlanság' eget fel-nyitotta! mintegy közfű, egy léány pillantására vesztegeted századjaiddat; a' világot meg-fizényenited, melly büszkén reszketeft a' te uralkodásod mennydörgései alatt, 's most mindennapi lántzokba sohajtani lat.

Engedd-meg Uram! hogy az igazság, a' hízkelkedés festett karpitját, mely megett saját fegyvereid ellened köszörülhetnek, el-vonni mészlelte. ... Az én életem ugy is az érte vetett kotzkától-valo sokszori maradék: érte tettem még egyszer fel!

Mahomed. Eleget-mondottál már Ibráhim, többet mint a' Sultánnak hallani lehetne, szűnj-meg már fagyas észak! ki-oltani menny országom világait, 's el-fonnyasztani a' boldogság paraditsomát (*paüza*) Tehát alügyék ki a' szeretet' mennyei nap-sütése, 's a' meg mérhetetlen sötétséget, világossítsák a' fel-gyújtott világ' lángjai: vagy az Iréné karjai közt égni, vagy a' világot el-égetni tudja Mahomed. Vajha egy fekete éjjélbe borulva az égnek minden

den vilámjait egyszerre kezembe foghatnám
hogy erre az alávaló tömlőzre egyszerre le-
vetném!

Ibrahim. Tsak a' te el-vetett királyi pá-
l-izadat kívánd - vissza F. Sultán! . . . hogy
Ibrahim még a' te szolgád légyen! . . . még egy
utolsó szót engedj-meg!?

Mahomed. Egyet se többé, hogy utolsóvá
ne váljon, mikor elsőbben meg-szollal a' fel-
ébredt Sultán!

Ibrahim. Tehát szollok még egyet, hogy
halljam még egyszer a' Sultánt! az után öröm-
mel meg - némulok: a' mit a' meg - némitott
igazságnak el-kell hallgatni, ki-beszéli az idő
é' Királyak sirhalmain.

Mahomed. Te rettenetes ember! a' ki a'
le-vetett angyalok tűz-esése alá mersz állani!
ha nem gondolsz életem' butszó lángjával,
mellynek olajja el-fogyott, vané valami szent
előtted ebbe a' sötét világba? vagy valami hü-
ség' szikrája maradt-e a' volt Sultánhoz? tá-
vozzel kérlek, hogy valami pokoli láng ki-ne
rohanjon ebből a' nyomorult mejjből; 's olyant
selekedjem, a' mit magam is meg bánok, új
motsokkal rútitva hajdani ditsőségemet! . . .
Egy halandó se nézze, míg Mahomed az ég-
ből a' földre vissza - esik.

Ibrahim. (térdre ésik.) Kegyelem nagy
Sultán! a' te örökké hiv-szolgádnak!

Mahomed. (Fel-költi a' földről) Kegye-
lem néked Ibrahim! Reggel mikor a' nap fel-
támad, a' Jantsárok serge szembe rogyogjon
a' meg-jelenő Sultánnal. (*Ibrahim elmegyen.*)

IV.

IV. J E L E N É S.

Mahomed egyedül.

Eredj komor igazságnak hiv követje! raj-
 tad van az ő sáppadt izimere; eredj! vond-le
 az egész rothadás országáról a' pázsint-takarót
 hogy az ég lássa a' győzedelmes halál egybe
 kötött kezű millio rabjait, 's az öröke- valo
 el-fordítsa ábrázatját, az ő képét szabadon rágo
 nyüvekről. 's az egész földön el-hintett ko-
 ponyák szem-üreei az ég' csillagait ki tsu-
 folják (*pauza*) Vallyon melyik helyesebb?
 el-rejteni-e egy rozsa-liget megé a' tsont-vá-
 za, hogy ez a' mesés állat, mig sirva fut vilzsa
 az ő anyja méhébe mosolyogjon közbe, mig
 a' rozsákon által-menyen; vagy le-vetkez-
 tenni ezt a' tsalárd világot az ő halotti pipe-
 réiből, hogy meg különböztetődjék a' part
 örökre maradt ékecsége, attól a' mivel az idő to-
 vább foly. (*pauza*) Emberek! a' kik tsak időre
 vagytok! számatokra nyílnak az el-mulo-virá-
 gok: néktek nem-jutott egyéb; az örökké
 valóságra hívott férfiak virágai nem hervadnak-
 el; amazoknak a' jól-tévő böltsétség' világa
 soha meg nem mutatja az ő szerentsétlensége-
 ket, 's a' kiket halhatatlansággal kínál, le
 kell hogy mondjanak amazok' halando rozsái-
 rol (*pauza*) Ha ez a' rozsa nem Iréné volna!
 a' melly mellé a' leg sietőbb követtségbe re-
 pülő angyal is le-szállana, 's meg-akarna
 szollalni; mintha oda volna küldve, hogy

az

az égbe fel-vigye. . . : Olyan szép ő, olyan közel éget ez az egy nap, hogy a' feneketlen ég' minden csillagait meggyözi. . . ah de ezt örökre le-viszi az idő óra-mutatoja, 's az örökké-valóság ki olthatatlan tüzei maradnak az égen (*pauza*) Hiába való vének! a' kik ezereket adnátok, hogy néhány esztendejereket el-vegyék; én kintset adnék, hogy 20. esztendőt kapjak, kifesebíteni az ifjúságnak azt a' bűbajos számvetését, mellyel a' Véges jelenvalót annyira sokszorozza, hogy az örökkévalósággal egybe-mérkezik (*pauza*) Semmi sem egyéb, csak az a' körül, mellyel a' pokol az ég vidékeiről visszfa von; de érzem, hogy von az ég-is: viaskodjanak az angyalok, és ördögök feletem a' pokol, és a' mennyország köz-határam! . . . ott áll Iréné egyik felivel a' poklot is mennynek hazudva . . . ott meg-kell ötöt még egyszer néznem; nékem az én ellénségem egész hatalmát szembe kell néznem; nem akarok én tsupa had mezeje lenni, mellyen a' szomszéd Királyok verekednek: én hatalmas vagyok, magam viaskodni: semmi lántzokat meg-nem szenvetek; el-szaggatom, ha szintén az ég kötött-volna-is meg; akkor szabadon fogom választani pályámat, 's futásomba akármelly égi testtel vetélkedem.

V. J E L E N É S.

Mahomed, és egy Jánosár - Tiszt.

Tiszt. F. Sultán alázatos jelentésem van, ha Felséged meg-hallgatni méltóztatik.

Maho.

Mahomed. Mondjad! én hallani vagyok kárhoztatva: tsak hadd-el a' 99. hazugságot, ha hossz köztek vagy egy igazságot!...

Tiszt. En nem hazudtam soha Felségednek; nem - is volt szerentsém szollani Felségeddel.

Mahomed. Tehát szollalj - meg idegen nyelven, a' hazugság a' ti anyai nyelveitek egy szot se tudnátok szollani, ha nyelveitek szivetekkel egybe volna kötve!

Tiszt. Ebbe a' világba idegen az igazság, 's azért kénytelen ide való nyelvet tanulni: adj néki hazafiui just, hogy ő is megszollalni mérjen. —

Mahomed. Mutasd - meg előbb, hogy lássam: úgy el-takarjátok mintha szégyenlnétek, minél édesebben bizelkedtek, annál nagyobb szükségtek van, valamit el - takarni, 's mind-addig viselitek a' hazug mázat, míg okotok van a' nélkül magatokat szégyenlení, 's vala-mig a' ki-nyíltság nem mutatja-meg rajtatok a' férjfiúság' bélyegét, nem vagytok méltok, hogy Mahomedéinek nevezzétek magatokat.

Tiszt. Mivel egy darab ideje nem volt szerentsénk, hogy felséged is a' miénk legyen.

Mahomed. Holnap a' tiétek léftek, hogy néktek meg bortsáfsak: reggel mikor a' nap fel-jő, elöttetek meg - jelenik Mahomed! Miért jöttél?

Tiszt. Egygy öszve - esküvést jelenteni F. Sultán.

Mahomed. Elvan - igazítva: holnap minden, helyre igazul, vagy egészen el-romlik!

Tiszt.

Tiszt. De hát mint tsináljunk az el-fogott vén Göröggel? a' ki az ő fejér esztenéivel szégyenlővén futni kezünkbe maradt?

Mahomed. Mitsoda vén Görög?

Tiszt. A' többiek el-futottak, azokat-is bé-érte a' halál: ez egyedül az első-hellyéből meg nem mozdult: ketté tört a' kardja, 's úgy fogtuk-meg: itt künn van.

Mahomed. A' meg-ölt kigyó rángatódása midőn az ő fejét keresi, hogy az örökkévalóság karikáját le-írja a' halál küszöbére.

Tiszt. Szinte a' mi fejünket találta-meg.

Mahomed. Mitsoda mese az?

Tiszt. Való F. Sultán nem tudtam mi-kor a' görög nyelvet tanultam, hogy olyan kintset nyerek vele: a' te életedet köszönöm annak F. Uram történetből hallottam-meg az ő surtogásokat, többen husznál voltak, a' kik egybe esküdtek, eggyenként lesni tégedet, hogy orozva el-vegyék életedet: hogy el-ne-széledjenek, egyszeribe rájok vltrem vitézimet: kétségbe-esve verekedtek: mindenik drágánn esett-el a' meg maradt öreg künn ál trutzolva az ő lántzaiba?

Mahomed. Néked adósod Mahomed; mert azt a' kintset nevelted, melyből az ő barátait-fogja fizetni. Jöjjön-be azon öreg, hogy nézzek azok-közzé a' szemek közé, a' melyeket annyira szurt az én életem világa:! bocsásd-be magára, 's azután kísérd külön fogházba. (ki-menyen a' *Tiszt.*)

VI.

VI. J E L E N É S.

Mahomed egyedül.

Megint egy új szemre hányás! most születnek azok a nyomorékok, melyek a félbeszakadt idő üreiségébe fogantattak, azokból a magvakból, melyeket a pokol küldött a szabadon járó szelektől!

VII. J E L E N É S.

Agénor, és Mahomed. Agénor megáll, az ő lántzaiból bátran szem közt nézve a Sultánt.

Mahomed. (nézi) Mitsoda találós-mesét font a' te időd hossza? a' te mozdulhatatlan szemeidbe a' halál, és gyász van festve, 's ábrázatodon nemes esztendők történeteit olvasom? mitsoda a' te sorsod szerentsélen öreg? egygyetlen fiadat vesztettedé-el a' hartzba? a sorvado tökének szép jövőse száradt-é ki?

Agénor. Szünj-meg kérlek ezen a' hangon beszélni! mennydörögj inkább pusztító mennyköveket szorva kezedből, hogy megismerjelek! én nem akarlak soha meg szeretni tégedet, mind-addig gyűlöllek, míg az emberiség bofsuját nem állom.

Mahomed. Ki vagy! te esztendők jegébe meg-merevedett tsuda?

Agénor. A' te engesztelhetetlen ellenséged, a' ki élete zavaros fogytával, a' tiédnek lángját ki akarja-oltani; hogy el-enyészek

az

az emberi nem ellensége, a' ki, midőn az egész föld vérbe borulna, akkor kezdene sirni, hogy nints, mit többbe ki-ontson!

Mahomed. Vakmerő ember! nézd a' hatalom isendességét; míg te, mint egy fene-vad, biába harapod rab - lántzaidat!

Agénor. Szabadabb vagyok én ezekben a' lántzokba, mellyek a' te uralkodásod határa zörögnek, mint te, a' ki azon kívül viselled azokat, a' mellyeket én levettem volna, ha te ezeket, reám nem tetted - volna!

Mahomed. Több vagy - é te halandonál, hogy az én szívem' szentit tapodni mered?

Agénor. Abba a' tartományba egy Sultántól se kérek szabadságot, a' hol ő magának nem adhat!

Mahomed. Ha a' leg vakmerőbb volnál is azon Oriások közzül, a' kik a' Jupiter fellegváraihoz hajgáltak, reszkes az én mennyköveimtől!

Agénor. Reszkes te az én nevemre, 's első-le a' te egedből annak hallására; én nem félek tölled; már ugy sints egyéb hátra, hanem, hogy meg fizess a' lántz váltságot; az idő nem sokaig fogja engedni, hogy kinozz; és minden hatalmad olyan kicsi rajtam, hogy ha egészen ki - merited - is, csak büszkeségedet szégyenited-meg; nékem több jufsom van büszke - lenni, a' midőn néked szembe-mondhatom azt, a' mit soha se hallottál, hogy tölled nem félek.

Mahomed. Akár-ki légy! tehát tselekedd, hogy én féljek tölled, hogy halljak, még a'
mit

mit soha se hallottam; egy nevet, a' melyre reszkefsek: mond - ki ha felsőbb hatalomság küldötte vagy, szeretném látni millyen forma a' félelem?

Agénor. Tehát halljad Sultan! a' te öldöklő-angyalad áll előtted; a' ki veled a' habok közt birkozott, 's a' tengeroöl ki-jött szomjan: a' te véred után! hogy az ember-vér-özön forrását ki-igyya, 's a' meg-némult angyalok, még nedves szemekkel ujra-kezdjék énekeket: ha nevémet kívánod tudni: én vagyok Agénor az Iréné aya, ötet a' gyalázzattól, téged a' tömlőtzből, 's a' világot az ő ellenségétől, meg-szabadítani!

Mahomed. Kimondottad? nézd a' mozdulhatatlan Mahomedet! Meg-engedek néked öreg; mivel életed' végére maradt, hogy Mahomedet esmérni tanuld: meg nyujtom a' te napjaidat, hogy ne halj-meg tanula-lanul: holnap az első nap világán, nyisd-meg a' Vén-ség szemeit, 's olvasd-vissza, a' mit egy hosszú életbe tanultál: az éjjel viseljük-el mind ketten rablántzainkat: mikor a' szabadságról való álmaidban meg-zördülnek, gondold-hogy a' Napkelet angyala vészi-le azokat...

Agénor. F. Sultan! most kezdész már rettenetes lenni! meg-mérhetetlen, 's félelmes mint a' tsendes színű Tenger: veddle most az én rablántzaimot! mért vonod-le ezt az éjjelt életemből? kitudja, nem hosszabbé az ennél? rég ég lángja! már ing, 's talám csak kevés a' láthatatlan rész: Engedd, hogy bár egy órát éljek szabadon! add nékem az én Irénémét!

én

én már a' mennyország' küszöbén állok, csak az ajtó meg nyillását várom; kérni fogom a' világ' biráját, 's egy századot ki-ülök érted a' Pokolba; csak add vissza az én Léányomat; abba a' pillantatba a' gyűlölség' sárga ábrázatján, az én régi tanítóm az' idő, el-pirul.

Mahomed. Szollott Mahomed: várd-el, míg a' nap a' tengerbe hagyva az elmúltidők szennyét, ujra születik, avagy az eget kényszerítsd hogy az ő örökké-valo forgását érted siettesse, 's éjjfélkor fesse-ki a' napkelet kapuit.

Agénor. Oh Sultan! té-is ember vagy, 's a' fatum hozzád-is lehet kemény; nyujts, míg hatalmad vagyon, egy öreg Atyának utolsó vigasztalást; talám egy ora hozza 'néked-is a' keserű poharat a' mosolygó kárpit meggett? talám elveszi testednek, 's lelkednek erejét? 's a' hatalom nem hagyja maga helyébe a' szeretetet, örökös sebeid fájdalmát enyhíteni. . . Te annyi könnyeket hullattatál, hogy csak a' tseppek keserűsége különböztette-meg az efsőtől: ha egybe gyülnének minden oriási nagysággal el-merülnél, mint egy tengerbe: törölj-le egygyetlen egy tseppet, hogy azt elvigyem az égbe, 's mint ritkaságot mutassam az angyaloknak: engedd-meg egyszer, meg-látnom az én léányomat!

Mahomed. A' világ könnyeiről nem tartozik számolni néked Mahomed: vefs annak Atyával számot; azt nem kívánhatod, hogy Mahomed szavát vissza-térítse, hogy könnyeket küldjön-ki, a' tiéd fogyatékját megkimélleni.

Agénor. Jól esmertelek én tégedet kegyelem nélkül való ember! a' te keménységed meg-igazítja ezeket a' lántzokat, 's erőt ad az éjjel, az én sobajtásimnak az égbe felhatni, hogy ellened segítségre le-szaljon!.. Kegyetlen ember! itt van ez a' szív, tele a' te gyűlölségeddel; verd-által! 's jelenj-meg véresen az ítélet naptényén hogy az egész világ réád esmérjen... El-megyek a' te színed elől irtodszom réád nézni: úgy tetszik, e' fel-nyílt pokolba a' kétségbe-esés, a' lángok közt tsikorítja fogait, könnyes szemeit az égre meresztve (*meg-fordul és menve*). Az Isten legyen irgalmas néked!

VIII. J E L E N É S.

Mahomed egyedül.

Ki-álhatatlan gyalázat! a' piatzra kitéve lenni! a' hol minden szabadon hajgáljon, 's még végre a' boszúlatlan sebek mérgétől jajgatni, mint egy aszszony, hogy a' szolgaságra teremtetett nép az ő lántzaiból nevesse az ő Urát... egyszer nyitottam-meg szíveimet a' boldogságnak 's az egész pokol beléomlott: jajj-nékem! midőn megint együtt kell ki-vetnem... Ha réád kell gondolnom Irépé! néked egyedül minden más gondolat oda-adja a' maga helyét: egyedül rogyogsz mint a' nap a' tsillagok serge hervadt mezejen... Félre erről a' méjjség széléről Mahomed! szégyenld-meg magadot! ved-meg ezt a' festett mennyország-

országot, mellynek színei a' mulando Rozsák-
 to! vagynak költsönözve, halando világi az
 élet Méltse feléig se tartanak, 's azután örö-
 kös sötétbe hagynak. Mahomed nem a' világ-
 sokasága közzé, felibe illik! fogadj-el enge-
 met viszont dítősöfség Felleg-Vára! körül vé-
 tetve azon tsillagokkal, mellyek a' Sirhalmok
 éjtzakáját által-virasztják, 's a' meg-vénült
 idő ábrázatján még szebken fénylenék.

IX. J E L E N É S.

Mahomed, 's Iréné,

Iréné. Kegyelem F. Sultán! alig szola-
 hatak!

Mahomed. Ah Iréné! az Egekre kénsze-
 ritek mit keresz itt, a' hol a' világ mak-
 hinája kerekei forgattatnak? öszve akarod-é
 egész járását zavarni? 's egygyetlen egy kön-
 nyel vízfzsa-indítani annak kerekeit.

Iréné. Van hová folyni az én könnyeim-
 nek!... ah! F. Sultán! álmat láttam-é, vagy
 egy álmhoz hasanlo valóságot? légy segítség-
 gel meg-fejteni! nem számlálhattam tovább
 azon pillantatókat, mellyek előllem téged egy
 hátra-hagyott pusztával tovább vittenek; egy
 angyalnak ifjusága meg-öszült-volna egy il-
 lyen számlálásba... az ablakra néztem, hogy
 azok a' pillantatók kezdődjenek, a' mellyek
 viszfza-hoznak téged, az ujra ki-virágzo
 pusztákön... 's ah! az ég, midön téged' ohaj-
 tottalak, jöve felém az ifjuság' kellemeiben;
 az atyám vénségét mutatta-meg, lánczokba,

II.

D

men

menve tsendes szomorú lépésekkel: az ő lelke volté? Olyan hasonló volt hozzá, hogy jollehet hittem, hogy álmodom, minden erőmmel készültem meg-szollítani, de a' köfalak közt el-tűnt: ... ah! kedves Sultán! vagy utánna kellett futnom, vagy az árvanak az ő egyetlen menedék-hellyét kellett fel keresni: egy olyan fájdalom vetette szivembe fulankját, melyre, fel-rebhent paraditsomi álmaim az ég' ürekségébe bujdosnak, 's szemeim' harmatja utánna indult.

Mahomed. Itt nem találsz álmokat Iréné! mert itt nappal van; jollehet ama mindennapi világosság a' napnyugot kapujából bucsúva, mingyárt sötétbe hágy: egy más nap ő itt fel, testvére az örökkévalóság' napjának; melly a' jövő századok mohos oszlopait meg-aranyozza, egy halando virág se marad meg ennek fénnén; egyedül a' borostyán zöldelik, 's a' késő idők' fzeleibe meg-hajolva borul a' ditsőfséggel bé-irt márványra.

Iréné. Ah! Sultán mitsoda tsuda változtatott téged - is ilyen márvánnyá? ha' nints párja ennek a' tsudának engem-is azzá változtatni, lehetsz-e olyan kegyetlen, hogy engem ilyen egyedül hagyj? 's minekutánna magad emeltél fel az égbe onnan le - vefs; hogy meg fosztva az Apámtól is, egyedül bujdoszak a' puszta földön. ... Lehetetlen azon egy szívből származni két ilyen ellenkezőhangnak: ha kétszive van a' Héronak; azok, ha testvérek - is, egyik a' menyországához, másik a' pokolhoz számlálodik. ... Nem kedves Sultán, nem a' te szívedből jöttek azok:

engedd meg hogy egyszer bémézzek hozzád
annak ablakain; hogy meg-győződjem iránta;
's aztann bocsás-el!...

Mahomed. Ah Iréné! csak a' te szemeida
del ne keresi engemet, hogy ujra meg-te-ra-
lálj, és én örökre - el-ne-veszeísem magamat;
ha két szivem volna, egyiket oda - adnám né-
ked; de csak egy van, 's az az örökkéva-
losag' kéri: kérlek téged! engedd által: menj-
el, hogy Mahomed, a' ki-elött a' világ futott
ne legyen kéntelen maga el-futni tőlted: mi-
ért jössz éppen most egy ujjan szülöttet, mi-
kor még alig egy pillanatsnyi idős, 's még
az ujj világba nem leheller, ujra meg-ölni?
az égtől, vagy a' pokoltól van-e néked ilyen
erőd, hogy mihelyt meg-jelensz a' leg-fonto-
sabb okosság épületei is egy ejtzaka' álmaivá
válnak? én semit-sem teheret egyebet, míg
téged látlak, hanem hogy-elverve királyi pá-
lczamat, néked szolgáljak: ah! Iréné! kívánsz é
szeretni egy nyomorult rabat, a' kit a' világ
ki-hurrog, midőn a' halhatatlanság tüzes pá-
lyáját az égén félben hagyva földi bilintsek-
be sohajtani-lát?!

Iréné. Tehát fogadjon-el téged a' te ber-
vadhatatlan mátkád a' Dicsőség: 's mikor az
égbe keresnek sohajtásaim, mosolyogj a' töl-
lek-el-valo virágaim le-eső fénnnyére!... Ah!
ha te nem volnál ebbe a' szivbe, (*mejjét ki-
nyitja el felejtve a' szíveírmet*) kényszerítnélek.
's el nem mennék, míg által nem vernéd, hogy
én is fel-emelkedjem az égbe: de így mind-
addig hordozom a' te képedet benne, míg az

D 2

utol-

utolsó tsep vér, a' melly szerentsés volt egy boldog pillantásban égni a' te ajakaid királyi biboran, az örökkévalóság szélén meg áll. —

Mahomed. Iréné! Iréné! olyan ifzonya hatalma van a' te szépségednek, hogy az angyalok - is próbálják az ördögökkel egybe-
ütelkezni mejjemben! oh! de lehetetlen a' békeféség! az angyalokat akarod-e ki-üzni az erősféségből? hogy ujra kezdjem a' háborut? 's meg - kertöztesfem febeimet? nékem - is vannak sebeim Iréné! a' mellyéket az örökké-
valóság - vett-átal gyógyítani; holnap a' üé-
det-is meg-gyógyítom: ezt igéri Mahomed: mikor a' nap fel-jö öltözz-fel a' te tellyes szépségedbe, 's a' mint soha egy harmatos rózsa se köfzöntötte a' napot, ugy jelensz meg velem a' Jantsárok fényes serge előtt: nagy oka van erre Mahomednek; te egye-
dül fogsz tündökleni a' mezön: a' mérges hadi ábrázatok meg - édesülnek, sohajtva ál-
modozni kezdenek, el-felejtkezve fegyvereik-
ről, mintha ök azoknak tsak melléfestve vol-
nának!

Iréné. Ah! F. Sultan! mire ez? mi le-
het a' te akaratod, hogy azt örömmel tellye-
sítettsem? minden kedves nékem, a' mit te akarsz; mert semmi sints kedves rajtad kívül a' földön!... azok a' tündéri álmok, mellye-
ket a' sohajtások a' nyíltó ifjuság kellemetes tavaszi egére vittek, angyali sereggé való-
sodva hozták-volt téged hozzám mennyei Zen-
gések közt.

Mahomed. Most mind ördögökké-válva or-
dít

ditnak rád! kérlek Iréné! ne támaszd-fel újra a háborút! meg-mondottam, mit tselekedj: reggel meg-látjuk egy-mást, 's a' te sebeidet meg-gyógyítom: örvendj Iréné! reggel a' te atyádat-is meg-látod!

Iréné. Az atyámat? ... Oh! kegyelmes Isten!

Mahomed. Igen-is Iréné! holnap meg-látod most pedig kérlek, parantsolom, menj-el! a' nap-is el-ment, 's a' mint sötétül, te világosodol! (*meg-fogja a' kezét*) ah! engedd-meg még-egyszer éreznem, mit áldozok-fel (*meg-öleli, 's meg tsokolja*) Örökkévalóság! milyen drágán kell, hogy meg vegyelek! ... Kénszerítlek Iréné, fuss a' pokol, és mennyország' bizony - talám közhatáráról! ... vidd-el a' te triumfusodat, nézd - - Mahomedet, a' ki előtt reszketett a' világ, leg-előbbször futni! *Sebessen, de méltóságát el-nem veszítve, fut, 's a' Kárpit le-esik*)

HARMADIK FELVONÁS

I. J E L E N É S.

*(Agénor egyedül a' tömlőtzebe, térden o-
fogott kezekkel fel-néz az égre)*

Örökkévaló! a' ki számtalan vilá-
közepéből lehelled az életet beléjek; 's
harva szeretettel a' véghetetlen, mo-
a' remédek egészszet egy bölis tételre;
lyet a' halando soha meg-nem-foghat
Szeretettel teljes mennyei atya! fogadd-
én sohajrásaimat, mellyeket egy 75 es-
töktől-fogva téged' kereső öreg földi atya-
lánizok közzül indit az éjtzakán által a'
változhatatlan fényedbe!... Nem sokára ut-
nak én is hozzád fel-mégyek: az én keres-
viselésém, esztendeimre felyül irták magak-
a' föld kéri vissza az ő részét; 's érz-
a' szikkadt lárván belől, a' mennyei tete-
mör repesni feléd!... Siess meg-szabadít-
a' föld rabságából!... Szabadítsd ki a' T

canon

rannus körmei közül az én egyetlen gyerme-
kemet! hogy az ő tisztasága világoljon a'
te ditsóságra!... Szabadítsd-meg a' pogány
járom-alól a' te keresztyéneidet!, hogy áld-
janak tégedet: ! oh! de a' te szemed az örök-
kévalóságban, 's szereteted Karjai az egész
teremtésen... legyen a' te akaratod! *pauza*
(felkél) Tsendes az én szívem: a' mit tehet-
tem, meg-tettem! a' leg-mérésebb porbak se-
mára rak-él!... Szegény Géront! milyen ha-
mar el-pattana a' mi-intézetünk, 's te áldo-
zatja levél? hamar bé-érted hozzád méltó Bal-
dat... vajha te maradtál volna-meg utánam!
hogy lett volna, akármelly távolról egy aryai
szem, a' melly az egész földön magára ma-
radt vára nézett volna!... Istenem! talám
éppen most van ez a' fegyver nélkül való
ártatlanság a' mindenható tyrannus ostroma
alatt!... Az ifjuság titkos tüzei is mint a'
gyújtogató tolvajok, éjjel szabadulnak-él...
Ah talám most... éppen most ég az angyali
szentség a' fene pogány karjai között!... Le-
hetetlen ki-állanoni! szakadjatok-szerte lap-
tázaim! *(próbálja el szakasztani)* váljatok pók-
hálókka: ha én Sámson nem lehetek, hogy
ezt az egész alkotványt a' tyrannusra rázzam!
... Tsendes ábrázatu bölksétség! mereszd
széllyel fejér hajaidat! 's változz a' pusztas-
ság szélvészszéibe egy meg-dühödt fene-vaddá.
(pauza) *(az ablakra néz)* Úgy tetszik, a'
tömlőtz-ablaka keresztyét látom! arra van nap
kelet! mintha a' sírok' ejtőzájába látnám
meg-érkezni az első sugárokat!... áldott nap!

Sless

Siess vissza hozni az el-pirulás' mennyei fényét, hogy a' pokol sergei vissza vonják magokat! -

II. J E L E N É S.

(négy Fegyveres Török bájön)

Egygyik. A' Nagy, és kegyes Urnak parantsolatja, hogy téged fel-vezetünk, hogy a' te lényod oldja-meg a' te bilintseidet!

Agénor. Ah mennyei Atya! meg-halgattad könyörgésimet! (a' Törökökhöz) Követlek, a' Rab engedelmeskedik annak az Urnak, a' kinek hordozza bilintseit. *(meg-fordulnak Agénor kíséri.)*

III. J E L E N É S

(Iréne egyedül fényesen-öltözve.)

Jövel a' te ábrázatod' fénnyebe oh Nap! természet' szép mátkája!... feketét gyászolta távollétedet: meg látod virágain könnyeit: én-is mint ök, az éjjel öltöztem elődbe, 's én-is elődbe viszem harmatomat! mosolyogj réám-is; 's-fess-ujjra-bé a' Mahomed szívébe! Mutasd-meg nékem az én Atyám feje hajait is, 's azután vedd magadhoz szemeimről a' harmatat!... Az éjj setét ábrázatja titokkal teli-hallgatott, 's a' midőn kérdeztem; vakon a' te színeidbe mártva etsetjét, egybe-nem-illő képekkel töltötte-bé az ürességet; némelyik olyan szép rozsa-szin volt, mint a' hajnal

aal a' kék habokon, de ábrázatját tziprus-ko-
szoru szomorította, 's rozsaín koporso fér-
gei másztak: így festett egy-éjtzaka a' szép
Mahomed lelkébe-is, de annak nints napja, 's
nékem az örök-éjjbe kell szeretnem!

IV. J E L E N É S.

*Agénort bé-késérik; a' Törökök künn ma-
radnak.*

*(Iréne. Atyához sit nagy indulattal, 's
meg öleli.)*

Kedves Atyám! oh! mitsoda szent vég-
zések adnak-viszfa téged?

*Agénor. A' Végzések szentek kedves
Léányom! vajha mi-is olyan szentek volnánk
hogy azt a' szentséget a' mellyet réánk bízta,
mások nélkül meg-örizzük:.... nem érted ho-
vá szélez a' nyughatatlan Atya! minden pillán-
tatban reszkettém érted az ejjel: inkább, mint
egy szerető anya, a' kinek fia a' táborba áll
a' nyilak' záporába!... Oh Iréné!... irto-
zom kérdeni!... nézz a' te atyád' szemeibe
Iréne!...*

*Iréne. (Szembe-néz szeliden, 's tsende-
sen) Nem vagyok én sebek-nélkül kedves
Atyám! de egygyik sem olyan, melly-miatt
morskott látnék az én lelkembe; 's egygyik
azok közzül meg-is gyógyult a' midőn téged
látlak! 's a' másik fájdalmát-is enyhíti a' te
engesztelődő tekinteted.*

*Agénor. Hála - legyen néked mennyei
Atya! a' ki egy gyenge virágot-is meg - tar-
tassz!*

tafsz! a' szélvészkes kösziklán! (kis pauza)
kémentelen vagyok rsudatételnek magyarázni;
vagy Mahomed rend kívül nagy-ember!

Iréné Igen is kedves Atyám! Mahomed
meg-mérhetetlen nagy ember! de ah! az a
nagyság melly őtet meg-örzi, hogy más em-
berek közé le-neefsek igen felikbe emeli.

Agénor. Értelek! nem jól mértem é én
az ő oriaszi nagyságát? ... biberetlen ifjuság!
melly a' rozsa-szin álmokra-vesztegeti az ő
hiét, 's meg nem esméri az örökkévalóság
tisztos szürkületét, az álmok éjtzakájából fel-
ébredt vénség szemein; két világba látnak
azok, vissza az álmokra, 's elé a' valóságra;
ezek, mar sokszor látták az ifjuság virágát ki-
nyilni, 's el-mulni; 's a' tavasz' mesolygi-
saiba el-veszni az ősz leg-szebb gyümölselt!

Iréné. Kedves Atyám! Gyönörködöm én
a' fejeér böltesség' meszsze láro szemembe;
úgy nézem én azokat, mint a' régi templom
sok zivatarokkal meg jegyzett ablakait, mikor
a' holddal szembe néznek; 's az el-mult vi-
lág árnyékal, közöttük bujdosnak. Hitem én
kedves atyám a' te jövendő-mondo beszéded-
nek: de a' jelenvalo Mahomed, nints olyan
szent szűz, a' kinek hitéből el-ne-vegyem.

Agénor. Meg-kell-elégednem azzal, hogy
Szentségodat el-nem-vette!

Iréné. A' mit a' hitemből el-vett-is. fáj-
dalom! azt-is vissza kell-néked adnom ked-
ves Atyám! a' te szemeid jobban láttak
távol, mint az enyimek közlelöl. Mahomed
nagyobb mint-sen lántzokat viseljen!

Agé-

Agénor. Másnak adja viselni, (meg-zörgeti) ezt a' musikát szereti ő, 's inkább a' szerelem égő esküvései ki rohanását, mint annak szelid harmóniáját: egy tűzet okádo hegy mellé építettél kastélyt boldogságodnak: minden pillantatjába egy új pusztító gondolatot látok az ő kegyetlen lelkébe meg-villámlani, melyre omlásokon keres az ő tekintete meg-pihenni: ... még az ő kegyelme is gyanús, hasonló az égő Ethnához - midőn az ejtzakas-
sötétségét meg-világosítja ... Engem - is meg-örvendéztetett: ő küldött hozzád, hogy veddle ezeket a' lantzokat: kettős örömöm volna, ha az örömtől nem félnék; a' midőn szavaiból értem, hogy a' tiédet-is le-vette: ez az ő természetére ellen van, le-venni a' lantzokat, midőn az egész világra fel-tenné... a' nap most azért jön, hogy ezt a' mesét meg-fejtse!

Iréne. Bátorkodjam - é kérdeni kedves Atyám mitsoda lantzok ezek? akár mitsoda szemtelen erőszak fertéztette-meg velek a' nemes Agénor kora' tisztos Szentségét (veszile) hála legyen az égnek! hogy én azokat le vehetem: (a' mint veszi le) ah! talám olyan gyűrűket is fognak kezeim, melyeket ériem hordozniál kedves Atyám! ... örökre hozzád foglalnak azok-is...

Agénor. Éretted kedves Léányom, 's a' hazaért hordoztam; 's az Isten tudja, miért veszedle; nem hiába viseltem, a' midőn általad vétetnek-le.

Iréne. (le-veszi) Szabad vagy kedves
tisz-

tisztes Atyám! nézz egy meg-elégedés pillantásáva! a' te háládatos Léányodra! 's mosolyogj réám a' te szakállad ezüsjéből. (*jobb kezébe tartva a' lántzokat*) Aldott-légy Mahomed! hogy így meg-áldottad kezemet! nincs olyan klénodiuma a' földnek mellyet ilyen örömet tartanék.

Agénor. Vesd-le a' Tyránusnak minden lántzait erre a' földre, melly azoknak hordozására van kárhoztatva: Oh! ha én-is levetethném rolla; kész volnék ujra fel-venni, 's mind addig viselni a' meg-szabadított házáért, míg a' végzések engednék; akkor az utolsó pillantatba a' boldogságot meg-ölelném, meg elégedve réád mosolyagnék Iréné! 's bémennék a' mennybe!

Iréné. (*le-veti a' lántzokat*) Hordozd hát Anya-föld! talám egy fiu leszs számodra-is valaha, a' ki le-végye!

Agénor. A' menyei atya halgasson-meg tégedet! maradj-meg végig a' te tiszta szentségedbe, 's könyörögj a' házáért; hogy az ég azt gondolván, hogy egy angyal könyörög, halgasson-meg!

Iréné. Nem áldozatot kívánsz kedves atyám Iréné nem gondolkozhatik többé szeretetről, minekutánna arról Mahomed lemondott: csak a' földön egygyetlen Mahomedet lehet szeretni: 's ötet se szerethetem, hogy el-ne válaszszam az ő boldogito Mátkájától a' dítsőségtől; rollam minden szépséget lefonnyaszva, amazzt a' halhatatlanság fényével ékesíti.

Agé-

Agénor. Azért ékesíted te -is magadot, hogy azt meg -győzd ezzel a' mulando fényel; melly örökös homályt fog hagyni magán után.

Iréne. A' Sultán parantsolatja kedves Atyám.

V. J E L E N É S.

(*A' Fegyveres Törökök be jönnek*)

Egyik. A' Sultán parantsolatja, hogy kérésjünk tégedet!

Agénor, Irénéhez.) Hallod a' parantsolat hangját? a' le-vett lántzok után-is meg-maradt a' rab-szolga. (*A' Tiszthez*) Menyek, engedelmeskedem a' te szavadnak. (*Irénezhez.*) O kedves Léányom! azok a' Végzések, a' mellyek most ilyen tsudállatos-képpen egybe-hoztak: éppen úgy most örökre el-választhatnak:... Jövel egyetlen egyem! egyedül való örömmöm a' földön! jövel az én atyai karjaim közzé! (*meg-öleli, 's réá borulnak egy más-ra*) Ha el kell nékem mennem a' földről, 's itt kell hogy hagyjalak tégedet emlékezz-meg a' te atyádrol, 's az ő beszédeit megtartsad.

Iréne. Oh kedves Atyám! ha el kell maradnom tölled! annyiival több lepsz az ég-be a' mi oda fel-vonjon! 's az én földi bujdosásomban, a' te ezüst hajaiddal tisztos ábrázatod-lepsz az én elválhatatlan örző-anya-lyalom, melly hozzád vezérel!

Agé-

Agénor. A' mennyei Atyához fel-viszen az én apai hivatalomat; 's esedezve neki, ártal-adom: nem maradsz árván kedves Léányom! 's nem sokára oda-fenn mennyei karokkal fogadlak, a' mint most még egyszer, nálam utoljára meg-ölellek. *(meg ölelik még egyszer egymást.)*

A' Török. Urán a' Sultán haragja rettenetes kesérszűnk kell tégedet!

(Agénor. Meg-fordulva, leánnya jobbját tartván, könnyes-szemekkel) Ezekkel a' könnyekkel Iréné! mellyekkel most a' te földi apádat el-veszted, meg nyered a' mennyei atyá: néki adlak-által, légy az ő leánnya! 's áldjon-meg tégedet! *(menyen, meg-törölve szemeit, minekutánna alig válhatott-el jobb kezék; kísérik.)*

VI. J E L E N É S.

Iréné egyedül.

Mennyei atyám! ha el-veszed azt, a' ki te a' földön a' te helyedre biztad, fogadjál egy a' pusztán földön egyedül hagyott árvát! *(pauza)* Egy-el nézhetetlen sötét pusztán, melly felett az ég szüntelen rémítő látszatokkal borong *(néz a' szegelyeibe)* Te jössz velem szembe komor szabadió? engemet kerelsz ezen a' kietlen pusztán fenekerlen méjj nézseddel? mellyből az örök éjzaka jön-fel a' világ mulando fényére. . . Jövel rettenetes biraja a' valóságnak! osztóztasd - még a' vilá-

got-

gofságot a' Szerétséggel, 's borsáss-ki az örök-
kévalo nappalra (*uffra néz*) kedves anyám!
Te?., vagy utánnam jössz olyan! ó- 'ejér tűz-
fénybe? Oh millyen szép! millyen égi ifju?
nem hulladok virági! Jöjj vissza halál! vedd
el a' te durva részédet, hogy nyerjek men-
yei karokat, az én kedves angyali anyámat
meg-ölelni!...

VII. J E L E N É S.

Mahomed, és Iréné.

(*Mahomed meg-dől, nézi Irénét*) Gyö-
nyörűséggel tellyes Iréné? kétkedésbe kell
esni, hogy mellyik a' nappal hirdetője, Te-
? vagy amaz Hajjnal? Fel-vagy öltözve a'
te dítsőségedbe! 's minden öltözeted pompája
csak az a' felleg, mellyet az alatt égő nap
aranyoz. Végheterlenül szeret téged a' sze-
rentsétlen Mahomed; de a' végzések az égbe
írták az ő pályáját; miért nem lehetek én
egyik a' halandok közül? hogy a' te szerel-
medbe boldog lehetnék? az örökké-valo kéz-
írását a' fátum könyvéből ki-törölni nem le-
het; nagy dolgokat bizot-réam: nékem in-
dulnam kell a' halhatatlanság pályájára... eh-
kéll tölled válnom! Oh! szép! (*kezét meg-
fogja*) oh! mindenek-felett kedves Iréné! De
fogsz-e szeretni valaha?

Iréné. Soha senkit sem F. Sultán! mert
egygyet örökké szeretni kárhozzattak a' végzé-
sek; a' kinek egy hervadhatatlan szép má-
dat adtak: de engedd-meg, hogy a' mikor a'
föld-

földről nézlek téged vele fenn a' téj-útot
tündökölve evezni, szabad legyen egy sohaj-
tásfal meg-osztani vele az el-múlt kedves Ma-
homedet az el-multhatatlannal: én nem ve-
szem-el az övét, jollehet ő az enyimet - is
el-vette.

Mahomed. Te is el akarod venni az ö-
vét is! változtasd-el kérlek a' te hangod a'
Iréne! hogy az afszonyi változás hallják-k
az angyali zengésből: vagy szégyenit s-meg-
pirongass,, küldj-el; vagy tűnj-el a' terem-
tésből: hogy egy égő sohajtasal által-repül-
vén az üres mennyet, soholt se találjalak-meg
's visfza - térjek oda, a' hol pályamba me-
szakadtam!

Vajha láthatnám a' más karjai közt égr
a' te rozsáidat! 's szemeidet a' boldogsá-
fényével sugározni; hogy a' te sorsod esné-
kívül az én világom határain: (pauza) más-
nak uralkodni abba a' szívbe! melly Maho-
mednek a' leg-boldogabb Királysága volt...

Iréne. Egy halando sints, melly meg-
vehesse azt az erőtséget, a' mellyet Mahome-
ed egyszer Magaénak mondott: nékem egy szí-
vem volt 's az egygyetlen Mahomed azt mé-
tonak találta arra,, hogy Magaénak nevezze
's egész világ nem tölti-bé azt az üressége-
ha te el-hagyod! Nem F. Sultán! egygyü-
butsuszom-el tölled, 's a' fzeretet mennyor-
szágától: az Istenek szentelek egy tiszta és
talan életet, te is folytasd a' te égi utadat
oda-fenn találkozunk!

Mahomed. Lehetetlen Iréné! hogy ezt
Reme-

Römeket csak azért tainálta volna a' Természet, hogy azt örökre el-rejtse.

Iréne. Nem nyílnak-é - ki, a' leg - szebb virágok a' pusztá sohajtásainak?

Mahomed. Akár-hol légy a' földön, én mindenütt érezni foglak: az egész földet meg boszorkányozod réám nézve Iréné! vagy elleve szegzem magamat a' Végzéseknél, 's le- esve a' ditsőtség egéből a' te szerelmedbe el- égek, vagy...

Iréne. Maradj te a' te egedbe F. Sultán! én - is meg - találom a' magamér; a' honnan a' tiédet nem fogom meg-háborítani: egyszer el- kell málni ezen virágnak: nem hiába mulik- el, ha néked a' halál - el-nem-mulo borostyánt ad érte: én tartozom vissza szerezni azt, a' mit el-vettem. Semmim sincs nékem több el- vesztetni valóm a' földön; egyedül az atyám! köszönöm F. Sultán! hogy az ő tisztos vénsé- géről el-vetted a' lántzokat, 's köszönöm, hogy ezeknek a' kezeknek olyan kedves foglal- attságot adtál!

Mahomed. A' milyen talám akkor volt, midőn engemet a' te karjaiddal meg-lántzol- tál, az örökké valóság - mennyei Gyűrűbe zárva... Ne engedd vissza gondolnom; ne- hogy az ő gyűrűtől el - vált örökkévalóság az el-multra fordítsa ábrázatját 's minden jús- sárol le mondjon egy rozsáért!

Iréne. Mind a' kétszer általad voltak meg- áldva F. Sultán, áld-meg még egyszer! enged- meg, hogy az én öreg atyámat vezessem az ő síráig, vagy vedd-el vigasztalás nélkül va-
 ll. E lo

lo életemet, 's hintsd ifjuságom virágit ditsőség pályájára!

Mahomed. Láttad az atyádat Iréné? a' Mahomed kétszeri Gyilkosát! . . . én vissza ajándékoztam azt az életet, melly a' Sultán halálát kereste: erről többet nem akarok szólni! 's egy kérésedet leg-előbb meg tagadom. Mahomed egy halandónak sem ad oda téged; inkább harmadszor-is úgy áldanám meg kezeidet, a' mint leg-előbb meg áldottál-volt engemet velek, ha nem irtoznám, hogy az örök börtönség világát lelkembe az indulat szélvészse ki-oltja, ha még egyszer ugyan azon karokat érzem, midőn az ő mindenható erejek a' világról el-szakaszt.

Iréné. Ne tsufold mindenhatónak az ő erejeket! melly az ifjuság' gyenge virágai közt se hatott-bé szivedbe: büntess-meg inkább, hogy határokat túl mérészlették terjeszteni a' jelenvalón, 's vefs a' halál karjai közé; hogy az ölelése a' tiéd mindenhatóságát semmivé tegye!

Mahomed. A' Halállal kívánsz te engem feltserélni? hogy azok a' rozsák, mellyek nékem mosollyogtak, az ő fagyos karjai közt halaványodjanak - el?

Iréné. Mivel a' tiéd közt nem pirulhatnak: bosszut kívánok állani rajtad: én is mátkát választok magamnak, és ha a' tiéd a' halhatatlanság, az enyim a' halál... 's így megengesztelődtem: ő meg-gyógyítja azt a' Sebet, a' mellyet te vigasztalás nélkül hagyál, 's ha bé nem tölti kívánságomat el-veszi azt:

nyug-

nyugszom én az ő tsendes árnyékába ; míg
Te hánykodik a' világ' Szélvészszei közt.
Nem Sultán! már most el-érte az én kevély-
ségem - is a' tiédet : ha a' szerelem nyél-
vének tűzfolyamotjával kívánnád meg mozdi-
tani szívemet ; ha szemeidből az Amor nyi-
lbi villámlanának réám , 's az örökkevalo-
ságba a' babér után terjesztett karjaiddal, el-
ragadtatva engem' ölelnél-meg ; az édes álom-
nak soha valóságot nem adnék : nekem nem
kell a' te szereteted ! a' szeretet maga sem
kell többé , sem az élet !

VIII. J E L E N É S.

Az Előbbiek, és Ibrahim.

Ibrahim. Felséges Sultán! parantsolatod
szerint a' Jantsárok fényes Serge a' mezőn
van, 's a' napot az egész természet várja ;
csak azért késik, hogy Felséged a' maga sza-
vától el-ne maradjon !

Mahomed. Menj előre Ibrahim! mi ket-
ten menjük az életnek ezt a' rövid ösvényét.

Ibrahim. Sietek meg-mondani, hogy Fel-
séged jön. (*el-menyen*)

IX. J E L E N É S.

Mahomed Irénével.

Iréné. Oh Sultán! mitsóda a' te kívánsá-
god, hogy én egy hadi sereg előtt jelenjek-
meg ?

Mahomed. Te győződ-meg őket egy te-
E a kin-

kintettel; 's a' nap nem tündöklék szebben az égről a' földre, mint a' te tiszta szentséged a' földről az égbe. Légy tsendesesen Iréné! ha én szerzettem, én meg is gyógyítom a' te sebeidet... Nézd az örökkévalóság Napkeletéről az ítélet angyalai jönnek hogy felolvasák a' rollunk való végzéseket (*karjára vészi*) kedves Iróném! valaha a' mennyei paraditsomba így menyünk el-nem-hérvado ifjuságba (*el-mennek*)

X. J E L E N É S.

Agénor egyedül a' tömlőtzbe.

Mi jót akarhat ő? inkább szeretném azt a' roszfat tudni, a' mellyet akar, mint a' bizonytalanság tágaságába, a' reménység vidékeire tévelyedni. (*pauza*) Még egy nap a' Tyrannus kegyelméből: az ő büszke élete is az ő rab-szolgái lehelletébe van; valamint azoké az övébe; ha egy rabja-még akasztja azt a' Vért, melly arra van kárhoztatva, hogy az Ő országában folyjon, meg-szégyeníti őtet, a' midün páltzája tul nem ér, 's ha mind azt tselekednék, ő is kétségbe esve elkisérné az ő rabjait; tsudállatos termése a' földnek! a' menny-is tett belé valamit, a' pokol-is lopott hozzá... Mit akar most? mitsoda nyomorékot fogant az el-múlt éjtzaka az ő háborus lelkétől? semmi jót nem várak; tsak ott van minden a' hol volt: ugyan azon felhőnek tsak a' formáját változtatják a' szelek: még hátra tartja a' fátum könnyeit: vajha egy zápor-

perba le - omlanék ez a' motsok az égről :
 75 esztendőök alatt kevés szer láttam tisztán az
 ő ábrázatját : a' boldogtalan föld sohajtásai
 homályosítják-meg szépségét : ah ! vajha sza-
 badulnék meg közzüllök ; 's felettek kezde-
 ném a' többé nem számlálando esztendőket . .
 Jöjj utoljára ! nékem rég - oltá meg-unt nap !
 hogy minek előtte le mennél , én fel-menjek
 oda , a' honnan a' te elsárgulo ábrázated vilá-
 gosítottatik. Tsak azért tartanak-é itt a' Végzé-
 sek , hogy a' rabszolgaság az ő napjait fel-
 lyül-vonja az el-múlt idők ábrázatjára ? Örök-
 re el - multak azok , 's engem egy szomorú
 oszlopnak hagytak hazám sirján , mellynél a'
 rab-szolgaság számlálni kezd , mosolyogva a'
 jármot húzó századok közzé. —

XI. J E L E N É S.

Jantsár Tiszt, kísérőkkel. Agénor.

Tiszt. Az én F. Uram' parantsolatja ,
 téged a' te tömlőrződből ki-kisélni.

Agénor. Mivel ezek a' lábok most ép-
 pen , mint ti annak a' nagy testnek tagjai , a'
 mellyeket az ő akaraja mozdít ; ki viszem
 az ő lábait innen , hogy ne fertéztessé tovább
 a' tömlőrz pora ; ha a' te kardodat ide adnád
 nékem , itt hagynám őket , hogy az ő Sul-
 táni hatalmát gyakorolja azoknak meg mozdi-
 tásában.

Tiszt. Az én kardomat nyomorult ? nem
 tudod , hogy a' rabnak kezibe kardat nem
 adnak ?

Agé-

Agénor. Mert ha a' kezibe adnád, nem lenne rab! de mit mondok? nem viselitek-ti ezenként a' rabszolgaság fénylő tizerét!

Tiszt. A' ti vallásatok különösen gondolkodik, 's azért ül a' tömlőtzebe, 's a' miénk a' Thronuson.

Agénor. Ne légyetek büszkék; hogy az Isten most, az ő gyermekeit fényítő ostornak választott, a' mellyet el-vet, mihellyt megengesztelődik.

Tiszt. Az egek tanásába egygyikünk sem hívták: mit végeztek, a' jövőndő beszélő elő másoknak: a' jelenvalónak Ura II-dik Mahomed; 's te az ő rabszolgája vagy.

Agénor. Nints szükséged rá, hogy megtaníts arra; jól tudom mint te, a' ki nem tudod, hogy éppen olyan vagy mint én.

Tiszt. Balgatag öreg! nem te vagy-é innen kéntelen menni? a' merre én parantsolom?

Agénor. Te kintelen vagy parantsolni, azután engem kísérni.

Tiszt. Valósággal annyiba helyyesen, mert már-is szinte meg-késtünk: reszketek a' Sultán előtt, ha várni talál.

Agénor. Látod, mellyik a' rabszolga? én senkitől se reszketek; hogy neked se légyen okod rá induljunk. (*elmennék*)

XII. J E L E N É S.

(*Jantsárok serge a' mezőn, a' nap éppen buvik*)

Ibrahim. Tsendesen vitézek! ama nap tova nem pontosabb az ő pályja futásába, mint

Maho-

Mahomed; 's ha az el-múlt éjjel setébe hagy-
tak, Szmeink elől el-rejtve-is folytatták Útja-
kat, hogy most egy ditsőséges reggelt hoz-
zanak. Imé Vitézek! (*Iő Mahomed, Iréné,*
's a' nap, az égi nap köszöni az ő földi test-
véret Mahomedet!

Egy Tiszt. 'S tsudálkozik, hogy itt még
egy más napot talál, melly az éjjel helyette
világolt.

Más Tiszt. Az ennek mérsékli vilá-
gát hogy egyedül maradvá meg ne vakítottson.

Harmadik. En már semmit sem látok, se
napot, se Súltánt, tsak ötet!

(*közöledik Mahomed Irénével*)

Első Tiszt. Nem tsudálkozom a' Sul-
tánon!

Második. Tsudálkozom, hogy réánk em-
lékezett!

Harm. Megengedném, ha a' nevit-is el-
felejtette volna!

Negyedik. En semmit sem engedhetek meg
hanem volt hiba, hogy Isten nem volt.

(*Mind: a' nint a' Sultán közelébb jön*) Éljen
a' mi Sultánunk! éljen!

(*Török musika*)

(*A' Sultán elejekbe érkezvén meg-áll, 's
a' muzsika el-hallgat*) Mahomed ki-vonja
kardját Eljetez Vitézim! Tsudálkoztak had-
nak erős fiai, hogy egy gyenge Léánnyal je-
lenek-meg: A' ri ítélőszékerek eleibe hoz-
tam méltó Birák! a' természet remekét! hogy
látsátok szembe a' török Ország leg-rettene-
sebb ellenségét, 's az azon győzedelmeske-
dett Mahomedet, egy paraditsom ajtajánál,

a' kezébe tündöklő karddal, minden baland ellen, 's saját maga ellen-is: itt vannak m talmomba a' mennyország örömei; a' mellyeket senki se kostolt, 's senki kostolni nem fog... Bámuljatok oriasok, a' kiket a' vilá sorsával játszoni meg-tá nitottalak: 's reszketetek Mahomed előtt, a' ki nem csak a' világnak Ura, Ura saját magának - is!

Boruljatok - le a' mindenható Isten eleibe mert egy olyan tselekedetre készül a' föld a' mellyre az ég véghetetlen hatalmának kell le-szállani. (*mind térdre - esnek' el-bámulva a' midőn Karját a' meztelen karddal fel-emeli, 's bal-karjára vévén Irénét, rád néz*) Mennyországom' tsillagai! nézzetek még egyszer réám; azután bujdolsatok-bé a' világ szemthronusza fellegeibe, 's onnét tekintsetek-le néha az én ittoztato pusztán által vivő pályámra! ... Mennyei pirulás Kérubimjai! terjeszszétek-ki szárnyaitokat, 's induljaro-ke-
a' halál sárga vásznáról; hogy az idők végéig zöldellő borostyánt ráá fesszem; nézzetek még egyszer réám; csak egy tekintettel áldj meg engemet édes Iréném! mondjad még egyszer, hogy szeretsz engemet: légy tanuja lángoló Nap! melly a' te útadrol el-felejtkezve állasz; hogy én a' szerelem lántzait örökre el-szakasztom, 's soha se szeretek, a' mid Irénét ujja a' mennybe fel nem találom!

Iréné. Az én első szereteteremet F. Sultán! oda viszem, a' hol te azt ujja fel-keresed; 's a' hol én ujja feltalállak ott lesz az én Mennyországom: ha azt a' földön meg-ültjék a' végzések, úgy nékem az élet egy

gyász ideje, mellyből egyedül a' halál vet-
keztet-le: Oh Mahomed az enyém volt az
a' szerentse, tölled szerettetni, 's egy pillanta-
tig birni téged sok életet fel-ér; ezren nem-
élek annyit mint én; ha szinte most kíván-
nák is a' Végzések halálomat: nekem már
nincs többé mit el-vefzteni a' földön az ifju-
ság virágám kívül.

Mahomed. Kár volna annak az angyali
ifjuságnak meg-vénülni! miért bántja az idő
az ilyen szépséget? miért nem kiméli-meg
saját maga diszére?

Iréne. Vádold az időt az ő változhatat-
lan törvényeiért! bosszonkodj a' Szerelem Is-
tene hatalmán! alj rajtam bólszut mindenért!
azt el nem veheted, a' mit adtál, 's a' föld
léanyi között leg-boldogabb Iréné azt a' két
tsokot, a' mellyel az első az emberek közt
meg tisztelte, el viszi magával az égbe.

Mahomed. Vigy egy harmadikat is ked-
ves angyal! (meg öleli. 's hozzá hajol,) 's
várj ott egy végheletlen számmal! (meg-tso-
kolja) A' menny ajtajánál voltam Iréné! hallot-
tam az angyalokat; az idvesség fényébe el-
kezdettek alunni azok a' tsillagok, mellyek
a' halhatatlanság éjtzakáját virasztják: minden
kintsért: mellyet a' föld rejt, még egyszer
meg nem próbálnám. (pauza) A' tzeljában
állandó férjfiunak, sem az ifjuság nyíló vi-
rágának tavaszi fűszere, sem a' szén-
hajflurtek seletése szélén gyuladó hajnal,
az idvességre hódító tekintet: menyei har-
matja, erős lelkét meg nem szédítik; sem
ll. F a'

a' tüzes nyelvről rohano örök esküvés lángja;
 ha a' szerelemistene le-száll, 's mennyei fel-
 legében a' rozsa ajakokra, az ő mindenható-
 sága petséjét reá égeti is: ez egy más Isten
 változattan jön-ki, az álmok' tündér országa-
 ból... így a' Nap egész meg setétülése, míg
 a' csillagok villognak délbe 's a' fülemilek
 éjtzakanak ditséretet kezd; rövidet tart, 's u-
 fénnel lépik elé a' mennyei Vándor. (paúza)
 Mar most szűnj-meg felső sphærák harmóniája
 tarts pausát természet! 's áljatok meg világ nag-
 orája kerekéi! míg az örökkévalóság mutatója
 mulandóság Isten-Afszonya kezéből ki-sza-
 badul: hogy véghetetlen futását kezdje újra
 mikor az egész teremtes virága egy fenéketlen
 éjtzakába tündökölve le-hull; 's a' Mahomed
 könnye utanna!.. Nézz által Nap! a' jövő
 Századok sirhalmain, 's keress ott egy egye-
 dül-való oszlopot! fordulj szembe azzal a'
 nappal melly téged ki-fog-oltani.... Örökké-
 valóság! gyűjtsd össze karomba ezédet! (fel-
 emeli jobját bal karján tartván Irénét 's tá-
 voztasd-el azt az én szivemből a' te véghete-
 len tagasságoddal; hogy találja meg ez a' kard
 az utat oda, a' hová leg-közelebb van az én
 szivem. Reszkessetek halandok! Mahomed ab-
 ba a' Szentek-szentibe, a' hol ő mint egy
 Isten lakott, tulajdon magát öli-meg! (sebes-
 sen által-veri az Iréné mejjét)

Iréné. Egek hotsáfsatok meg! (sohajt 's
 meg-hal.)

Mahomed. Nézzétek a' halál millyen mo-
 han rohan a' prédára! mindent el-vísz, a'
 mi

mi enyim volt, 's engem tölletek el-vett-volt! (*pauza*) Már most egy pilantatig imádj engem véghetetlen világ! egy halando nem te-hette ezt!... a' Mindenhatónak véghetetlensége most enyészik vissza karomból!... Jöjjetek már a' poklokat ostromolni, 's az örök éjzaka zárjait feltörve, ki-rágadott titkait a' világ platzára ki-hirdetni. (*Agénor el-késvén, Bak most érkezik. Mahomed eleibe*)

Mahomed. Szetentsélen ősz fő! téged-is erre, a' halhatatlanságra marado képre ir-nak a' végzéseket? a' Léányodat keresed-é? (*fel-emeli karadját*) Ez néked is meg mutatja az urat hozzá, hogy egyedül ne maradj jajgatni ezen a' puszta...

Agénor. Az az egy ajándékod van, a' mit nékem adhatsz: azt az egy jót teheti még a' te kezéd!... Élet folyamata! itt ennél a' párnánál faggy - meg; a' mellynél a' természet zöltsége el-hervadott: vagy oszolj könnyekre, hogy mind-egyik külön sirjon, míg az égnek bolszuálló haragja le-dördül!...

Mahomed. Adj-hát, hogy én tselekedtem, 's az apát meg mentettem a' gyilkosságtól!

Agénor. Ha nem volt egyéb mód meg-szabadulni Tyránusi körmeid között; közön-nöm néked kegyetlen ember!

Mahomed. Nékem magamnak nem volt tölle-meg-szabadulni egyéb módom!

Agénor. Tehát szabad vagy már? hogy rakbá tégy mindent... — Rohanj minden rettenetes Szélvészeiddel, 's változtasd - vissza a' földet, hogy legyen mint hajdon pusztá, és ékes-

éketség nélkül-va; emelj réá ember-tsont-rakást fel a' fellegekig: 's vezesd - fel a' te Istenedet a' halált: hogy illje - meg az ő innepét; a' midőn a' feneketlen éjjfélével szembe néz az ő üregeiből, 's a' teli öröm-poharat hajta tsufolja a' teremtés 7ik napját, hogy a' poklok tapsoljanak, 's az éneklő angyalok meg-némuljanak, el-setétülve; mikor az örök világosság napja bé-fellegzik, s' a' borzadó véghetetlen így mennydörög - által: Bánom, hogy az embert teremtettem!...

Mahomed. Ha a' Dühösség nem szégyenli magát a' fejér hajaktól; leg - alább tiszteld olvo leányod szentségét!... jajj nekem, ha az én szívemre fel-ébred!

Agénor. Jajj lepsz néked teremtés nyomorék tsudája! mikor az utolsó ítélet mennydörgéseire felébredsz (az alatt dühösen a' Mahomed kardjára rohan hogy meg - ölje Mahomedet)

Mahomed észre - vévén kirántja kardját az Agénor kezéből: Alugy-el elébb te nyomorult! hogy jajjaid ne tsináljanak difsonántiát az örök-kévalóság győzedelmi - énekébe! által - veri szánakozó tekintettel; tábori musika zendül a' Jantsárok hadra gyúladya fel-állnak; 's a' kárpit le-esik.

(III.)

KEMÉNY SIMON

V A G Y

A'

HAZASZERETET ÁLDOZATJA.

SZOMORU JÁTÉK.

III. FELVONÁSOKBA.

S Z E M É L Y E K.

Hunyadi János Erdélyi Vajda.

Kemény Simon.

Öreg Kemény, ennek Atya.

Mária Kemény Simonné.

Zeyk ifju nemes vitézlő.

Klára. Kemény Simon Testvére.

Mohai nemes vitézlő, ör álló.

Vajna)

Vajda) nemes örállok

Szatsvai)

Fekete egy öreg Nemes.

Vesselényi.)

Garázda) al - Vezérek.

Kendeffi)

Ágnes Feketének Menye.

Keresztesi egy Kém.

Egy Remete.

Mezetes. Török Nagy Vezér.

A' Musti.

Egy Török.

Magyar . 's Török Katonaság.

**A' Történet esik Gáldon, és a' Szent Imre
Téren 1441.**

ELSŐ FELVONÁS.

I. JELENÉS.

Mohai, és egy Török

(*Mohai ört áll egy tserfa udva tűzénél, este-
ve, a' Gáldi szőlők alatt*)

Mohai. A' török Sárrak'tüzei teli hintve gyászoló mezeinket, tsufolják Hazánk' ege' isilágait. (*hallgatodzik*) Valami jár itt, ha meg sem isálnak Füleim, látok is tova a' bokrok közt valami telibbet az ejtzaka ürefs formáinál, ha ezen udu verhenyös világa nem kápráztatja szemeimet; (*szitja a' tüzet, néz's hallgatodzik*) négy ellene mondhatatlan tanu réá esküszik, hogy ott jő valami. A' hold sem akar ki buni a' felleg megül, mintha el-akarná rejteni az ő Törökjét. Nem egyéb; valami kém... Imé itt van! (*jő a' Török*) Ha! hol-la! ki vagy?

Török. Ha! keresztény kutya! esmerd-meg a' te Uradat.

A a

Mo-

Mohai. Meg lehet, ha közelebb jössz, hogy oda menj a' hová én csak kiserni foglak.

Török. Ha a' te Uradat ugatod: úgy a' vége fele jársz a' notának (*kardat ránt.*) s mindjárt meg-akadsz, minekelőtte a' maráshoz érkeznel.

Mohai. (*hozzá vág*) Nyomorult ditsekedő! védelmezd magadat. (*viaskodnak*) Menj a' te Paráditsomodba, hogy ne pusztítsd a' miénket! a' (*Török el esik*)

Mohai (*vére foly a' mejjéből* Haszonatlan! meg nem érdemled ezt a' vért. (*köti a' sebet.*) Erőssen foly, nem akar meg-állani; bár csak addig ne folya mind ki, a' míg fel-váltanak, hogy ne maradna egy üres forma az ör álló helyen; de ha! megint jö valaki. He! Holla! ki vagy, keresztén-é vagy Pogány? Parolát?

II. J E L E N É S.

Kemény Simon, és Mohai.

Kemény. Áldassék az Ur Jé'sus!

Mohai. Amen!

Kemény. Mi dolog? Ez a' Török mit keres itt?

Mohai. A' mit keresett, meg-találta.

Kemény. De a' mint látom ő is talált téged; a' véred erőssen foly. (*egy keszkenőt vészen, elé 's köti*)

Mohai. Az övét kergeti; a' mig bé ér-
né

né, talám engem is bé ér, a' ki utánnam ide következik.

Kemény. Kár volna ennek a' vérnek el-folyni ilyen oltson; mindenik tsepje meg-ér egy Törököt. Menj hamar fel a' Kastélyba, a' Feleségemnek vannak balsamjai, 's hatalmas orvosi füvei.

Mohai. Köszönöm nemes szívi Kemény! Hűségadat: élek vele, ha még élek, mikor fel-váltanak.

Kemény. Élj hát most! *(által veszi fegyverét)* mig élsz nemes Mohai! 's ha én is élek, meg emlékezem rollad; nagy adófságot van nállam; mert egy ujj tanuval erősited, hogy nem holt-meg Erdély egészen.

Mohai. Áldott légy kedves Kemény! Hazayadi első az emberek között; 's te, egyetlen vagy a' Hazába.

Kemény. Te is a' vagy a' te Nemedbe! Add ide a' te jobbadat nékem! mi ketten Bajtársok vagyunk: de siess! mert el-foly a' véred, 's osztán a' halál el-veszi az én bajtárságomat.

Mohai. Bátran ki-nyujtom néki is a' Hazáért el-sárgult jobbammat *(menyen)* Idvezlégy áldott kemény! *(el-menyen)*

III. J E L E N É S.

Kemény *(egyedül.)*

Ez az igaz Magyar! az ő vére írja néki az ő földére a' Donatiót. Melly sok ilyen drága vér az ő árkába maradna, folyva a' ba-

barátságos poharak kedves eseteivel, ha nem lettek volna olyanok is, a' kiknek ha a' virtus volna az osztottató Biro tágas határokban csak annyi jutna, a' mennyit mér a' fejek adig a' porig, melyet a' lábokkal egygyútsokol; 's az is csak a' föld alatt, 's csak azért, hogy a' színe töllel meg-menekedjék. De takarot vonok a' szégyen eleibe, hogy gyönörködjem az ilyen szép csillagokba, melyeket Hazánk' gyászszára a' Török hold felhoz; kár hogy ugyan az, ha fénnye tellyességre nő, ki is oltja őket. Millyen derék Magyarok esének-el!... Ifjan ment tisztes Eleihez a' te ohajtót mátkád, fejéren virágzó szüla' barna Kastélyba! tekints-ki mikor nyögva a' szélbe vissza-tér, 's a' felegből mellyből borítja az csillagait bullasd le az Égnei tseppjeit!; Tábornak disze rettenetes Bethlen le-szakadtál tájékozó Paripádról mint egy szép élőfa, mellett a' szél ki-tör: nem tsengene többé Havassaid a' te kürtjeidtől! : Sem a' Palotáid barátságos Tholdalagi! nem zengnek a' szabadabb vigágtól, mikor, a' sarkantyuk verset pengnek a' hagedükkel; 's az öröm el felejtkezve a' földről, az égre fel-költ... De itt jár valaki, Hé! holla! Parolát ki vagy?

IV. J E L E N É S.

Kemény, Fekete, és Agnes, ennek Menye.

Czaz aggott öreg Feketét vezeti a' karján tsemsőt tartó ifju Aszszony-Menye tébolyadván.

Fekete. Egy nyomorult Keresztyén, a' kinek élete a' seprejére jutott, Én-is hartzolt

tem az ifjuság esztendeibe; nem hiába égett el az én életem lángja; 's az én Fisim is az anyai Föld mejjén, pogány vérrel teli aluttak el; 's talám ezen kis unokám számára is szoptatnak a' pogány emlők. Oh Uram! csudállatosan tartotta meg az Isten ezt, az én szemem világával.

Kemény. Te vagy tisztos Fekete? 's a' te kedves Menyed, tiszta fénnye z Aszszonyoknak, ékeksége a' te vitéz Fiadnak. Mitsoda mostoha sorssal bujdostak itt?

Fekete. Áldott a' te szavad kedves Kemény! jer közelebb! hogy tapogassalak-meg; (oda menyen Kemény 's meg fogja) mért nem vigasztalja többé a' nemes vitézek szépsége ezeket a' szemeket, mellyek a' haza bus mezeitől váltak-el.

Kemény. Mitsoda sors üldöz titeket tisztos szerentsétlen öreg! de, mit kérdelek? kinek ne jutott volna a' köz inségből?... mondjátok-meg! hogy ha több jutott néktek, elvegyek belőlle.

Fekete. (tapogatja.) Oh! ebbe a' hideg örök éjjbe milyen boldogító meleg eleveníti szívemet.

Agnes. Fussunk innen Apám! ne! mint sült a' tserfa szemedbe; ez a' gyermek reszkét ha tüzet lát... mindenütt ég, mintha világ vége volna.

Fekete. Ne félj kedves szerentsétlen Léányom! itt jámbor Keresztyének közt vagy. Meg van szegény változva... Tizénkét falut égettek-el tegnap; mindenem hamuvá lett; ezt

a' tiszta angyalt... ah! irtozom ki mondani
... 's a' tsetsemöit bé-hánták a' tűzbe; a'
lángba szökött utánna az Anya, 's én a' mi-
dön szinte oda égett, a' karjai közzé szori-
tott tsetsemövel ki ragadtam; 's a' mint fel-
néztem az égre, az öldöklő Angyal után ki-
áltva az Istenhez; egy pogány, egy isapás-
sal ki-űötte mind a' két szemem világát.

Kemény. Oh Istenem! elhoztad az időt
a' mikor, vagy mind egyszerre el-veszünk,
feleségeinket, gyermekeinket magunk által-ad-
va a' halálnak; hogy a' pusztá földön maradt
Törököt a' méreg ölje-meg hogy egy Magyar
se marad rab-szolgájának; vagy a' holdoklo ter-
mészet utoljára egybe-szedve minden erejét
még-egyszer meg gyógyuljon.

Agnes. Gyere erre Apám! itt van vala-
mi a' pusztán; te nem látod; a' világ benn
süt az ejtzakába, holnap se virad-fel néked
... Gyere erre! (*huzza az-Öreg Feketét, az-
után meg tzirokálja Keményt*) Meg-találtam
az ő rozsa pofáit, azt mondták, hogy
meg sárgultak volt (*le hajol, 's tapogat alatt*)
Már a' pászint is meg nőtt. (*Keményt tapogatja*)
Alolla jöttél-ki? de nem esmérsz! jollehet a'
szivem nem változott-

Kemény. Ah kedves Hugom! a' te sorsod,
ki tudja, hol hasanlo lehet ehez. Ötet is el-ragad-
tak a' Pogányok; az ütközet alatt véletlen
meg-lepték a' Kastélyt, minden a' merre lehe-
tett; szerte futott; de ötet meg-találták, 's
a' többi közzül ötet egyedül vitték-el; Zeyk
mint egy meg-sebesített Oroszlán, úgy rohant
után-

utánna, de még vissza nem jött, az Isten tudja mi lehet az ő sorsa. Egy szegelet sins, a' hol ne szakadjon a' könnyhullatás, száma a' tenger.

Agnes. Mofsátok - le ezt a' sárt! menyei források - é a' te szemeid? de az égnek nints vize, 's a' láng már mind arra jár..., tapasztátok milyen meleg ez a' szegény gyermek! ártatlan angyal! mit vétettél volt ellenek? Nedves ez a' holdvilág, (*le-hajol, 's a' földre nyul*) Ezen a' pusztán szedik a' boszorkányok a' füvet? Nem adok ennek az ártatlannak vériből; ha éles a' kardatok, öljete meg azokat a' gonosz embereket! . . . Menyünk, mert jönnek. Né! milyen tüzesek, mint a' reves fa.. fussunk!

Kemény. (*meg-fogja*) Ne félj kedves könnyező Angyal! Kemény az egész pokol ellen védelmez téged. He! holla! parolát!

V. J E L E N É S.

Az előbbie, és három Nemes örállok, Vajda, Vajna, Szatsvai.

Vajda. Ditsértesék, az Ur Jé'sus!

Kemény. Amen! Ti vagytok Bajtársaim? Te vagy kedves Vajnam! egy hijjával teli marad-é számotok?

Vajna. Elegen vagyunk: mikor téged meg látunk mindenik kettővé válik.

Kemény. Kérlek hát, vezesd-fel ezeket a' szerentsétleneket a' Felségemhez: nékem meg hagyta Hunyadi, hogy éjféltájba fel-költsem.

Vaj-

Vajna. Szerentsések, mind azok 'a' szerentsélenek a' kiker az Isten Kemény eleibe viszen: a' te karodba meg van a' te neved, a' te szivedbe semmi sints belölle.

Kemény. Ez az Öreg vak, 'sez a' derék Menye egy kifség meg-változott: vigyáz re-ájok!

Vajna. Mintha éppen magad volnál velek.

Agnes. Itt vannak a' jó Lelkek? menyek, ha mennyországba vezettek?

VI. J E L E N É S.

(Az előbbieket az elmenteken kívül)

Kemény. Itt Mohai állott.

Vajda. Találtok szegényt, kérdezte, hol-lá! parolát! feleltünk, 's Ament mondott. hová mentek azt kérdezte; mondottuk hogy az ő helyébe: arra azt felelte: hogy ha a' Mohai „üres helyét keresitek, meg találjátok, ha egy „kisség itt vártok; ha pedig telinél fellyebb „meg töltve, ott van Kemény. Menjetekek en-„nek a' vérnek az útján, éppen oda vezérel; „engem már nem akar tovább kísérni, mond-„játok - meg hogy nem vihetem-el oda ezt a' „sebet a' hová küldötte; mert nem vérzik „többé. Nektek pedig adófságot hagyok; ez „a' seb igen oltso, csak egy Törököt talál-„tok ott hallgatva, a' hová mentek 's én is „már el-hallgatok... 's azzal meg-holt.

Kemény. Itt hallgat félre a' Török; de itt beszéljen egy kö majd a' jövő idők mohai között a' magyar hűségről; ide hozzátok az

ő testét, 's én egy követ emelek az ő sirhalmára. Nekem meg-hagyta Hunyadi, hogy felköltsem éjféli tájba; oda kell mennem, tudom ugyan hogy ő sem alszik; én egy órát aluttam az első fáradtságba, akkor úgy aluttam, hogy talám az utolsó trombita költött volna fel; 's már olyan ébren vagyok, mi-óta az örök életre serkentem-volna fel. (*el-menyen*)

VII J E L E N É S.

Vajda, és Szatsvai.

Vajda. (*a' tserfa udu tüzét szítva*) Én holnap Mohaiért négy Törököt le-vágok.

Szatsvai. Én a' mennyit csak le-vághatok, felét mind érte számlálom.

Vajda. Derék fitzko az a' Mohai ám! az olyan meg érdemli a' nemes Levelet.

Szatsvai. Ha mind olyan volna: úgy csak egy ejtzaka a tsillagzanának azok a' Sátorok; de sok gaz ember is van közöttünk; nem méltok a' magyar névre.

Vajda. Még az égbéli Angyalok közt is találkoztak rosszszak.

Szatsvai. De látom közüllünk a' jók hulnak-el.

Vajda. Fájdalom! de ha mind el-hulnak a' jók, csak a' rosszszak maradnak sirni; azok nem is többre méltok.

Szatsvai. Talám a' kik olyan jók, hogy a' rosszszak el nem ronthatták, meg-javítják valáhára ezeket; 's le-veszi a' Magyarok Istene a' keserves gyászt a' Hazáról.

Vaj-

Vajda. Most egy, két Nap alatt el kell dölni; vagy mi maradunk, a' Török alatt, vagy ök' maradnak itt, hogy jövődőbe felértek arafsunk.

Szatsvai. Az Isten hallgasson-meg! az édes kenyér volna ám! kár hogy Mohai nem ehetik belölle; egy jó darabat meg-érdemelne. De tudod mit mondott Kemény? ide látzik hol fekszik.

Vajda. Hogy ne maradjon üresen a' hely el-menyek én, 's el hozom.

Szatsvai. Hiszem vissza látunk mindenünnen, 's egyszeribe itt termünk. azután tégyük ide a' hol néki maradni kell, hogy a' tűz világnál härman legyünk vele. (*el-mennek*)

VIII. J E L E N É S.

Hunyadi egyedül.

(*A' Gáldi Kastélyba*)

Tsak álom vala! (*almból felserken*) hiába hantam-bé szemeimet; az' álom szentkárbitján belöl is folynak a' világ háborui... boldogok! a' kik örökre alusznak-el: azoknak szem fedeleken által nem hatnak; Én annyival boldogtalanabb vagyok más vitézeknél, hogy az ő halálok édes, midön a' Házáért esnek-el; az enyim keserű lenne; mert a' Hazával együtt esném-el... Hatalmas Isten! elégeld-meg már tsapásidat! (*pausa*) Nem felejtetherem, mint ha most is látnám: az álmok Istentől vannak; valami-ujj tsapás fenyegeti-meg a' Hazát

zár... senkinek se mondom; inkább lelket ki-
 vanok önteni mindenbe, míg a' mennybéli Is-
 ten világa alászáll az én mejjembe (*pausa*)
 Ugy tettzik szeretném kimondani leg alább
 Keménynek; de még sem; szégyenleném ol-
 lyan kicsi lenni, hogy egy álom el ne fér-
 jen bennem... Tsak ugyan a' vége jó volt
 az álomnak: Az Égnek két végén, egy fe-
 lől a' Nap ment-le észöt jelentő sárga ábrá-
 zattal, tul hozta fel a' sátán fekete Angyala
 a' teli holdat; el-fogta a' Nap keletet az ő
 ki-terjesztett szárnyaival... az ő setéségébe
 a' holdnak olyan hajnala volt, mint a' nap-
 nak, úgy hozta mint egy drága követ, mel-
 lyel az éjtzakát örökre el-jegyyezze... bor-
 zadtak alatta a' Napkelet kösziklái, meg ri-
 vallattak a' halmok; sirtak vizeikkel a' völ-
 gyek, 's' tegnap el-estek sárgán, meg-akut
 vérrel, az ég üregén szerteszéljel bujdosva
 nyögtek; Azomba a' magos menny tetejéről
 egy szikra sebessen lefelé egy világosság An-
 gyaláva nőtt; a' villámlás volt kardja kezébe,
 szembe repült vele a' sátán, 's a' mint vias-
 kodtak az ég közepén, a' nappal, és éjtzaka
 rendre váltották fel egymást a' földön; míg
 egy csapás, mellyre az ég meg nyilva az
 Örökkévalóig tündöklött, szivbe találta a' Sá-
 tánt: olyant bődült, hogy a' világnak végei
 meg-borzadtak, 's az égbeli testvéreinek egy
 könnye le-kísérte; a' midőn másodszor is le-
 esett az irtoztató ürekségen; mert levegőg
 's minden porszem futott, hogy hozzá ne-
 érjen: mikor a' világ' fenekére le-érkezett,
 ujj

új helyt törbé, rémittő dörgéssel. 's egy láng-tenger fokadt helyébe. Ekkor a' Nap szépen jött-fel, zengettek a' hazai völgyek, 's az Angyalok fenn énekeltek... Ennek az álomnak jelenteni kell... Szererném tudni valami újat a' táborról, Keménynek ide kell jöni... Ugy tetszik jön is valaki.

IX. J E L E N É S.

Hunyádi, és Kemény.

Kemény. (tisztelenen belépik) Sajnálálak ugyan fel-költteni; de még-is inkább kívánnám, hogy alunnál: annyi fáradtság nyugodalmat kíván.

Hunyádi. Egész mostanig aluttam, 's inkább aluttam mind nyugodtam... a' mint mondják álom, 's esős idő. Nints-é valami ujjság?

Kemény. Vajha volna! mert rég már hogy a' pogány fegyver az Anyai szívbe; 's annak biborával nevet a' Duna a' Török vidékeken: Oh Hunyadi! Ez a' seb a' millyen nagy, a' te hasonló lelkedtől várja balsamát.

Hunyádi. Ha az Anyának mostohája nem vagyok, sebe fájdalmát meg-osztod velem Kemény! valamint én be kötést veled osztom meg, 's meg-gyógyulásáért együtt fogunk hálat adni.

Kemény. Ah! az ő vérző mejjén el-sárgult Fiaival, mint nyögött az égre, 's a' viasztalás helyet sasok szállattak-le a' félig eleven áldozatokra; el áradt a' siralom a' Hazán, a' Hegyek egymásra ekhozzák a' jajt! Mivel bántottuk-meg ennyire az eget?

Hunyadi. Vagynak közzüllünk a' sok
jók közt olyanok, a' kik csak nevekbe vise-
lik a' Magyart; némelyek a' személyes
gyűlölséget bé-viszik a' köz ügybe; mások
az egy jufra függetlenséget építenek, 's a'
midőn az ilyenek vissza vonnak, a' jók
meg-szakadnak.

Kemény. A' Nemesek egyenetlenségéért
veri a' szent Hazát pogány ostorral az Is-
ten; 's mind addig verni fogja, mig ezt az
egyenetlen Népet ostorával egybe hajtja; de
az első ütközetbe valaki az egység szentsé-
gét meg-rontja pogánynak kell nézni.

Hunyadi. Igaz, hogy ez a' pokoli ko-
vász dühösködik Hazánk' belső részeibe; 's ez
okozta eleitől fogva betegségét: ebbe a' kö-
zikla várba, mellyel a' természet vette-körül
a' Magyar szívet, egy meg-vehetetlen szent-
sége volna az égnek, ha Erdélynek ereje egy
volna.

Kemény. Egy volna, ha külön leveles
Ládák, a' magyar szíveket is külön nem szaga-
tának: az el-temetett jufak penészes sirja-
in ül a' kints-örző sárkány, 's lehelli pokoli
mérget az Atyafiak közzé... minden valo, és
képzelt birtokok ott vágják egymást keresztül
ezer hadi fortélyokkal... ott vettetnek el
századokra késő unokák közzé a' vissza vo-
nás magvai... sőt az örökös hazafiak had me-
nerségét nyilván tanítva, a' leg-alatsonobb for-
tély, okosság nevet kap, 's az egyenefség egy-
gyűlölségnek gunyolhatik; a' szoros fenyítékü
virtus királyi székébe a' tágas engedelmi tör-
vény-

vényefség ül, 's a' meg-nyitott pokolból a' Job ördögöi a' Napfényre rohannak.

Hunyadi. Az idő egy olyan szerentsélen Anya, mellynek a' leg-szebb szülöttjei is meg nyomorékuľnak a' földön. Emberek vezetik a' még gyenge tsetsemőt, 's magok is meg-botlanak.

Kemény. Kivált ha a' szomszéd határ-köbe ütköznek: mert minden arra törekszik, hogy annak szentségét meg-fertéztetse, 's egyedül való bálvánnyának a' földkeresésnek feláldozza; a' mennybe arányzott lelkek a' földre szegezödtek... 's a' kiken leg-inkább kellene hogy tündököljenek azon Klenodiumok a' ki-nyíltság, és hűség, mellyekkel az ég a' Magyar szívet meg-nemesítette, azok leg-kéntelenebbek el-temetni abba a' földbe, a' mellynek őrző rabjai.

Hunyadi. Fájdalom! hogy szünetlen-való hadi fortélyokkal őriztetnek a' jóságok, 's a' leg-szebb nemzeti Karakter el-romlik; a' szeretet kívül költözik az ábrázatra, 's leg-közelebb van leg-kevesebb... De oh Kemény! méjjen gyökeredzik ez a' mérges burján, ez a' hofzszas, senyvesztő nyávalyája Hazánknak.

Kemény. Mivel addig öntöztük azt a' pokoli burjánt, míg a' szeretet kedves tsirájibgét el-foglalta.

Hunyadi. Ha sokan úgy éreznének, el-száradna, 's a' paraditsom ujja felnöve. Mikor az egész föld virágzani fog, 's annak burjányos színén nem-sinlik egy néhány virág; akkor a' mi Atyánknak Országa el-jö a' mi-
sé-

részünk kérni. 's a' menyibe ráánk bízott közelébb hozni, valahol mi is el-érjük.

Kemény. Más helyt Hunyadi! itt félek elébb el-érjük a' Török Országát, melly az Istenét még inkább el-távoztatja... Szegény beteg Haza! Ezek lám végső jajjaid!

Hunyadi. Él a' Magyarok Istene! 's tisztességes Eleink az égbe Hazánk boldog szentjei nem hiába könyörögnek.

Kemény. (jő a' Kém.) Im itt jő egy Kémünk!

X. J E L E N É S.

Keresztési a' Kém., 's az előbbieik.

Hunyadi. Mi ujjság a' Török Táborba Keresztési.

Keresztési. Komor a' hír, a' mellyet, úgy hozok mint a' halálos nyilat a' köszik-lájához vissza-fulott szarvas; olyan kéntelen mondják-ki ajakaim, a' mint a' hazai vér csokolja az ellenség törét. A' nagy Mufti el-bitette a' Törököket hogy az égből sugallotta Mahomed, hogy holnap el kell esni Hunyadinak; 's az ő fejének Stambulba kell kísértetni mind azoktól, valakik az ő vallását fel nem veszik: a' Vezér az egész Tabort arra eskettette, hogy mindenik a' Hunyadi személlyére törjen (*Kemény, és Hunyadi méjjen el merülnek*)

Hunyadi (magába) Ezt láttam én!...

Kemény. Tehát holnap el-esik Erdély!..

III.

B

örö.

örökös köd! e borulva maradj a' mi sirhalmán felett Krakкаи köszál! könnyezve az elmúlt időket, mikor oldaladrol buzgott - ki a' Nektár, 's zengett a' Hegy allya a' barátságos Magyar örömeitől:

Hunyadi. A' Sergeknek Ura semmivé teszi a' Pogány intézeteit; az Atya nem ostromozza halálra gyermekeit, a' leg-ijjesztőbb fenyegetéseit is javára teszi. (*Kereszteséhez*) A' leg közelebb lévő Vezérek mindjárt ide jöjjenek! (*Keresztesi el-menyen*)

XI. J E L E N É S.

Hunyadi, és Kemény.

Kemény. Ez az utolsó tsapás halálos, Hunyadi! mintha a' Keresztényeket az Isten ki-tagadta, 's a' Pogányokat fogadta volna Fiává . . . Szegény Haza! már tsak orákat számlál Századokhoz 's mint egy meg-sententiázott rabnak, holnap a' feje el-esik.

Hunyadi. Ha el kell annak esni Kemény! a' Pogányra kell esnie; mint a' föld meg-unván hordozni egy alkotvány' sullyát magára rázza. A' Keresztények' hatalmas Istene bátorságot adott az én szívembe, erőt Karomba; 's mikor az én lelkemnek egész tüze ki-ömlik, nem biába alszik el. Közel fogsz állani hozzám Kemény! 's mikor én el esem, te vedd-álkal lelkemet! 's mint a' világot el-végző menydörgés olyant riadj! hogy meg-rendüljön a' hazai föld 's mindenik Magyar, egy,

egy meg dühödt Oroszlánná változzék; s mindenik külön mint egy Királya a' fenevadaknak úgy szaggassa szerte a' Pogánt; Ontsd a' te erős Lelkednek szélvésszeit a' magyar tüzre!, míg tellyes világába lángol az égbe. Nyisd-fel a' poklot előttek; hogy a' kénkö Tavak kék világa meg felse az ő ábrázatokat; 's nyisd-fel a' mennyet előttek; hogy mindenik egy-egy, Sátánnal viaskodo Arkan-gyallá váljék; 's mikor a' pogány vér-zápor orditva le-omlott, 's az Apa ábrázatjáról elmult a' felleg: adjatok az én temetésémen hálat öröm-könnyekkel álva a' szeretet vissza-tért mennyei fényén.

Kemény. Ah Hunyadi idvezirő fény sütt előre az Erdély' Atya ábrázatjáról; haszinten azon fellegek el-akarjak is rejteni, melyekbe mint egy Jupiter az Oriásokra úgy készited menyköveidet. A' te meg-rettenhetetlen bátor lelkednek ereje hatalmas egy súlyedő országot meg tartani. Ezerei a' Vitézeknek essenek-el: a' te lelkedbe az ő ki-alutt langjaik egyesülve gyulnak-meg az ő sirhalmakon 's az ő halálok helyébe más életet sűrnek a' meg-maradtakba. Te a' lelke vagy az édes Anyának Hunyadi, 's ha te el-hagyod, egy holt test körül maradunk gyászolni.

Hunyadi. Te elevenítsd-fel Kemény! mikor el esem az én lelkemmel maradj-fenn holt testem felett!

Kemény. Ah Hunyadi! te maradj felettem! az égbe evez előre az én lelkem lát-

va az édes Anyának melly szépen rogvognak könnyei mikor az ő sebére balsamul ki folyt vért meg-latja. Ah! melly édes az a' szeretet, mellyel meg-öleli halavány fiát, az ő szeretét ezerszer vissza-fizetve.

Hunyadi. Álmodt beszélsz! 's a' mennybe jársz el ragadtatva a' te angyali szárnyaiddal.

Kemény. Álmodt kedves Hunyadi! örökösd álmod!... a' leg-édesebb álmokat mellyeket azok a' szárnyok hoztak, a' mennyből, hogy a' leg-szentebb valóságot meg-tartsák a' hazai földön.

Hunyadi. Szolj kedves Fia ennek a' szeretett haldokló Anyának! nem hiába valok a' te álmaid: Szolj mond-ki nékem azokat, hogy egyesítssem az enyimekkel; szolj kérlek, mond ki!

Kemény. Engem szokszor meg szollítottak helyetted.

Hunyadi. Mit tégyen az?

Kemény. Ha az intézeteitől vak Törököt a' te képeddel meg lehetne találni!

Hunyadi. Nem értelek.

Kemény. Ha midőn a' te képedet kergetnék, őket bé-érné az ő ijjedelmek rettenetes valósága; hogy közbül semmivé tégye.... Ezerek fognak velem el-jöni.

Hunyadi. (meg öleli) Kedves Keményem! fogadd - el a' Hazá köszönetét! de Hunyadi el nem-fogadhatja azt az életet, a' mellyet egy ilyen hazafi halála örökre meg-bélyegezne.

Kemény. Az ég bélyege a' Hunyadi élet te betséről.

Hu

Hunyadi. Ha betsülli az ég életemet, meg-tartja a' nélkül is, hogy árrát meg-vegye.

Kemény. Ha Hunyadi nem volnál, azt mondanám, hogy irigyled ditsőfségemet.

Hunyadi. Ha irigyleném is Kemény! úgy is mint első engemet illetne; avagy kedvesebb-é az ég előtt a' te véred áldozatja az enyimnél? 's nem tudom én is az utolsó seppig le-számlálni a' hazai földre?

Kemény. Kedvesebb Hunyadi! mert azért vissza adja a' Hazát, Te pedig mikor az ő kintsét ki-számlálod, magadat örökre megadod.

Hunyadi. Nem elég gazdag-é az, a' ki Hunyadit meg-karja váltani, az ő adófságát ki-fizetni?

Kemény. Hunyadit senki se fizeti ki: századokba virágzik egyszer az a' plánta, melly egy olyan Vezért terem.

Hunyadi. Századok Napfénye érlel-meg egy ilyen hazafit.

Kemény. Tehát ha meg érlelte Hazám áldott fénye, szakadjon-le az ő földére.... Ha az a' Vezéri talentomom volna Hunyadi! a' sorsot kérdeném-meg, mellyiké legyen a' ditsőfség: így pedig kényszerítek teged! azon keserű könnyek tengerére, mellybe a' Hazza utánnad süllyedne, 's arra a' mosolygó fényre, melly egünkre vissza tér: ne ved-meg az én kerésemet: 's engedd nékem a' te paripádon viselnem pántzálodat, mig meg-alázad a' büszke Pogányt; hogy a' Török partok nyögjenek, mikor meg-esméri az ő véreket. De
egy

egy kérésem maradj Hunyadi! te beszéld-meg a' Fiamnak, mikor Kora' első Tavasszába a' virtus' magvai leg-jobban fogannak; 's mutasd meg néki az utat, mellyen az égbe mentem, mikor őt a' földön hagytam. Te is földi örömeimnek mennyei világa! jöjj-bé a' Hazáért alvo pillantókan föld alatti álmaim között... meg törli Szemeit. Örök ejtzaka estvéje! bullasd - le hármatodat.

Hunyadi. Ah Kemény! ne vedd-meg a' leg édesebb poharat, mellyet az ég nem rég adott kezébe.

Kemény. A' leg-keserűbb pohár az melly a' Hazát fenyegeti. Nevezd Mariát, 's a' földnek minden örömeit kimondottad; egy esztendő kevés volt meg-számlálni kintsemet... de nevezd a' Hazát, 's egy örökkévalóságot mondottál; az ég a' földdel mérkezik, az Angyal Mária is, az égnek segít győzni; 's a' mennyei nyereségből vele osztozom, mikor meg ölelnék Házám' boldog árnyékai 's a' te győzedelmi koszorud mását Hunyadi képének adják az égbe.

XII. J E L E N É S.

Az előbbiektől, és más Alvezérek: Garázda, Wesselényi Kendeffi.

Hunyadi. Kedves Atyámfiai! végző veszedelem fenyegeti szegény rég sínlő Hazánkat: a' mi hatalmas ellenségünknek, a' midőn minden intézetei, mint a' nagy tenger habjai a' magyar virtus köszikláján elbörtnek,

ez

ez a' vakmerő Pogánytsak nagyobb dühösség-
 r ingerlé; a' mi inségünkbe örvendez ő, a'
 Keresztény könnybe nevet az ő szive, 's egy
 paraditsom virágzik szemeibe, midőn Erdélyt
 egy pusztává változtatja; de mikor a' remény-
 ség mennyei világa haldoklik, 'abba a' szürkü-
 lerbe változik oroszlánna a' meg-keseredett
 szívű Magyar, hogy széllyel-szagafsa ellensé-
 geit. Mitsoda kedv uralkodik a' Táborba?
 Egy Szív 's egy lélek vagyon-e benne?

Garázda. Ah! az az égy szív mellyet
 egy lélek elevenít, midőn ez el akarja hagy-
 ni, el-esik.

Kendeffi. Egy köz halál fenyeget min-
 dent, egy sirkő az egész Haza felett lesz.

Hunyadi. Oh szegény Hazám! siralmad
 meg-hasítja szívemet.

Kemény. Istenem! még az oriai bator-
 ság pillantásai alá is bé-lopja magát a' setét-
 ség; ha égi villámlásai meg-szűnnek, egy vi-
 lágofság se szakasztja meg az ejtőzárát a' Ha-
 za temetőjén, oh Hunyadi! ha szánod a' sze-
 gény Hazát, magadhoz olyan kegyetlen hogy
 lehetsz? az ő szeretete szentségére kénsze-
 ritlek! fogadj-el egy olyan ajándékot, melly
 az adót is véghetetlen gazdaggá teszi; engedd
 ki-mondanom a' te képedbe; ha annak meg-
 esmértél-

Hunyadi. Szolj te Haza Geniusza! 's
 erőtlenséged - meg a' pogány hír szavát; hogy
 a' Magyar szív vissza kapja az ő erejét.

Kemény. (A' Vezérekhez) Az Isten a-
 zért adta nékem ezt a' formát, hogy a' Ha-
 za

za meg-tserélhesse vele Hunyadit; most az ég meg-elégzik a' képpel, hogy az Originált meg baggya a' Földnek... Az erős Isten viszont tért a' mi seregeinkhez; holnap mikor a' hazai Nap a' delel tündöklök, Sasok ebédelnek a' pogány Táboron; - a' győzelem meg-zendül a' siro völgyeken; 's a' könnyek az örömmel egybe találkozá meg-állnak... Az éjjel mikor a' süket trombita meg-szall, az ő álmokból fel támad Magyarokat a' Hunyadi képe dicsőségre vezérli... Réá rontunk a' Törökre, 's mihelyt az első tsapással réa nyomtuk a' magyar virtus' bélyegét: visszafordulunk, hogy, ő üzen mind addig, míg bé éri Hunyadi; hogy közbül ki sajtoltjuk a' pogány vért, 's nyögve folyjon-vissza a' Török völgyekre.

Kendeffi. Idvezlégy nagy lelkü Vitéz!

Weßselányi. A' mit a' természet kívül a' te formádba ígért, belől is paroláson megtartotta.

Hunyadi. Rémérjétek meg hát a' természet' tellyes erejü pertséjét, 's úgy nézzétek ötet mind Hunyadi igaz személlýesét; ha a' képbe egy kifség kedvezve van, 's ifjabban van festve; gondoljátok, hogy a' vissza-térő Napra, ujra tavaszadik Hunyadinak.

Kemény. Ha olyan jól festett a' Képiro, hogy a' halált meg leheessen vele tsalni: úgy a' Hunyadi szép öszszínek fog egy gümölkö le-esni. De ha lenne vagy egy Judás a' Magyarok között; mikor meg nyílik az ő áruló Szája, a' pokol is meg nyíljék akkor, hogy

hogy köszirtjai közze bé zengjen 's a' megvidult láng-örvény minden sillabával, ezer öltre bé-nyelje az ujj prédát.

Hunyadi. Idvez légy Haza meg-szabadoja! Századok nem végzik-el az ő köszönetét... Mindnyájon készüljünk kiki meg-tenni az ő ferfiú részét; hogy mindnyájon ujra meg bizonyítsuk, hogy azon egy Anyának igaz fiai vagyunk... Sebessen terjedjen-el a' halál mord szele a' völgyeken! de láрма nélkül hogy a' Vitézek hajfűrtjeibe sugjon, 's gyujtsa fel az ő lelkek langjait. Terjesszék ki a' zászlok meg pihent Salfai az ő szárnyaikat! az elsőt Kenderesi hozza!... Szilágyi, Bánfi, Vas, Beihlenek! Lázár, Tholdalagi! keljenek-fel az ő nyugadalmok ujj erejében! a' szent keresztet kísérik, hogy az ő ábrázataik az utolsó ítélet színeivel rémitsek a' kárhozat' fiait! Nalátzi, Veselényi Gyulai, Henter! nyífsák-fel szemüket! hogy égjének az ő harzaiknak ejfelében! Ébredjenek-fel Josika! Bőtnemisza! 's jöjjenek egygyütt Földvári, Fekete, Béli, jöjjenek az ő völgyeiken sergeik sötét fellegeibe borulva; 's egygyütt menydörögjön az ő erős szavak az ezer kardok villámjai között hogy a' Magyarok Istene haragja egyszerre le-omolják a' Pogányra; 's mikor az ő vérebe tapodo paripáink alatt ordít, fenn az Angyalok dicséretének keljenek! (el indulnak- a' kárpit le-esik)

MASODIK FELVONÁS.

I. J E L E N É S.

*A' Musti, és Mezetes a' Nagy Vezér két
kísérő Tisztel.*

*(a' Török Táborba, hátul Törökök hevernek
éjjeli tüzek mellett)*

Mezetes. Meddig engedi meg a' nagy Mohamed az ejtzaka szent fénnjét ugattatni ezektől a' Keresztény kutyáktól? káromlásra fokaszt a' boszszuság, midőn annyi időtől fogva boszszontja ez a' maroknyi Nép oriasz erőnket.

Musti. A' nagy Proféta botsátja őket, míg az ő veszedelmek meg-érík, hogy aprotsipéseiket egy halálos sebbe gyűjtve réájok vissza szorja... Mikor a' Napkelet kapui fénnye a' Stambul' fedeleit meg aranyozza; akkor a' Hunyadi Feje mint egy férges alma készül le-szakadni, 's az örömmel zengő

gő paraditsombol a' boszszuállás mérgével teli poharát ölti-le Mohamed.

Mezetes. Ha Hunyadi el-esik, úgy díszéret a' nagy Proféta szent. nevének örökké.

Mufti. Mikor a' Keresztény Templomok omlanak, 's a' kö-essö dörgései között bögnek az ő magófságokból örökre le-eső harangok: mosolyogva innepel a' paraditsom; a' mennyei Szépek tündöklő sergeiséiálnak az örökké virágzó ligetekbe; az ő enekeikre olvadnak az ezüst habok, 's fényeken ugrándoznak a' gyöngyek.

Mezetes. Hallgassa - meg a' nagy Proféta az ő Szent Szolgáját.

Mufti. Meg fog hallgatni: esküszöm néked az ő szent nevére! csak az ő parantso-
latját tellyesítsd: minden nekünk kedvez, egy most jött Kém azt sajditja, hogy még az éj-
jel réánk akar jöni maga Hunyadi: nem nyilván van-é hogy a' nagy Proféta egyenesen kardunkra hozza a' nyakát?

Mezetes. Tehát mozduljunk légyünk készen; ne hogy csak a' kard hibázzék a' nyakát önként nyujtott fenevadnak. Ebredjen-fel az egész Tábor; minden szem azért nyiljék ki, hogy a' Hunyadié örökre el-hunnyon; 's minden ábrázatból a' Hunyadi halála nézzen ki, a' Paraditsom' örömeitől kísértetve.... Men-jünk öltözzünk-fel ditső fegyvereink' fényébe, hogy a' Mahomed áldozatját le-öljék! (*el-mennek*)

II. J E L E N É S.

Klára egyedül; a' N. Vezér sátorába.

Az a' szépség a' melly adta volt ötet nékem, engem vett-el tölle: vajha rut lettem volna az egész világnak; csak ő egyedül szeretett volna! miért nem tud a' természet csak két szemnek festeni, hogy senki más ne lássa? hogy a' mikor ezt a' szomoru ajándékot adja, egyszersmind mindent ellene fegyverkeztet? a' közönséges virágok meg-maradnak, 's a' leg-szebb török-le az ő harmatjával... Vajha inkább binné azt, hogy megölte a' Pogányok mintsem meg-tudja, hogy a' Nagy Vezér hatalmába vagyok; egyedül a' szívem maradt néki. Én magam utálok magamat; hogy szerethetne ő többé?... 's hogy vinnék, az én tisztos öreg Atyám estvéjére felleget?... A' te sugállásod kedves őrző angyalom?... az egek kívánták ezt az áldozatot. (ki vészi a' tört) Kétségbe-esés! tégy Judittá engemet! Bé-menyek hozzá, hízlekedem néki; 's mikor leg-forrobban ölel a' fene Pogány, ezzel a' törrel ötet szurom elébb által, azután magamat, akkor újra belém szeret az én Zelim, 's az Apa örömének 's a' haládatos Házának könnyein virágzik sírhalmom. . . . (el-menyen)

III. J E L E N É S

Mezetes egyedül. más sátorba.

Mezetes (fegyverébe öltözve) Áldott légy nagy Proféta! a' te szent neveddel jöjjön a'

tűzes szárnyu hajnal, 's a' világnak határai-
ra el-vigye a' Nap mikor az ég kapuin ki
menyen; mert áldottak a' mi fegyvereink,
's ma ujj fénnel dicsőítéd azókat... mosolyogj
a' te hiveidre! mikor foly a' Hunyadi vére,
's az a' láng, mellynek Ásiáig hatottak rémi-
tő Sugári ki alszik... Örvendj a' te egedbe!
mikor a' Keresztény világ erős bástyája le-
omlik.

IV. J E L E N É S.

Klára, és Mezetes.

Klára. Kegyelem! győzhetetlen Nagy-
Vezér! talám nem jó időbe jövök.

Mezetes. Kedvesem! a' leg - rosszabb
időnek is el oszolnak minden fellegei, ha te
meg - jelensz; de mindenkor engemet viszen
hozzád a' meg győzhetetlen szerelem; 's meg-
annyiszor látom az én esztendeim komor ba-
rázdait a' te tavaszi éghez hasonló ábrázatod
tükrebe: honnan van kedves teremtés! ez a'
kegyesféged! érettem költél-é fel ilyen jó-
kor?

Klára. Mindent meg győz végre a' te
hatalmad, 's már az én szívem is Hazámmal
egygyütt kézedbe esik.

Mezetes. Midőn a' te szivedet meg-nye-
rem kedvesem! szinte el-vesztek minden egye-
bet; semmi sins a' minek betse lenne mellet-
ted; úgy tetszik a' mennybe vagyok, 's az
egész földet semmibe hajtom... mindent el-
értem, a' midőn a' te rozsa ajakidon nékem
ho-

hozod szivedet; 's úgy tetszik még az is unalmomra van, hogy a' ditsőfség a' hartzba vár,

Klára. Mi szükséged több ditsőfségre Kedvesem! a' földnek minden Népei beszélnek tégedet!... annyi fáradtságidnak jutalmát a' boldogságot is el-hozta az ég; de nem egéfszen szeretsz te engemet; 's csak játékot csináltál egy ártatlan Léány szivéből. Érzéketlen Ferfiak! vissza-éltek azzal a' hatalommal, mellyet a' természet adott a' mi sziveinken... Oh! ha néked olyan könnyű el-hagyni engemet, a' millyen nehéz nékem téged el-botsátani: átkozom azt a' pillanatot mellybe a' szerelem tüzét leg-előbb vetetted szivembe.

Mezetes. Oh szivemnek kellemetes bálvány a' mennyei paradicsomba bé illénél: mikor a' földi: palyafutás végén a' sok ditsőfség terhe alatt le-rogyok, oda fenn se kívánok szebbet jutalomul... de a' vegzések kényszerítnek el-hagyni Kedvesem! míg uj ditsőséggel a' te karjaid közé vissza-térek.

Klára. Oh ha vissza nem térsz, mert a' leg viézebbet ragadja - bé a' veszedel'me ár-vénnye, a' kétségbe - esés engem' viszen hoz-zád! hogy a' te sírodba vessek ágyomat. Jól vagydon tehát, ha te el-hagysz, van nékem olyan barátom, melly velem marad (*ki veszi mejjéből a' tört 's mejjére vissza-néz*) Oda menj örökre vissza! 's rejtezz-el egy boldogságotól meg-fosztott sziv gyafzszai közzé! Isten veled kemény szivü Férfiu! Ölelj-meg utoljára azután hagy-el örökre!

Mezetes. Utoljára! Általjárja szívemet (a' törre néz, 's el-veszi) Átkozott vas! rejtézz örökre vissza a' földbe, 's soha a' Napon ne fenyjlél. Rettenetes gondolat! olyan gyönyörű mejj fejérségének vérzeni! könnyebben nézném egész táborom véret kifolyni. Ne félj kedvesem! Játék nekem az ütközet! 's győzedelem-énekek, kísérnek-vissza a' te karjaid közzé!... addig jer hogy bizalak leg-hivebb barátimra; a' kik mint egy szentséget, úgy őrizzenek. (*vezeti ki.*)

Klára. (*képtelen menve*) Istenem! ha az utolsó vigasztalásomtól is meg fosztasz, engedd-meg! ha kétségbe esem!

V. J E L E N É S.

Kemény Simon és Öreg Atya.

(*Gáldon a' Kastélyba a' fegyveres házba*)

Öreg Kemény. (*Kemény Simon öltözik 's az Apja nézi el mertülve*) A' természet ketősen adja a' mi leg-drágább; hogy ha az egygyik el-vesz, ne vesszen mind el: így adta Hazának Hunyadit.

K. Simon. Valósággal hasonlonak találtsz kedves Atyám!

Öreg Kemény. Ha ezek a' szemek nem az apai szívtől meg-vesztegetett bírák: úgy tetszik mintha Hunyadi az én fiammá, vagy az én fiam vált-volna Hunyadivá.

K. Simon. Mindenik kedves Atyám! mert

te

te kétszer nyered-meg a' te fiadat: engem a' ki akkor születtetem igaz fiaddá mikor meghalok, 's Hunyadit a' ki az én halálomba fiadnak születik. Nem marad öregséged árván kedves Atyám! vissza hozza Zeyk a' te kedves Léányodat 's benne is egy fiat nyersz.

Öreg. Kemény. Ah kedves fiam! ne sérkentsd-fel az atyai seb fulánkját, hogy örvendhessek az anyainak meg gyógyulásán. — Nem maradok árván kedves Fiam! mert élni fog Erdély, a' mindenek felett édes Anya; 's az a' halál is a' mellytől te meg mented. a' te örök életeddé válik. Ah! miért hagyták-el a' Hazát ezek az idejeket ki nem szolgált tagok! miért függ a' falan ezen oldal helyett az a' kerd? melly mikor a' hajdani zivataroknak közeperte, vilámlott, ordítva omlott-le a' Pogány...de örökös tél van, 's nem villámlik többé. Oh kedves Fiam! miért nem nyithatom én meg előtted, az ő soraik közt a' mi vitéz Eleink boldog sergéhez vezető útát! hogy meg-mutainám néked előre, milyen édes a' Hazaért meg-halni.

Kemény Simon. Te akkor hordoztad a' fegyvert kedves Atyám! mikor én még nem bírtam: nékem kell a' te fegyveredet hordoznom, mikor te már nem bírod; 's ha azokkal vitéz lelkednek is örökösse lészek, örömmel elfogadom Hazám kedves mezeje tsokját a' Török omlások között: halaványulo ajakaim a' Pogány vértől újra meg pirosodnak... Ah! ma esztendeje mennyei tüztől pirultak, mikor az én angyali Máriámnak a' szeretet Isten-
szí-

színe előtt hűséget esküttek. Kedves Atyám! erősítsd az ő érzékeny szívét! 's vigasztald azzal a' nyereséggel a' mellyet az ő vesztésével szerzett a' Haza. Vidd-el a' kis kedves unokádat gyakran azon helyre a' hol én el-esem, hogy a' mikor meg kérdi, kié ez a' kö egy sohajtás eredjen az ő szívébe, 's majd a' szellő pihéi szelvéssz szárnyaivá nőjjenek a' Pogányok pusztulására. U Hozzájok menyek hogy még egyszer meg-látsam őket; kérlek kedves Atyám! selekedd, hogy a' Hazá idejéből adhassak annyit nékiek; tekintsd-meg az alatt a' te ítélteled Szemével a' paripát, hogy olyan legyen, mint mikor Hunyadi rajta ül...nézz engem is jól meg, nints-e valami hiba öltözetembe?

Öreg Kemény. (nézi) Úgy tetszik a' Siskát egy kifség' bellyebb szokta tenni Hunyadi (*igazítja reszkető kezekkel*) Engedj-meg édes Hazám! ezen reszkető kezeknek, meg-szégyenleném magamat, 's meg-pirongatnám ezeket a' tángorgo szolgákat, ha nem szinte fél-századon keresztül fáradtak volna-el a' te hív szolgálatodba... Most jól van édes Fiam! úgy tetszik, mintha álmodnám, szinte elfelejtvén hogy te vagy, Hunyadi előtt való tisztelettel telém-el. Kedves Fiam! (*meg öleli*) Te úgy meg érdemled mint ő.

Kemény Simon. Kedves Atyám! majd én fogadlak oda fenn mennyei karokkal. Idévez légy édes Atyám! (*kezet ad, el-válva*)

Öreg Kemény. Menj békével a' te eged-
III. C ba

be Haza véd angyala! a' seregeknek hatalmas
Ura vezéreljen téged: *(el-menyen)*

VI. J E L E N É S.

Kemény Simon egyedül

*(ki vont kardját az égre feltartja 's bal
térdre esve fel néz)*

Mennyei Atya! ábrázatod fellegei közül bocsásd-le egy kedvező sugárt Hazám áldozatjára! büntess engemet! 's engedj-meg néki! ahogy fel-ment keservei, színed elől örömmé válva térjenek-viszsa. Hadaknak Igazgatója! adj győzedelmet szent Fiad ellenségein; hogy azoknak sirhalmokrol terjedjen-el a' Világ felett a' szent keresztnek örökre előfaja; esője a' virtus könnyei; sebek virágai, harmatja vér, 's gyümölcse idveltség légyen!..

Szenteld-meg ezt a' kardot! hogy addig el ne válják e' kéztől míg le nem nyujtod a' halál' poharát; hogy Hazámért azzal a' mennyei édességgel igyam ki, hogy életemet az Anyai Szívnek adom-vizfja *(fel kél)*

El mult idők diszei! ditső árnyékok! fogadjatok el!... Köszönet! hogy ösvényt vertetek; 's az alvilág' éjjét úgy meg-szépitettétek, hogy a' Nap' fényről bé-kivánczozunk... Egy Isten-Afszony viraszt ott felfedett mennyei ábrázattal, el-törhetetlen királyi páltzával uralkodva a' halálon... Vastag durva ez a' napvilág, ahoz a' mennyei fényhez képest mellyel alvo hiveire mosolyog; 's leg kedvezőbben azokra, a' kikhez a' világ leg-mostohább volt... Ah! mikor meg-

VII J E L E N É S.

Maria ki fiával együtt alusznak, Kemény Simon bé menyen.

Kemény. (meg áll 's nézi) 'S te legszébb a' tavaszba! magános virága ezen pusztá omladékoknak, mikor hozzád jövő sobajtasim regeinek; hagyd el-vennem harmatodat, 's ámbrosia illattal térnem vissza a' mennybe... fel ne serkenj kedvesem! míg én ébren vagyok! hogy belé szerezsek az álomba 's mikor te ébren lépsz én is ilyen szépen aludtam... Álmodj a' mennybe, a' hol én leszek, mikor te vissza térsz! 's jöjj örömkönnnyekkel az Erdély' bajnala eleibe!; de hullasd vissza az éjre Kedvesem! az én sírom felett állva a' Haza borostyánjára... ott áll meg brilliántokat hintve az ő ditsőségére;

fekvése nem kiti tormetre mutatott. Azután másodszor bontatván - ki a' kriptá, a' pallusból csak egy darab találtatott, a' sarkantyú's talpa oda volt. Harmadszor B. Kemény Iános Ur bonitatta ki; a' pallast nem találta, a' pantzolt a' N. Enyedi Nemes Kollégium Bibliothékájába be-tette; azon tisztes helyre, a' hol az elmúlt idők Geniussai őriztetnek a' halál ellen, 's életet vesznek a' jövő időkéi. Ott mikor a' Hazának lejendő fia próbálja magára, 's a' Szent Imrei mezőken lobognak a' zászlók előtte; midőn az őresség telik az emelkedőmejjel, 's a' vas hajdoni nagy szíve szent tüzét érzi; a' Halthatatlannak lelke lebeg fenn, mennyei Szárnyakkal repesve az ujj Hazafi születése felett...

Negyedzer is ki kellene bontani, 's a' nemes porokat Urnába rakva, a' Napra ki-hozni, és a'hoz méltó helyen és módon fel-tenni.

hogy az Erdély fiai lássák, mennyit ér a' Haza... szoprasd-meg ott ezt az árvát, hogy a' téjjel egygyütt könnyeket igyék, 's majd a' meg-nőtt Oroszlán, Pogány vért szomjuhoz-zék, (*pauza*) Oh halál! mindenneknek ki kell állani a' te félelmedet: ebbe az angyali formába kellet-e öltözned minekutánna föld-alatti kísérteteiddel el nem tudrál remittetni? Iszonyu Tyrannus! meg-esmérem hatalmadat feneketlen éjjféled mennyei csillagai el-bagyták szemeid üregét; ezek alá a' szép pillantók alá költöztek, 's által vitték a' te álmod édes-ségét. (*nézi*) Ez a' mejj benn olyan tiszta, a' millyen kies, szép kívül... fejr mint az édes hazai tőj, melly ebből a' paraditsomi forrásból táplálja ezen kis tsemetét a' jövő századok' reménységére... leg-szebb tavasz az ő tellyés virágjába... rövid idejét a' veg-hetetlen bájolo erő akarja ki-potolni. Ah! a' számvetést el-téveszttem... mennyei szövét-nek! gyulj-meg előttem az irtoztato pusztán, hogy lássam a' útát, mellyre a' Végzések hiv-nak... csak még egyszer foglaljam-bé egy öle-lésbe egész földi boldogságomat, 's igyam ki egy huzomba a' halál poharának kesert felét (*meg öleli 's meg tsokolja Máriát 's a' fiát*)

Mária (fel ébred 's néz férjére el némulva)

Kemény. Én vagyok Kedvesem! meg ne ijedj!

Mária. Istenem! mit jelent ez az öltö-zet! ha a' te szelid szavadat nem hallanám meg-eskünném, hogy előttem áll Hunyadi.

Kemény. Nyugodj-meg Édesem! a' Sere-geknek Ura kettőztette-meg Hunyadit, hogy

az

az egyik a' Török holdat le vigye Hazánk ejtő-
kájáról, 's a' másik felhozza a' Magyarok Napját.

Mária. Ébren álmodom-é? minden meg-
fordult mikor a' valóság is képpé változott!

Kemény. Egy szentséggé a' Haza Tem-
plomába Kedvesem nyugodj-meg! csak egy kis
szemfényvesztés az elenség ellen, az ő hold-
világa kísérteteit szaporítani; őket meg-ismerni,
találjuk-fel.

Mária. 'S talám engemet is? ujra har-
ra készültél ugyé?

Kemény. Ha a' végzések úgy kívánják:
de ne félj édes Máriám! a' Seregeknek Ur
két Hunyadi által védelmezi Erdélyt.

Mária. A' te szemeid úgy lángolnak
mint valami éjjeli tűz látzatok. Soha sem érez-
tem magamat ilyen nyughatatlanul.

Kemény. Tsak hogy most serkentél-fel
Kedves Máriám 's talám a' Hunyadi Képe égő
színei is az enyimhez elegyültek.

Mária. Oh Kedvesem! emlékezz-meg a'
te Máriadrol; 's a' te szép-tetsemő fiadrol!
mérsékelj tüzedet! Vigasztalhatatlan volnék,
ha el-ékeznél véredet 's a' Haza kinsével
egygyütt a' tiéd boldogságát.

Kemény. Minden csepjéről számot ad Ha-
zám néked Kedves Angyalom! légy tsendesem
soha se mentem ilyen bizonyos nyereséggel
az ütközöbhe (trombita szó hallik) Ha a' meg-
süketedett réz titkot sug az ejtőzának 's be-
széllő Angyalok jönnek alá... Oh Mária! mil-
lyen hasonló szavak, a' tiédhez; mennyel
világosbák ömlik rollak az éjjtőzán le erre
a' dombra; ide néznek, félve hogy őket meg

ne győzd ; . . . intenek . . . Idvezlég Kedvesem!
 el kell hogy haggyalak. Oh Mária! csak egy
 válas - tsokját addj el-vinnem. Ma esztendeje
 ígtek az esküvés szentsége alatt ajakaink : hadd
 ujj esztendőrt kezdeniek! míg a' testvér Che-
 rubimok a' mennybe találkoznak . . . (meg tso-
 kolja ötet által ölelve egygyütt a' fiával)
 Bazátnak szent árnyékai! menjete elöl!
 (a' trombita szoll, Mária meg retten) Ne
 reszkess Kedves Angyalom! az is Angyal,
 a' napkelet fellegeim, a' ki az értzen szoll
 a' Haza álmához . . . el jö még egy álmod
 felköltöni valaha, mikor mindent újra egy-
 gyésít ; de most minket el-szakaszt Kedvesem!
 (harmadszor szoll a' trombita, hirtelen meg-
 tsokolja még egyszer, 's egyszerre el-válva
 kimenyen.)

Mária. (fel kél utánna) A' szívemet
 szakasztad Kedves Angyal! Alj - meg!
 (utánna akar menni) Hatalmas Isten! erősíts!
 (vissza esik el-ájulva)

VIII. J E L E N É S.

Kemény Simon, és Hunyadi a' kastély ud-
 varán, hátul magyar katonák)

Hunyadi. (Keménnyel találkozáva) Te
 vagy meg díszült mennyei képem?

Kemény. Oh Hunyadi! éppen most vál-
 tam el az élet Angyalától ; már ki - álottam
 a' halál félelmét . . . alig tudtam tovább titkol-
 ni, a' alig hozbattam ki előlle ezen könnye-
 ket . . . Reggeli harmatja Hazánk' gyászosa éj-
 szakájának! Mond meg kedves Hunyadi! mi-
 kor én nem mondhatom többé, hogy a' leg-

nagyobb áldozat volt őtet el-hagyni; a' fi-
mat életem annyira nem taníthatta volna, mint
halálom, 's mond meg hogy te nékiek Atyok lélsz.

Hunyadi. Kedves Keményem! Hunyadi
téged ki nem potol, 's az ő élete nem ked-
ves néki ilyen drága árón: badd tsináljunk
új tserét, 's gondoljunk más modot a' Ha-
zá meg mentesére.

Kemény. A' nagy Hunyadi el-felejtethi
magát itt senkinek élete számvetésbe nints; a'
Haza forog fenn: a' mellyért Hunyadi élni
tartozik, Kemény meg-halni.

Hunyadi. Oh Kemény! még meg lehet
fordítani: Hunyadi meg-hal a' Hazáért, ha
Kemény meg-marad érte.

Kemény. Ne kényszeríts még egyszer
mondani, hogy, ha Hunyadi lehet is Kemény;
Kemény nem lehet Hunyadi. *(trombita szó.)*

IX. J E L E N É S.

*Az előbbieik, Öreg, Kemény az Al-Vezérek:
's Katonák.)*

Hunyadi. Tehát induljunk kedves hazám-
fiai! 's ha ohajtja valaki el-választani a' Ha-
zát a' hozzá esküdt rabságtól; minden arra
eggyesüljön, hogy a' hazai szeretet ma új tsu-
dát tégyen; a' ki széllyel von, a' Pogánnyal
együvé ontsuk! 's a' ki ebbe az eredeti Kép-
be, mellyet a' hazai szeretet' tüze az égre
írt, meg nem esmér engem; esmérje-megbennem
az ő ellenségét. Nem jött még Viszsa Zeyk!
utánna sebessen néhány Vitézek! hogy repül-
jön, mint egy villám a' sötétbe, Kemény
eleibe. — Kértele oszoljunk? *(kardjával ketté.)*

választja a' Vezéreket) Fele engem' köves-
sen, a' másfele az én Felségem' mását. Ma,
vagy mint holttesteinket baggyuk a' rab-szij-
joknak; vagy a' szabad Hazába örvendezünk.
Ég a' ti lelketek rettenetes Vezérek! belől
sejét homlokaiok fellegein ... Ézer halállal
terhes - szemöldekeirekből ontsátok - ki harago-
tok emészto lángjait! hogy a' pokol rengeté-
gébe le-dörögjön; mikor az ő 'szövetséges-
seinek oriási hatalma le-onlik. Induljunk!
kedves vitéz Bajtársaim! Halhatatlan Kemény!
idvez légy! (*indul a' Vezéreknél felével,*
meg áll, 's az égre néz) Légy velünk oh se-
regeknek Istene!

Kemény. Idvez légy Nagy Hunyadi! el-
ső az emberek között. Isten veletek kedves
Bajtársaim! emlékezzetek-meg a' ti barátatokról,
mikor a' Pogányok holt rakásairól a' győze-
delem poharai a' magyar égre pengenek!

Hunyadi. Mikor a' te halhatatlan neved-
del teli zeng: Öseink' boldog sorai közt fo-
gadd-ek a' mi köszönetünket! (*ki menyen, 's*
követik az övéi)

X. J E L E N É S.

Kemény S. 's az ott maradt Vezérek,
az öreg Keménnyel.

Kemény. (*az Atyához*) Térj vissza
az én kedves Mariámhoz. Ne hagyj vigasz-
talás nélkül az egyedül maradt sóbajtásait!..
ímádkozzatok a' Hazáért! hogy, mikor az ő
szép szemei az égre néznek, 's az ő kön-
nyeinek hullása közt a' szentség huzog aja-
kairól; a' könyörülő Isten rá figyelmezzon
az Atyára (*meg öleli*) Idvez légy édes Atyám!

Öreg Kemény. (meg törli szemeit) **A' Mennyeek, és Földnek hatalmas Istene, seregetelése körülletted az ő Angyalait!**

Kemény. Induljunk meg vinni azon kevés por-ajándékot a' Hazának, mellybe az el-her-
vado borostyánt ujra ültesse Hunyadi: Vitéz
Bajtársaim! egy szivel 's egy lélekkel hal-
junk-meg! hogy egész Erdély a' mi sirhalma-
inkrol az égig zengve ditsérje a' meg sza-
badito Istent. Viselni maradjunk-é azon rab-
szijjakat, mellyeket az Isten le-vennünk ke-
zünkbe adott? mellyikünk tudna azzal a'
gyalázattal, mellyet a' belső szemre hányás
szűnetlen vinne ki az ábrázatra, meg-jelenni,
a' leg-magánasobb szegéletébe is a' Hazának?
Nem futna-é saját magátol mint Kain örökre
számklvetve, az Anya gyilkossa; a' ki el-
veszni hagyta, a' mikor meg menthette? A'
gyalázat küld el a' földről, 's a' ditsőtség fel-
hiv az égbe: Induljunk Hafiak! légyünk fenn,
mikor a' Keresztyének Napja a' Pogány vér-
özönre jő, 's a' szent Templomok keresztyeinek
ujjra tündöklik. Seregeknek mennyei Vezére!
légy Hazánkkal! Rajta vitéz Bajtársaim! ül-
jünk fel tüzes sárkányainkra! 's a' merre lo-
bognak a' hazai zászlók, a' vezedelem or-
dito éjfélebe lángolva bé-ragadjon a' szélvész
(mennek ki sebessen, trombita-szó, hadi Musi-
ka, le-esik a' kárpit)

HARMADIK FELVONÁS.

I. JELENÉS.

*Öreg Kemény, és Mária, kis fiával,
(a' Gáldi Kastély dombján.)*

Öreg Kemény. Seregegnék Úra! segítsd
a' Magyarokat! változtasd mindeniket egy ö-
döklő Angyallá!...szord - le menydörgő nyi-
laidat a' te szent Fiad tsufoloira!

Mária. Mennyei Atya! tedd-le a' hara-
gos veszszt! 's öleld-meg jobb dtra térített
gyermekeidet!

Öreg Kemény. A' végzések mellettünk
vannak; a' török Hold az ő változó pá-
lyájának végére ért; mikor el indult az én
fiam; az éjjnek nedves szeme könnyekkel
meg-tölt, 's gyászba borult udvarából siratta
Népe esetét; de a' Hazafisakat a' te fényed
előtt repülő Angyalok világa vezérelte az
el-sétélt mezőn.

Má-

Mária. Édes mennyei Atyám! tartsd meg
ötet!

Öreg Kemény. Meg-tartja az ég magá-
nak; ha ötet tették a' végzések a' Haza vál-
tsága árrának: de igen ifju ő arra, hogy az
egek kedvét annyira meg nyerhette volna.

Mária. A' te szavaid kedves Atyám! bal-
zsamat hoznak, mintha be-kötni jönének azon
sebeket, a' mellyeket térsznek.

Öreg Kemény. Azok nem rossz-féle se-
bek, a' mellyek magokkal hozzák a' balzsam-
mat... A' miénk az égtől van kedves Lé-
ányom.

Mária. Ha miénk; add-ki nékem az én
részemet; hogy én is meg-oszszam, ha van
réá valamelly balzsamom.

Öreg Kemény. Az ég soha se sebesített,
hogy maga meg ne gyógyította-volna; az ég-
től semmi rossz nem jöhet: nyúgodj meg ked-
ves léányom! semmi rosszszat ne sejdíts!

Mária. Mind méjjebben temeted kedves
Apám titkotat! csak a' halom mutatja hogy
halottat fed, de senki se mondja, ki fekszik
alatta.

Öreg Kemény. Várd elébb hogy meg-
haljon, az ő köve ki fogja hirdetni, hogy
ki a' halhatatlan.

Mária. Kitsoda kedves Apám!

Öreg Kemény. Ha a' te férjed, az én
fiam, úgy ő halhatatlan lélsz; ha Hunyadi
meg nem hal: mert tudd meg! hogy a' Po-
gány a' Hunyadi élete ellen esküdt; de az is-

ten

ten hatalmas meg-tartani nékem az én fiamat,
's a' te férjedet néked.

Mária. Ah! minden homályom, világosság lett: 's minden világosságom setétséggé vált... Most rohannak réa a' fene Pogányok...; most fedezi-el a' feje felett villámlo kardok sűrűsége... Hogy áll ott mint egy vérző Szent a' fénybe! szemei a' mennyet keresve, vére a' hazai földet... Mint osztóznak az ég, és a' föld felette, 'sah! az ég a' maga részét el-veszi; a' föld-é szakad-le az ő karja halottai halmára. (*pauza*) Még mozog... vissza tért... hogy tanuja légyen, míg minden tsepp ki-foly; 's le fizetett adósságáról az örökké valóság sárga kéz-írását nekem hagygya.

Öreg Kemény. Nugodj-meg az isteni végzéseken kedves Léányom! a' mennynek, és földnek Ura hatalmas őtet is, a' hazát is egygylött meg-tartani: ha el kell veszni néki, hogy meg maradjon a' Haza, úgy rég túl lehet mindenen; mert már bé-érte Hunyadi a' Pogányt; 's most mind ott marad, mert nincs hová fulson.

Mária. Így meg tsalni engemet! Özvegyet, és árvát hagni lopva!

Öreg Kemény. Nem elég Nyilyán halottad é az árva Hazát sirni? Oh Mária! ha te feleség vagy; én is, Apa vagyok, 's az én szívem: is érez; de úgy érez mint az én fiam, 's te is, ha őtet magadénak akarod siratni úgy érezz mint ő!

Mária. Nem azért panaszlok kedves Atyám! hogy a' Hazát szerette, hanem hogy

engem igen kevéssé szeretett. Tsalárdással kellett-e néki ellenem is élni? mintha én is ellensége lennék a' Hazának.

Öreg Kemény. Talám a' magáénak nézett: könnyebb volt néki a' török kardokkal szembe nézni, mint a' te könnyeiddel.

Mária. Roszsz ember! tehát azt kívánta hogy ezek nézzenek utánna? olyan kevéssé bét sülni engem', a' ki mindenek felett bét sülttem ötet; hogy méltónak ne tartson a' Hazatitkára, 's velem is meg ofzsza ditsőséjét.

Öreg Kemény. Veled is meg-oszlik az, ha a' Haza' meg - szabadulására átkozodva, az ő ditsőségének téged' illető részét bé nem motskolod! *Mária!* ne gyászolj a' Haza öröminnepén!

Mária. Mennyei Atyám! ha lehetséges muljék - el 'e pohár!

Öreg Kemény. A' leg-keserűbb pohár mállyik el hazatol; melly az ő Szabadítójának mennyei nektárra válik (*ütközet' lármájahallik*) Nézd... Nézd! Hálá az égnek *Mária!* meg van nyerve a' haza borostyánja; el-mosta a' porta' pogány vér zápor, hogy tündököljék az Erdély' napja a' Keresztények győzedelmén... közbül vette a' két Hunyadi; két szembe találkozó szélvész között szakad a' felleget. Ha! mint ordít a' haldokló Török, örömmel adják-által egymásnak a' hazai hegyek. A' rémittő átkozódásokat szággatják félbe kardjaink villámjai, 's fejeket az égre emelt Goliátok a' földnek alája sietnek.

Mária. Kegyelmes Isten tartsd-meg ötet!

Öreg

Öreg Kemény. Mint mikor a' bus ég el-
rejtezik félre egy szívatagba, ki-önteni ha-
ragját: setét mórđ ábrázatját rántzolja, 's
meg-rivallik a' szélvészbe: könnye a' zugo-
zápor, 's pillantásai alol vilámok repülnek
utánna; szava tsattanására reszketnek a' kö-
sziklák, tsikorognak, 's törnek a' kevély élő-
fák egy másra keresztül; ropognak a' szirtok,
's mohos helyyeikről futnak-el a' le rohano
sárga vizekkel; 's meg-szűnés nélkül dörög
a' rengeteg. — (*pauza*) Tsak kevés hijja...
rajta Magyar! most veled az Isten! az Idve-
zitő a' mező felett áll egy ditséretet éneklő
Angyal sereggel; az ő világa gyújtja a' lán-
got a' ti szíveitekbe. Aldott légy Istennek
öröktől fogva való szent fia! Ditséret légyen
néked!... Ah! miért olyan nehezek az esz-
tendők? hogy ne ingyen örvidenek: ez a'
rég benn sinlő vér kívánczoznék ki a' szabad
aerre frissülni; de hideg a' tél, 's benn az ő ár-
kaiba kell néki meg-alunni.

Mária. Minden pillantatba meg nyílik
az örök ejj' örvénye előttem; minden szellő-
vel mintha az ő lelke suhanna-el ábrázatom
mellet 's meg-mozditaná mennyei enyhítő
szárnyaival haj fűrtjeimet... Te mosolyogsz
kis ártatlan? sirj! hogy valamelly szánakozo
angyal hallja-meg, 's a' paraditsomat oltalma-
zott két elű fegyverrel le-száljon Atyád mellé.
Oh! ha nékem meg nem kellene maradnom!
hogy a' te árva sirásod' könnyeit le-töröljem;
én is oda mennék hogy leg-alább egy sebet
előlle el-véve, egygyütt repülnénk hó-fejéren
le világolva, a' Menny boldog vidékein.

Óreg Kemény. Tsendesen leányom! amott jön valaki az időnek fontos lépéseivel. Siesünk eleibe! úgy jő, mintha vigasztalást hozná erre felé *(elmennek.)*

II. J E L E N É S.

Klára egyedül.

(egy erdőtől nem messze)

Hála legyen Hazámnak meg engesztelt Istene millyen egyszerre meg-rémült a' Táborbelly: úgy széllyel futott nyakra - főre minden, hogy a' fejekett ott felejtették-volna, ha a' lábok el nem vitte-volna... majd le-szedik rollák a' mi tűzből való Magyaraink, Mennyi remédek kintset kapnak ott! én is hozhattam-volna - el a' Vezér fényességeiből; de vajha az ő motskát hagyhattam volna ott; egyedül az ő vére vehette-volna - el azt: de az én könnyeim patakjai mind végig csak azért folynak, hogy azt el nem vehetik; úgy tettzik a' Nap lény mind arra mutat... Minél közelebb visznek lábaim az én kedves Atyámhoz, annál inkább irtozom az a'rai öröm' édességébe mérget vinni... 's el-távoztam a' leg-félrevalobb sivatagba, a' hol magánosan nyögve le folyjanak a' patakok... örökre futni vagyok kárhoztatva mind attól, a' mi az én szívemhez leg-közelebb van. Ki nem álhatnám a' Zeyk tekintetét; minden vér-tsepp, meg-esmérve ötet, az ábrázatomra ki-jöne eleibe, el árulni engemet. Ha fegy-

ver

ver volna siskason, pántzélba paífsal a' hartz-
ba rohannék: hogy ő a' Hazáért férjfiu bá-
torsággal ki-öntöt véremet látná-meg; 's
a' halavány ábrázatért a' mező pirulna el
. . . Mitsoda vitéz az rova az előfa alatt?
paíssára dőlt erőssége, mint az el-bádgýatt
szélvész pusztításai felett el-eresztve szár-
nyait. Bizonyosan halálosan meg van sebe-
sedve . . . hozzá megyek; vagy egy sebet bé-
kőrök azokból a' mellyekkel a' Hazáé meg-
gyógyult, vagy az ő pántzélja elvesztett Hé-
roját velem tseréli-fel. *(el megyen.)*

III. J E L E N É S.

(Zeyk egyedül az erdőbe egy fa alatt)

Lehetetlen tovább mennem: nébány lé-
pésnyire meg-akasztana a' halál, 's el nem
vihetném az Öreg Keménynek az ő méltó örö-
mét; pedig szeretném én lenni az első. Meg
kell pihennem egy kifség. . . Tsak azt saj-
nálom, miért nem leheték ott végig, 's a'
kardomat: de a' miénk lész a' mező 's rajta
az én vitéz Nagy apám neve; minden kard,
melly a' mai ütközet be volt, méltó hogy
arany betűkkel réa írják: ott voltam Kemény
Simonnal, 's klenodiumnak tartafsék örök idők-
re a' familiáknál. Én úgy tészek az enyim-
mel mikellyt meg-kerül; mert az is meg-
nyitotta egy nébálynak a' paraditsomat; 's
még most is mind nyitná, ha meg-maradt vé-
remet nem tartoztam volna a' Hazának meg-
tartani. Pedig hogy én is adtam egy kevés
III D vért

vért a' hoz a' kintshez mellyen meg-váltatott
 ... Ah! ha meg-találtam volna az én kedves
 Kláramat; páros örömet vinnék az ő attyának;
 's az én szívem is pároson örvendene; de
 ezekbe a' villongo időkbe ki tudja hol ve-
 szett-el. Ha fel nem találom őtet; hiába lesz
 minden réám nézve; hiába mosolyog az arany
 arátás a' vér' mezőken, hiába zengenek a' bé-
 kesség örömei a' völgyeken: nékem az én
 Kláram nélkül az egész szép világ, világ nél-
 kül lesz.

IV. J E L E N É S.

Zeyk, és Klára.

Zeyk. (midőn Klára tartozkodva jöne)
 Te vetted fel ezt a' formát kedves örző An-
 gyalom! hogy meg-vigasztalj engemet? idvez
 légy kedves mennyei kép! jer közelebb hogy
 meg győzzem magamat!

Klára. (hozzá megyen tartozkodva) Én
 vagyok. Idvezlég Kedvesem!

Zeyk. Nem tsupa kép! *(tapogatja)* va-
 losággal te vagy kedves Angyalom!

Klára. (le nézve) Az én szívem tisztán
 maradt Kedvesem!

Zeyk. Ha az égből szállanale-két An-
 gyal, 's ellened bizonyitana, még se hinném,

Klára. A' miolta a' mostoha sors tölled
 el-vett, a' szívem meg maradt, de ábrázatom
 el-változott.

Zeyk. Elég-szép arra, hogy a' világ-
 nak minden örömei réa fessék magokat midőn
 a'

a' boldog sors ujra egyesített; ma a' bú sárga ábrázatyába viszsza költözik az élet; Öröm napja támad a' setét éjtzakára. Felejtünk-el minden inséget, 's örvendjünk! nékem semmi se hibázik, midőn az Isten téged is vissza adott:

Klára. Örökre el-butsuzott - volt töllem a' boldogság Kedvesem! de ha te szeretsz engemet; a' mennyország határaitól a' földre viszsza - tér.

Zeyk. Képtelen kételkedés, szereti-é a' téli mező, a' viszsza-térő tavaszi napot? az éjtzakába viraszto szem, a' hajnalt? 's a' haza tért lélek az idvességet? kedves Kláram miért fellegezed é féle homályokkal az én örömeimet? Mit kereshet most a' könny a' te szép szemedbe?

Klára. (*le-néz a' Zeyk oldalára*) Azt a' vért kíséri Kedvesem! melly a' te sebedből foly.

Zeyk. - - -, Testvér tsepjei Kedvesem! annak a' folyamatnak: mellyel a' te halbaratlan testvéred a' Hazát fel elevenitette. Ha te egy közönséges Léány, nem egy, Angyal volnál: csak azért hogy Kemény Simon testvére vagy, halálba beléd szeretnék.

Klára. Ki - merithetetlen jószágú Isten! melly szép a' te meg engesztelt ábrázatod világa el-mulo haragod fellegein. Ah kedves Zeyk! hol van az én bátyám? Mennjünk! vezess engem az ő karjai közzé!

Zeyk. Éppen az Őreg Atyádnak akarom meg-vinni az ő örömét: vigyünk egygyütt Ked-

D a

ve-

vesem párosom! de ne engedd ezt a' vért hi-
jába el-folyni, szüksége lehet még rá a'
Hazának.

Klára. Látok itt az erdő élőfái között
hasznos füveket: a' kedves Anya erőt adott
azokba az ő szeretete sebeire. (*szedi a' fü-
veket*)

Zeyk. Még egyszer olyan hathatossá
lésznek azok; midőn a' te kezéd kötözi a'
szeretet sebeit.

Klára. (*köti*) Mennyei orvos! áld-meg
kezemet!

Zeyk. Tsak a' te illetésedre is félig meg-
gyógyul Kedvesem! úgy tettzik a' kardomat
meg-fognám vele, ha itt volna; 's ha az a'
bromtes Török fel-támadna még egy ketske-
bukát vettetnék vele vissza a' más világra
... Meg-állott már a' vér: mehetünk. (*mennek*)

V. J E L E N É S.

*Öreg Kemény, Mária, 's egy ho fehér szá-
kállu kegyes Remete, szembe találkozva
a' meg-talált Össi kriptá helylén.*

Mária (*magába*) Égek! a' ti követetek-é
ez? Millyen kegyes az Istennel társalkodók'
ábrázatja! 's melly szép az örök tavasz' vi-
rága!

Remete. Békefű ti néktek! Erdétynek
jámbor fia, és Léánya!

Mária. Isten hozott szent Vándor! mi
jót hozsz a' te kegyes utaidról?

Remete. Nem látjátok, a' ki ömlött po-
gány

gány vér felett ki - derült magyar eget? Megszűnt az Apa keserves ostora, 's rég sírogyermekai harmatját, ez az arany idő első Napja jö magához fel vinni.

Óreg Kemény. Idvezlégysz Hazám szentje! a' kinek kegyes ajakai meg-nyitak a' szegény Erdély' áldására . . . Áldott légy seregeknek hatalmas Istene!

Mária. Oh te tisztes Szent! a' ki magános kösziklaidd között a' boldog lelkek társaságába élsz: szolj ha van még több vigasztalás bal'sama a' te kegyes lelkedbe: mond meg ha tudsz valamit az én férjemről Kemény Simonról?

Remete. Áldott vagy te az Aszszonyi álatok között! az Isten a' Mennyből szeretett téged! Él a' te férjed; a' halalon diadalmat vett Kemény Simon; 's meglátod ötet azon dicsősséges sebekkel, mellyeken a' Pogánynak ereje szellyel-tört; ő szerzette a' Magyarégnek ezt a' békesség fényét; áldott lélsz az ő neve a' Keresztyének között; 's mind végig áldott név lessz az ő maradékába!!! Boldog rész jutott néked el-választott Aszszonyi álat; mert a' te tiszta mejjed forrása egy olyan tsemetét táplál, melly az idő végeig fog terjedni a' magyar egén, 's arra a' földre a' honnan vastag törzsökéröl az égre nő, kies árnyékával, 's kedves gyümöltseivel vissza-tér Áldjátok az Istent ő boldog el-választottai! Szentek az ő végzősei; azokan nyugodjatok meg!

Engem a' közelítő Nap beér; elébb kell mennem.

mennem hirdetni a' boldog idöket Erdélynek halmain; hogy toronyok' keresztjei ujra cündököljenek a' Keresztyének Napfényén; 's minden Templomok meg-szendüljenek a' Messiás ditsöítésére; a' ki az ö vérével meg-váltotta az örök kárhozat bilintseiböl az embereket. Áldjátok az ö szent nevét a' ti halando' ajakaitokkal! mikor a' rothadás titkos mühelyébe a' mennyei izikárol le-válík a' földi hamu, 's a' Seráfimok világos sergével egygyütt zengünk az ö színe előtt... Vezéreljen ki az Isten ezen föld félelmes pusztáiból! vigyázzatok hogy ki ne aludgyék lámpásorok!, mert mindenfelöl lappanganak a' mennyei kints tolvajjai.

Mária. Oh boldog szent! a' ki a' te kintseiddel majd haza érkezel.

Remete. Imádkozzatok szüntelen? én is könyörgök, érettetek!

Mária. Oh könyörögj a' te imádsághoz szokott ajakaiddal! hogy az örök tavasz fényén vetett mennyei magvaidd meg-foganjanak a' mi lelkeinkbe.

Remete. Isten veletek! jámbor lelkek! (el menyen.)

VI. J E L E N É S.

Az elöbbiektől a' Remetén kívül.

Öreg Kemény. (a' Remete után) Ídvez légy a' te mennyei tavaszadba a' magános kösziklák között! gyakor, és tiszta volt a' te imádságod; 's a' meg engesztelt Isten elküldött téged bek-

keféségnek kedves hirtérője! folytasd a' te kegyes úradat, hogy a' hazai föld tsokolja lábaidat; a' gyászoló vidék áldja szent fényedet, 's a' meg ujjuló bértzek köszönő virágokkal jöjjenek elődbe.

Mária. Kitsoda jö itt kedves Atyám? egy a' mi Heróink között egy Léánnyal...

Öreg Kemény. Ugy tetszik Zeyk az ő szelid erősségének lépéseibe, 's Ah! mennyei Atya!

VII. J E L E N É S.

Az előbbiektől, Zeyk, és Klára.

Mária. Istenem! kedves Klarám!

Öreg Kemény. Idvezlégység kedves Léánnyom! hálákat adok néked Istenem! (meg öleli.)

Klára. Istenem! hálá legyen néked!

Mária. Ah kedves Klarám! (meg öleli)

Öreg Kemény. Te hozod vissza őtet, derék Zeyk! Te világa a' szerétségnek a' harczokban! meg - találta őtet; de vér folyt a' te pantzélodan.

Zeyk. Mindenik tsepp, patak árta; 's ahoz a' vérhez tartozik, mellyet a' te fiad. a' meg engesztelt Istenek a' Hazáért adott: örömet mind oda adtam volna, ha meg nem kívántam volna tartani, hogy a' mi a' Törökéből meg-marad, azt onthassam.

Öreg Kemény. Derék vagy Zeyk! alacson az, a' ki fősvény vérével, mikor a' Hazza kéri; de esztelen hiba el-vesztegetni a'

Haz-

Hazáért. Ennek ditsőségét keressétek Fiaim a' ti gyalázatokkal is: a' ki tsupán a' maga halhatatlanságát keresi, leg-többször tsupán a' halált találja meg.

Zeyk. A' halált kereste a' te Fiad, 's a' Haza életét; 's a' maga halhatatlanságát találta meg: ezt az örömet meg-hozni jövék hozzád, meg-párosítva ezzel a' Te hozzád 's testvéréhez méltó Léányoddal.

Öreg. Kemény. Én is meg-párosítom a' te örömedet! meg-érdemled, hogy az a' fele, melyet te szereztél vissza nékem, tiéd legyen! *(győzedelmi musika hallik)*

VIII. J E L E N É S.

(Az előbbieket, és Kemény Simon a' kit méj-jébe halálason meg-sebesítve hoznak)

Kemény Simon. Nagy Isten! hálákat adok!

Maria. Mennyei Atyám! *(az égre néz össze fogott kezekkel)*

Klára. Oh kedves Bátyám!

Öreg Kemény. Áldott légy kedves Fiam! *(meg fogja egy felől az egygyik vezető helyett)*

Kemény Simon. Kedves Kéz! te vezetted volt első lépéseimet is erre a' földre.

Mária *(kis fia bal karján, a' jobb karjával férjét meg-öleli)*

Kemény Simon Idvez légy kedves Angyal! mintha a' mennyből jönél előmbe a' nyugalom balzsamával.

Maria. A' balzsamat te hozod Kedvesem! arra a' sebre, mely a' te tekintetedől gyógyul.

Kemény Simon. A' leg nagyobb seb meggyogyult Édesem! meg nyugodt a' Hazá; engedd nékem - is a' te mejjeden pihenni-meg (le ültetik 's le hajtja fejét felesége mejjére) oszd meg a' te paraditsomodat kis fiam! 's végy részt valaha az enyimbe-is.

Mária. Ah! nékem az egész paraditsom hervad-el...

Kemény. Zöldellik a' hazai borostyán... oszd - meg az én örömemet! édes a' Hazáért vett seb...

Mária. Én viselem azt; fájdalom mejjembe jön által.

Kemény. Az enyimet haggya-el... a' Szívem akart meg nyilni, hogy az ég látsa hűségét; 's véret a' hazai föld fogadta-el.

Öreg Kemény. Örökre ifjito bibor az a' meggyogyult Anya kedves ábrázatján.

Mária. A' te halavány ajakaid fizetik azt a' bibort Kedvesem!

Kemény Simon. Mivel az örökkévaló ditséretet akarják kezdeni: tsokolj-meg édesem hogy a' mennyei szellő rozsák közzé menjen.

Mária. Istenem! millyen hatalmas vagy, egy pillantatba ki-fizetni egy élet' örömeit (reá borul, 's meg-tsokolja)

Klára. Ah! kedves Bátyám tsak egyszer tekints réám!

Kemény Simon. (reá néz) Kedves Hugom az Isten helyembe adott vissza téged'.

Klára. Engem vett-volna el helyetted, ha a' Judith töre egy arasszal közelebb jár-

III

E

vel-

vólna a' Metzetes lelkéhez; 's most nem te osztogatnád az öröm, és a' bánat közt könnyeinket.

Kemény Simon. Oh Zeyk' ti méltok vagytok egy máshoz; látok a' jövőendő harmallyába sugározni egy Hérot: gyenge testbe jő; de az ő erős lelkéből a' fel-lázzadt pokol láng-habjai közzé tsattan a' villám, 's a' le-vert Sátánok felenn, a' Hazá sirása öröm könnyekbe áll-meg; mikor az ő szabadítója halálába, az enyimet ujira meg-latja. (*)

Zeyk. Miért nem lehet még tartani egy Templomba ezeket a' sebeket, hogy lennének a' hazafi hűség szentségén fel-bontathatlan peresétek?

Öreg

*) **Jegyzés.** Zeyk János; egy tsudája a' hazafi Szoretetnek: hét holnapra lett, olyan gyenge testtel hogy előbb lehetett gondolni, hogy mint egy halvány levél egy szellővel butszik el, mint azt, hogy mint a' gonoszokon egy villám úgy alugyék-ki — Mikor egy égre-kidőlt kegyetlenségekkel terjedő Zendülés legnagyobb árába volt; a' ki addig soha lovan se ült, (mint Minerva a' Jupiter fejéből pántzélba sisakkal rogyogva ki ugrott) hátra látó élete világát egy Napba gyűjtötte; szollott a' Nemesekekhez; 's az ujj Héros elől rokant paripán tündökölve mennyei fénnyet... borostyánnal tért vífsza el-hervadt homloka; rendelést tett... hálákat adott... lefekütt, 's el-alutt... de az a' világ, melyet ő egy Nap égetett-el a' hazáért adba az éjszakába ment által, mollynak dűsö egén, a' miolta ő a' földön el alutt, egy szép tsikkaggal több ég.

Öreg Kemény. Örökre meg marad az ő-
erők: épség van azon egybe omlásba, vilá-
gosság fénylik a' rothadás' setétségébe; a' fér-
gek a' diadolság éjjeli napszámossi, le válasz-
tani a' halando részt; hogy a' mennyei va-
lóság mind szebben világoljon a' halhatatlanok
ejtőszakájába... Menny békével örökre meg-
marado ifjúság! egyszer nyilo, réád nézve so-
ha el nem hervado virág! ékesítsd örökre,
az édes Anya mejjét; vond oda szépségeddel
a' késő időknék fiát, 's ifjítsd-meg azoknak
mohát.

Kemény. S. Idvezlégý édes Atyám! ve-
zére első lépésimnek! ki-tartod a' világot az
örök ejtőszakába.

Öreg Kemény. Arra fiam! arra vannak
a' halhatatlanok föld alatti palotái! abba a'
setétbe van az ajtója; mennyei világ viraszt-
ja benn az alvók pillantoit; 's álmaik fenn
járnak az égbe.

Kemény S. Ah! látom édes Atyám! meg
nyílt ajtaján sütt-ki a' fény... jönnek előmbe
az el mult világ diadolság árnyékai... mennyei
ékeségei az Alvilág ejtőszakájának... Deciu-
sok! Leonidas! áldottak légyetek!... Spárta,
Roma, egygyüt fénylenek az Árpád vitéz
Nemzetével... Intenek!... Hunyadi
kérdek... már hozzátok tartozom... Isten
veletek! Ah! millyen édes a' Hazáért meg-
halni!

Hunyadi. győzedelmi musikával be-lépik
Alj-meg Halhatatlan Vitéz! ha még által nem léptél
a' menny határára! foro jobbat adva. Verj még
D 2 egy

egyszer nagy szív! végy bár annyit vissza a' te ajándékból!

Kemény. eszmélődve Egy szózat a' hazai földről!...

Hunyadi. Tekints még egyszer vissza arra a' földre! melly áld Téged! 's örvendj! Te győzedelmedbe!... A' Magyarok mint megannyi angyalok tündöklő kardokkal üzik-ki a' Pogány a' mi paraditsomunkból... onnan futottam én is, meg-hozni az Anya tsókját az ő örökrekedves Fiának!...

Kemény. Add vissza értem Hunyadi! ha a' Pogányt ki-üzöd... hogy ne késs... én... el-menyek... *meg-hal.*

Hunyadi. Menj békével boldog lélek; nem sokára követlek. Vajha le-fizethetném azt az adótságot, mellyet nékem hagytál... Mi is meg-szününk egykor hartzolni... 's el-mulnak szavunk menydörgései a' mezőkről... Hiába sir akkor a' Haza kiáltva minket! meg nem mozdulunk aluva pántzélaink rosdájába.... nyögnek a' pásintba lelkeink, hiába keresve poraikat; a' bujdosó Hazafűnek szívébe sugnak a' mennyei hurak; ki-terjesztett karokkal keresi az Anyát; 's a' midőn nem találja, ki-jönek az Árvának könnyei. (a' kárpit le esik.)

(III.)

A'

VIRTUS' GYŐZEDEL-

ME A' SZERELMEN.

SZOMORU JÁTÉK.

V. FELVONÁSOKBA.

S Z E M É L Y E K.

Claudio Onegliába egy Kastély' Ura.

Rosamunda ennek Léánya

Gr. Rodrigo egy Szomszéd Vár' Ura.

Temolo ennek Komornyikja.

Lippo egy koldus.

Cintio egy Remete.

Camillo egy iskolát végzett ifju.

Mafsino ennek barátja

Fazio Levél-hordo.

A' Történet esik Onegliába, a' Tenger part-
ján, és Romába

14-

ELSŐ FELVONÁS.

I. JELENÉS.

*Rosamunda, 's azután Camillo; a' Claudio
Kastelyja kertjének also részébe lévő
ligetbe; nap támad.*

*Rosamunda egy pataknál. Nyilik - ki a'
teremtés szép könyve! 's a' mennyei Atya
hozza-fel a' lámpást, hogy őtet szeretni tanul-
junk... a' leg-kisebb féreg is lételén örven-
dezve meg-indult tanubizonyyságot tenni a' Te-
remtő jóságáról... 's minden fűszál egy gyöng-
gyel innepli a' reggelt; azokból ékesíti ma-
gát a' föld a' Nap eleibe, a' mellyeket tit-
kon az éjtzaka hullat, a' miolta hajdoni ural-
kodását el-vesztette... Ligetnek kedves éne-
kesei! pengesétek meg-ujjult kurjaitokat! 's
énekeljétek a' világosság győzedelmét!.. Ah!
mikor az örökkévaló Nap jönni fog mennyei
világgal aranyozva fellegeit: mi angyali szár-
nyakkal repesve éneklünk!... sétál a' patak-
A a mel-*

mellet ez a' bizodalom sugárzik a' roppan-
tott világ alkotvánnya felségéből... a' leg-kis-
sebb mulando világ is, az örökkévalóságra int,
a' midőn mosolyogva hal-meg... s a' te tser-
gésed Kedves Sugasát is érti az én szívem
kristály patak! Ah! tanítsd ilyen tisztán foly-
ni-le ifjusagomat!... melly szépen mosolyog-
va jönnek bú nélkül való könnyeid!.. ha-
el-vinniek az éjjtzaka feketéségér pillantoim-
rol; hogy a' lélek ablakain sugározzék-bé a'
mindenütt - jelenvalo!... meg-mossa szemeit,
's a' természetbe el-merülve sétál.

*Camillo. az alatt bé-jövén. Kedves szel-
lők! tsetsemő nappalnak első lehellere, mel-
lyet a' virágok' meg - nyilo kebelekből füsze-
rezve köszöntnek; arra repdesetek! amott áll
a' parton a' leg szebb virág a' földön!! a'
habok a' mint el-mennek előtte meg ezüstesednek,
's együvé suttogva sietnek a' tenger háborújá-
ba fekete tornyokrol dörgeni... Az aranyos
tetejü fákrol réá néznek a' levegő karjai, 's
vetélkednek az éneklésben... Természet szép
Királynéja! engedd-meg nékem is hogy ide jör-
tem meg-hodolni a' te felséged előtt...*

*Rosamunda. Virágokat szakaszt, térdre
esik, 's az égre emelt karjait imádságra fogja
egybe. Örökkévalo! ne engedd el-felejtennem;
hogy az ifjusag hasonló ezekhez az ő mulan-
do testvéreihez... Oh! add nékem azt a'
szépséget; a' melly nem hervad-el... az ég-
re fel-nézve némán imádkozik.*

*Camillo. Mennyei Zéürek születnek az
ő szent érzésekkel emelkedő mejje körül...*

Magas mennybe süllyednek az ő szemei,
 az Istent ditsérő angyalok örömei közzé!...
 az a két kristály-tsepp az ő tengerekből va-
 o... Ah! mennyei fény süt-le rá!.. az ő
 világa az én sötétségem; nem nézhetek töb-
 bé rá...

Rosamunda fel-kél 's meg-látja Camillót.
 Hiszoda ez a vakmerő, a ki a magánofság
 zent pétsétjét fel-törli? *rád esmer*:... Ah! te
 vagy Camillo?... hogy jöttél ezen helyre?

Camillo, Szeliden, tisztelettel közelebb men-
e. Borsás-meg kedves Szentje ezen Édennek!
 hogy meg háborítottam ahítatofságodat... A'
 zép regelnek mindenfelől ömlő örömeitől
 szegen andalagva, itt ébredtem-fel. Ugy tet-
 tik mintha a' világnak végén volnék; s itt
 öne-fel-a' boldog élet hajnala.

Rosamunda. Tsak a' vigyázo ég szemé-
 ek volt szabad ide látni, 's ezen ligetet meg-
 hanyozni: 's semmi más szonak nem sza-
 ad ezen magánofság szentségét meg törni a'
 engő Madarakén kívül; a' mellyek ha nem
 adják is, az Istent ditsérő Angyalokkal egy-
 ütt énekelnek.

Camillo. Engedd-meg nékem is a' Mada-
 kkal együtt ditsérnem a' Teremtőt egy ol-
 an remek előtt, mellybe a' földi természet
 lyül haladta magát a' virtus mennyei voná-
 ival. Vagyha minden szót meg-tiltasz: er-
 dd hogy az a' Statua, a' mellyé szépséged
 ndéri hatalma változtat, itt egy Isten-Aszony
 zteletére maradjon.

Rosamunda. Az Isten Aszszonyok hal-
 hatat-

hatalatlanok, 's a' Statuak holtak: élj inkább a' halandokért, mint meg-halj a' halhatatlanokért.

Camillo. Ha nem élhetek velek; úgy meghalnom kell értek; de a' természet tavaszának leg-szebb virága marad sírhalmomon.

Rosamunda. Szebben ékesíti az élő virág mint a' holtat.

Camillo. A' paraditsom virágát egy Angyal őrzi: két elű fegyvere ründöklök szemébe időből.

Rosamunda. Ha Angyal volna, az éltakosok egymásra esmérnének, 's nem keresték a' földön az ő paraditsomok virágait.

Camillo. Mennyei szél hinti a' virtust szívekbe magvakat; az első ember paraditsomja se tsirázott szebben, mint a' midőn kieszív, egy ujj valóságga teremve, leg előbb a' mennybe érzi magát.

Claudio. (távolról) Rosamunda!

Rosamunda. Menyek édes Atyám.

Camillo. El akarsz é tünni előllem kedves álom kép! (nézik egy mást *Camillo* színmérmetesen meg fogja a' *Rosamunda* kezét) Ah melly édes a' hit! A' te kezednek csodátévő ereje van: mint egy elektrikai ille által járja lelkemet; 's mint ha most tereztettem volna, egy ujj mennyei létel el pillanatját érzem.

Claudio. Szava fellyülről: Hol va Rosamunda?

Rosamunda. Itt vagyok! kezét ki-v Menyek Edes Atyám!

Camil-

Camillo. Ah Rosamunda! szolj még egyszer mennyei Napkelet Angyala! hogy a' fel-elevenedett porok a' mint tündökölve repülnek a' menyre, vissza ne essepek a' sirba!..

Rosamunda. Ah kedves Camillo! melly szépen tündöklök az örökkévalóság tere a' szavaidba: úgy tetszik látom, a' mint osztja az Isten a' virtus juttalmait a' boldogoknak.

Camillo. Oh! ha te nékem jutsz, veled együtt menyek a' jól tévő Isten eleibe hála-kat adni hogy teremtet,

Rosamunda. Boldogság kedves álma! hogy születhetsz a' sirhalmok között?

Camillo. Az Isten Országába született esetsemök halhatatlanok.

Claudio. (másodszor) Rosamunda!

Rosamunda. Menyek édes Atyám! (*Camillohoz*) Ezek a' minutumok egy jó Atyától vétettek-el: ha többet is elvennék, méltatlan volnék hogy néked adjam.

Camillo. Örökkévalóságot szomjuzó lelkem köszöni ezt a' Nektár tseppet is

Rosamunda. Elég egy tsepp, a' poharak részegítenek. (*el menyen*)

II. J E L E N É S.

Camillo egyedül

(*kiséri szemeivel Rosamundát*)

Ah! melly örömmel követnélek mint a' Napkeleti Böltek a' mennyei jelt. A' homályos erdő tündöklök az útjába, s a' madarak kettős erővel énekelnek

nek a' hol ő menyen. De enyészol, 's én
 setébe maradok... oda van, el-tűnt boldog-
 ságom' ösvénye' vezére (menyen a' Rosamun-
 da nyomán) Mitsoda gyászos homályba öltö-
 zik minden; mintha ujra ejtszaka akarna len-
 ni: Ugy tetszik ezen helynek egész szépsé-
 ge halottl ékesség lett, 's ezek a' madarak
 temetési éneket tanulnak. (el-megyen.)

III. J E L E N É S.

Claudio egyedül a' kertbe.

Kellemetes reggel! Életem estvéjére ke-
 gyesen tekintesz aranyos hegyeidről. Nem
 sokáig nézlek én téged; mert az én éjjem kö-
 zél van, nem sokára hiába fogsz keresni ezen
 élőfak között... Nagy Isten! esztendeim,
 mellyeket adtál, el multak; Képedet kell va-
 la irnom; kezdő volt a' kéz, 's földi etset
 próbálgatta a' mennyei vonásokat; ne vedd
 be! míg motskait el nem törlöm...

IV. J E L E N É S.

Claudio és Rosamunda.

(a' kertbe találkozva)

Claudio. Jo reggelt édes Léányom!

Rosamunda. (kezét meg tsokolja) Jo reg-
 gelt édes Atyám! talám a' ligetbe igen so-
 kat mulattam: kies reggel volt, a' Nap so-
 ha se süttött olyan szépen; Ugy tetszett,
 mint

nintha az éjjel ki aluván esztendeit, meg if-
adva ragyogott volna: Az egész természet
nint egy ohajtozó mátká repesett látásán, 's
' madarak lakadalmi éneket zengettek.

Claudio. (réá nézve) A' te hangod szo-
tott hurján felyül szoll, 's azon levegő Kas-
élyok körül zeng, mellyek akkor készülnek,
nikor a' szív az okólságot álomba rengeti.

Rosamunda. Tsuda-e édes Atyám! ha az
Isten szép teremtese az erző szív hurjait meg-
illeti, 's két meg egyező hang szebbenszoll?
De nem vagyok olyan hibás édes Atyám!
(kezét meg tsokolja) alig mostam le a' teg-
nap' szennyét ábrázatomról, 's egy fohászko-
dással lelkemről, mihelyt az édes Atyám sza-
vát a' reggeli zengés közt meg-hallottam, nem
vártam el a' természet édes symphoniáját;
telí kedves hangjaival, jövén az idős fák
homályjai közt, a' kötelesség' szentsége lel-
kesítette lépésimet.

Claudio. Mentegetésid többre láttatnak a'
hibánál terjedni. Kitsi hibádnak olyan nagy
palástat készítesz, hogy ha ezt jól mérted,
amannak nagyobbak kell lenni.

Rosamunda. Édes Atyám! nem érdemlem
azt a' szemre hányást: az én szívem mindig
nyitva volt, és...

Claudio. És, valamely tolvaj bé lopván
magát nyelvedet meg kötötte, hogy semmi szó
ki ne jelentse, míg minden kintseidet fel nem
szedi.

Rosamunda. Gazdagabb vagyok, mint
nyelvem elé tudná hozni járatlan útan skadoz-
va.

va. (magába.) Kedves Öröz Angyalom! vezet a' tizára szerentsébben.

Claudio. A' te szavaidnak az előtt bőv forrása ki apadt; valamelly égető tűznek kellet azt fel inni: ugy tetszik minél kevesebbet mondaszsz, annál többet kezdek érteni. Ugye? a' Ligetbe egy...

Rosamunda. (belé szolva) Kegyes haszkodással a' boldogság kútfejéhez kíván azomju lelke emelkedni; a' mennyei Aty meg halgator; azonnal a' szép ligetbe egy Angyalt láttam; a' menyország vidékeiről beszélt.

Claudio. Angyal a' szép ligetbe! nem a' setétség Angyala világosság köntöfésbe látogatta meg Évát a' paraditsomba? ... Angyal! hem! ennek kellett a' szép palást.

Rosamunda. Oh édes Atyám! valóság gal égi követ az, engem is Angyalá tett.

Claudio. 'S tehát te is Angyal? így nem sokára az ég le-költözik a' földre: vigyázz, ne hogy a' föld pokolba költözzék!

Rosamunda. Ö egyedül a' poklot is menyországgá változtatná, a' mióta ötet láttam, az Istent telyesebben tudom szeretni, 's örömeimből a' leg kifsebb féreggel mint Testvérimmel osztolni kívánnék. Az egész világ meg szépült előttem, érzem azt sietni a' közönséges boldogságra; az ez előtti puszták virágoznak, minden örvend a' maga lételén. Kedves Atyám! valósággal jobb vagyok ... ez a' föld elmulik, ő az örökkévalóságról beszélt, 's felsőbb tűz volt szavaiba.

Clau-

Claudio. Könnyen hívő jő teremés!
 a' tüzesen ki rohano beszédek a' fel-lázzadt
 indulat szárnyai, mellyeken el-repül. Örökké-
 valóság! melly egy virág mosolygását ritkán
 éri végig... fel-hevült por! az égtől kölső-
 nősz nyelver az okosságot el ámitani... 's
 ez maga Mesternek ajánlja magát a' boldog-
 ság Kástélyai készítésére. A' hold bádgyadt
 világán épülnek forro sohajtások fellegeibe,
 mellyek a' mikorra öröm tseppeket ígérnek,
 könny-záporra ömölnek; egy olvado rekin-
 tet, egy fel-lobbant pillantat, fundamentuma
 a' várnak, melly az el változo esztendők
 minden zivatar ostromaira rétetik, mind azon
 képekhől rakodik-fel, mellyeket a' szerelem
 bubájos lámpása, a' jelenvalonak tüzes etser-
 jével irt vonásokból a' reménység mészre tett
 táblájára vett; — édes ölelkezésekkel 's mág-
 nesi vonzással köttetik össze... hanyathom-
 lok építtetik; buzgó beszédek, 's örök eskü-
 vések közt Forro kívánsággal emésztett sze-
 mek sürgetik, 's a' mikor szinte el-készülne,
 saját hevétől meg-gyulva, emésztő lángok közt
 el-tűnik. Oh igen ritkán volt a' fel-ébredt
 okosságnak ezt a' Kástélyt szerentséje csak
 egy pillantatig is készen nézni - komor pusztá
 üresség, a' virtus tüzének oda hullott hamvai,
 's a' réli fagyfalo szelek sivása, a' vigyáza-
 ton lett el-alvás büntetése.

Rosamunda. Édes Atyám! meg-tanított
 melly sejtét méjség, mellybe a' fattyu indulat
 süllyeszt számtalan szerentséleneket; de...

Clau-

Claudio. A' Grátziák bé-omlo halmai közé a' sárga bánat a' könnyhullatásoknak árkokat ás, mellyeken follyanak a' vissza téríthetetlen esztendők után.

Rosamunda. De édes Atyám bölts letzkéi, meg tanítottak hinni a' virtusba; ez a' hit, ezen mennyei plánta, ma kezd virágozni lelkembe, 's egy meg-gőzhetetlen édes szó sugja, hogy boldogság' gyümöltseit fogja teremni.

Claudio. Adj a' jó Isten édes Léányom! Ez atyai szívemet meg-elevenitené, az ellen a' halál ellen, melly a' vénséget előre megszokta venni. De ki tudott téged így megnyerni? mikor Mafsino is csak a' borátság határán maradt, 's a' vitéz Grofot oda se bocsátottad, a' leg-szebb fejfiat.

Rosamunda. A' Mafsino barátját kedves Atyám azon szent bátárról az ő Angyali tüzes szárnyai hozták felém.

Claudio. Ó az! már egy hete hogy itt van. Hogy van, hogy nem hozta még hozzáam Mafsino? Ő a' mint hallottam ritka ifjú; de... Hogy ment a' ligetbe?

Rosamunda. Nem tudta hová jó kedves Atyám, reggeli sétálásába el tévelyedett; néhányszor láttam a' Nénémnél.

Claudio. Hol maradt most?

Rosamunda. A' pataknál kedves Atyám talám szaparítja gyöngyeit.

Claudio. Maradj tsendesesen kedves Léányom, arra sétálok. (el megyen.)

V.

V. JELENÉS.

Rosamunda egyedül.

Aldottak legyenek lépésid jó Atyám! engem - nefelejtsek nyiljanak nyomaidon! melyeket győzedelmi koszorumba fonjak, ha... de, félre alávaló kétség! lehetne é kételkedni, hogy a' virtus a' virtusra találván, a' menyeyei testvérek öszve ne ölelkezzenek! Győztem; a' te szent zászlod alatt meg vehetetlen felleget-váradba ülő virtus! viszem triumfusba szívemnek meg hodolt szép Királyát!

VI. JELENÉS.

Camillo és Massino.

(a' liget szélén)

Camillo. Kérlek! ne vigy tovább, minden lépes erőmnek végső gyökereit vonja, 's úgy tetszik a' világból ki-viszen, mert szakasz azon helytől a' hol ma egy ujj életre születtettem.

Massino. Sirásod jelenti ujj születésedet!

Camillo. 'S ah! már meg-holtam.—szentséget törsz, ha ezen holt testet, szép sirjába háborítod; inkább maradok ott meg-halva, mint éljek akár melly fényes világba, mellybe Rosamunda nints... engedd hogy vissza menjek!

Massino. Vesd szemedet ama kösziklán álló barna Kastélyra; mellyet eddig a' nagy liget

liget el-rejtett, nézd a' hol a' magas fenyők egy gothus ablakról a' Nap erre mosolyog: ott van Rosamunda, szép mint egy Isten-A-szony, 's jó, mint egy Angyal.

Camillo. Ott van! Miért adatott ez a' durva test, a' gondolat szárnyait meg nehezíteni! oda repülnék ezen rolla jött világosság útján, 's sebességével vetélkedném; vagy változhatnám ezen kedves szellővé, melly a' leszakasztatlan viragokat csokolja: a' mezőnek a' levegőn által szűrt illatjaival siernék hozzá; el olvadnék körülte, 's szépsége kellemei között reszkető szárnyokkal meghalnék.

Massino. Már látom a' fényes kösziklák, mellyekbe a' szerentse zivatarai széllyeltörnek, egy Léanka mosolygására le-olvadnak, és a' philosophiába annyira trombitált okosság paizsát, a' szerelem nyilai szabadon járják, 's sebeik még jobban jajgatnak, a' barátság balsamjára!

Camillo. Oh Barátom! egy kedves hitelező, a' világ kintsét nekem adta vala: kévés pillantatig birtam, most mindenemet el-foglalta; 's még annyival maradok ados, hogy bátra lévő esztendeimet is oda kell fizernem: engedj meg ebbe a' szegénységbe, hogy most a' barátságnak, meg nem fizethetek. Ebbé a' hív Tartományba - is el kellett életemnek folyni: ki tudja további Geographiáját míg a' nagy tengerbe szakad!.. Boldog idők! mikor a' halavány mérses' mellett az egek tüzeseit kísérttem, meg vetve a' földnek hitetlen fulánkös örömeit, ..

Mass.

Massino. Méltán lakol kevélységünk, erőfsebben meg verettetünk, minél bátrabbak vagyunk; itt a' leg jobb vitéz; a' ki leg inkább fél, 's futni leg-jobbant tud, csak a' győz, a' ki meg nem ütközik, a' ki meg ütközik, el esett.

Ne gondold, hogy ha könyv várral körül veszed magadat; bátorságba légy: Vénusnak különös kedve az olyan éjjeli haglyokat meg tréfálni, 's a' Minerva lámpájsát szereti, valamikor teheri, el-funi.

Camillo. Ah! bar a' két Isten Aszszonyt öszve lehetne valáhára békéltetni, 's a' Vénus világával táplálni a' Minerva lámpájsát!

VII J E L E N É S.

Claudio 's az elébbiek.

Claudio. Jo reggelt Uraim! (*Massinohoz*) Isten hozott kedves Massino! Ez az Ur talám egy idegen!

Massino. Nem különben, mint egy Szerző, a' kit elébb esmérünk, mint láttunk. Ez az én nemes Barátom, kit oly sokszor ohajtva emlegettem; az egész Oskolába egy se volt a' kit annyira betsültem 's szerettem; (*Camillohoz sugva*) Rosamunda Atya.

Claudio. Isten hozta közinkbe! tehát meg egyező hang harmóniánkba.

Camillo. Ezerszer szerentsés, ha mig meg szollalni tanul, pauzának bé-véterik.

Claudio. A' pauza is a' musika jelkéhez tartozik, 's igen gyakran jobb a' hangnál.

De

De a' mint hallottam külső Országokra szá-
dekozik, magát tovább tökéletesíteni.

Camillo. A' leg-tüzesebb kívánságok a'
szerentse nehéz jármába meg-láncadnak. 's a'
leg szebb intézeteknek álmoknak kell matsd-
ni; mellyek minél kellemetesebbek, annál ko-
morabb éjjbe borítják életünket. Az Atyám
halálakor így szollott; „Vigyáztam a' szeren-
„tsét a' betsülettel párosan, némelylek réa
„találtak, előmbe csak külön jövőn a' betsü-
„letet választattam: 's olyan szegényül ha-
„lok meg mint az apám... elég gazdagon,
„hogy a' neveltetésedre költ summával az atyai
„köteletségnek adós nem maradtam. Az ő
hamvai áldottak emlékezetembe!

Claudio. Nagy Kereskedő az a' ki érzet
léleklé tudta változtatni; 's gazdag a' ki ol-
lyan örökséget hagyott, melly Kastélyokat éke-
sitene. Sok Urak gyermekei, atyoknak ele-
ven adófság-levelei, mellyeket a' kutya bőrré-
makok ujra aláírnak a' hozzá nővő minden
interessékekkel.

En minekelőtte é kedves adófságot le-
fizethettem volna; fiamat a' Magófságba lako
Atya magához vette, Jo ifju! Te egy Apát
vesztettél-el, a' ki a' szerentsét a' betsület-
tel párosan találni szerentsétlen volt: légy
az én fiam! ugy az Apa, fiu, szerentse, be-
tsület, minden együtt lessz. Menny külső
Országokra, 's az igaz világófság színével
fess az Isten jól kezdett Képét, a' Haza
ékefségére.

Camillo.

Camillo. Áldottak légyetek Atyám hamvai! a' kőnek köszönöm, hogy minekutánna el - vesztettelek, ezen nemes Férjfiuba újra fel - találtalak: vajha mind a' kettőhez méltó lehetnék, ugy a' virtus könyvébe ados nem-maradnék.

Claudio. A' Sympathia jót áll, az a' Lelkek kedves accordja, melybe egygő lesznek. A' teli kutfőnek a' természet maga anjant völgyet, mellyen folyjon. Jöjjetek bejjebb a' ligetbe! 's nézzétek a' folyamat maga önként, melly szépen fel-virágozza partjait.

Mafino. Camillo az estvé érkezvén, jó reggel ki-lépett; a' vidék kellemei tovább tsalagatták, míg ezen liget szépsége egészen el bájolta; itt találtam el felejtkezve a' Világról (mennek a' liget felé, Claudio elől bocsátja őket.)

Claudio. (magába) Ez a' bájoló hely, idő, 's egy szép élő oltár; kész volt az innep a' természet Istenének; csak egy ér-ző Pap kellett a' tüzet meg gyújtani az áldozatra.

VIII. J E L E N É S.

Rosamunda egyedül.

(a' Kastélyba)

Soká jön az Atyám. (sohaj) Az okosság hideg köszikláiról láttatott szollani. Jaj nekem! ha mostohán találta fogadni; de igen

III.

B

ne,

nemes ő, az ártatlanságot meg sebezni; 's utoljára olyan szép tekintettel ment-el mint a' tisztán enyésző nap, mikor más napra szép időt ígér.

Reménység! hív barát! te a' haláltól oszromolt várnak sárga dűledékein is mint egy szép Istenaszszony úgy állassz mutatva az örökévalóság hervadhatatlan mezejére: váltsd-fel mennyei színeddel azon háborító árnyékokat, mellyekkel a' hiába valo félelem kísért. Nem messze egy tiszta kútöböl eredt két patak; mutasd-meg ama boldogság szent kápolnáját mellynél egybe szakadnak, 's egygylt folynak a' tavasz virágos partjai közül az ősz édes tellyességébe.

IX. J E L E N É S.

Rosamunda, és Gr. Rodrigo.

Rodrigo (magába, míg Rosamunda másfelé andalag) Ha! most egyedül van, annyi ideig meg nem vehetni egy ilyen nyomoru Várat, mellyet egy pillantatba őszve onthatnék; 's akkor én magam utalnám, 's a' férgek is irigyletlen másznának azokon az ajakokon mellyeknek most egy hiába valo illetésér, mind azokkal a' kintsekkkel mellyeket a' sárkány a' földbe őriz, meg venni nem lehet.

Rosamunda (eszre véve a' Grófot) Gróf Uram! mint meg-ijedtem.

Rodrigo. A' Madarak is félnek előbb a' váz-

váztol, míg meg szokván bátran tsipkedik az édes gerezdeket (*Közelebb megy, kezét meg tsokolja, 's a midön igen közelit Rosamunda hidegséggel vonja magát*) Kedves Kis - Aszszony! örökös rabja. Várom szerentsés ha az a' fényes tömlőt lehet, mellynek Rosamunda gondviselője le-jénd, 's lántzaim zörgését angyali szavával édesíti Bátorságba lehet hogy a' rab el nem szökik, ha minden lántzait meg-oldaná is, ha-nem ha csak azért hogy a' gondviselő ked-ves karjaival meg-fogattassék.

Rosamunda. Engedjen meg a' Grof? ha egy más keményebb érzésűnek kell kívánam azt a' hivatalt: engem' ijeszt a' tömlőt, ha arany falai volnának is ki-rakva brilliantokkal.

Rodrigo, Ollyan rég nem akarja a' szerelem' nyelvét meg-tanulni.

Rosamunda. Mivel az réám átkokat mond; 's a' tanito az enyimet nem tudja, hogy egy-mást meg érthetsük.

Rodrigo. Hiszem azt csak gondolhatja, hogy nem tömlőtzet értek. Képzelje magát imádo Grofja karjain egy fényes palotába a' dísző Össek talpig festett képeik allejába sétálni minekutánna a' kies vadas kertből egy sereg szolgától bé kísértetünk, a' kik lesik minden intésit, mint egy Istenaszszonynak, 's telyesítésébe vetéikednek A' nap el-telik Vagyonainkba valo gyönyörködéssel, az irány nek minden drága ételeivel rakott asztalokkal, mel-lyeknek az udvari bolondok izt adnak, 's ezer alázatos udvarlások kegyes fogadásával; a'

B a

kik

kik szerentséseeknek tartják magokat, ha az ujj Grofnét láthatták, 's ha vagy egy szót méltóztatnék vetni, azt mint egy drága göngyert meg-tartják kérkedni vele az innepi gyűlésekbe; azután a' Nap le menvén, melly a' tar-saság örömeivel a' miénket meg szakasztotta: az éjj...

Rosamunda. (ketté vágva) Elég Grof Uram! vagy itt hagyni kéntelen vagyok; beszé-de jég esső a' boldogság' tsirájira, 's a' Grof egy pusztító felhő, melly mosolygo egem' nap-palára borul. Miért kíván egy olyan dolgot erőltetni, melly a' leg-hatalmasobb Monarcha-nak királyi páltzája alatt nints? Ha egy mág-nes-tőt erőszakosan másfelé tart el változ-tatja é az ő eredeti vonattatását? szabadit-tson-fel valahára ostroma alól! 's legyen ma-ga is szabad! talám az egyenes után a' bol-dogság várja valahol, míg itt tévelyegve egy örvény szélén, engem is maga után kíván ragadni.

Rodrigo. Vakmerő vár! ha a' szere-lem minden réá lött tüzei egy törést sem ejt-hettek is rajta, meg kell veennem, ha mint Troját tiz esztendeig ostromolnám is: akkor leg-alább az esztendők meg-veszik büszke szépségét, és az a' gyönyörűségem lefsz, hogy a' meg aláztatott kevélységet gunyoljam.

Rosamunda. A' Grof a' midőn atkoz min-den ujj szavával inkább meg-ment eleitől fog-va volt hidegségemért; mellyet ki nem jelen-tettem volna, ha a' Grof nem kenszerített volna. Tehát csak a' kis mulando szépség, virág-

virágját akarná egy más kezéből ki-fatsarni, 's öszve rontsolva el-bányni! térjen-meg ezen nemtelen útról, mert a' természetet meg nem téríti az ő utaiban hogy a' kö fel, 's a' viz-zek vissza felé mennyenek.

Rodrigo. Meg fog a' Kis-afzszony térni, 's egészsége annyival édesebb lesz Gr. Rodrigonak, minél többet szidatik most gyógyító piluláiért. (közeledik Rosamundához gyanusan, olvadásra változtatott hangon térdről) A' legyenek is meg engedik az Istennek a' szent oltárokan kostolni eledeleiket: engedje - meg nékem! (fel kél) egy hasonló szentséget törni! (meg akarja csokolni)

Rosamunda. (hideg felséggel hátra lépve) Szemtelen ember! a' ki az Isten képét úgy bé-fertéztetted, hogy annak mennyei pirulása, a' szennybe el-veszett. (jövés hallik) Hálá Istennek! az Atyám jó!

Rodrigo (menve) Holig imádoja a' Kisaszszonynak (magába az ajtonál) Zászlóid alá esküszöm kétségbe esés! követlek a' Styx vizéig! kedvem volna az Istenek nektárjába mérget vetni.

X. J E L E N É S.

Rosamunda egyedül.

Mint a' nyomtatásbéli hiba, olyan ez az ember, a' teremtés szép könyvébe, 's éppen azon kedves Sententiába, mellynek foglalatja az én boldogságom.

XI.

XI. J E L E N É S.

Rosamunda és Claudio.

Claudio (bé jöve más aston.) Tudod é Rosamunda, ki az az Angyal a' ki téged ma a' paraditsomba meg látogatott?

Rosamunda. Az érzés el-foglalta a' tudás helyét; 's ha semmit se tudnék is róla, még is egy mennyei innepre gyűlt Cherubimok sorából ki választanám őtet.

Claudio. Ő az én fiam.

Rosamunda. Nem értem édes Atyám!

Claudio. Most fogadtam; a' mi Mafsinonk' annyiszor ohajtott barátját meg - szerettem.

Rosamunda. Hála néked jó Isten! Ő testvérem tehát kétszeresen szeretem, 's szeretetem az édes Atyám szívébe gyökerezik.

Claudio. De Rosamunda, ha igazán szereted, úgy nem lehet meg-ölelned: kár volna egy olyan ifjunak nemes útjába egy mulato helyen meg akadni, nagy tételjáról el-felejtkezve... Külső országokra küldöm őtet...

Rosamunda. Szomeru pauza után. Így kedves reggel! mosolygo sugáridra köd ereszkedik; de miért olyan mélsze édes Atyám! hiszem minden tökéletesség' bimboja tsirázik benne, csak a' szeretet' jól-tévő napfénye kell meg-érlelésére.

Claudio. Kedves Léányom! az álmok szép országá lakofsi halálos sebbel esnek-le a' földre. Ez a' világ a' mellybe élnünk kell, iszonyut küldöm

lömbözik attól: 's a' midőn ez nem változik a' mi álmaink után, ezeket kell utánna formálni, 's eggyeztetni a' mennyibe lehet. Meg vallo, magam is szeretném ha Camillo nemes volna, nem magamért; mert réám nézve az, hanem a' Templomra gyűlö tsokák káro-gása alkalmatlanságáért... A' szeretet is változhatik benne is, benned is; azt mint a' szelet nem tudja az ember honnan jő, 's miért fordul - meg. A' próbáért is jó lesz el-távoznia: ha barátságok változhatatlan marad; akkor fejül tészem magamat a' világ lármáján.

Rosamunda. Tehát saját gyötrelmeimből ékesitem fel a' boldogság Templomát: azon kinttsel, mellyet az ég ajándékozott nemesen kereskedem; le mondok most rolla, hogy majd tökelletebben birjam.

Claudio. Ugy édes Léányom! már most meg érdemled ötet; csak az méltó fel venni az öröm poharát; a' ki le tudja tenni a' virtuszavára. Szerentsés férjfiu! boldog pár! én olyan jól vagyok; olyan tsendefséget érzek. Kedves pauzája az atyai nyugbatatlankodo szívnek! úgy tetszik mintha már nem tartoznám ahoz a' világhoz. A' földi zaj enyészik mint egy távol ment zivatar süketülő hangja... nem sokára örökre ki-ifjadva hervadt tagjaimból, kedves Anyáddal a' kék ég boldog lakásaiból nézzük, körül vétetni sirunkat, 's áldatni emlékezetünket... Sofia! el felejtethetlen Sofia! a' Mindenható szavára a' halál leg szebb nyílásodba tépett-ki, 's az égbe plántált. Én el-

el-hervadtam; a' helyeden tsirázott virág ki-
nyílt, 's az Isten nékie kertészt rendelt...
Sietek hozzád! Nem sokára meg-ölellek!
... mikor a' jelenések eltűnnek, 's az éter
kárpitja le - esik. (a' *Kárpit le esik*)

MÁSODIK FELVONÁS.

I. J E L E N É S.

Rosamunda egyedül.

Oh felette drága nagyság! égi arithmetikádat nem érti ez a' földi szív: bé fedtem a' győzedelemnek minden ékességeivel, 's a' nehez ditsőtség' sajtoja alol könnyekbe ki-tsordult ... az okófság napfénye sütött, 's esett; de az ifju paraditsom fiatal tsemetéire. Drága gyöngyök ezek, mellyek valaha ékesitenek szerelmesem' szemeibe, az a' nemes ado, mellyet a' föld fizet a' mennyországhoz való jussáért. A' ki érted nem akar sirni oh virtus! kéntelen kell utánnad sirnia, 's azokból a' könnyekből folynak a' pokol fekete vizei.

II. J E L E N É S.

Rosamunda, és Claudio.

Claudio. Miért szeretjük az el válás felhős napjait nyújtani? a' midőn ezeket nyereg-
ség.

ségnek véled, vissza jöttébe vesztess annyi örvendetes Napfényeket. Ez a' lafsu el-válás olyan mint mikor a' haldoklot virasztják. Mire tartod a' keserű orvosságot annyi ideig kezédbe? annyiszor vive ajakaidhoz, keserűségét százszor kostolod, a' helyett hogy egyszer meg innád.

Rosamunda. Mert mindannyiszor ujja születtem titkos édesfégétől, midőn a' maga nádméz, a' keserű orvosságba mellytől meg kelene halmom, ha ő nem volna édesíteni.

Claudio. A' rövid halált majd egy boldogabb élet követi.

Rosamunda. Bár csak ezt a' halált el-alhatnám!

Claudio. Egy jövő boldogságról való édes álommal; mellyet a' rosa színű hajnal el-jön félbe szakasztani, hogy bé-töltsen.

Rosamunda. De miért álmodjunk jövő boldogságról, mikor a' valóság maga jelen van?

Claudio. Mert a' valóság álommá valhatnék, ha nem engednők, hogy az álom teljék valósággá. Egy olyan tudományt szomjuzó ifjat Cytheréának minden kellemei-bé nem tölthetnék; az ő hiánossága szivedet búval tölténé-el, s' végre sors ellen ki-fokadt panasz el-komorítaná az Elízeumat. Ma egy igen jó alkalmatosság van, mellyel indulhat ha szereted ötöt, borsásd-el, s' meg se lásd többé! ne olvaszdannyiszor el fé-jfüi álbatatosságát kennyeidbe, s' ne égesd az ő jövőndő nagyságát a' szerelem varázsló tűzével! hogy az igen szép hév tavasz után le-huljanak örömeid
bim-

bimboi, 's a' nyár tsak bogarakkal bővöl-
ködjék.

Rosamunda. 'S ne engedtetnék még egy-
szer meg-néznem a' mit el kell vesztenem?
hogy abba még egyszer fel-verném ama bol-
dog jövődöt, mellyért a' jelenvalott fel-áldo-
zom.

Claudio. A' számvetést minden bizonnyal
el vétenéd: közel egő tűznél fősvényen szá-
mitnád a' távolról tsillagnak látzo Napokat;
leg igazábban találod úgy a' summát, ha ma-
gadtol egy néhány édes pillantatat el vonsz,
's meg-szünsz valahára a' virtus' ki terjesz-
tett szárnyait bádgyasztani a' gyönyörűség
tsalárd melegével.

Rosamunda. Engedelmeskedem Atyám!
jol lehet érzem most leg elébb a' gyermeki
szent köteletség győzedelmét. Tehát minden
édes álmaimnak kedves valósága! el bortsátlak
a' tengerek' távul fuvo szelei-közé 's én itt az
idővel szembe álva, várom mint egy nyug-
hatatlan kereskedő kintseimmel vissza érke-
ző hajomat.

De ha utoljára nem láthatom fogadj-el,
el-felejtetherlen kedves hely, a' hol őtet leg-
elébb meg-látam. Szent magánosság! hints
balsamat a' virtus' sebeire!

Claudio. A' jó szív a' vigasztalás tsen-
desítő Istenét találja benne. Menj azon tisz-
tes fák alá, mellyek alatt örömed, 's bud for-
rása eredett; hadd a' but le folyani, hogy
örömed tisztán maradjon. Én is menyek inté-
zetünket siettetni. *(ketten elmennek két felé)*

III.

III. J E L E N É S.

Mafsino egyedül

Hiába valo indulat! meddig üldözs sebesítő fulánkoddal? mitsoda pokoli szél hozta ennek a' mérges burjánnak magvát az éjféli mezeiről? hogy a' leg-édesebb barátság virágai közé gyökerezék! könyörülő Isten! irsd-ki minden gyökereit lelkemből, vagy szabadítsd-meg ebből az alattson porból menyei képedet! Angyali Rosamunda! mindenkor olyan jól éreztem nálad magamat, beszédid a' virtus kellemetes letzkéi voltak; soha se jöttem el tölled, hogy jobb ne lettem volna, 's ottán-ottán a' jobbulás ohajtása hozzád vitt. A' nélkül hogy tudtam volna, szerettelek; talám csak egy szikra hibázott, hogy mind a' ketten egy világos lángba lobbanjunk.

Vajha engem' egy homályos epesztő ohajtás emésztett volna el! hogy ezt a' gyszázatos mörsköt ne viselném a' nap alatt. Oh Camillo! Barát! ha még így nevezni méltó vagyok, ha tudnád hogy kintsedet egy titkos tolvajra bízta, milyen keserű volna a' mérge, a' barátság kezéből! De elébb széljel szorom az ő por-eleire, é hiába valo szívet, 's ezen vért, melly ezt a' kárhozot plántáját öntözi, elébb a' pokol lángjaira le-öntöm, mintsem ezt a' kintsét, mellyet a' virtus réám bíz, egy filéig is meg-tsonkítsam.

IV.

IV. J E L E N É S.

*Groß Rodrigo, és a' Komornyikja, Temolo,
(a' maga Várába)*

Rodrigo. Még Mafsinon nem annyira tsudálkozom; de azt a' nyomorultat úgy képezelem mint valami rosdát, melly az ős nemesi fényt a' vigyázatlanság miatt meg-fogta. De minden bizonynyal hallottad é?

Temolo. Láttam az egész udvar színe előtt: semmi titkot nem tsinál az öreg Claudio is belöle. Az az ifju Ur el-akar sok időre utazni.

Rodrigo. Eredj! légy egészen szem fül! szádra pedig (*zatsko pénzt ad, a' szájára nyomva*): egy olyan nehéz arany lakatot nyomok, hogy egy szo se nyissa meg. (*Temolo el megyen*) mintha a' halál zárta volna bé.

V. J E L E N É S.

Gr. Rodrigo egyedül.

El alutt Össeim szent tsontjai! elvened-jetek fel! ezen Várnak fundamentumiba, boszazut állani meg-sírtett julsainkért. Egy nyögő kunyho szemetei közzül, mint egy féreg, nev nélkül ki-mászott nyomorult!... Ki mig vitéz karomba ragyogva össi fegyvereim, a' ditsőtség' mezején vér-patakokat nyitottak, olajnál sárgult a' mi tüzes pályánk le-írásában... de egy nemtelennek oskola tollával, vitéz ös-
ak' kardja szembe nem szólhat; az ő távol
léte

léte homályába kell azon modot el-rejteni, mellyel azt a' Vitézt illető szüzet méltatlan bilintseiből meg - szabadítsam. Szomszéd kastélyaink hajdon eggyek, ujra egybe kívánkoznak. Az Atyám még kitsikorába meg kérte volt nékem, 's kitsoda erdemlené-meg egy Léányszerelmét inkább ezeken a' halmokon? Kitsoda hasonló bózzám a' fegyver forgatásba? Ha szabad volt annak a' Könyvek penésszei között jött mojnak, azon szent köteleket elrágni mellyekkel a' végzések engem az én tulajdon Rosamundámhoz kötöttek. . . adjon nékem is szabatságot a' szerelem! jussaimat, 's a' nemesi betsületet akármelly hadi mester-séggel a' világ előtt bellyre állítani. Meg nem szünöm a' míg Rosamunda az én karjaim közt enyimnek nem esküszik. Ha mint egy felleg vár ostromától gyalázattal vissza vettetem; föld alatti minák nyífsanak utat az égre! *(egy erszény pénzt ki veszén)* Mindenható arany! légy uti társam lelkeket venni a' világon! *(el menyen)*

V. J E L E N É S.

Camillo, és Rosamunda.

(a' ligetbe az első helyen)

Camillo. (ki vészen két orát, 's egyet Rosamundának ad emlékezetül, öszve mutatva a' kettőt) Maradjon nálad az eggyik Kedves Rosamunda! ezek olyan meg egyezve járnak, mint a' mi gondolataink. Nézd mily

lyen

lyen egy áránt sietnek az idő haborus méjségen által a' boldogság' szent partjára.

Minden reggel, mikor ezek a' mutatok önön lesznek, imádkozzunk egy másért! és így öszve találkozunk a' szeretet Istenénél.

Rosamunda. Mindenik estvét áldani fogom hogy egy nappal hozzád közelebb vitt, mikor a' napat lángolva ki menni látom házainkból, örömmel gondolom, utánnad menni, hogy nékem vissza hozzon.

Camillo. Emlékezeted egy vezérlő szentség lessz darabos pályamon, tüzet gyújt a' virtus' meredek kőszálain fárado mejjembe, 's végre győzedelmesen a' jutalomért hozzád vissza vezet.

Rosamunda. Oh miért nem lehetek én akkor egy égbéli Cherubim!, hogy méltán megjutalmaználak; de annyi napok obajtásai kevés kellemeimet el-bádgyasztják.

Camillo. Tsak úgy léssz 'méltó jutalmam! ... angyali szépséged tsak egy potlás, melly tsupa ajándékba jő.

Rosamunda. Tsak a' forma az, mellyel a' természet országába a' pénz járásba indul; de az arany meg nem vertetik, ha el-kopik is királynéja képe.

Camillo. Oh Rosamunda! ha ez a' gyönyörű tavasz a' sohajtások szellőibe repülne is, az esztendő minden részeinek virágai benned rendre ki-nyilnak; 's az az ábrázat mellyre a' virtus kegyes életedet festi, mint egy Rafael' remekje a' régiséggel, bersét' neveli.

Rosamunda. Ugyan a' virtus sugára a'
föld

föld más oldalán süthet az ifjuság' hódító kellemei közzül, szivedbe minekúánna sok boldak választanak el, 's a' távulság meg-kékült vidékei a' jelenvaló eleven színére el-enyésznek.

Camillo. A' holdak, mellyekkel a' sors tölled távoztat, hozzád közelébb visznek, 's a' távulságnak is szint úgy a' maga varázsló kellemei vannak. Minden szépségei a' földnek mennyei Rosamunda! csak réád emlékezve, imádo buzgoságra gyujtanak. Oh de ha az én lelkembe is irántad ilyen kétségek támadnának!, ha Rosamunda másé lehetne, ebbe a' rendbe egy rettenetes halálos sententia van; csak gondolatjára is sir' setétsége lessz lelkembe.

Rosamunda. Kinzo kétség! a' bűn kísértő sergéből hogy tévelyedsz a' virtuos szivekbe? a' te szived légyen az a' meg hamisíthatatlan tükör, mellybe kerels engemet; de ezt a' nébát utolsó pillantatat, 'mellyeken a' haldoklok mennyországba készülnek, miért vesztegetjük a' pokol' ékesítésére?

Camillo. Oh Rosamunda! a' sárga halál el veszi ajakaidrol jöve pirofságokat, 's szavaid között bé-lopja magát szivembe; ha te meg halnál, a' pusztá földet azonnal el-hagyva, a' mennyországba fel-keresnélek! (*rúzszen meg öleli*) Egyetlen egy igaz szeretetsokját Rosamunda! engedj bátorságba tennem előlle azután könnyebben meg halok. (*egy mást meg csokolják*) Élek Rosamunda! egyetlen egy ilyen csok a' halált magát meg ele-

ve-

venitené, 's el hagyva mohos sírjait a' Tziprus helyet a' paraditsom' élet fajába szeretne egy ilyen tsókot az egész élet hűségével lehet tsak meg fizetni.

Rosamunda Ha hűségedet ilyen édes árron meg-veherem, bé-fedezlek tiszta szeretet' tsokjaival, a' millyen az ég az ő tsillágaival, *(le tántorodott szemei az orába meg akadnak)* Ártatlan örömeink' között halgatva közelit a' mulandóság' mutatoja halálunk' orájához. Mohos régiségből futo idő! pihenj-meg édes társaságunkba! siess azután égi tüzes kerekeiden el-hozni a' boldogságot!

Camillo. Vajha hatalmaddal bírnék győzedelmes Iosué! ezt a' rogyogo napat meg-állítani; de ah, ha tsak bé nézni engedtetik Kanaánba engedetlenségemért! Oh Rosamunda! Atyánk határozott orája meg van ..reszketek. Minden pillantat, templomból valo lopás. Isten hozzád ligetnek Kedves Szentje! emlékezz-meg arról a' ki benned a' virtus' bájoló személyét a' világ utolsó végén is ohajtva imádja! Mennybe varázsló tekintetek olvado fellegei!.. édes nektárnak rozsákkal körül vett forása! angyali zengések! mennyei el-tagadtatások! egy pillantat.. 's mind ezektől meg válni... talám örökre.. Oh Isten! oh Rosamunda!

Rosamunda. *(könnyezve)* Meg válni!.. örökre! mintha az utolsó ítélet' könyvét olvasnák; de oh Camillo! az Isten jo, lehetetlen hogy minket egy mástól örökre elszakítszon.

III:

C

Camil-

Camillo. Brillánsnál rogyogobb gyöngy-
tsepek! a' bájolo vidékből nem tudván vá-
lasztani, merre folyjon utatak, ugy állatok,
mint valami ékességek a' mennyország ablá-
kain-A' ti látástokra meg-térnének az el-kár-
hozott sergek: így jelenj-meg a' világ Birája
eleibe, 's nékem is meg bortsát. Engedd! hogy
ezen szent tsepekbe is buzgó ajakim meg-ke-
resztelkedjenek a' te nevedbe! soha azokan
a' szerelem, más nevet ki nem mond. *(Le-
tsokolja könnyét)* Édes hit erősíti szívemet,
's idvefiségemről bizonyos vagyok. Már me-
nyek Rosamunda! menyek érted a' tizedik vi-
lágig... az örökké valóságot futni kész va-
gyok érted. Az idő mutatója mársat int. Isten
veled angyalom! boldogságom! Rosamundám!
(Kéz szorítva indul, Rosamunda meg-öleli)

Rosamunda. Minden szomat el-viszed!
Ah néma lettem mint a' halál.

Camillo. *(nem haladhatva vissza fordul
meg öleli Rosamundát, - meg tsokolják egy-
mást nehezen válva el)* Így örökké néma
légy! 's a' mennyei karok minden örvendező
énekei meg-zendülnek lelkembe. A' vilá-
gnak minden könyvei nem mondhatnak annyit,
mint a' te tsokod! Sietek mint Hercules hosz-
ezu pályamra, hogy annak végén az Istenekkel
ilyen nektárt igyam. Utoljára Isten veled Ro-
samunda! *(menyen)*

Rosamunda. *(le dől egy pászint hántra,
egy fa alá, néma andalodásba merülve)*

VII.

VII. JELENÉS.

*Claudio és Massino.**(a' tenger partján)*

Claudio. Minden kész — a' tenger let-
tsendesedett: úgy tetszik az el bággyart ha-
bok méjjen alusznak, 's néha a' tegnapi há-
boruval álmodva meg rázkodnak. Kedvező
szél fu, mintha maga Eolus is meg-fáradva
kösziklái üregibe rejtezett volna, 's ott szén-
deredvén, melléte vigyázó Nimfáira bizta
volna az igazgatást. A' ki derült ég, nagy
tükrébe gyönyörködve nézi ábrázatját. Az óra
is meg van; ha szavát meg szegi, úgy az ö
ferfusága pántzélja nem igaz atzélból volt,
's el olvadt a' szerelem' melegébe.

Massino. Inkább meg-edződött a' virtus
könnyeibe... Az órája késik valamit.

Claudio. Félek a' szerelem tartoztatja
mutatóját.

Massino. Azon néhány pillantatok mel-
lyeket egy haldokló Kedvesseinek sirása utol-
so órájához told, az élet' könyvébe iratnak.

Claudio. Ugy édes Massino! én magam
kivánnám meg szerezni holnapokkal az órát; ha
hanyado korom nem siettetné vissza érkezé-
sét. Meg látni egyszer ötet vissza térve, Ro-
samunda karjai közé fogadtatni... akkor ő
föld! Isten veled! hallam a' te hivo szavadat
Sofia!! Készen várom tsendes halál! a' te,
fekete szekeredet!...

Massino. Im itt jön! *(Camillo sietve jön)*

C 2

hal-

halgato könnyes tekintettel) Könnyekkel fizetve az utolsó öröm tseppeket.

Camillo. *(meg hajtván magát alázatossággal)* Köszönöm kegyes Atya! hogy még egyszer a' szeretet' Templomába bé-botsátottál. A' néhány pillantat, melyet az ég ajándékozott, kedvesebb volt, mint ha annyi világgal meg ajándékozott volna. Kérlek' ne ird azokat gyengességemre. Az Isten azokat számvetésen kívül adta; el nem fogadva, nem férjű, hanem köszikla volnék.

Claudio. Könnyeid le-mosták a' hibát, 's mint egy tiszta férjű úgy állasz elöttem.

Mafsino. Ha köszikla lett volna is; a' Kanaán utján, a' köszikla is, a' veszsző sujtasára forásra olvadt.

Camillo. Oh Mafsino! a' mit én most elhagyok, méltó ezen könnyekre.

Claudio. Camillo! siess vissza Rosamundához! Készen vagy?

Camillo. Értem kedves Atyám! Kész vagyok nem mint Jákob hét esztendőket szolgálni: kívánnam hogy tíz életem volna az utolsó oráért a' többen, mind Rosamundáért szolgálni.

Claudio. Áldott légy kedves Fiam! *(meg öleli.)* Az Ur vezéreljen az időnek láthatatlan vidékein nemes tzelodra! Isten veled édes Fiam! légy ki-derült a' szerentse szédítő jelenéseibe! a' ki meg-marad végig idvezül. Kiterjesztett karokkal öleljük vissza jöveledet! ha innen el szollito orám' harangja az előtt meg-tsendül. Rosamundába engemet, 's min-

mindent fel találasz... Siromnál fogjatok Ke-
zet, 's emlékezzetek-meg rollam!

Camillo. Oh édes fel-tamadt Atyám!, ha
nyelvem olyan gazdag volna, a' millyen teli
szivem; tsak ugy fejezhetném-ki, a' mit ér-
zek. A' jo Isten tartson-meg! hogy légyen
egy képe a' földön, a' ki előtt menntei bol-
dóságomat köszönjem. Isten veled kedves jo
Atyám! Claudio! Massino! Rosamunda! ebbe
a' szóba foglalva, Boldogság! Isten velétek!
(*meg öleli Massinot*) Oh Massino, ne felejtsd
el Rosamundat!... emlékezzetek-meg rollam!
(*menyen*)

Massino kísérve) A' virtus, 's a' te
emlékezeted el-válthatatlanak egy mástól, 's
az én lelkemtől; mint egy hold, ugy fogom
távolléted ejtőzáróját világítani; 's a' menntei
esső permedezései után réánk virado reggeled
meg-ujjulva találja paraditsomát.

Camillo (*meg egyszer meg öleli*) Isten
veled elfelejthetetlen barát! (*el menyen hogy*
a' hajóra üljön)

HARMADIK FELVONÁS.

I. JELENÉS.

Camillo, egyedül.

(Romába egy asztal mellett könyvek között, egyet ki nyitva le tészem)

El mult boldogság! melly remeklő e-
tse ed! 's melly égek szineid; királyi Gat-
leriakért nem adnám képeidet a' mellyekkel
ékesited sobajtasim közt folyo időm partjait.
Szembe jö az ő originaljok; jövel szívem-
nek szép Kirallynéja, a' jövendő fellegeiről le-ol-
vado ezüstös habokan felém evezve!.. Éke-
sitts fel eleibe, te a' világnak el-mulo virágzá-
sa felett örökké szépülő Isten-afszony, Vir-
tus! Te felséges mátkája a' halhatatlan lélek-
nek! az örökkévalóság szent homályai köz-
zül hódító; mennyei nézésed hívó, a' világ
sírhalmán tul a' a' boldogságról szívembe írt
Con-

Contractus tellyesítésére... Látom szent ösvényedet a' Századok omladékain keresztül, a' természet' vegső nyögései közt ki-vezetni: a' hol örök-ifju ábrázatod fátyol nélkül mosolyog; s' kedves fényeden minden jók egy köz boldogságra olvadnak.

II. J E L E N É S.

Camillo, és Fazio, egy Levél hordozó.

Fazio. Az Urnak szoll talám. é Levél, a' Nro nints fel téve, ugyan rég keresem az Ur szállását.

Camillo. (nézi a' Levelet) Ollyan bizonyson talál-d-meg a' te mennyországodat jo ember! Köszönöm *(pénzt ad néki)* ha ugy megjutalmaztatnám mostani fárodságodat, a' milyen kedves ezen Levél előtttem, ugy ez utolso munkád volna mesterségedbe. *(bontja a' Levelet)*

Fazio. Folytatom ám azt, hogy az Urnak többször is ilyen örömet csináljak. Nem ollyan hitván mesterség ez, mint gondolja az Ur; héj *(táskájára mutat)* életer, 's balált esztok én ebből a' búbajos táskához. Valahová menyek, hirtelen felkelve sietnek előmbe; akár mennyi vendég közt én vagyok az első ember. Uram! sokszor a' pénzből ki-fogyott Deákat a' halál árnyékai közzül szol-lítottam vissza! 's héj! a' szomi szerelme-seknek már harminz esztendők alatt mennyi tséket vittem., ollyan öröömök volt, hogy szin-

szinte a' rántzos pofámra rakták; de héj Uram! tsalárd Nemzetség a' világon a' Léányok; az Urakat kifizetik papirossan, 's az országokon otthon másnak adják.

De tudom vágyik az Ur meg-látni, mit hoztam, pénzt é, vagy tsokot? amannak javul a' cursussa, ennek le-szállott a' mái világra! Isten légyen az Ural! (*el menyen*)

Camillo. Isten veled te távollétel tolmátsa.

III. J E L E N É S

Camillo egyedül.

Aldott légy első fetske a' tél után! *egészen ki nyitva meg-látja a' Rosamunda nevét*) Oh szent édes név! úgy tetszik az idvefségemről való Alol-írást látom. Oh Rosamunda! a' te neved egyedül el-éget engemet. Mi lessz ha a' te lelked, kimondhatatlan kedves telyefsége szivemre ömlik, 's hát a' mimég látlak 's a' mikor te magad... mikor az érzés innepén a' nyelv szent tisztelettel meg-némul. Te magad a' Virtusnak leg-bajolobb formájába melly volt valaha karjaim közé olvadsz, 's szemeink egy másrol öröm részegen rántorogva, a' mennyország vidékein járnak. (*olvas*)

„Kedves Camillo!., angyali Rosamunda!

„Szerelem, öröm 's bú örvénnye!

„Emésztő láng világa!

„Fátumnak siralmas Törvényye,

„Ha-

„Halando szív hivsága.

Mire ez? te vagy é Rosamunda? *ismét olvas*

„A' hajnal kedves gyöngyei

„Felhővé váltak,

„S keserű könnyei.

„Szívemre száltak.

A' te szavaid é ezek Rosamunda! hát az égbe is tudnak káromkodni? *(Olvas)*

„Minden atyámfiai gyűlöltek, a' te szereted egyedül fizette azt, de a' szerelem „nincs az okosság törvénye alatt, 's azt mondják a' távulság sirja. Ebbe, a' sirba kívánom én is azon szerentsétlen indulatot eltemetni. Ma innepli temetési pompáját egy „nemes Vitéz, a' kihez holtig esküdt hűségem kényszerít tölled utoljára kedves Camillo! örökre el butsuzni.

'S ezt ő írta? Rosamunda írhatta ezt? *(nézi a' Levelet)* Utoljára kedves Camillo! erre a' hangra reszketnek a' férjfiúi erő oszlopai, 's mind azon kötelek, mellyekkel a' föld tartott, pokhalová változtak. Vajha én is mondhatnám! utoljára kedves Rosamunda! 's az utolsó betűvel, örökre bé zárodnának ajakaim... Tehát a' megmaradt Angyalok is mind el-esnek az Isten mellől, a' Serafimok tűzzel égnék a' kétségbe esés tavaí, 's a' fogtsikoritások a' zengő karoktól meg nem szelidítve, egyenesen hatnak az örökkévalóság pusztá Tronufsára. *(néz a' Levélbe)* 'S még több is van! Nem elég é ez ki-fizetni egy talám az előtti világba lett bűneimnek egész adósság könyvét? *(nézi a' más levelet)* Te

Mas

Mafsino áldott légy! még van hát a' földön valamim! Barátság! egyedül maradsz meg a' pusztán; minekutánna az indulatok árjai, minden szentségen által rohantak; ebbe az ég formájába a' nemes lelkek egybe-téve, mint egy boliban a' kövek, külön fenn nem álva, egygyütt a' virtus, örökké való fundamentumán tartják a' föld nehéz terhét. (olvas)

„Orvendj hogy bőltsebbé lettél, 's meg tanulad nem kívanni; hogy a' sokkal atyafias viz különböző vidékeken által folyván, meg ne változtassa eredeti tisztaságát. A' könnyű szárnyu szerelemre bizni a' barátság Klenodiumát, annyi mint arra tenni mindent, hogy egy madár balra repül é vagy jobbra. Oh Barátom! a' piatzra ültettük volt a' virágot, a' hol sokan járnak. A' haborus környül állások közöt nem hiszem többször írhaszak. Légy férjfiu 's maradj hív a' te változhatatlan Barátodhoz Mafsinohoz.

'S hát ez igaz? Itt van a' pokoli igazgatásnak két pertsétü Levele — Rosamunda! 's Mafsino! ezen két névnek kellett engem kárhozatra ítélni? Oh Isten! Oh virtus! hiszek még ebbe a' pillantatba is bennetek; de hogy ez az irtoztató fájdalom, melly lelkemnek minden eggyező hurjait disharmoniára feszíti, a' boldogságra vigyen, még által látni igen ostoba vagyok. *pauza* Még is; az ifjuság tünderes almai, mint egy éjjel el-mulnak. Az estvéli nektár igen édes volt, a' haborus álmokat, holnap nevetve beszéljük.

Légyen minden hűségtelen hozzám; hozzád.

zád oh virtus! mennyei változhatatlan szé-
zelmesem! az örökké valóságon keresztül hi-
maradok.

IV. J E L E N É S,

Gr. Rodrigo, és Rosamunda,

(a' Claudia Kastélyába)

Rodrigo. Kedves Rosamunda Kis-asz-
szony! minekutánna semmit meg nem nyer-
tem, még egy utolsó kérésem van, mellynek
meg-nyeréséről, éppen az a' nemes lélek,
melly minden egyebet meg tagadott, bizo-
nyosá tészén. Szánakozzék egy meg-tért bű-
nösön! a' ki minekutánna áldozatját le-tészi
a' virtus' legszebb személyeise előtt, egy sza-
vára a' Kis-asszonynak kész örökös számkí-
vetésbe menni.

Rosamunda. A' meg-tért bűnös, mint a'
meg-gyógyult beteg őrizze az ujj élet gyen-
ge tsiráját; örömmel toldjon minden esive
eggyet napjai számához, míg esztendőkkal
meg erősedve boldogság' gyümölcseire virág-
zik. A' milyen szomorú állapot a' bűnbe
süllyedő léleké; szüntelen futni akar az Isten
színe elől, a' csillagos éjjszaka felségebe se
látja, a' mendürgésbe se hallja, 's a' teremtes
könyve leg-szebb rendét is' vissza-érti; úgy
a' meg-tért keresi a' jó Istent, 's egy el-mu-
lo viragba is az örökké való szépséget találja-
fel; az el-nyomatott ártatlanság Könnyeit az
Angyaloktól fel vitetni látja, 's a' koporsóra
ho-

borult keservesek sárga kárpitján tul áldja a földi setétségen által vezető lámpást.

Rodrigo. Áldott beszédi kedves Kisasszony! az igaz marado öröm keresésére fordítják azt a lángot, melly az előtt a mulandok elvesztéséért emésztett. 'S imé azért örökös háladatosságomat fejezem ki; csak az az egy kérésem, hogy ha azt az örömet kívánja, hogy egy ördögöt idvezítsen, munkáját végezze el! 's ne rekefszen ki társaságabol. Egy intésére kész vagyok akár a világból ki menni (*ki rántott pallofsát magára méri.*) 's itt a virtus oltárára áldozatomat letenni.

Rosamunda. (*rémülve fel kél*) Az Istenért mint tselekszik? ne legyen újra gonosz-tévő? ha meg tért: egy bűnös a midőn a meg tértet akarja büntetni; hadja el a halál pítvarit; 's a virtus tsirajat fel nevelni keresse a jo társaságok mennyet bérét.

Rodrigo. Halá! ezerszer halá! hogy megint vissza tértem a világra, mellynek kietlen határait tántorgok vala.

Rosamunda. Az Atyámhoz még az imint békellett mennem-; mindjárt ki-jövök, el me-nyen.

V. J E L E N É S.

Rodrigo egyedül.

Semmi Levél nem mehet egyiknek is, a mit én nem írok, az írásat pedig úgy tudom követni, hogy akármellyik kész volna elébb azt vélni, hogy valami esztelen paro-
xis-

xismusába írta; mintsem eszibe is jusson, hogy nem övé. Camillo eddig vette a' Rosamunda Levelét, Mafsino is vette rég a' Camilloét, de úgy tetszik nem háborította eléggé meg. *(olvassa.)* „Vajha te itt volnál! csak te „hibázol! Rosamundát sajnálom siratom az „emberi szív hivságát; de van a' ki' törölje „könnyeimet. Azt találtam Mafsino! a' mit „képzeldésem a' leg főbb hidegbe sem „álmodott — egy olyan szépséget, mely a' „régiségnek minden remekeit meg-szégyeníti; „de egy más ég érte; a' kitől magamat 's „boldogságomat bátorságba úgy teherem, ha azzal az imádando Angyallal Amerikába indulok, a' honnan írok néked. *(meg áll karzag)* Jobb lenne néked abba az Amerikába menni, a' melyet egy Cook sem fedez fel, ha réá mehetnék hogy kardom vasát egy darab arannyal az ő szívéig nyujtsam... Már Claudionak is a' Camillo Gazdájától datalt Levele meg ment; majd a' koldus is el jö — Minden jól megyen. Végre ök magok mind meg utálják, 's akkor az én betsem meg-jö, 's Rosamunda önként az én Karjaim közzé repül.

VI. J E L E N É S.

Rodrigo, Rosamunda 's Mafsino titkos szomorán.

Rodrigo. (magát hajtogatva) Örvendém hogy mind a' kettőjeket olyan vidám állapotba van szerentsém tisztelni; csak azt sajnálom, hogy egy kedves fő tagja hibázik ezen

ezen társaságnak; a' ki a' böltsétség kutfejénél van, majd Hazánknak völgyeire vezetni folyamát — csak ne szenvedne egéfsége az idegen Climától — Nem vettek Levelet? most a' háboru miatt bajos a' Levelezés. (*Massino sárgul 's félre menve andalag*)

Rosamunda. (sohajtva) Sokszor ülök abba az ablakba, melyre az árbotzfa utoljára úgy intett, mintha brökre butszott volna, a' tenger melly ötet el-ragadta szemeim elől, az én lelkembe hánkodik; A' háboru melly ötet töllem el-választja, érte foly az én szívembe; 's az idegen ég-táj, a' hol ő van, ezt a' miénket idegenné tette. El kellett veszni az ő Leveleinek csak ő maga élne veszett volna.

Massino. (szomorúan) A' nem lehetlen, a' mi földünk semmiről sem ad contractust azon kívül, hogy hozzánk valo jufsait fenn tartja, 's a' leg-tisztább szentséget a' maga sárjával bé motskolja.

Rodrigo. (mosolyogva) Kitsiny hírűek! a' tizenkettő közül csak egy volt. a' kinek meg kellett tapagatni a' sebeket; ha a' mostani háborus környül állások nem volnának, 's nem esmerném az ő kellemetes ifjuságot mérséklő áthatatos Karakterét, úgy mérnék egyebet gondolni. (*Rosamunda nyughatatlankodik*)

VII. J E L E N É S.

Az előbbiek, és Lippó, egy öreg koldus.

Lippó. Könnyörüljenek Uraim egy idegen szereztséelenen! egy vagyok azok között, a'

kik annak a' hajónak, melyet a' szél a' kö-
sziklához tsapott, darabjain ki szabadultam
a' tenger torkából; talám jobb lett volna, ha
el nyelt volna. *Rosamunda részt véve köze-
ledik, Rodrigo is oda megyen, 's Mafino
is mint egy álomból fel serkenve arra köze-
ledik*) Még nem találtam embert ebbe a' Tar-
tományba, két nap bodulva jártam a' fő Vá-
rosba; a' nagy tizifraságba mint egy szemetet,
ugy hányták félre; ott az egymásra részegítő
mulatságokból az emberi érzés soha ki nem
jozanulhat. Már harmad napja hogy erőtlens-
égem miatt nem dolgozhatom, 's ha valamit
nem adnak, éhrel kell meg-halnom: Ah bár
az a' deszka, mely a' habok közül ki ho-
zott; lett volna koporsóm; még akkor az em-
berekhez való szeretettel holtam volna meg.
(*sir*)

Rosamunda. Mindjárt hoznak bort 's en-
ni mindent a' mit kívánsz; nyugodj meg itt
jő öreg! szerezd vissza emberi szereteted.

Rodrigo. (egy erszény pénzt ad) A' pa-
lotákba is laknak emberek.

Lippo. Köszönöm Nagyságos Uram! min-
denütt a' hol bujdosom, meg beszéllem, hogy
egy Tartományba, ilyen fenn való kösziklán
kezd a' tél olvadni. Soha a' nagyságos Urat,
's a' Nagyságos Afzfzonyt el nem felejttem.
Be áldott egy pár lélek: az Isten őrizze meg
minden lelki testi hajo töréstől, 's adjon eg-
gyütt hofszu életet! (*mintha menni akarna.*)
's őrizze meg; hogy ne fussanak Hazájoktól,
mint én! ...

Roda

Rodrigo. (*Mafsinohoz*) Ez az ember gyanus előttem. Most háborus idő van, nem valami Spion? (*a' koldushoz*) Álj meg egy keveysé öreg! hozzák ételedet, 's italadat.

Lippo. (*rebegve*) Köszönem Uram! már eleget kaptam az Urak joságából; pénzzel kapok már nem csak kenyeret, 's bort, egy ora alatt egy tutzet barátot is (*nyughatatlanul későül*)

Mafsino. Ez az ember gyanus.

Rodrigo. Álj meg gaz ember! gyanus vagy mitsoda járásbéli vagy! most mindjárt tömlőztzre mégy, ha meg nem vallod.

Rosamunda. Édes Grof' bánjék szelidebben vele! — egy mindentől féltő szerentsétlen, hajótörést szenvedett.

Rodrigo. Vald - meg szépen, ha jámbor vagy, 's bátorágosan el küldünk a' hova szándékok van.

Lippo. Oh Uram! ne bánjék ollan mostohán: imé! hogy meg, nem tsalatkoztam. Miért kellett még erre a' pillantatra itt maradnom, hogy ujja el-veszfessem a' mit oly későre kaptam? Oh Uram! te nem esmered a' szerentsétlenséget, 's annak szinetlen rzime-rét; meg kellene az emberiséget szerezní azon az árron is, mellyen én szinte el-vesztem.

Mafsino. Ne félj jámbor bujdoso! olyan emberek közt vagy a' kik azért keresik sebeidet, hogy bé-köfsék. Mitsoda bal sors üzött-el hazádból; 's hol a' te bujdosásod tzielja?

Lip-

Lippo. Az én sorsom futni azon édes Földtől, melly engemet szült, mert sirjává lett minden örömeimnek.

Rosamunda. Nintsenek é feleséged, gyermekeid?

Lippo (sir) Nintsenek.

Rosamunda. Szolj szomorú bujdosó! vedd a' mi bántásunkat; egy jól tévő szurásnak, mellyre a' méreg sebedből ki foljon; 's engedd bé-kötnünk a' felebaráti szeretet balsamával!

Lippo. Egy Angyalnak szavai ezek: felelnem kell: Bonifázio! Kedves egyetlen egy Fiam! gyilkos, és meg gyilkolt egy Személybe, Ő, 's az ő gyilkosa egyik a' másik fegyverével által szurva heverték; kél, legszebb, 's leg nagyobb reménységű Tanuló az Üniversitásnak — két leg jobb barátok, hogy heverték a' földön együvé folyt vérekbe! halavány ajakaik láttattak mondani az örökkévaló előtt menetségeket. Egy Szüz, az égbe nints szebb Angyal, el-jött szó, 's könny nélkül, az ő szépsége világa ki-alutt, 's sárgán a két ifju közé esett. Soha a' halálnak szebb bokrétaja nem volt, ezek a' szerentsélen kezek tették azt a' föld hideg mejébe.

Ez a' Kép üldöz minden nyomba, 's nékem mind addig futnom kell előlle, mig már nem sokára, ki tudja mellyik ég-taj alatt váro síromba bé-kísér.

Mafino. Esmértesd é a' te fiad' barátját?

Lippo. Ellenségét Uram! ritka elméjű, 's

III.

D

igye-

igyekezett ifju volt, míg az a' szépség meg nem varásolta. Ezen Tartományból jöttek mondották, a' nevéről úgy meg-irtoztam, hogy egészen el felejtettem... jeles ifju volt, meg halva is a' kellemetesség a' szelid méltosággal ábrázatját nem akarták el-hagyni, jölleret párna haja a' porba volt.

Ah mit tselekszem! az én fiam gyilkosát dítsérem? a' vagy a' barátját meg ölt Fiam vétkét akarom le-fizetni, de az adófság igen nagy, csak az életemmel fizetem-le. Mennem kell, minden sepreje életemnek fel kezd zavarni. Kénszeritem az Urakat! borsáfsanak el, talám szabad bujdosásomat folytatván, betegségem a' maga tunufsára száll. Ez a' paroxismus meg-öl, ha többször eléjő, 's ennek a' Tartománynak földje borzaszt, mert itt született az én fiam halála. Ti boldogabb tsillagok alatt születtek, éljete sokaig! (*elmenyen.*)

Rodrigo. Isten veled a' te bujdosásodba szerentsélen öreg!

Rosamunda. Térj vissza hozzánk mielőtt hamarabb!

Mafino. Kedvesebb hirekkel!

VIII. J E L E N É S.

Az előbbiek a' koldusan kívül.

Mafino. Hát a' virtus erősségével épült leg-nemesebb alkotványok is a' fatum' gyermek-játéki? 's a' magába meg hasonlott természet saját törvényei ellen tamodhat? Nékem úgy-

ngy tetszik a' nap, a' vénség ki-égett szemével néz; mintha a' Világnak öfzve foglalo kötelei már szakadnának, hogy a' Chaosba vízfzfa essek.

Rosamunda. Ennek a' szenrentsérlelnök panafsza nagyon meg illetett réged' Mafsino! nékem is meg nehezült a' szivem, 's a' te szavaidra valami titkos fájdalom nő benne.

Rodrigo. He! he! he! Egy keringő milyen okos embereket el ámithat. Mérnék fogadni, hogy egy ellenséges Szökevény, a' ki mesterséges hazugságaival meg tudta a' könnyen - hívő joságtól vásárolni szabadságát. Ha rajtam állott - volna, le-tudtam volna én tépni az ördögről az angyali maszkarát-tsak a' huszadik jo káplár páltzára is már jajjokat kiáltott volna, még utol lehetne érni.

Rosamunda. A' Grof szive a' hadi atzélto! igen nagy keménységet vett; hogy lehetne olyan könnyektől meg tagadni a' szanako!zást? az ő sebe nékem is erőssen fáj.

Mafsino. Nékem is: az egész esztendőnek minden felhöi egyszerre az égre nem dörögtek volna keményebben füleembe, mint annak az öregnek szavai.

Rosamunda. Miért vagy ugy el változva Mafsino? én felette rofszul kezdek lenni.

Mafsino. Tsak egy Nap-setétség vala lel-kembe; latom uj!jra ki-jöni az árnyékból.

Rodrigo. Soha se hittem, hogy ilyen gyenge szivek legyenek, ha a' hadi ember mindenre könnyezne, a' záporból kellene utol-jára vizet kérnie.

D a

Rosa-

Rosamunda. Engedjenek-meg nékem! különösen érzem magamat.

Rodrigo. Alázatos szolgája kedves bus Angyal! (*Massinoval el menyen*)

IX. J E L E N É S.

Rosamunda egyedül.

Massino miért nem akarja mutatni Levélét? Az Apám miért oly titkos szomorú? mihelyt engem meg lát, erőlteti magát a' jó kedvre, sebit nem láthatom, de látom hogy bé van kötve, minden környülállások arra mutatnak... Barna haja a' porba, ..halavány „ajakai láttattak mondani az örökkévaló előtt mentségeket... Azért pirult ugy ez a' két balando tanu, mikor örök hűségéről kellett bizonyítani? Ugy a' virtus el változtatta az ő természetét, 's az Isten más törvényeket ad az ő Országának... 's tehát az égbe is köz a' földdel a' változás? semmi sem állandó, s az örökkévaló idő is szagatva partjait, el változtatja folyását... Oh Camillo lehetséges volt-é hitszegő névnek illeni az alá kép alá, mellyről inkább el lebetne hinni, hogy a' virtus ki-választott serge' vezére a' poklot meghódolni; de a' meg rettenhetetlen bátorság egy más színű rozsanak tövére a' porba esett.

Te idegen Tartomány virága! a' ki az én szerentsétlen tsillagam alatt születél, miért nem adhatom a' te halálodért életemet! Az idők ündes halmatoknál elfolyván, együtt hagy-

gynak, 's együtt talál az örök élet hajnala;
 nekem nála nélkül kell élnem... 's egy
 yen élethez, egy nap nélkül hagyatott setét
 e zöhez, mitsoda potlást adhatna egy még re-
 enységet is el-vesztett szív! melly egész
 aditsoma helyén, egy tziprus fát talál.

X. J E L E N É S.

Claudio, Massino, és Rosamunda.

Claudio. (magát rendbe szedve) Ro-
 amunda! Massino mondá, hogy egy kol-
 us nagy szanakozásra indított tégedet.
 felebarátunk terhét együtt vinni, a' szeretet
 ötelessége, olyan jól rendelt mekhánikával,
 hogy a' mit külön egyik se birna el, egye-
 ült erővel könnyen haladjon; de édes Léa-
 nyom! édes fájdalom ugyan a' szanakozás,
 mert azon közkötelet, mellyel minden a' sze-
 retet' közép pontjához az Istenhez foglalodik,
 elevenen érezteti velünk; de ha igen el-ol-
 vaszt, erőnket veszi-el, melly a' szeretet' gya-
 korlására kívántatik.

Nem is felebaráti szeretet, inkább a' vi-
 ág Igazgatójához való bizadalmatlanság, egy
 embert egy Scenáért egészen szerentséltlennek
 tenni — a' virtus láthatára az örökkévalóság;
 a' boldogság urjának el-mulo alkalmazlanságait
 hékével szenvedjük 's meg akadt, felebarátain-
 kat segítsük urjak folytatására.

Rosamunda. Oh Atyám! beszédid, az
 igazság' kedves szavai: 's annyival, vétkesebb

va-

vagyok, hogy az én szívem még erre a' mennyei balsamra se gyógyul. Az én sebem olyan nagy, hogy a' nagy Orvosnak az Időnek, egészen a' maga végeig kell gyógyításába fáradni.

Claudio. Az ujj seb inkább vérzik.

Mafino. De azután gyulad meg, 's meggesedik el.

Rosamunda. Az a' régolta ijesztő borulat titkos abrazatjakon, könny esővel terhes boldogságom meg-homályosult öfvényére. Ha bizonyos az én sorsom O jó Atya! ki ki az én mennyei Atyámnak helytartója vagy; 's te (*Mafsinához*) Camillonak, kibe minden boldogságom álmai el tüntek, személyesse! kényszerítelek! emeljétek fel a' szemledelet, hogy látsam-meg az én kedves halottamat; örökös gyászba öltözzem, 's sirhalmára hintsem ifjúságom' viragit.

Claudio. Oh Rosamunda! az Isenhez való szeretetbe az egész elvesztett világot fel-találjuk; csak az a' boldogság, mellynek ez a' fundamentuma, örökkévaló, mint maga az Isten; Minden örömök, mellyeknek kútfeje a' földből forr, az idő viszontagságai alatt könnyen meg-zavarodnak; 's még is a' leg-mulandobb dolgokra fel-teszük az örökkévalóság' tizimérét. Nem a' mi hibánk é! ha kevesebbet érnek, mint a' mit mi réá irtunk. A' szerelem, melly leg-tüzesebben hazudja az örökkévalóságot, leg inkább a' földbe gyökerézik, 's leg-kényesebb plánta, szüntelen táplál-

Érti kíván, 's mérges természete minden féle növevényt meg-fojt maga körül; mérei fénnel virágzik, ambrosiával illatozik; az illatja bolondit, 's fénnye egy angyaltol an, a' ki le-esése hogy közbe világol, társat igadjon-le magának. . .

Rosamunda. Oh kedves Anyám! minden zavad meg annyi halálos nyíl, a' melly szíembe Camillót találja.

Mafsino. Légy álhatalos Rosamunda: Camillo hívségtelen nem lehet, az Isten Itélő széke előtt meg-osztom vele ezt a' bünt. Az egész dolog saját magammal ellenkezésbe hoz.

Rosamunda. Ezt a' szent nevet a' bünnel öszve parositva hallani: így az ég a' pokollal egybe barátkozik.

Claudio. Az első tapasztalásom, melly ösz hajaimat meg-szégyeníti — egy forró hideg paroxizmusának tartom, mellybe az ész, utján kívül jár. Hidjétek el! ritka ember él egészen holtig; a' Kartátsok közt sokan megmaradnak; az élet hadába, elébb, hátrább majd mind el-esnek, vagy erkölcsi nyomorékokká lesznek; sok ezerek közül talál csak egyet is a' halál élve, és éren (*Rosamunda méjjen gondolkodik*)

Mafsino. O volt az ezerek közül, a' ki nek lelkébe az örökélet' elevenességét láttam.

Cladio. Ugy vagyon, 's a' föld rajta is meg vette a' maga jufsát. Tanuljátok meg hogy egy halando virtussa sem határtalan erős. (*Levelet mutat*) Ez az ő Gazdája Leve.

vele, (oda adja *Massinónak*) Mutasd-meg *Rosamundának*! (meg mutatja) A' Levél melyet néked írt *Massino*! —. A' koldus Az Isten legyen irgalmas néki. (*Rosamunda lerogyik, Massino karjai közé fogja a' lárpit le-esik*)

NEGVEDIK FELVONÁS.

I. J E L E N É S.

Claudio. és Rosamunda feketébe öltözve.

Claudio. Kedves Léányom! Meddig nem akarsz még határt tenni az emésztő bűnnek meg akarod é a' te Atyádat is fosztani utolsó napjainak egyetlen vigasztalásától?

Rosamunda. Az az egy vigasztalásom volna, ha az én kedves Atyám napjait nyújthatnám, 's vajba az enyimek is azokontul ne nyulnának!

Claudio. Mind a' kettőt meg-rövidited ha a' képzelt hűség csalárd fátyola alatt Atyádnak 's magadnak titkon sirt ápsz! A' magános Havasok közt meg-nőnek a' mérges állatok; 's te magad a' magánosságba jársz őket táplálni. Vigyázz, mihelyt annyira nőnek, hogy meg birjanak, téged' szaggatnak-el.

Rosa.

Rosamunda. Mikor egy hitszegőt gondolok, egy haládatlant, barátja gyilkofsát: irtozom magamtól, hogy lehet egy olyan gonosz-tévőt szerennem... Le festem magamnak a leg-rutabb vonasaiból, 's mikor meg utáltam, csak egy tekintete jut eszembe, 's leberetlen meg nem bocsátanom! leherédlen! a' vétket is gülölnem az ő formájába.

Claudio. Én is meg-bocsátok; de a' Fátum vele egy különös számvetést tartott, mellybe mi erőssen meg-tsalodtunk. Ha el-égett a' Házunk leg alabb a' helyét tartjuk meg, és réa építsünk! lakjunk härman Mafsinoval, a' mi Camillo volt, ő el romlatlan az.

Rosamunda. Mafsinoba sokszor keresem Camillót; de alig gondolom, hogy meg találtam: el kezdett mosolygásom könnyes szemekbe végződik.

II. J E L E N É S.

Az elébbiek, és Mafsino.

Claudio. Ugy é Mafsino! nekünk härman el válni nem lehet, 's csak így lehet megtartanunk, a' mit még el-nem-vesztettünk. Mafsino és Rosamunda! derítsétek ki az én életem estvéjét! 's tsinaljatok egy szép napnyugotot. Ha még egyszer, és utoljára meg nem tsal ember-esméretem. Két az Isten ditséretére éneklő Angyal nem eggyezik jobban, mint a' ti lelkeitek. A' ti szeretetereket, csak a' hűség őrizte a' fel-lobbanástól — A' szerelem bala-

halaványsága Rosamunda! az allandóság ég színével Mafsino! egy uj tavasz kedves zöld színére elegyülnek. (a' Rosamunda kezét nyujtja Mafsinonak) Emlékezzetek együtt a' szerentsérlén Camillorol! Légyetek az én gyermekeim! Az Isten titeket áldjon meg! (Rosamunda az égre tekintve, kezét a' Mafsino kezébe hadja magán kívül, mind a' hármian el - némulnak)

III. J E L E N É S.

Camillo egyedül egy erdőbe.

Tehát számkivettetett a' hűség, a' szeretett mennyországából? 's nekem a' pusztta földön kell vándorolnom.. Végre a' midőn egy ég-táj se terem balsamat sebemre; a' Mindenható Országát ki-merítve; azt a' zárt próbálgatni, mellynek nyillasára a' tul lévő szeretűresség süketen reng... de a' szép Rosamunda, innen van... 's így a' létel, 's nem létel közt kell az én nyomorult időm függőjének ingani, mig a' fatum késő orája le-jár... az örökkévalóság igazgatoja boldogobb járásra fogja felvonni. Itt már mindent el próbáltam; naponként örvendettem. hogy végre a' tavul marado vidék meg-kékül, de a' midőn gyakran vifsza néztem, hogy mennyire kékül, mindenkor közelebb hoztam. Gondoltam azon idő jelenlétét, mikor a' télhavaz fejemre, 's a' tavasznak virágai temetőjén kórok állanak, de a' jövődő homályos képe, a' jelen égő Rosa-

Rosamundát szívembe ki nem oltathja. Az idegenség mostoha Klímáiba, minden mesterséges hidegekkel próbáltam meg-fagylalni szívemet; Hazámra, mellynek ege alatt Rosamunda él, való vissza-émlékezet, mint egy tavaszi déli szél a' jég várt el olvasztatta. Végre minél tovább bujdosom, csak arról győződöm meg, hogy a' földnek egy napja van, 's az én lelkem komor ejtzakáját egyedül Rosamunda világosíthatja-meg, de a' nap kelet' kapui réám nézve a' halál költségével be vannak zárva... Oh ezerszer boldog teremtés! a' kinek mosolygo egén tündöklök... 's én, az ő antiposza, örök éjjbe!... Rettenetes sors! nézni, a' pokolból az idvezültek boldogságát! Joltévó halál zárd be szemeimet! *pauza*

Volt egy idő, mikor a' te szép szemeid értem sirtak... melly kedvesen állottak ábrázatod rosáin a' harmat tseppek; egy szellő a' mi mennyországunkból rengetett minket, 's könnyeink együtt hulltak, — ah kedves menyeyei eső! melly szépen láttam azon áltat két csillagot, a' sohajtások fellegébe rejtezni, mellyből a' butszuzás utolsó tört hangjai, még most is lelkembe dörögnek... kietlen puszták! fogaddjatek-ek! a' hol a' nyögő éjjfel könnyez, 's az omlásokról a' bagoly hívja-vissza az örök éjjtzakát... *szomorúan tovább bujdosik.*

IV. J E L E N É S.

*Grof, Rodrigo, és Temolo a' komornyikja,
a' maga várába.*

Temolo. Meg vallo'm Nagyságos Uram! hogy a' mint ott lappangattam a' jutott eszembe, mintha egy varasbéka volnék, melly egy szép fának tövét rágja, 's fenn sárgulnak levelei, Az Isten botosafsa - meg nékem!

Rodrigo. Mit szollasz gonosztévő? hogy mér minden bűnökkel terhes lelked az ég felé emelkedni! egyedül akarsz-e engem hagyni az ördögök, tsufondáros nevetésére! Nagyobb már a' te Kontod, mintsem azt, ha meg zöldülsz is az idő moha alatt, le fizethesd; 's ezen hiába valo reménséged' hoszát is egy pillantatra vonom mindjart, ha csak álmodba is egy szót ki botosátasz, azokról a' mellyet folytak. En magam se fogtam volna hozzá, ha ezt a' Lábirinthus képzeltém volna, de már vissza térni nem lehet, 's elésetudom merre az ut. Ha egyszer ki-menekszünk, ígyunk Léthét mind ezekre! adjunk general pardont minden bűneinkre; 's kezdjünk mint az ártatlanul a' világra jött tetszemő, ujra élni. Eredj! meny el! mindenre vigyázz! hogy meg-gyogyítsuk ezt a' beteget, vagy el-temessük a' föld színéről. (*Temolo el menyen*)

V.

V. J E L E N É S.

Rodrigo egyedül.

Annyi alatsónságot vittem végbe, hogy alig maradott még belöllem valami, a' mire a' pokol réa-ne-tette volna az ő bélyegét; mintha érezném, hogy zug alattam az örvény mig felettem Mafsinor Rosamundával a' gyözedelem-ének, az égbe emeli.

Már ugy is mind egy; még egyet próbálok; ha mindent elvesztettem mire tartsak-meg annyit, a' mi csak egy szerentse vissza nyeresére való? Ha vissza nyerem; akkor Rosamundával együtt menyek az eget ostromolni, mind addig imádkozva, mig meg-botsát, 's bűnemet a' kinzo szerelem pokoli hatalmának tulajdonítja.

Egy reménységem van még; Camillot könnyű haza hívni, az én Kémeim mindenütt a' nyomába vannak; akkor két a' veszekedő közt, a' harmadik boldogul. Ha a' Rosamunda neve alatt azt írom, hogy ha még egyzer latni akarja, 's meg tudni, miképpen tsaltam meg a' barátja, jöjjön a' kösziklán lako Remetéhez; Camillo azonnal ott terem, 's a' többi önként fog kifejtödni. Még ezt végbe viszem; 's örökké tiéd maradjak pokol! ha azontul egy lépest is teszek a' te szolgálatodba. Az utolso ostromra indulok; ha most is vitsza verettetem: ugy ez a' kard a' melly hajdon szerezte ditsöfiségemet, most a' gyalázattal szabadittson-meg!

VI

VI. JELENÉS.

Rosamunda. 's Massino feketébe a' Claudio kertjébe.

Massino Birni téged *Rosamunda!* olyan gyönyörűség, mellyen fejül feszülve a' földi hurak el-pattannak. Vajha az Angyalok nyelvén szólhatnék! hogy meg-monchannam millyen jó, 's millyen szép vagy! Mikor a' te kedves kezedet nyujtod, mintha a' világnak minden kintseivel meg ajándékoznál; Szemeidbe olvasom a' boldog lelkek idvességét... Világoznak előmbe a' virtus ösvényére; 's a' mikor szollasz ugy tetszik, közelítve a' menny ajtajához hallok az Istent dicsérő Angyalok zengését. De oh *Rosamunda!* miért kellett nekem ilyen boldognak lennem? Az én barátom sirhalmán kellett könnyekből nőni az én virágaimnak! engedj-meg nékem! ha megvallom, hogy, csak ezen az árron drágállom boldogságomat. Fele részemet el vesztettem 's boldogtalan vagyok, a' midőn néked csak a' felét adhatom.

Rosamunda. Oh *Massino!* ha csak megholt volna; a' szerelem vele együtt mennyei természetet váltott-volna; sirhalmára Kápolnát építnék, a' hol az ő lelke mennyei társaságába készülnék, tiszta, és hozzá méltó lélekbe örökre egyesülni vele; de az én hűséges szeretetemből egy ujj kellemmel hízeltető virág kedvére játékot tsinálni 's meg-balni, minek-ellőtte az eget meg-engesztelte-volna. E'háborit-

ritja nyugodalmamat. Gyászoló Szívemnek egyyikfelébe őtet holtig hórdozom, hogy et-
től a' motsoktól meg tisztítsam az utolsó íté-
letre. Kedves Malsino a' Teremtő a' ti rest-
vér lelkeiteket egy formába öntette; a' má-
sik felét néked szentelem!

Malsino. Áldott Rosamunda! a' te szí-
ved olyan gazdag, hogy az mind a' kettőn-
ket mérték felett meg-jutalmaztat: felével
egészen boldog vagyok, ha Camilloé a' má-
sik fele; ő az én lelkemnek fele, a' melly-
nek jut az a' rész, a' mellyet nékem nem
adhatsz.

De egy blüöm van Rosamunda! a' mely-
ről minekutánna lelkem ismertetéről borsánatat
nyertem, a' meg-erősítés végett elődbe hoz-
tam.

Rosamunda. Hát a' ti lelkeitek atyafisá-
ga az adófságba is osztrályos?

Malsino. Fájdalom! 's néki nagyobb rész
jutott, a' mellyet életével fizetett meg; ér-
tem a' virtus fizette-meg, 's a' boldog örök-
ség egyedül nékem maradt.

Rosamunda. Ti által tanulhatatlan Férjfi-
ak! a' leg-jobbnak is van közületek olyan
adófsága, mellyet titkon fizet, 's félek az
utolsó napra is sok lessz a' mit a' mi Nemünk
a' tiéteknek el-engedjen; Minket vádoltak,
hogy haljunk mint a' virág a' hízelkedő szel-
lőre, de a' szellő álbátatlan, azonnal más
virágoknál hízelkedik, a' virág helyt marad,
's sokszor a' gondolatlan bujdosó a' tavaszi
me-

mezőn által-menvén, hányat nem hágy el nyom-
va? Micsodá szerentse! Leányt hagytal so-
hajta magad után? hány holnap a' te Kalen-
dariumodba a' szeretet örökkévalósága? hogy
sorsomat fel-veve véletlen ne bankrotirozzak.

Camillo. Oh Rosamunda! ha az én sze-
reterem elég, boldog sorsod Szamverésére,
nállunknál gazdagabb egy halando se lehet;
de éppen az én szereterem az a' bűnöm, mel-
lyért félek, a' tiédet el-veszem: Szerette-
lek Rosamunda! elébb mint Camillo, 's iszo-
nyu erővel meg győztem magamat, hogy
meg tartsam azt, a' mit az én barátom
hűségemre bizott. . . boldog rab voltam, 's
midőn a' barátság aldozatja el-végeztetett, a'
szabadság mennyé előtem meg-nyílt.

Rosamunda. A' midőn bűnös voltál egye-
dül rabságod tett méltóvá azon szabadságra,
mellyet a' fatum kemény keze nyitott. Rab-
ságod maga is nemes szabadság volt, most,
kevély vagyok, mikor ilyen Klenodiumat az
én kezembe adtál; reménylem betsét mind vé-
gig meg fogom tartani.

Massino. Ha a' mennyország kapuit ki-
nyitnák is, ki-menne-é csak egy Angyal is
belöle? a' te szereteted Rosamunda az a'
mennyország, mellyen a' bűn kívül maradt,
's én minekutánna bé-botsáttal, egy boldog
szent vagyok. Menyünk Rosamunda! azon
innepi helyre a' hol Camillo örökös hűséget
esküdt, 's ott könyörögjünk az ő bocsánat-

jáért, 's ott fogadjom - fel, hogy az ő bü-
 tetését is meg osztom vele, ha az ő meny-
 országa velem oszlott - meg. (el menni
 karon fogva tiszta szeretettel; 's a' körök
 le - esik)

ÖTÖDIK FELVONÁS.

I. J E L E N É S.

Cintio egy Remete egyedül.

(egy kösziklán egy fennyesbe nem megy
szé a Claudio Kastélyától, egy kunyhó
előtt)

Erre a' kösziklára tekintessz leg-előbb,
fel-nyíló szeme az égnek! az also világ az
éjjeli sohajtások homályából ide fel néz, 's
érkezésedet látva kezdi a' nappali zajt; de
messze alatt marad a' lárma, 's itt fenn a'
a' fenyvesbe, tisztán zeng a' természet öröme
a' tsendességbe; mind tündöklik a' reggeli
fényen ez a' havasi viz szakadva le a' völ-
gyek felé: úgy tetszik egy serdülő szüzet
látnok sietni - bé a' világba, nem tudva hogy
új vidékeit kedves tisztaságával fizeti... Há-
lá legyen Istenem! hogy ki-hoztal azon mocs-
kok

kok közül, a' mellyeket az emberek közt el-kerülni nem lehet, hogy meg tisztulva mehessek színed eleibe... Ugy tetszik, mint ha már az ég szent környékébe volnék, midőn a' lábaim alatt mefsze-le vilámlo felhők az also világtól egészen el-szakasztanak... Itt kapják meg érzésem 's gondolatim az ő igaz formájokat, mind az olvadékok Krisztályai, midőn annyi mozgás van, hogy az atyafias felek találkozzanak, de nem olyan nagy, hogy egy más mellett el-menjenek.

Eleget voltam a' világ árjába is; míg szembe próbáltam; ereje mérgesen visszaontva ragadott, hozzá adott könnyeimmal. Már le-fizettem az adot... elegen tolyonganak ott, azon a' tsalárd kereskedés piatzán: a' hol a' virtus contreband, 's a' képe mindenütt árul-tatik; 's a' hol minden úgy igyekszik adni, venni, hogy mást meg-tsaljon, 's a' más szé-génységével gazdagodjék... Elegen vannak, a' kik ott szerezik: azok maradjanak ott, a' kik ha nem volna kiket meg homályosítani, saját fények alunnék-el, 's ha felebaráti szíveket nem találnának nyilaik, az öveikbe térnének-vissza... A' magánófság kintse nem kapsi; azon kevesek a' kik meg-tudják talál-ni, birni meg érdemlik.

II. J E L E N É S.

Camillo, és Cintio.

Camillo. Idvez légy a' te hajaidnak tisztos ezüstjében magános lakója a' kösziklának!
en-

engedd meg-pihenni a' te békefséged mennyei levegőjébe egy bujdosonak; míg a' végzések tovább mutatják a' leg közelebb való utat a' sirig futo nyugalalom után.

Cintio. Itt vann ifju! a' nyugalalom, a' te mostoha mátkád; itt értem bé én is a' vénség ki-derült egü köszikláján: szép innen a' le-nézés, 's könnyü a' mennyei levegő; ha fel hághatsz ide lábaid alatt süketen dörögve maradnak azok a' villámok mellyek most fejed felett tsattogva rémitnek.... ide igyekezz! itt a' tsendefség; a' halálon kívül minden ado le van fizetve, 's míg a' sokkal ados ifjuság, mind Contora vásárolva, tsak készül élni, itt az időnek minden tsepje egészen kostolva megy a' tengerbe.

Camillo. Ah kedves bölts öreg! nyujtsd-le hozzám jól-tévő kezedet! 's segits fel 'abba a' felsőbb tiszta Spharába; hogy a' nyár hevétől égetett szívem faggyon-meg a' te tedbe.

Cintio. Tél van itt fiam az igaz, földi tél, mennyei nyár; meg fordítva nállatok! könnyebb télbe a' lehellés, 's a' frífsítö hideg, a' ti rut sárotok fagyán szabadon jár; de tsak ugy szép a' tél, ha tavasszal a' hévség vagy hobarmat az öszt előre meg nem fosztotta; vannak ugyan komor ködei is a' télnék, de a' hó allol az örökkévalóság tavaszsa tsirái nedves szemein mosolyog a' mennyei fény... 's itt virágoznak zuzmarával a' mésébe lévő ezüst erdők.

Ca-

Camillo. Beszéded áldott mint a' szárazságba hullo esső; reménységem el-hervadt virágát ujjulni érzem. Vajha én is kapnék egy ilyen kösziklát! hogy arról a' kintseimet temető tengerbe nézzem a' mennyet az örök-kevalóságba intő csillagaival.

Cintio. Hogy ott kintset nyerj fiam! itt még sokat kell vesztened; ha azon Klénodumokra vágyol, mellyeket a' magánosság méjsége rejt; elébb hartzolni kell értek a' világ mezején.

Camillo. Onnan jövök halálos sebbel a' leg-első ütközetből.

Cintio. Mutasd - meg fiam! ha volna reá leg-alább enyhítő balsamom.

Camillo. Esméred é ama Kastélynak Urát?

Cintio. Claudiot az én joltévőmet? a' gyermekkori barátság ereje emlékezet-kövének maradjon ez a' köszikla! a' ki-nyilva repdeső arafüas szívek egybe-találkoznak a' tavaszi fényen, a' a' mennyei kötés soha el-nem válik!

Camillo. Ah kérelek! ne emtegesd a' barátságot! mennyei kötés! hogy ne érezzem azon nyilakat, mellyeket szívembe hordozok.

Cintio. Talám valamelly barátod meg változott? ne sirasd! úgy nem az volt: az igaz barátság is ugyan változik; de csak abba, hogy nő, ilyen az én Claudiom: néki köszönnöm ezt a' csendességet, mellyet mind ő, mind veje, 's Léánya a' leg-kedvesebb ujj pár, mellyet a' Nap látott, gyakran meg ujjnyák.

Claudio. Oh Istenem! lehetséges é ez?

sem-

amiisints állandó; hűség virtus minden el hagyta
 nét, a' szerelem' égető tényén. Tsak egyet
 mondj-meg nékem! boldog é Rosamunda?

Cintio. Miért tudakozod ezt kérlek! de
 gyen! mint a' harmatos virágok egy sirhal-
 man úgy álnak ök.

Camillo. Mitsoda sirhalman kérlek!

Cintio. A' leg kedvesebb barátjokat gyá-
 olják;

Camillo. Istenem! szolj! mitsoda barátjo-
 t! kényszerítlek tégedet a' te magánosságod
 entségére?

Cintio. Ki vagy te mond meg előbb, ha
 akarod, hogy én is többet mondjak.

Camillo. Camillo...

Cintio. Hatalmas Isten! iszonyu meg-tsa-
 ratás!... (*Leveleket vesz en elé 's oda-ad-
 , Camillo olvassa*) Claudio közölve vellem,
 állam maradtak;

Camillo. Én egy alacson hűszegő az én
 arátim szivekbe! ... Styxbe mártott tollak!
 okol mesterségeivel a' virtust el tevesztetni
 észült labirintus!... Képtelen meg tsalo-
 ás!... Örökre ebbe a' tévelygésbe hagyni
 ket; vagy ezen seb meg-gyógyítására az ő
 boldogságok kintsét ráá költeni.

Cintio. Szomorú a' te eseted szerentsét-
 en bujdosó! könnyeid egy meg-szállott kua-
 öbe esnek az ég tsendes képre-beszédid
 gen meleget lehelnek szivemnek azon Ökda-
 ra melyeket a' nap rég el-hagyott — a' tél
 gei olvadnak, 's érzem a' tavasz zivatarait
 vissza térni. Oh szerelem! kellemetes illatu
 virá-

virága az életnek; hogy ninta olyan Chemi-
ája a' léleknek! melly ebből a' nézet, a' mé-
regtől el tudja választani; ebbe a' virágba
a' ki méh tudna lenni, azt a' Quintessenciája
a' gyönyörűségnek, a' Nektár ivo Istenek kö-
zé hejheztené. De ez a' mésterség az Alchimi-
ához tartozik, melly a' philosophusok kö-
vét keresi. Fiam! végy butsút az álmak tün-
dér országától; ha azon a' tengeren, melly-
ről islam egy hajó se tért épen vissza, a'
miénk is el tört; valamelly darabján evezzünk!
az örökkévalóság partja felé!

Camilo. Közeledj ohajtott szent part,
mert eröm fogy... süllyedek... a' balál nyujt-
ja joltévó kezét; nalla a' minden sebek bal-
samja.

Cintio. Fiam! hidgy' nékem! az ősz ha-
joknak tsudatévó Sámsoni erejek van, 's az
erőtelen vénség meg-birja az ifjuság Orosz-
lánját, tsak addig tölle el ne szaggattassék, 'a
szelid bazi állattá változtatja; ha utad a' böl-
tsétség tsendes Klimája felé van, légy fiam
telyes bizadalommal! az örökös hó ne ijesz-
szen; egy felől a' föld napja hanyatlík, más
felől a' mennyország hajnala jö - fel-költeni
a' lelket a' boldog örök nappalra. Ott élünk
hervadhatatlan ifjuságba az igaz mennyei sze-
relemmel, itt tsak némelly proba-vonásit tesz-
szük, mellyeket magunk le-szoktunk töröl-
ni. néz le-felé) de amott jönnek! úgy tetszik
erre...ők azok.

Camilo. Szolj hát te kemény sorsom orá-
kuluma! mit tselekedjem? Kárbozat éjszéle!
me-

mereszd a' mennyre ezeket a' szemeket, hogy az ő világok a' könnyekbe örökre ki-alugyék. Oh Rosamunda ezt kellett-é a' mi mennyei álmainknak jelenteni? Hol voltam egykor? 's most hol vagyok. Az öröm tengeréről egy pusztá kösziklára hanyatttámtam. Ebbe a' kietlen sötétbe lelkem el-tévelyedve a' mindenütt jelenvalót nem találja, 's az ő világából számkiverve, túl az élet Országá határkeresztein, a' halálnak föld alatt való utzáin tántorgok.

Cintio. Szedd rendbe magadat! csak egy olyan hideg-lelés ez, melly minekutánna az ütközet előtt a' Hérokat eljárja, azután a' halandók felibe emeli, hogy a' halállal szembe nézhessenek. Te nem a' halállal, leg jobb barátiddal készülj találkozni! férjfiúi-alhatóságoddal érdemeld meg azt a' szeretetet, mellyel ők hozzád változhatatlanul viselkednek.

Camillo. Velek találkozni? ha a' te hajaid feketék volnának, nem kívánnál olyan lehetetlenséget, midőn a' te fejér hajaidat nekem nem adhatod... vagy azt akarod? hogy egy óra alatt el foggyanak esztendeim, 's az enyimek is meg-öszüljenek mint a' rőfű. Vajha igazán még holtam volna! avagy fel ne támadtam volna, meg-ölni azokat, a' kiket leginkább szeretek. Nem; inkább vétek nevet viseljen az ártatlanság, mintsem levelezve váljék gonosztévővé, a' midőn barátim' nyugalalmát meg háborítaná.

Tsak egyet kérek bölts Öreg! ezt a' titkot temesd-el a' te szivedbe, mint egy halottat

tat; hogy a' világ' utolsó napjáig ki-ne-jöjjön. Engém tartis megholtak; de ha lehet tisztítsd-meg a' Rosamunda, Massino, és Claudio szivekbe a' gyalázzattal az én halálomat!... Életemet édesíteni fogja az a' gondolat hogy én hűséges barátim boldogságát meg nem háborítom... Engem — utoljára látsz, Isten veled a' te magánosságodba! Te lélsz az én Geniusom! jelenj meg setét óráimban ezüst hajáddal! (*jobbját adja*)

Cintio. Nem-nem bortsáttak-el nemes lelkű ifju! érzékeny szived hurjai ezt a' feszülést sokaig ki nem alják — nem jó neked egyedül maradni. Maradj itt! félre mehetsz ebbe a' fenyvesbe, hogy lassanként szoktasd magad az ő látásokhoz, mint a' ki egy mélységből a' napvilágra ki-jő. En is lassanként el-készítem őket, 's így a' mi egyszeribe lehetetlen lassan véghez mennyen; 's a' komor térből a' tavasz zürzavarain által a' csendes nyárba érkezünk. En a' te kéresedet nem teljesíthetem; ha te az enyimet teljesíted, csak úgy kinélléd meg barátodat a' leg fájdalmasabb sebtől.

Camilla. Téhát legyen! Geniusomnak neveztelek; követem vezérlésedet akármely éjféli setétségbe. (*jobbját adja*) Mitsoda áldozatot nem érdemel meg a' Rosamunda 's Massino barátsága.

Cintio. Te meg-érdemled, hogy az veled meg-oszoljon. Itt jönnek, én a' köszölköla meredekén fel-vezetem, meny ezen fak sűrűségébe! (*elmenyen a' Remete.*)

III.

III. J E L E N É S.

Camillo egyedül

(menő félbe)

Még egy néhány pillantatig tart az ö-boldogságok' álma, míg az én fel-nyilo sirmomba bé-süt a' világosság napja; úgy tetszik mintha kísérnék - fel az Angyalok; hozva az Ítélet nagy könyvét... Tsak fájdalom! az ártatlanok kárhozatjára... Istenem! közeliinek... hallok az ő szavakat... reszketek... erősítés!;... ha az ő szemének mennyei világa réám' süt, egy pokol gyúl-meg szívembe... az ő szava fel-serkent minden hajdoni kedves álmokát, 's az el alutt Grátziák Furiáknak ébrednek - fel. Istenem! ha a' mint meg lát el-felejtve magát, hozzám'jö, 's megölel mikor az ő illetésére ugyan azonnak érzem ötet, lehetetlen nékem is egyszerre ugyan azá nem változni, 's egy irtoztata örvény' széléről bé nem szédülni... Örökkévalo virtus! adj erőt el futni innen! a' hova a' természet' bubájos ereje szegez; vagy ne enged ki-allunni mennyei világodat! hogy értesd viaskodjam, 's értesd vett sebeimmel győzedelmesen essem-el!... *(el megyen a' sülybe)*

IV. J E L E N É S.

Rodrigo egyedül.

(Vadász köntösbe menve a' kunyha felé, vissza szoll vadászaihoz).

Mig én a Remetéhez térek, menyeteket!

el! Fújjátok - meg a' kürtöket, költsetek fel a' fényves' szarvasait hogy essenek el! (*magába*) vagy lakadalomra vagy torra: ugyan ebbe a' fényvesbe vadászok én is egy vadat, a' melly engemet lött-meg; de ma néki is el kell esni... minden jól megyen... Ditséret néked fekete Geniusom! te kényedre jádzol azzal a' mennyekáprázalattal a' mit a' felinkek virtus név alatt imáduak. Tied a' hatalom! néked két országod van, eredeti világozságoddal a' menny nappalába szabadon jársz setétségeddel a' pokol éjtzakájába. Te segitts engemet most utoljára! azután mennybéli irgalmas Isten! hozzád vissza-térek. (*menyen.*)

V. J E L E N É S.

Cintio, Rosamunda, és Massino.

Rosamunda. Beszédid titokkal telyesek; akár ki lett légyen miért nem akarod egyenesen ki mondani? láttuk a' mint egy jelentő kéz-szoritással a' fényvesbe süllyedt.

Massino. Menésével mintha egy szomorú biographiát írt volna - miért kérült minket?

Cintio. Mert ő a' ti leg-jobb barátatok valámig távol marad.

Rosamunda. Távol maradt a' mi leg-jobb barátunk; a' kinek üres helyén nőnek könnyeinken a' mi virágaink... soba se szakasztjuk harmat tseppek nélkül.

Massino. Meg-mutatta a' sors benne hogy a' halando erő véges... Volt-e valaki egész-

egésszen a' fegyvertől járatlan! Az erős Achillest egy gyenge nyilvefsző vesztette-el, A' sors ötet az emberiség nagy adójába vette-el tőlünk, 's nékem, ezt az afszonyi Nem remekét adta érette. Ezt a' Kintset a' Camillo birtokába nézni, a' boldogság el-végzett rajzolatját; csak ez a' mit inkább tudnék o-hajtani, ha az idő a' meg-leltre a' változhatatlanság petséjét rá nem nyomta volna.

Cintio. Az Isteni végzéseknek átláthatatlan titkai vannak.

Rosamunda. A' leg-nagyobb előttem, hogy olyan férjű, a' kit az Isten láttatott a' földre küldeni, hogy a' tévelygők az igazságot meg-szerefsék, az ő személyéről hűség-telen leherett . . . ebbe az egész világ szépségébe esett motsokba, az emberi virtus be-tse el veszett; 's akármelly boldog jelenvalót, álhatatlan Fundamentuma hiabavalová té-szen. Oh! bár a' mi könyörgéseink meg-tisztithatnák a' gyalazattól az ő halálát!

Cintio. Meg halgattatott a' ti könyörgések! higyetek - el! ő éppen olyan ártatlan mint ti.

Rosamunda. (él - ragadtatva.) Camillo ártatlan . . .

Mafsino. Hífszük! áldott légy igazság szája! ez a' világ-Birája szava.

Rosamunda. Az Isten adta - é kezédbe, te magános Szent! a' titkos koporsok kultsát. Ott talaltad - é a' mi sebeink balsamát? Nyisd-meg annak Kufjét előttünk.

Cin-

Cintio. Az a' kívül beszélni láttatok, Camillót fedhetetlen ártatlanságba esmértem meg velemaz örökkévalóságba való hit meneti meg a' végzéseket.

Mafsino. Micsoda pokoli felbő az, melly a' napot úgy meg-homályosithatta? 's minket oly szerétségbe borított.

Rosamunda. Fejtsd meg (a' Remetéhez) ezt a' halál meséjét; az én életem csendessége van béle szöve... fejtsd meg! 's akkor elhiszem, hogy ebbe a' világ zajjától meg-férféztetlen magánosságba lelked a' magosabb lelkektől ihlettetik. Nyisd-meg azt a' koporsót, minket örökös gyászba öltöztetett; 's tisztítsd-meg a' mi barátunk' szent porát; és e' léssz az, a' ki a' fatummal öszve békelterzt.

VI. J E L E N É S.

Az elébbeniek, és Camillo, később

Rodrigo.

Camillo. (bé lépve) A' koporsók megnyitak az Angyal szavára, 's a' hallottak meg-tisztulva fel-támodtak.

Rosamunda. (merőn nézve) Szentséges Egek!

Mafsino. Nagy Isten! (mind a' hárman egymáshoz ragadtatnak kiterjesztet karokkal, 's öszve ölelkeznek.)

Camillo. Mafsino! Rosamunda! én vagyok a' kihez való szeretetetek, a' fatum legkeserűbb poharát édesé teszi.

Rosa-

Rosamunda. (szomorúan) 'S te vagy oh Camillo! Nékem úgy tetszik mintha az örök-életbe találkoznánk (mégjen el-andalodik)

Massino. Oh Isten! milyen áttalláthatatlanok a' te útaid! áldott légy! hogy a' mi barátunkat vissza adtad.

Camillo. Nem egy lélek é ez! melly hármunkba él! Ez a' pillantat le-fizette a' fatum' adosságát; ki vonom örökre minden vád-jaimat, mellyeket valaha a' végzések ellen-tettem. Én az én barátimat újra ölelhetem; érzem azt a' csuda tévő erőt, melly a' test-vér lelkek szent egygyességébe van, 's hálát adok szent Isten! hogy örök élet örömet gyújtottál lelkembe, a' leg édesebben szeretni szerelem nélkül a' földi indulattól háborítatlan barátság templomába...

Massino. Oh Camillo! miért kell az én örömemnek mértékének lenni? Nem akkora é a' mi bűnünk; mint az mellyet rollad el hittünk? Nékem kellett volna erősebbnek, 's állandóbbnak lenni, talám ha az én szívem meg-vesztegetetlen lett volna, meg nem fertéztetem volna a' barátság szentségét... melly tiszta boldogság volna ez! Készen volna a' telyes földi boldogság képe, ha én-el-nem rottattam volna. Istenem! mitsoda aldozattal engeszteljem meg a' barátság meg sértett jussait?

Rosamunda. Szívem meg-hasad az öröm 's fájdalom miatt: a' két felét vegyétek - el 's engem' hagyjatok 'e szent magánosságba meg halni!

Cintio. Nyugodjatok - meg a' végzéseken ör-

örvendjetek, hogy a' mit a' fatum elvett, a' virtus kipotolja. Soha a' virtus az ő hiveinek boldogsággal ados nem maradt.

Rosamunda. Esküszöm azon hit szentségére, melly a' kétségbe esés széléről vissz tart, hogy ezen pillantattól fogva egy férjfiúnak is felesége nem vagyok többé a' földön! Kedves Massino! engedj meg... nyugodjunk meg a' végzéseken!

Massino. Oh Rosamunda! vond-vissza ezt a' rettenetes esküvést, minekelőtte meghülne ajakaidon. Az Isten meg-botsátja az emberi indulat első lobbanását; de egy olyan Afszonytól meg fosztani a' férjfiut nemet, olyan vétek a' természetellen, mellynek botsánatja nints. Camillonak van igaz jussa hozzád, ha a' fatum a' virágot az én kezemet szakasztotta-le az az örööm, hogy azt tellyes nyílásába adhatom-által méltó birtokosának. Le mondok rollad Rosamunda! te leg-kedvesebb az Afszonyok között! 's ezen pillantattól fogva örökre Isten veled kellemetes Szép Nem! Az Isten kezembe adta édesseged tellyes poharat: az én barátomra köszönöm!

Camillo. Hát azért kellett nékem az én barátimhoz jöni, hogy mint egy pusztító ellenség elől el fúsanak! ha a' halál tirkos éjszakájába el-rejtezttem-volna, boldogul éltetek volna; 's nékem is boldogító érzés lett-volna, a' fatum hibáját jóva tenni; 's a' seb a' tirkos kötő alatt bé-gyógyult-volna... E volt az én feltételem; Szólj bölcs öreg! a'
kit

talán most új tapasztalás szit; nem a Szavadra maradtam-é meg? Nem bennem, sem ezekbe csalakoztál-meg.

Cintio. Ugy vagyon; Néked igazad volt; Ásan láttak az igen messze maradt vidék homályosuló szemeim. Massino! 's Rosamunda! Ti most lesztek bűnösökké, a' min esküvéseitekkel játszottak. Tanuljatok ettől. *(Camillora mutat)* bekekséget, a' ki leg-töb-
t vesztett.

Camillo. Tebát a' midőn egygyesülni ki-
innék barátimmal, őket egymástól szakasztom.
Még ez is hátra volt mostoha sorsomba;
gy boldog hármóniát el rontani; a' remény-
ég utolsó világa haldoklik lelkembe. Meg kell
köznom ezt a' leg édesebb órát, mellybe
zért találtam-meg el-vesztett barátimat, hogy
öllek számkivettefsem. Isten veletek Kedve-
eim! a' ti emlékezetetek meg szépíti nékem
' föld pusztáját, 's mikor a' holt-száll az el-
szűzo nyár mezejére; egy más nap jö-fel
a' sírhalmak megett; akkor az örökké valo-
ság ezüst virága tavaszába vissza térek örök-
te meg ölelni titeket! a' kiktől most az el-
mulando tavasz el-választ. *(Rodrigo meg-ér-
kezik 's halgatozik)*

Rosamunda. Örökre választ-el, mert az
a' seb, a' hol a' mi egységünk el-válik, nem
lesz annyi idős, hogy a' másik tavasztok
meg kapja balsamát. Kénszerítlek! lakjatok
ezen a' kösziklán Cintioval hárman. Nem
tapodnak ezen szent környékre többé az én
lábaim, szent lesz előttem ez a' köszikla;
III.

's a' midőn egy kegyes magános életből szememet az égre emelem, szívem erre felé kíséri fel... Ha el nem fogadtak a' barátság-ol. egy olyan áldozatot mellynek édessége fizeti vesztéseit; csak egy sebnek mérges fulánkját haggyátok szívembe, melly tsak a' ti kedvetlen emlékezeteteket serkenti-fel. Kénszerítlek titeket, ha szerettek, vissza ne hozzátok kiállott fájdalommat; hogy az ifjuság égető napját meg ne átkozzam, 's a' ti szemetek előtt ki ne oltsam. *(mind hárman el némulnak)*

Rodrigo. (magába) Minden hiába; mint-ha a' halottak ki-törtek volna az ő senyvedt koporsojokból! 's annak a' rémitő kísértetnek szavaiból az utolsó ítélet napja lelkem' fenekére bé-dörögne. Átkozott pokolbéli lelkek! nem tudjátok olyan méjjen bé-taszítani az ő éjszéibe, hogy a' világ' őszve töréséig fel ne serkenjen? olyan rosszul tudjátok fesseni a' halált, hogy az ő örökös színét illy hamar el haggya?

Camillo Utoljára kérlek! fogadjátok-fel hogy telyesítitek; vagy utoljára hallattátok a' barátság szent szavát. Adjátok ide nékem bizonyságul a' ti jobb kezeteiket; *(Malsino 's Rosamunda oda adják kezeiket)* Kedves Malsino add egy forró kéz szorítását a' váltóztatatlan barátságnak! *(Rosamundához)* 'S Egy el-válás tsokját kedves ifjuság, minden örömeinek égő pontja! *(meg öleli, meg isorolja: pausa)*

Rodrigo. (magába) Tsikorítsátok fogaitokat nyomorult kárhozatnak! ríjjatok az örök sejt-

setétségbe! 's sárga ábrázatakról huljanak
a' kénkö láng'e tengerbe könnyeitek! (*fel-
néz*) Ah irtozom fel nézni! Szemeim le-felé
szegződtek az ő irtoztató utjakra. Ha! a' szél
vészék' rémitő, zugása, a' pakel sívtagjába!
a' tűz habokkal, a' köszirtokhoz csapott örö-
kök rab társaim, felém ordítanak!...

Camillo. Vagy örökre butauzzatok - el
töllem! vagy egy el-mulo virágot engedjetelek
el-vinnem szemetek elöl; hogy a' ti boldog-
ságtok Istenének szenteljem! (a' *Massino* jobb
kezébe tészí a' *Rosamundáét*) A' mennyből
fog gyümöltse le-szálni. Éljetek boldogul! 's
miglen erre szép mezőre a' ho le-száll, meg-
holtnak tartásatok engem! Így maradjatok (*ak-
kor a' Massino, 's Rosamunda jobb kezeiket
meg szorítva az égre emeli*) az én második
temetőmen, az én emlékezetemre (*el-bot-díja
's félig meg - fordul*) Kedves Gyermekek ta-
vassza mosolyogjon itt! mikor az én őszem
el-hozza annak a' tavasznak gyümöltseit, a'
a' mellyet most a' végzések egy 'el-mulo fel-
leg széntségébe rejtenek-el! Éljetek boldogul!
... (*menyen, azok meg némulva egybefo-
gott kezekkel maradnak statua formán; mi-
kor szinte ki-menyen*) Menyei matkám! örök
kévalo virtus! fogadj-el!

Rodrigo (*elejébe menyen*) Mig fenn a'
világosságra zengenek, nem haljártok-e az ő
nyomcsult testvéreik örömét a' setéthe)...
az egész méjjség engem kiált!.. Ah! a' láng
örvények sodornak - le... Rettenetes Bira!..
ah! többet nem engedi szollanom: imádkozza-

tok egy kétségbe esettért! a' klt, a' midőn alkultsal akart bémenni a' szerelem' mennyországa ajtaján. (a' pistolyt a' két szeme közé szegezi) ezzel a' villámmal le-ont a' világ irtóztató fenekére. (el sül - le rogyik - a' Kárpit le-esik.)

(V.)

A'

SZERELEM' GYÖZE-

DELME A' VIRTUSON.

SZOMORU JÁTÉK.

V. FEL-VONÁSOKBA.

S Z E M É L Y E K.

II. Basilus. Görög Császár.

Konstantzius. Fő Vezér —

Konstantzia. a' Császár Leánya

Tzétzilia.)
Lukretzia.) udvari Damák

Leonora. Szoba Leány.

Ignátz Komornyik

Hélén. Bulgáriai fogoly Leány.

Hiéronim. ugyan onnan való vitéz ifju

Klaudián) Két ifju Ur

Lutzián.)

Fauszus.) Udvari ifjak

Konstans.)

Moritz. Fzeredes.

Krispin. Szazados. —

Katonák.

Bulgáriai követek.

A' történet esik Konstantzinápolyba.

ELSŐ FELVONÁS.

I. JELENÉS.

Császár A' Fő Vezér, és Ezerekes, a' Császári Residentziába.

Császár. A' fógoly Léány meg-szeret-e itt?

Fő Vezér. A' Hertzeg Kis-afszonynak önös kegyelmébe esett, 's mindentől tsutatik; mert szépségeiről híres Országunkat g homálosította; tsak némelly tsillagok látnak még, a' miolta ez a' rellyes hold a' mi határunkra jött.

Császár. Az ellenség' már egészen megzattott. A' több foglyokat mind el lehet tsátani.

Fő Vezér. Követek vannak itt.

Császár. Jöjjenek - bé!

Fő Vezér. (ki menyén, és bé bortsátja a' teket)

A a

II.

II. JELENÉS

Az Előbbiek, és a' Követek.

Egy követ. Hatalmas Császár! engedj meg egy háládatlan Tartománynak; mellynek éretlen Népét, némelly esztelen lázzasztok el-tsáblították. Ha a' zabolátlan szabadság királyi páltzad szelid intésére le nem tsendesült; olympusi mennydörgésedre reszketve várja botosátját; ha meg-nyeri leg-hűségesebb néped lelsz, minekutánna ezen méjséget meg-esmérté, többé széléhez közelíteni is, irtozni fog. Fogadd-el Felséges Császár! ezen győzedelmi koszorut, 's meg tért Népedet, vedd kegyelmedbe!

Császár. Hogy azon széles Monárhhiának, mellyet a' gondviselés réám bizott, vége, a' melegítő szívtől olyan távul is megbült, a' rész' betegsége volt: Sajnálom hogy az egész test' halálát annyi vér ki-botsátásával kellett meg-előzni, az Egésznek leg-kifesebb ize fájdalma szívembe nyilallik, és annak egészsége tulajdon magamé (*a' babér koszorut kezébe veszi*) Szomoru plánta! nékem kedves nem vagy, fiaim 's testvéreim vérek parakjai közt nőssz, az ezerek sirhalmain, az özvegyek, 's árvák könnyeivel öntöztetve. Hozzatok nékem a' boldog békefés! olajkoszoruját; tsak akkor ohajtom vissza ezt, mikor azt, fejemről, a' zabalátlan erőszak letépni akarja.

Iste-

Istenem! mikor jö-el a' te országod! az idő kezdetén az első ember fia meg-ölte az ő jámbor testvérét; 's talám az idők vége is az emberi Nem atyait saját gyermekeikkel egymást öletve találja.

Hirdefsetek mindenfelé békeféséget! 's terjesszétek a' boldogságot! vigyasztaljátok az özvegyeket 's árvákat a' gyámoltalan maradt Apákat, és Anyákat... különös gondom lesz sebeket gyógyítani.

Egy Követ. Áldott légy jo Császár! Nem csak fegyverrel, szeretettel. is meg hodolsz mindeneket. *(el mennek a' többiek a' Császáron kívül)*

III. J E L E N É S.

A' Császár egyedül.

Tehát meg szűnt az a' felelmes föld indulás, melly az urálkodás alkotványát meg-reszkettette. A' tsendeféség vissza tért az egész Monarchiába, egyedül a' Monarchától butszott-el; a' hazafiui had, az én szivembe költözött, 's a' meg gyógyult betegség a' Doktorra ragadott.

Meg-setétülve áll a' Nap a' tiszta ég közepén; az ő sugárait el-fogta a' szerelem' bubájos tükre; 's a' fatum engem égőpont-jába tett, hogy életem' második felét, annak, az emberi Nemet kinzo tyrannus-Istennek áldozatjára el-égesse.

Igy a' midőn a' Népeket meg-hodoltam,
győ-

győzedelmi koszorúmmal egygyütt egy rá Léány' triumphusába kell vitennem... Földnek Naggyai! mit ér hatalmata? mely a' tengeren által mennydörög; ha egy néhány marok szépen össze-rakott pornak imádo rabjai lehetnek; ha, a' midőn egy intéssel nap-támadattól enyészetig egy lángba borítjátok a' világot, egy Léanka tekintetére le-olvadtak a' thronusból? mit érnek a' halálnak száz ezer fogadott szolgálai, a' kik készen állnak a' pokolnak minden színeivel a' világ végét le-festeni? azon mindenható indulat ellen, mely a' midőn pártot üt, a' világ' Urát a' Nép seprejével azon-egy rab lánczra fűzi.

Igy, egy-néhány pillantatig tartó mosolygás el-foglalja az okosság' véghetetlen láthatárát; így, a' leg-nagyobb emberbe is a' hatalom az erőtlenséggel, 's a' böltséfség, a' boldonsággal, testvéri jussal esztöznak.

IV. J E L E N É S.

Konstantzia, Héléna, és a' Császár.

Császár. Isten hozott kedves Léányom! végy töllem ma egy olyan ajándékot (*megfogja a' Héléna kezét ajánlva*) mely egy Thronust ékesítene — a' leg szebb virág, mely valaha a' föld színét diszesítette, nyílt Országaim melsze sütő napja alatt; a' mult szélvész szakasztotta - ki azt, egy félre való helyről; hadd a' mi apolgato kezeink' közt megfoganni, 's tündöklenni a' Császári Házba!

Kon-

Konstantzia. Köszönöm, édes Atyám!
 Nagy az ég ajándék - Levelét meg-persérelted!
 Héléna fogadj-el barátságodba. felejtse-el a'
 v. l. lévő földöt a' hol a' sors ki-tsiráztatott;
 mily 's virágozz a' mi kedvezőbb egünk alatt!

Héléna. Felséges Császár hatalmad előtt
 eszket a' föld: jóságodnak minden meg-ho-
 ol; hozzám való kegyelmességed haladásos
 zivemet egészen ki-meríti; de engedj-meg
 felséges Császár! ha azon homályból, melly-
 e nőtem, egyszerre az udvar fényébe téve,
 nagy világosságnak közepén, setétbe vagyok.
 Az én eredetem tsekély, 's Atyámnak ki a'
 felséged ellen való hadba esett-el, gyászszá-
 borítja örömemet.

Császár. Árva vagy Héléna! a' Népek'
 Atya Léányának fogad... tsekély helyen ter-
 metett? az a' gyémánt melly a' koronába
 tűndöklék, a' földből vétetett ki.

Konst. Nintsen Anyád Héléna?

Heléna. Meg-holt-a' leg-jobb leg-kedve-
 sebb Anya, az el esett Atyámon, 's elragad-
 tatott Léányán való bujába; senki se volt a'
 kibe az ő utoljára kereső szemei meg vigasz-
 talodtak volna; 's az ő egyetlen Léánya rá-
 vult siratja öret. Kedves Herizegasszony! ke-
 tős gyász, melly engem az Udvar mosolygo-
 fényéből ki-zár.

Konst. Kedves Héléna! az ifjuság ta-
 vassza' változo ideje, a' gyász-könnyöket ha-
 mar elviseli, a' setét borulatok a' milyen
 könnyen jönnek, olyan könnyen is elmúlnak,
 's az egész világ mosolyog szemünkbe; még

a' nehez időkkel is ámbrosia illatok, 's a' szivárvány színei szállanak nyíló virágainkra.

Császár. Kettős gyászatot akarod Héléna el vinni? hogy nállunk is két gyászbadj. Nem akarod é meg koronázni győzedelmemet, meg-győzettervén a' mi jóságunkról? Gyászolat réánk hoztad, ha boldogságodnak több hija marad azon kívül, hogy azt mind szokkal, kik néked kedvesek voltak, meg nem oszthatod. Vigasztald magadat! azok a' mennyei boldogtag' tiszta kuféjéhez jutottak, mellynek ide le-jutott kistsiny ága mindenkor zavaros. Konstantzia, Kedves Léányom! te a' leg-idegenebb Ország' virágainak olyan jó kertésze voltál, hogy a' természet el-felejtteni láttatott hazáját; apolgasd Héléna't is jól-tévő kezeiddel; toröld-el azokat a' férgeket, mellyek az ő ifjúsága' virágait - meg szállottak, 's öntözd a' sympathia elevenítő harmatjával; Vidd-ki a' Kertész, hogy ékesítse azt a' leg-szebb virág, mellyet a' természet tavasza elé-hozott. Én is elkísérlek; menj előre kedves Léányom! tedd-meg a' te kertészi rendelésedet, hogy a' természet egész szépsége elől a' fatyol el-vonnattassék. *(Konstantzia el menyen)*

V. J E L E N É S.

A' Császár Helénával!

Heléna. Nagy jóságod Oh kegyes Császár! olyan nekem, mint a' phev dél egy magános virág felett.

Csd-

Császár. Virágozz kedves, virág az én
 'Istem' folyása mellett; szelid szellők fogják
 a' nap hűségét enghiteni közelebb menve Édes
 Héléna! végheretlen kedves vagy te előtttem!
 ... ha csak egyedül szívemet kérdem-meg,
 inkább lennék a' te rab-szolgád, mint egy
 Országnak Ura; nagyobb gyönyörűséggel mon-
 danam ki ezt a' szót. Enyim Héléna; mint
 az egész föld után... A' Királyi palatát
 le-tenném kezemből, hogy azzal a' tiedet
 birtokomba vegyem. Imé kedves Héléna! egy
 rab Léanyból Császárné; 's egy Császárból
 rab: hadd egyesítenni a' rabot a' rab - Léán-
 nyal, a' Császárt a' Császárnéval, 's azon
 királyi palatát, melyet éretted áruba ty-
 szek-va, egybe-fogott kezekkel az égre
 tartani, hogy az én tellyes örömöm ki-áradjon
 minden népekre (*kezét meg fogja*)

Héléna. (*Kezét tartzkodással, 's meg-
 zavarodva a' Császár kezéből tsendesen ki-
 vészi*) Istenem! vezérli le erről a' szédelgős
 magófságról Hazám kunyhoi közzé. Oh Fél-
 séges Császár! az én ifjuságom' szelid álmai
 mirius bokrokrol voltak, 's egy felséges Tze-
 drus alatt ébredek-fel... zöldellő halmokrol,
 a' hol a' furuja édes szava hangzik; 's az
 olympus mennydörgései között találom maga-
 mat... Engedd meg, ha, minden igen Oriasi
 nékem, 's magam sem értem, hol vagyok.

Császár. Talám jobban értelek magadnál
 Héléna! s' ez az egyenes Szivűséged, mel-
 lyet a' Császári hatalom félelme se felleléz-
 bé, hozzám méltobbá téssen. Oh Héléna!

te kedves teremtés! melly boldog balando az, a' ki bírhat mind azokkal, mellyeket a' te szived kíván. Hasonló annak sorsa azokhoz, a' kik elevenen az égbe ragadtattak. Miért nem enged semmi Császári hatalomnak az a' tiz esztendő, melly a' tavaszi mosolygo hajfűrteket, az én hótól fenyegetett fejemől elválasztja? mint egy tiszszeres köfal úgy áll közünkbe. Örömet el-engedném az időnek; mind azt a' mivel még tartozik; ezt a' tiz esztendőt veled tölteni Héléna! É volna a' véges időnek az a' Quintessentziaja, melly a' balando tsontokat sérafi tűzzel meg-járva által-ragadná a' végheletlen boldogságba... Miért nem törölherem-le az idő szennyét ábrázatamról? hogy az emberek olvashatnák rajta azon boldog napokat, mellyek veled meg-szépítve, arany időket sütnének Népeim közé. De én az idő közepén állok, fele részem az ifjuság felé van, fele részem a' vén-ség felé, 's mindenikhez, 's egyikhez se tartozom; talám a' butszuo ifjuság utoljára kívánja meg-ölelni még egyzer kedves barátait, a' kiktől örökre el kell válni 's még egyszer közel meg nézni, hogy kellemetes képeket meg tartsa; ilyen a' nyár utolsó mosolygása, mikor a' Nap körül boronganak az ősz fellegei, 's nyögni kezdenek, azok az édes szomorú szelek, mellyek a' szenderedő természetet le-vetkeztetik.

Engedj-meg Héléra! csak egy a' Seregtől el maradt utolsó fetske volt; a' ho majd le-esik, 's el-vész:

Hélé-

Héléna. Felséges Császár! Leg-kedvesebb az emberek között! ha az én hazámnak éppen olyan szegény lakosa volnál is, a' millyen gazdag Űra vagy; a' leg-boldgogobb volnék az Afszonyok között; vigasztalásomra volna az, hogy ifjuságom potolna valamit azokból, mellyekre méltatlan vagyok. A' virágok rövid ideje nem vakít-meg engem a' bizonytalan gyülmölsü jövőndőre... A' paraditsomba gondolnám magamat az élet' fája alatt, melly a' virtus'ért gyülmöltseivel rogyog a' virágok mulandósága felett.

De kegyes Császár! egy változhatatlan sors hívú vissza engem oda a' hol az én szülőim porai nyugosznak; engedd-meg nékem, hogy ott holtig tiszteljelek!

Császár. Kedves Héléna! nem kevésbé félve halgatja egy halálos rab az ő sententia-ját, mint én a' te szavaidat: Egy szavadra el-setétül előttem a' jövőndő, 's egy nézésed a' felém jövő vénséget meg-íffítja. Szolj szívemnek határtalan Monarchaja! függeszd-fel azt a' serpenyőt, mellyen egy Császárnak, 's Népeknek boldogsága függ; oltsd-ki egy szavaddal birodalmam' napját, 's mondjad: „Légyen Sötétség a' földön!...”

VI. J E L E N É S.

Konstantzia, 's az elébbiek.

Konstantzia. Minden kész édes Atyám! a' természet leg szebb képes gyüteményébe csak a' gyönyörködő szentek hibáznak.

Császár.

Császár. Szép é az idő!

Heléna. Az ég a' földdel egybe mosolyognak édes Atyám!

Császár. Vezesd Hélént édes kertészem! vigy-el azokra a' te kedves helyeidre, a' hol a' mesterségtől meg nem fertéztetett szűz természeti bátorságba a' meg-láto szemre nézve kellemetes negligébe van.

Konstantzia. (*Vezeti Hélént más felő a' Császár menyén*)

VII. J E L E N É S.

Tzétzília, és Lukrétzia egy ablakánál a' kertre néző szobának.

Tzétzília. Mi dolog Lukrétziá! hogy ez a' rab-Léány olyan kegyelembe van?

Lukrétzia. Azt mongják, hogy egy közvárosi polgár Léánya.

Tzétzília. Ez a' homály a' szépség' által-látszó kristálya megett, egy hazug tükör; mellybe a' Császár magát meg-ifjadvá látja.

Lukrétzia. Azt nem hihetem, a' Császár egy nagy ember; a' ki meg-vezi a' földi hiábavalóságokat, 's már félig az égbe lakik.

Tzétzília. Te gyáva! ugyan esmered a' férjfiakat! olyanok ők mint a' hegedű; a' mint mi stimmoljuk úgy szólnak, 's még a' régi hegedű a' mellyen sokat musikáltak, jobban szoll; én ugy esmérem őket, mint a' vén-afszony az imádságos könnyvét. Tsak lesd-el, mellyik tud leg-szebben beszélni a'

vir-

Virtusrol; tudd-meg hogy az a' leg.szerelme-
sebb, 's a' leg okosabb lessz a' leg-bolon-
dobb. Hidd el; hogy több ilyen virtus' Vi-
tésein nevettem, mikor a' bűn meleg atmos-
phærájába az Angyalok nyelvén beszélve,
mint barmok, úgy tselekedtek. Esmérem én a'
Császárt is; tudnék én mondani néked vala-
mit, ha nem félnék hogy el-árulsz.

Lukrétzia. Nem akarok semmi rosszat
halni a' Császárról. Én derekabb ember; nem
is képelek; ha ő egy kunyhoba laknék is,
's a' földnek egy Császárt kellene az embe-
rek közzül keresni, a' tsillag az ő kunhoja
felett állana-meg Én fiatal vagyok, 's az én
tükröm sem mutat rutat; sokszor voltam ve-
le... egy szent Apátza nem kívánhatott vol-
na több, 's fainabb meg-kiméllést.

Tzétzilia. Nem minden szépség von min-
dent. Látod az arany szebb a' magnesnél;
's mégis ez vonja a' vasat; de ez a' rab Lé-
ány rendkívül szép, 's az ő születése 's sor-
sa' setétséget blübajos szépsége, mint a' teli hold
az éjtszakát, a' leg kedvesebb, 's kisértőbb
szürkületté változtatja. Hiszed te azt, hogy
egy olyan fáni lélek, arra a' bájolo szépség-
re hidegen maradjon! annyival inkább hogy
a' néhai Császárnéba meg elégedést nem talál-
ván, szive szomjan maradt... külfömben is az
igen tzifra asztalaknál meg esik, hogy az el-
sőbb vastagabb ételekből nem eszik az em-
ber, 's a' Konfektekre hagyja magát... Én
tudnék valamit, de a' te könnyen hívő ifju-
ságod csak az időtől meg erősített igazságot
nem

nem akarja el-hinni, 's nem akarom én is a' te kinyilva álló minden zár nélkül való szivedbe vetni a' titok Klenodiumát, hogy onnan minden fattyu ki-lopja. Te olyan vagy mint egy szabadon álló könyv, minden olvashat benne a' hol tetzik, csak nyelvét értse, majd — majd! ha el olvafsák egyszer-kétszer ott heverhetsz, mihelyt több ujjat nem kapnak benne.

Lukrétzia. Nékem úgy tetszik a' könyv nints úgy el végezve, hogy ujj ne jöjjön hozzá ... egy Versezet az esztendő négy részeiről, melybe a' tavasz se végződött-el 's a' más három rész pedig még fejez ... Nem ígér-e a' jó tavasz, szép nyarat, őszt, és telet jövődre?

Tzétzília. Eredj! Te nékem rész szerint igen gyermek vagy, még érned kell; rész-szerint már kész imádkozó Néne vagy; De eddig tréfáltam; már most valoba, mind az a' mit mondtam csak tréfa; meg-akartalak próbálni, hogy igazán hiv vagy é a' Császárhoz. Látom hogy egy derék Léány vagy; meg-érdemled a' Császár kegyelmét, 's az én barátságomat (*meg tsokolja*)

Lukrétzia. Ugy is tsudálokztam, mint mikor valakit álmába hallok beszélni.

Tzétzília. Tsak ugyan tréfa-beszédinket többszer mondani nem kell; mert már egyszer ki-mondása a' tisztetség határait hallik.

Lukrétzia. De-hogy! szégyenleném megfertézteni ajakimat. Edes Tzétzília! nékem
a'

Hárfa mesterem hagyott valamit, 's az óra szelit.

Tzétzília. Menj kedves Lukrétziám!

VIII. J E L E N É S.

Tzétzília egyedül ;

(Sétál, 's néz ki az ablakon)

Ő az, a' Császár karján . . . Konstantzia
 vol van tollek, viragot szed, talám szá-
 pokra; ha nints is éppen olyan messze, de
 viz zugasa miatt nem halja a' mit be-
 zélnek . . . leg alabb lathatná őket; de ő
 s igen jó, 's tapasztalatlan . . . A' Császár
 így el-felejtkezett mindentől, hogy ha hir-
 elen meg-latna a' Sceptrumat, meg kérdene,
 hogy . . . mi az. Ha! ha milyen szép tűz
 ebbe az időbe! az esős nyarat potolja a' hév
 September-negyven esztendőök nehézségét mint
 repíti egy Leanka! Félek az őszi szél otrom-
 ba szárnyai le-verik a' virágokat-az æquinoc-
 tium mértéke rutul el vesztette az eggyarán-
 lalát. Egy tudos szeretőm volt egyszer, a'
 kitől sokat tanul-am; azt mondotta hogy az
 æquinoctiumat az æquator tsinálja, 's ott a'
 virágos tavasz a' gyümölcs őszi egygyűlt
 laknak; de az ott van, itt nállunk a' nyár
 közbül van, 's a' természet maga rett engem
 a' Császár mellé; úgy hogy semmi el nem
 választana, ha ez a' tavaszi hoszorkány a'
 természet rendét fel forrva a' köz határra,
 a' nyár és ős közbe nem állana . . . bűbájosa-
 nak

nak kell néki lenni, hogy egy olyan okos ember eszít úgy el vette, hogy már az én elmésségeimre figyelmezní se kezd. Kész volna a' Császár a' Naptól örökösön el-butsuzva, egy setét tömlőtbe, ehez a' rahhoz, leköltözni. (*pauza méjjen el-mérül*) Mitsoda felsőbb hatalam sugallása ez?... Így meg lehet menteni a' Hazát, 's annak jó Császárját. (*ki szoll*) Ignátz! (*sétál fel, 's alá, az almariomba jár, 's egy üveget elé veszén*)

IX. J E L E N É S.

Tzétzilia, és Ignátz a' Komornyik.

Ignátz. Parantsoljon kedves Nagyságos Afszonyom!

Tzétzilia. El is felejtettem! miért hivatalak (*az ablak felé menyen*)

Ignátz. Nem igen főbe járo dolog lehetett.

Tzétzilia. Igen nagy főbe járo dolog nem is a' tiédbe valo. Éredj! főzd meg a' kavét: a' Császár mindjárt jö a' kertből, 's a' Császárt kínáld a' maga findzsájából-azután a' Hertzeg-Afszonyt a' magáébol, 's annak az idegen Kisafszornynak-is teszek én elé egy szép findzsát; de meg ne tseréld, mert a' Császár nagyon finnyás kezdett lenni. Siefs hamar! (*meg szavaradva*) de... különben tsak menj! —; de másként ne legyen! úgy! a' minap valamit ígértem volt hűségedért: (*egy erszény pénzt ad*) ezután többre-is méltó

...tsz; csak minden szavamat ponton meg-
 gád (Ignátz el-menyen) De hát ha a' fin-
 sa Trézilia egyedül dolgát ki-beszéli: u-
 ran ezen üveg ötet örökös titok tartová te-
 ti. (elé veszi az üveget) Jövel jolt tévő bal-
 m! gyógyíts - meg egy nagy Császári bete-
 et, folj sebelsen keserű árkodan bé az ő szí-
 ébe, 's töröld- i onnét azt az idegen Is-
 nt, melly egy országnak helyét el-foglalta.
 tsepegtet a' findzsába reszkette) Haszontalan
 éz! mit reszketsz szokatlana' nagy tettekre
 .. A' leg-tudosabb kéz is reszkette irra
 z első betűt (reszkette le-tészi a' findzsát)
 s senki sints a' ki a' kezdő kezét meg-fogná.
 ó. Lélek! nem tudom — soha se tanultam...
 Válassz egy kemény férjfiat! én csak egy
 afszony vagyok, az erő? el-hágy engemet; de
 mire többé az erő már az idő hordozza a'
 terhet... Tsak igaz, hogy a' mi szívünk igen
 érzékeny nagy dolgokra, a' nagy tett sullyát
 mintha a' kelkiesméret gyenge volna hordoz-
 ni... Szint úgy meg könnyebbültem, hogy
 le-tettem. (tükörbe néz) Az Ország' szaba-
 ditoja felsége tündöklök azon kevés eszten-
 dök felett, mellyekkel az az Isten afszony
 több nállomnál. Ez a' szépség tinctura majd
 örökös ifjává teszi, 's akkor a' Császár sza-
 bad leszsz az ifjabbat választani... Olyan
 felséget adnak a' nagy tettek az ábrázatnak,
 hogy szint úgy magam félelemmel tekintek
 réa. El-menyek, ne hogy bé jövén valaki,
 el-áruljon az Afszonyi gyengeségen által su-
 gárzó férjfiú virtus... a' le-szakado víz zú-
 V. B ga-

gásához menyek a' kertbe... de még sem
ne hogy a' mint a' folyamat a' föld alatt
ábrázaton hömpölyög-le, az enyimre is kön-
nyeket hozzon a' Sympathia; a' leg setétebb
sűrűbe rejtezem, hogy mint egy nap az éjfel-
után úgy jöjjenek elé... mégis nem öröme-
menyek most abba a' szürkületbe...
a' képszelődés etsetje tüzes a' setétbe... ijeszt-
nek lángoló vonási... Oh! az egész levegő
gyulad, remítő meredt haju ábrázatok égnek
köröskörül... Szerentsélen angyalok! imád-
kozzunk együtt!... áljatok meg mig csak eg-
gyet sohajtok - fel! Ah nints kegyelem! fenn
dörög a' biro haragja... szembe ri a' feneket-
len méjjség... *rohan mintha esnék-bé* El-nyelsz
irtoztató setétség! Ah! örökre el marad az
ég világa. (*A' karpit le esik*)

MÁSODIK FELVONÁS.

I. J E L E N É S.

*A' Császár vezeti egy szobába Hélént
Konstantziával.*

Császár. Tiéd ez a' szoba Héléna! mind
azzal a' mit most magába foglal, semmit nem
kivánunk érte, csak hogy boldog légy benne.

Konstatzia. Semmi se hibázzék néked
édes Héléna! a' leg-kedvesebb álmaid tellyes-
sége csak egy akaratba kerül.

Héléna. Felséges Császár! 's kedves Her-
tzege-afszonyom! nem tudok szókat mellyek-
kel háládatofságomat kifejezzem; nagyobb ezen
kegyelemnek ki-terjedése, mint az én szemem
annak határait bé-fogja. Ugy tetszik, egy
véghetetlen tengernek közepén állok, 's ha-
jóm a' sok kints alatt süllyed.

Héléna. Kedves Atyám! hadjuk Hélént
egy kisérg magára; az elültetett virág egy kis

tsendefséget kíván, hogy gyökerei az ujj föld-
del össze bararkozzanak.

Császár. Maradj hát kedves virág! 's
fogani-meg itt! benned nyiljék-ki Országaim
reménysége (menyen)

Konstantia Leonorát utánad küldöm, mi-
kor a' Kávét fel-hozzák, egy jó szívű Lé-
ány; nézd-meg jól, ha meg szereted, lé-
gyen szoba léányad. (menyen)

II. J R L E N É S.

Hélena egyedül.

Oh ha ez egy álom volna; millyen ör-
ömmel bezélleném elé Hieronimnak; de ötet
magat almodnám kell, hogy néki a' valóság-
ról panaszoljak... Oh Hieronim! el-esél é
a' hadba úgy nints a' te lelked a' távolság bi-
lintseibe, könnyűk angyali szárnyaid. Re-
pülj által ezen Kastély tornyain: ihlesd egy
olyan tsokkal lelkemet, a' millyennel a' menny-
be közölteik a' szerelem —, 's vonj fel oda
magaddal — a' föld pusztá nékem nálad
nélkül, 's az én mejjem fél ki-nyilni;
mert ki-tettzett a' mezőnek virága, 's egy
hatalmas kéz hajolt felé.

Jovel kedves lélek! egy édes meleg szel-
lőbe, 's vedd-el a' te viragaidat; hogy réged
tsokolva haljak-meg! De oh Hieronim! ha
még ég a' te életed kedves világa a' földön,
küldj egy vigasztalo sugárt rabságomba! je-
lenj-meg ezen éji méjségében! a' nap mikor
leg elébb meg jelent a' setébe kételkedő ter-
mé-

zetnek, kedvesebb nem volt . . . az az
ség mellybe most téged' nem talallak,
telik mennyország' képeivel.

III. J E L E N É S.

Héléná, és Léonora.

Leonora. Kedves Kis - aszony! a' Her-
zog Aszony küldött hogy bé-kísérjem, a'
vét bé-vitték.

Héléná. (magába) Nem elég é tölle meg-
sztatni? még a' rolta való átmaimba is meg-
borit az udvari zaj.

Léonora. Azt mondra a' Hertzeg-aszony,
hogy ha késünk, maga jö-el.

Héléná. Menryünk édes Leonora! ne
irafszuk a' jó Hertzeg - Aszonyt. (indulni
kar)

Léonora. Kedves Kis-Aszszony! csak egy
lébány szom van! mellyet ezen pillanaton
tívíül soha meg nem mondhatok.

Héléná. Mi az édes Leonora? szólj!

Leonora. Kedves Héléna Kis-aszszony! ne
vegye el a' fiadzsát, mellyet kínálni fogják;
egy Amor van réa festve. . Történeiből ép-
pen akartam bé-menni, mikor Tzetzia be-
szélt a' Legénnyel, 's valami szó, uiság ki-
vánásomat, úgy fel-nyitotta, hogy szoká-
m ellen hallgatoztam, 's láttam a' kolts lyukán
hogy Tzétzia egy üveghöt isepegetett. É-
des Héléna Kis-aszszony! ne vegye-el a' fi-
adzsát, mellyen Amor van; mert Tzétzia mes-

ter-

verséges egy Áfszony; tsudálkozom hogy a Császár nem esméri, vagy csak a' meg-boldogult Császárnéért szenved.

Héléná. Istenem! hát ilyen szent helyen kap szállást a' méreg-elegyítés? ez a' szerettség tsuf férge a' föld Istenei tiszta fényébe mászni mér!

Léonora. Eppen Tzétzília beszélte nekünk, hogy a' hol a' Nap az ő tellyes déli hatalmába fénylik, ott teremnek a' leg-mérgebb állatok; félek, hogy ő maga bizonyítja!

Héléná. Tudja ezt más valaki?

Léonora. Nem hiszem, 's instálom ki ne adjon, mert egyszeribe végem lesz. Halgattam volna, de Kis-Afszonyt az első tekintetre mindjárt úgy meg-szerettem, hogy veszedelméből a' magaméval is meg-menteni kívánom.

Héléná. Édes Leonora! azt a' szeretetedet a' mellyre engem méltónak találtál, el nem vesztegetted; egy bizonyos Kapitalisod lessz az nállom, mellyet interestsével egygyütt meg találtsz. Mennyünk édes Léonora! hogy a' Hertzeg-Afszony ide ne fáradjon.

IV. J E L E N É S.

A Császár egyedül egy pompás Szobába.

Miért nem tölti-bé az én szívemet az az isteni öröm, milliók édes Atyának lenni? Az égi-szeretet, melly a' boldog Népekről vis-
fza

fza - sugároz, téli rappá vált... Mosolygo
tsalard karpit! mellyet az idő siet el-vorni
a' hátul álló unalom rántzairól... a' virtus
templomába fájdalom menyen elől, örvende-
ző Angyaloktól kísértetve... Én boldogtalan!
a' ki egy esztendőbe az örökkévalóságot el-
akarom költeni, 's a' mennyország' határához
fattyu pénzzel fogok érkezni... az igaz kin-
tszet adoba fizerve, a' mulando gyönyörűség-
nek; ennek a' világ hodolo Isten Afszonynak
melly szembe szebben jő magánal a' virtusnál,
's mihelyt meg tsalt nyomorék görbe hátal el
menyen.

Honnan lehet ez a' szépség! melly a'
mennyei virtust meg-homályosítja? meg fog-
hatatlan ellenkezés! a' pokolnak olyan szé-
pen ki-festett kapujának lenni, hogy abba le-
hetetlen légyen belé nem vágyni... Héléna!
Héléna! miért nem talállok én semmit az Is-
ten nagy világába, a' mibe a' teremtés re-
meklő etsetje olyan édes telyefséggel fejesz-
te volna ki magát? Mintha meg-akarta volna
a' Mester mutatni kitsibe az egész munkája
foglatatját; úgy tetszik az Isten benne tette
a' földön láthatóvá, millyen szép a' menny:
lelkem a' jelenvaló véghetetlen édességbe el-
süllyed; az örökkévalóság serpenyője az ég-
re áll, 's a' mulando le-von a' földre.

Oh! ha az ő karjai közt azt mondhat-
nám; enyim Héléna! a' mennyei öröm-érzés Se-
rafim szárnyokra emelve, 's fenn a' ki terjesz-
tett erőfészen evezve Népeimre hajtanam az
ég boldog szelét.

Ah!

Ah! bár-tsak a' szerelem a' virtus világosságának csak egy olyan tiszta akadály volna, melly a' helyett, hogy a' mennyek sugárokát el-inná, a' szivárvány égi színeire törné.

V. J E L E N É S.

Héléna szomorúan, Konstántzia 's a' Császár.

Konstántzia. Jött már Héléna édes Atyám, de a' jó Lukretziával találkoztunk, 's közelebb meg-kivántam egygyütt esmértetni.

Császár. Miért olvadnak szemeid Héléna? Az ég harmatja-é az, melly az ujjamon született rozsát fel-gyöngyözi?

Héléna. Inkább halotti ekecség lehet Felséges Császár! egy virágotska ilyen magas helyen a' természet orrasi játéka közt könnyen el-vész.

Császár. Ne vádold a' természetet Héléna! mindennel a' mi szépje van fel-ékesített, mintha magának Királynét akart volna tenni: minden meg-hódol néked a' vad szélvész megállana előtted, 's zéphirekre oszolva hízelnék körüléd.

Konstántzia. Oh Héléna! ne szomoríts minket ezzel a' hidegséggel, mellyet forró szeretetünk meg nem győzhet.

Héléna. Ah! millyen méltatlan az én háladatlanságom ilyen nagy kegyelemre!

VI.

VI. J E L E N É S.

Ignátz kávét hoz az elebbieknék.

Császár. (*Ignátzhoz*) Tedd le az asztalra, 's menj el! *Ignátz el-menyen a' Császár meg-látja az Amoros findzsát, 's el-veszi*) Né! a' kis Amor millyen szépen alszik a' mirtus bokorba; a' leg-ujjabb győzedelmeiről álmodik... Kis tsintalan gyermek! a' ki játzodva meg-kötöd virág-lántzokkal a' Sámsonokat, 's nevedet a' mikor megnem - mozdulhatva néked könyörögnek — Hany millio sziv nem vérzik nyiladtól? ... Nem sokára esztendeim sürüségén által - nem - hainak... Még egyszer fel-emelem édes poharadat! mellyet majd az idő örökre letenni parantsol. (*fel veszi a' findzsát 's inni akar*)

Héléna. (*oda szökik 's meg-ragadja a' Király kezét*) Felséges Császár! Népeid árván maradnak. (*a' Császár 's Konstantzia el-bámulnak*) Ez a' halál számomra volt készítve... Menyei gondviselés! halálat adok hogy eddig a' pítlantatig meg-hagytad életemet; hogy a' Népek Atyát meg-tartanám!

Császár. Mitsoda szörnyű Mese ez! Héténa szólj! Mitsoda ördögi kísértet méresz-lelt a' Templom' szentibe járni:

Héléna. Engedd meg Felséges Császár! most még halgatnom; hogy vizsgálja-meg elébb az udvari Orvos a' findzsát; a' dolog bizonyos, 's világozságra fog jöni.

Konstantzia. Oh Istenem! a' halál jára
lát-

láthatatlanul közöttünk. Te egyedül láttad Héléna?

Császár. Nékem magamnak úgy tetszik, mintha még itt járna, 's még nézné Héléna, a' kit az ő ejzakájába kívánt vinni. Kedves meg-tartom! kétszer édesebb az az élet, melyet a' te kezemből vettem, csak halálodnak még el-nem-mult setétségébe vész-el ajándé-
kod berse.

Konstántia. Kedves Héléna! most éppen olyan árva lennék mint te! meg osztom veled az én édes Atyámat, a' kit néked köszönök,

Császár. Tartsd-meg az Apát egészen édes Leanyom! Oszd-meg a' koronát Héléna! mellyet a' halál kezéből ki-mentettél; 's ajándékozd meg Országomat egy királynéval 's a' jo Konstantziát egy Anyával... En az életet, mellyért néked vagyok ados, egyedül veled oszthatom meg.

Héléna. Felséges Császár! semmit sem tselekedtem, csak hogy magamat a' leg nagyobb bűnre méltová nem tettem: a' midőn Hazám édes Atyának gúzkofsa nem lettem: ha csak ugyan Felséged kegyelmes akar lenni hozzám, meg-elégyszem Hazámnak a' Felséged igazgatása alatt boldog kunyhóival,

Császár. Koronám fényét meg-homályosítad a' midőn megveted; 's alázatosságod kevélységgé változik, a' midőn inkább szeretted parontsolni néki, mint viselni. Tehát meg-szűnöm adosod lenni egy olyan életért, mel-

mellyet édességétől meg fosztasz... Nézd mind
 addig a' te Császárodat rab-lantzaiddba, míg
 a' szégyen meg alázza büszkeségedet, Vis-
 fza - vonom köszöntömet, háládatofságomat;
 valamig meg nem győzsz arról, hogy hol-
 dokságra tartottad-meg életeremet. Időt engedek
 Héléna! 's szabadságot gondolatidnak, csak el-
 ne felejtsd, hogy így egy más gyilkos kezé-
 ből azért mentettél-meg, hogy magad ölj-meg.
 Most feleletre nem kényszerítelek... Vigyük ál-
 tal ezt a' findját a' Doktor szobájába, 's vizs-
 gáltassuk-meg. *(El mennek — a' kárpit le esik)*

HARMADIK FELVONÁS

I. JELENÉS.

Hieronim egyedül.

(a' Császári Kastély alatt)

Itt tündöklék ő ebbe az étherbe, felyűt azokon a' felböken, meltyek a' földre le menydörögnek. Rettenetes magasság! mitsoda-szárnyak vigyék-fel oda sohajtasimat! Meg akadnak a' felegek hazájába, 's könnyekbe víszá esnek. Mi köze az Istenszornynak a' halandóval? le szálljon-é az ő tsillagai között a' világ also emeletibe? az örvendező énekek között, ide a' hol minden pillantásból millio sirasok patakjai jaj-kiáltva szakadnak az idő zavaros folyásába... Én balgatag! miért jöttem ily messze! ezt az eget a' földről elérni? baidon csak karjaimat terjesztettem-ki, 's az égbe voltam; most néző tsövel kell keresnem annak kellemetes tsillagát...

II. J E L E N É S.

Hieronim és Faustus.

Hieronim. Beszélhetnék-e a' Császárral?

Faustus. Miérine? a' mi Császáruk az Isten képe, minden meg találhatja valaki keresi.

Hieronim. Bizadalommal folyamodom hozzá ha olyan jóssággal tellyes, mint a' világ hirdeti.

Faustus. Éppen olyan jó ember, a' milyen hatalmas Császár: ha némelly ésfzkashellyek árnyékba maradnak, a' Nap-é az oka? de mi a' te bajad jámbor idegen?

Hieronim. Vissza jött Követeinktől ér tettem, hogy egy Héléna nevű fogoly Léány van itt.

Faustus. Igen is a' Királynak, s Hertzegasszonynak különös kegyelmébe; meg is érdemli, mert a' jósságba s szépségbe vetélkedhetnék az Angyalokkal.

Hieronim. Meg tennéd-e azt a' barátságot kedves ifju! hogy egy leveletskét megadnal néki?

Faustus. Ki vagy te jámbor idegen?

Hieronim. Az ő testvére.

Faustus. Jer egyenesen a' Császárhoz! ma éred bé boldogságodat; hasonló vagy ahhoz a' ki kintset talál, midőn egyebért és ... Siesz velem, most éppen mind a' kertbe vannak.

Hieronim. Azt fogja gondolni, hogy a' hartzokba el-estem; nem akarom hogy az öröm

öröm egyszerre rohanjom réá, tsak egy' rendet irok: kérlek add-meg néki!

Faustus. Szerentsémnek tartom néki azt az örömet szerezni.

Hieronim. (az alatt ir) Tsak kitsit irok, (által adja) kérlek tedd-meg azt a' barátságot.

Faustus. Ugy nézd mintha magad igazitanád: mindjárt tudom meg-látjuk egymást; maradj itt!

Hieronim. Kedves ifju! vajha vissza tudnám néked szolgálni barátságodat!

Faustus. A' barátság nállunk nem üzsöröző Zsido; annak arithmeticája más regulákon menyen: neveli kintsét annak, a' ki magától el-vészen.

Hieronim. Derék ifju! engedd meg hogy tudni kívánom ki légy.—

Faustus. En egy szegény árva a' kité a' Császár taníttat.

Hieronim. Ugy tetszik az ég pítvarin érzem magamat.

Faustus. Sietek hogy bellyebb bősátságál... Isten veled!

Hieronim. Isten veled áldott ifju!

III. J E L E N É S.

Hieronim egyedül. pauza.

Mit telekedtem! mitsoda Ördög lopta be az égbe ezt a' bünt? a' hazugság morskába jelenjek én meg az angyali tiszta Héléna előtt? Az ő szemeinek mennyországi világát

22

az egész pokol mestersége meg nem tarthatja ezt a nyomorult allorzat, 's hátha megis mondta, hogy nincs testvére, nyomorék gondolat szegyenld a' te lételedet ezen a' szent helyen! 's rejtezz vissza abba az éjtszakába, a' mellybe születél... Istenem! borsásd-meg ezt a' vétket! a' mi lathatarunkat be-zárják a' végheletlen eleibe borulo földi felhők; a' mikor a' te színed világán járunk, boldogságunkat soha el nem tévesztjük... most Héléna! tiszta vagyok, egy kellemetes sugár a' mennyből az én lelkembe mutat téged, megengesztelt abrázattal, 's megint erőm van téged szeretni: a' bűn, a' lélek bátorsága égi lángját el-oltja; ujra tiéd Hieronim! 's érzem hogy Héléna enyim!; ebbe a' két szóba egy olyan szám van, a' mellyet az örökkévalóság ki nem tud mondani; 's én egyedül mondhatom ezt az Isten végheletlen világába; az ég minden csillagainak örökkévalo fényéért nem adnám az ő két szeméit, mikor engém meglát, 's úgy néz, mintha az Isten a' menny ajtaját nyitotta volna fel előtte... Ah! mikor leg-elsőbe meg-tsokoltam őt, 's tölle vissza adva az öröm nem kétrős, hanem végheletlen lett. Hir fényes trombitái harsogtak a' világnak egyik végétől a' másikig; az az egy pillanat mellynél az Isten, 's az ábrázatainkra repül Cherubimok voltak tanúi, le fizette a' sáket sirbalmok felett zengő dicséreteket.

IV.

IV. J E L E N É S.

Faustus, és Hieronim.

Faustus. Minden meg van, Héléna! nak által adtam. . . a' Császár kérdezte. Héléna az örömtől el-ragadtatva oda adta, a' Levelet, 's szollani nem tudott.

Hieronim. El-olvasta - é a' Császár? 's mit mondott?

Faustus. Így szollott: Testvéred v a Héléna 's erről soha se szollottál.

Hieronim. Mit mondott Héléna?

Faustus. Azt hogy a' hadba el-esernék lenni gondolta, annyi ideig semmit se hallván rolla.

Hieronim. Szegény Héléna!

Faustus. A' Császár mint előre meg-mondottam örvend, 's parancsolt hogy ezen-nel oda kísérjelek.

Hieronim. Menj elöl! én követlek, mint a' baza vezető lámpást egy éjjeli bujdosó (el mennek)

V. J E L E N É S.

A' Császár, Konstántzia, 's Héléna a' kértbe.

Császár. Ilyen változva mosolyog a' nap a' szakadazott fellegek között: a' millyen szükség az első a' természetbe; úgy a' hol soha könnyek nem hullnak, szép tiszta az idő, de minden ki-szárad, ha süt a' virtus napja az égi szivárvány annál szebb, minél feketébb

több a' felleg. Milyen kedves most! a' halál fellegei után a' napfény, melyen az Isten Héléna't az ő tesrvérével meg-jutalmazza: valamely édesítést kívántak azok a' könnyek, melyeket a' szerentsétlen Tzéziliának egy-eltévelyedett felebarátunknak sirhalmára hullattunk; az Isten legyen irgalmas néki!

Konstantzia. Én sajnálom mint felebarátomat édes Atyám! de ő ki nem fizette magával a' halált, a' midőn Héléna't ígérte-volt oda néki.

Császár. Véghetetlen adótságot fizet az a' halálnak, a' ki nem várja, hogy a' halál vegye-meg. Az ilyen szerentsétlen leg-több könnyeket érdemel; mert az ő lelke bánkrot lelsz a' földön, 's mint egy koldus úgy érkezik egy idegen világba. Senki is ha most kintsei vannak is az örökké valóságra, esztelen büszkeséggel ne ítéljen szerentsétlen felebarátjáról: A' kintses hajókat egy szélvész a' világ veszedelmes tengerébe süllyeszti... Imádkozzunk hogy az Isten kísértetbe ne vigyen's öregbittsük kintsünket azzal ha, e-lölle valamely ilyen bánkrot lelket fel segíthetünk. Az maga leg-többel adós, a' ki a' helyett hogy a' szeretettel fedezni kívánná, felebarátját kevélyen meg-verve, gyalázatjába gyönyörködik.

VI. J E L E N É S.

Hieronim 's az elébbiek.

Héléna. (*Hieronimra ragadtatik, 's egybe*
V. C *ül.*)

ölelkezve meg-ölelik egymást) Mennybéli Isten!

Hieronim (Meg-fordul, 's meg-hajtja magát a' Császár előtt) Engedj-meg Felséges Császár! hogy az első pillantba az öröm-könyvek miatt nem láthattam egyebet Hélénán kívül... Áldott légy Hazám édes Anya! milliók szeretnek tégedet! szüntelen zeng az ég, a' te életedért felhato könyörgésektől; 's mind a' milliók készek meg-halni érted.

Császár. Én élni kívánok értek, hogy szereteteket meg-érdemeljen; ha a' mennyei Atyának nem tetszik mást helyembe tenni; a' kinek szive minden földi indulattól szabadon egyedül az Országért verjen.

Konstántzia. Édes Hieronim! jól tetted hogy ide jöttél, a' hugod mind szomorú volt. Millyen édes a' testvéri szeretet! Ah! ha volna nékem is egy ilyen testvérem, én is így örvidenék.

Császár. Kedves Léányom! a' leg édeesebb örömek nem szeretik a' tanut: engedjünk-meg hogy a' testvéri öröm' első lobbanása szabadon menjen fel az égre —; haggyuk itt öket, hogy beszéljek ki magókat. Te pedig Hieronim! az én leg-kegyesebb vendégem vagy, 's kevés idő múlva meg-szünsz vendég lenni Hélénának méltó testvére! az ő öröme kezes érted; talám egy olyan sors vár téged; melly ifjuságod minden álmait fellyül haladja.

Hieronim. Oh kegyelmes Császár! Nem tudunk egyebet mondani, hogy ki fejezzük
kö-

köszönetünket; hanemha együtt az egész világgal jonak ditsérünk tégedet.

Császár. Semmit se mondjatok! hanem tegyétek hogy az egész világot az ő mondásába meg ne szégyenítsem. Értessz engem Héléna! te kedves napfénye Országaim virágzásának! *(el megyen a' Császár, a' leányával)*

VII. J E L E N É S.

Hieronim, és Héléna.

Hieronim. Az utolsó szavai a' Császárnak Héléna! Te Angyal! Mennyországom! mindenem! hogy nevezzelek téged? hogy ki mondjam egész boldogságomat; nékem úgy tetszik, mintha a' mosolygo tiszta égből dörögne.

Héléna. Oh Hieronim! Tsak most érkezettel a' te távolságodba; engem rég talált abból a' legszebb égből a' szívemet kettéhasító villám.

Hieronim. Átkozodni tanultak a' te ajkaid? mitsoda ez, hogy az Angyalok a' pokol nyelvén szollalnak-meg! 's mit keresnek a' világ első reggelén az utolsó nap tsikorgásai! Mondj egyebet valamit Héléna! hogy ne változzék a' létel egy éjjféli kísértetté előttem: tsak egy szód Héléna! olyan szód mint hajdon a' mikor szerettel ujra az Isten világához vissza foglal.

Héléna. Oh Hieronim! mint hajdon mikor szerettelek . . . a' viragzo tsetsemőt az idő nem neveli é? 's a' távolság nem feszíti

é erősebben a' köteleket? Te nem érzed úgy ezt, a' természetnek örökké ellene dolgoztál; 's a' tükört vádolod a' magad szeplőidért: tanulj-meg előbb igazán szeretni töllem; az után tartsunk számvetést egymás közt, hogy a' tanítvány el érte é a' mesterét.

Hieronim. Kedves Héléna! (meg fogja kezét.) ha adófsod maradok, elég lesz-é a' szeretnek minden kintse adófságomat ki-fizetni? egy édes bizadalmu tekintet, hiv kéz szorítás; fellyül haladják a' Királyok drágaságait... 's oh Héléna! egy arany se hangzott úgy, mint a' te ajakaid, mikor a' szerelem Istene réa nyomta képét... ha engem tenne Kints-tárnokjának, minden pillantat ujj pénzzel folya-el.

Héléna. Ugy a' kintse mellett meg-fé-gényednék a' szeretet; a' leg szebb könyvből csak a' virgulakat, punctumokat akarod ki-venni; úgy rosszul tanulsz, 's minden jussmat el-vesztetsz.

Hieronim. Engedj-meg kedves tanítom! ne büntess ilyen hamar olyan keményen! Héléna! miért nézsz úgy réám? miért nem tartatoztatod vissza szemeid erejét? azt akarod hogy egészen el-olvadjak? el-égjek?... a' paraditsom ajtajába álló Angyal kétélű fegyvere-é, melly engem reszkettet? mitsoda két biborba öltözött testvér Kérubim áll őrt ajakidon? úgy állanak mintha soha se volna Kedvek vissza menni. Boldog Valóságok! néktek van a' ti mennyországotok, engedjétek a' földieknek az ő jussaikat!... engednek... menyeyei

nyei szárnyaikra kelnek... nem látlak téged a' repeső mennyei seregtől... Vezérelj az élet édes kútfejéhez hajlo ajakimat. *Hieronim* hajjal *Héléna* felé, *Heléna Hieronimra* olvad, 's meg tsokolják egymást.) Mint az a' tsillag, melly a' Napfény tengeréből ki-merül, jövök a' világosság setétségéből, hálákat adva, hogy téged megint láthatlak... azzal a' mennyből hozott harmattal...

Héléna. Elöttünk bé-zárt ajtajától Kedvesem!

Hieronim. Oh *Héléna!* azt az életet a' mellyet ajakaidról adtál, ugyan azokról jövő halállal akarod elvenni? olyan édesfészeknek 's olyan keserűségnek jöni ugyan azon kútöböl.

Héléna. Oh *Hieronim!* a' kinek életéért milliók esedeznek, az, a' mi halálunk.

Hieronim. A' Császár? Istenem! a' te jobbadnak mennydörgése ez? - némits-mez, hogy a' pokoli kín ne kényszerítsen szüled sem oráját meg-átkozni! (pauza) A' Császár szeret téged *Héléna?* ezt nem hinni nehezebb volna... A' ki téged, nem szeretne, hol volna annak melege az országát szeretni? Szereted-e te a' Császárt? senki inkább meg nem érdemli...

Héléna. Én téged szeretlek *Hieronim!* 'S meg-érdemleném - e a' Császár szeretetet, ha nem téged szeretnétek? de a' Császár nem lehet boldog nállam nélkül, 's letkének az a' kedves napsütése, mellyen virágoznak Országai, örökös feltegebe borul.

Hieronim. Oh *Héléna!* tudja-e a' Császár, hogy engem szeretsz!

Hélène. Arról soha se szóllattam, a' bűrekből gondoltam is, hogy el-estél.

Hieronim. Nem lehetne-é meg-mondani? de már késő... átkozott hazugság! mint meg bünteti a' bűn magát-azonnal meg-bántam, de már vissza nem vonhattam; én vagyok a' bűnös, én tsábitottalak el tégedet; 's már a' meg-párosodott bűn, egy tsuf Coloniát tsinált; méltok vagyunk, hogy ki-lizettefsünk a' paradicsomból; tsak szégyenlem, hogy az első blűnös a' férfin volt. Mégis hátha a' kegyes Császárnak az egész dolgot meg-vallanók. Mi? nem gondolhatná é hogy most ujra hazudunk, ha magunk hazugoknak valjuk magunkat? *(pauza)* Enyim vagy Hélène? engedd egy királyi ajándékot tennem! én el ajándékoztak téged a' Császárnak; az ényim lélsz te, ha az én Császárném lélsz — 's jól tévő Isten a' szonya annyi Országoknak... az én szegénységem. Hazámnak kintséve váltik.

Hélène. Oh Hieronim! mint fagylnak a' te magos kösziklád. Kedves hajdoni zöld halmok! mitsoda tsudállatos orjási hatalom nevekt ilyen havasokká?

Hieronim. Hidd-el, hogy a' tsatapiatzon meg halni kisebb áldozat, mind nállad nélkül élni; de azt is, hogy annak az áldozatnak, melly a' virtusért van, mindenkor hasonlíthatatlanul nagyobb édefsége van, mint annak a' mi fel-áldoztatik. Ennek az ijjesztő éjtszakának is vége leszsz, 's akkor Hélène! egygyütt, menyünk a' virtus győzedelem — kapujan bé az örök világosságba, 's az örven-
dező

dező Angyalok repülnek előnkbe el-hervadhatatlan kőszorúval.

Héléna. Oh Hieronim! hogy tudsz te rollam olyan könnyen le-mondani?

Hieronim. Vajha tudnék Héléna! Lelkemnek minden szegeleteibe meg gyujtom a' virtus világait: de mihelyt a' te szemeidnek mennyei világa éjtszakámba jön, az ő egész tsilagos kárpítja ki - alszik. Futnom kell tölled Héléna! ki az egész véghetetlen világolt, vagy esztelenül egy olyan örvénybe szédülök, a' hol a' virtus, bűn, az örök erkölcsi világ a' maga elemantumaira széljel omolva, egy vak Chaosba bolyong... (*pauza*) Hadj-el engem Héléna! kénszeritek téged! ha fzeretsz, 's fel tudod vetni mennyeivel haladja - meg a' ditsőség örökkévalósága, a' mulando boldogságot: csak arról mondat - le, a' mi az idő tavaszával nem sokára el - tűnik.

Héléna. Hieronim! a' te nagyságod irtoztat engemet: kissébb kintse a' melyerel birnék, boldogabb volnék. Ne légy olyan nagy! 's légyünk boldogok!

Hieronim. Kedves Héléna! mutasd - meg hát az utat a' boldogságra! te légy az én világosságom ebbe az ilzönyű fetérségbe! kéfé vagyok követni a' koporsa éjtszakáján keresztül is; de oh Héléna! teged ölelni, csak a' virtus borestyánfájánál lehet! nékéd az én Csá - fzárnémnak kell lenni, ha a' te Hieroni - modhoz méltó akarsz lenni. Mondj - le rollam egy rövid ideig! 's légy örökké enyim!...

Iste -

Isten veled rövid mennyei álom! annak
örökké tartó valóságáért! Isten veled kedves
angyali Héléna! Idvez légy felséges Császár-
né Hazám arany idejének áldott támadó fé-
nye!

VIII. JELENÉS.

Faustus, 's az előbbie.

Faustus. Engedjétek-meg! hogy testvéri
örömeiteket félbe kell szakasztanom: a' Csá-
szár küldött; hivatja Héléna, 's téged is jó
szível lát; mindazáltal Zsénirozni nem
akar, ha az ut fáradtságát ki-nyugodni, tet-
szik!

Hieronim. Közfönnem barátom! a' Csá-
szár kegyességét; most egy kevésbé nem jól
érezem magamat, vagy is inkább igen jól va-
gyok, és egyszersmind igen rosszul... magam
se tudom hogy... tsudállatosan... nyugada-
lomra van szükségem... Héléna! ments-meg!
el-kísérlek a' kapuig tiéket (karon fogja Hé-
léna, 's el-mennek.)

IX. JELENÉS.

A Császár egyedül egy Szobába.

Tehát meg van határozva; Országom'
nyugodalma meg-kívánja, hogy Thronusom-
nak örökösét nyelvelek; 's ennek olyan An-
gyalnak kell lenni, a' kit Héléna le-bájo!
mikor

mikor szemei öröm-részen az égbe járnak. A' végzéseik küldték őtet, hogy ifjuságot rany ideje rég le-ment napját fel-hozza, hogy az el-hervadt mezők újra virágozzanak, s a' Zéfirek mellyek a' sárgalevél-écsők közt, a' Szelekké vándoroltak, újra tiszta körökre térjenek, 's szárnyaikról hintsék a' roz-sák ifjító illatját.

Oh Héléna! mikor a' kis Angyal repes mejjed-nek égi boltozatja körül, 's a' hasado hajnal fátyolát, mellyet egy jól tévő nap emel, el-vonja; nem tudva hogy nincs otthon, nek-tart keres, 's édes részen el-aluva hód kar-jaidon, az égbe repes azon álmok után, mel-lyeket be-tölteni a' földre le-szálljon,

X. JELENÉS

Héléna 's a' Császár.

Héléna. Be jöttem a' Felséged parantsolatjára.

Császár. Ha kéresemet olyan örömettel teljesíted, a' milyen hív parantsolatimra vagy; leg-boldogobb volnék a' földön. De mi-helyt nem a' Császár beszélt, az embert hi-degen fogadod.

Héléna. A' Császárt a' a' leg felségesebb embert eggyesülve van szerentsém tisztelni; az én szerentsételességem választja-e a' két-tőnek édes szavát.

Császár. Zenged valahára vissza az eg-yiket te köszikla kedves nimphaját hogy a' másik

másik bálaado énekbe emelkedjék az égre... vagy az: akarod? hogy mind a' kértő panaszolva az ősz szomorú szeleivel, minden mosolygó ékeségből le-vetkeztessék a' földet... Héléna! ha az embert nem szánod, szabadítsd-meg a' Császárt, 's egy Biradalmat! Ez a' nagy Biradalom olyan, mint egy haldokló Óriás, a' kinek szívét egyedül a' te szereteted égi melege hozhatja vissza az élet mozgásába. Szolj! ha egy szavadra vissza esik is a' világ a' szerettségbe... szolj! ugyan egy szavaddal a' földet Elizeumá változtathatod: mond-meg! szeretsz-e engemet?

Héléna. Oh Felséges Császár! nem volna méltó a' Nap világán járni, a' ki téged tellyes lélekkel nem szeretne.

Császár. Szeretsz-e úgy mást valakit a' földön Héléna?

Héléna. Senkit sem felséges Császár! a' testvéremén kívül.

Császár. (fel gyulka) Igaz é ez Héléna de lehetséges-e hogy a' virtus hazugságot szoljon? Ezen a' szon függött az idvétség, 's károhozat. Reszkettem, mint mikor az utolsó ítélet könyvét felnyitják; még most is félve mondhatom ki ezt a' boldogság szent nevét: Enyim Héléna! a' melly mennyei szóra az arany idő hajnala nyilik Országom havassain. Aldott sugárok! irtózva nézek vissza abba az éjtszakába mellybe voltam. Te vontad-el kedves Héléna! a' szeret kárpitát hogy az Isten ditső világát megint láthassam.

XL

XI. J E L E N É S.

Konstántzia, Lukrétzia 's az előbbiek.

Helén, az alatt míg jönnek, magába.

Némulj-meg fájdalom! 's kísérd vissza
Hieronimot Szivembe!...

Konstántzia. Kedves Atyám! parantsol
ma este musikát? 's játszodjunk é mi is?

Császár. Igen is édes Léányom! énekel-
étek a' Teremtés' első örömeit! mert ma egy
új paradicsomba fogja egy új pár ditsérni a'
Teremtőt. Magafaan zengjen a' palota menye-
zetén a' ti tisztán folyó szavatokba az én
örömöm! hogy az Angyalok le-hajoljanak, 's
meg-nézzék, hogy ki énekel a' sírhalmok köz-
ül. Orvendj édes Léányom! mett a' te A-
tyád boldog, 's az ő boldogsága mint egy
gazdag kúfő ki-foly a' szenvedő emberiség-
re: a' kikhez a' szerentse leg-mostohább,
azoknak lészek én leg-édesebb Atyok; leg-
első reggeli imádságom egy olyan törvény
légyen, melly a' leg-jobban azt vigye ki,
hogy senki se kolduljon a' ki meg nem ér-
demli, 's egy se kolduljon, a' ki meg-ér-
demli. Szünjék-meg valahára! az emberi szí-
vet fel-háborító rímázkodás, az Angyalok öröm-
zengesébe dissonantiát tsínálni! Oh vajha!
mindennek fő gondja a' volna, azt a' mit az
Isten egyenetlenül azért adott, egy aránt osz-
tani a' testvérek között; hogy mind az adot,
mind a' vevőt a' szeretet érzése elevenen fáz-
ságba

égbe emelje! . . . Kedves Héléna! te adod nekem azon színek tűzét, mellyekkel így akarom kezdeni az Isten képét! ha mint a' régi idő Képiroja egy napot se hagyva vonás nélkül, egykor a' századok' szennyéből ki tisztítom, 's az Isten meg-esméri magát-az ő munkájába; Oh akkor Héléna! a' halál az ő követje lessz, fel hívni, hogy az égbe más pályát kezdjünk!

Konstántzia. Áldott légy édes Atyám! a' te életed Országaidnak kedves szép nappala!

Császár. Héléna é a' ditséret; ő táplálja annak mennyei világát.

Héléna. Ah Felséges Császár! fájdalommal mond ellene szívem, a' midőn Felséged egy méltatlanra pazérolja ditséretét.

Császár. Mind ezek az igen nagy szemérmetesség. Contójára irattatnak - a' boldog idők jönnek Héléna! mind le-fizetni... Hieronim hol van?

Lukrétzia. Reám bízta meg-mondanom, hogy valami fontos dolog jútván eszébe hirtelen vissza kellett egy helységbe térnie.

Héléna. (nyughatatlanul) Vallyon vissza jö é ma?

Lukrétzia. Nem szollott többet, el bucsuzott, 's sebesen el-ment.

Héléna (magába). Hítségő! hiába von ez a' szív a' szerelem' minden erejével...

Császár. 'S ha holnap jö, az ő Császárné testvére fogadja! légyetek mindnyájon jó kedvet! Lukrétzia! ma a' mennyig zengjen a' te étheri hangod, hogy az Angyalokét elérje

érje. Senki a' ki engemet szeret, komor ábrázattal ne légyen; azt kívánnám, hogy az egész világ olyan boldog légyen mint én; egy keserű könny se hullana többé a' földre, 's minden reggel az égre néző szemek édesen harmatozva fogadnák az új napot!.. vajha mindennek a' ki körülöttem van, hiánosságát bé-tölhetném! hogy ma mind boldog ábrázatokat látva, egy hideg vonás se juttatná eszembe, hogy a' földön, nem az égbe vagyok! Menjetek édes Léányom! tegyetek mindent meg, ezt a' napot szenté tenni! én is minden fellegét a' földnek igyekszem el-vonni az égről! *(mennek)*

Héléná. (magába) Kegyetlen! szabadítsd meg a' te Hélénádat! vagy holnap jöjj a' te Császárnéd temetésére. *(el mennek, a' kárpisok csik)*

EEGYEDIK FELVONÁS.

I. J E L E N É S.

*Hieronim egyedül a' Császári Kastély
alatt éjtzaka*

Felséges alkotvány! márvány oszlopokon emelkedve ditsöülsz, az éjtszaka Országa közepét el foglalva számos ablakaid világával; mintha az idő tisztos szennye ábrázatjából néznének vissza-térve az el-múlt napok. Roppant nagyságod erősségével a' földbe gyökerezve úgy állasz mint egy kőszikla az ő szirtjaival valaha az utolsó nap butszó sugárit el-fogadni... az örökkévaló, az idő folyása partjára tett monumentumul hogy a' Népek századjai fel-irják magokat... 's ezen a' felséges táblán maradjon örökre ennek, az el-senyvedő kéznek ki-törölhetetlen írása!.. egy fényes rend mellyet a' következő világ bámulva olvasson... a' halhatatlanság egy néhány tsokkal meg véve... Ah! de akkor élni halva,

most meg-halva élni, Szédítő számvetés!
 ... megint egy ujj ördög kísérteni... annyi
 an-é egy ember számára? hogy a' mikor el-
 irad az eggyik, nyomba más aljon elé ujj
 adi mesterséggel?... Nagyra vágyás vesze-
 elmes pokoli fénnye! nem homályosította
 olt meg hajdon a' mennyországot is az an-
 yaloknak? Te vagy az én szivembe is kár-
 azat kénkö lángjai közül jött sugár? hogy
 e-tsalj engem is az égő örvénybe —

Nem, többé nem ingadazok: mind ad-
 dig mentem, míg a' képzelt virtus hideglelős
 forrosága kéntelen vitt: végre a' meg-bántott
 természet fel-támadt a' maga jufsai mellett,
 's a' tsalárd fény el-tűnt; ha tsak a' világból
 ki nem mentem volna, a' végéről is vissza
 vont-volna Héléna; olyan végheterlen erővel,
 a' mellynek egy halando se álhat ellenr.

Esmérem én a' Héléna szivét is: az
 arany idők napja örökös fellebbe borulna, 's
 mind végig esznék. Meg vagyok határozva:
 a' Császárt meg-tsalni, egy ujj vétek volna;
 a' dolgot ki nem jelenteni nem annyi-é mint
 minden órába ujra hazudni? az ő jó lelke
 meg-botsát nekünk el tudja ő azt a' kis föl-
 det, melly a' mennyei eredethez ragadott vá-
 lasztani, 's mihellyt meg-tudja hogy enyim
 Héléna, másképpen fogja őtet nézni; 's a'
 méjség szélén meg-köszöni a' világosságot,
 ha a' villámlás elébb egy kifség meg-remiti
 is, kik jönnek amott! (*félre áll, 's ottan
 ottan közeledik halgatni a' jövő két ifju
 beszédét*)

II.

II. JELENÉS.

*Hieronim, Klaudian és Lutzián jönnek a'
Kastélyból, 's meg állanak.*

Klaudian. Ugyan szép a' Menyasszony!
az ifjuság virága ebbe a' vén Kastélyba.

Lutzián. A' leg-szebb lélek világa süt
ki szemein.

Klaudian. Mintha a' Mennysország' ablak-
kairol néznének az égi lakosok a' földre.

Hieronim. (magába) Az én kárhozatam
kinjára, mellyeket tréfául beszéllet ez az
éjtszaka.

Lutzián. Remekje a' természetnek, tsak
egy nagy hibája van, melly minden fényére
árnyékat vét.

Klaudian. Az valami felhő, mellyet el-
be von a' természet, hogy az ifjuságot el
ne égesse.

Lutzián. Téged' úgy látszik meg-perzselt;
ez a' nagy dűséret, nem a' te Juliád Conto-
jára esik? Mászor vele kiabáltad teli a' le-
vegőt.

Klaudian. Szép az estvéli csillag az igaz
kivált mikor az árado setétségbe gyulad, de
a' fenn tündöklő nap el-veszi fényét: az
egész Császári pompán az ő fényye volt,
's mindent ő szépitett meg, maga a' felséges
Császár a' föld ura az ő sugárain mosolygott.

Hieronim. (magába) Ha örökre meg fest-
hetnék azt az ördögöt, a' ki az első kezde
mind meg-tsalta a' párokat.

Lu.

Lutzián. Pokolba! hiszem csak nem szeretél belé; eddig mind azon imádkoztal, hogy annak az átkozott szépségű Boszorkánynak ereje el-vefszen; nem olyan sokáig kellett volna várnad, hogy ő maga egy más boszorkánnyá változva el-vegye az elsőnek erejét: de látom már meg van, rövidebben jutottál a' tzielhoz, nagyobb sebekkel tévén a' kissebeket érezhetetlenekké...

Hieronim. Lehetetlen tovább halgatnom: minden szó egy láng a' pokolból! (el megyen)

Kládián. No! no! hiszem nem bolondultam-meg, hogy a' Császár vetelkedő társaság légyek; de mond meg, mi az a' hiba melly az ő fénnjét meg-homályosítja?

Lutzián. Gondold egy szépen ki-nyílt rozsa mellé! mind a' ketten Királynéi a' tavasznak: ha mind a' ketten így maradnának!

Kládián. Bolondság! mi se maradunk meg.

Lutzián. Tovább mint a' virágok, 's miért mellőzöd-el, a' kertbe nyárba, a' mellyek tavasszal nyíltak? — azok felé menve a' mellyek akkor nyílnak. Én is voltam már néhányszor szerelmes, 's az okosság minden hatalma vissza nem adta szabadságomat, valámig az idő, a' szépség bűbájos fegyverétől Istenafszonyomat meg nem fosztotta; akkor önként el-jött a' győzelem, mikor az ellenség el-vesztette hatalmát; most úgy gyönyörködöm a' Léányba, mint egy virágba, 's soha ahoz a' mulando valósághoz hozzá nem
V. D gon-

gondolom az örökkévalóságot. Tul nézek az ő rövid virágzása idején; mikor a' természet kertjébe más rozsák nyílnak, 's majd egy szűros kórót kellene bűzölnöm a' virágos mező közepén.

Klaudian. Elj te a' te philosophiád hideg. Klimájába, sétálj a' természet kertébe, nézni a' virágokat, meg-elégedve az el-repülő vékony illatokkal: én bokrétát kötök, 's szaglom kedvemre; légy te hűlsebb a' Császárnál; nem találod é ötet boldognak?

Lutzián. Igen is; mert az első Császár a' földön, 's quintessentiája az embereknek: ha meg-akart házasodni, az is igaz, hogy Császári gustusa van.

Klaudian. Nem láttál-e valami felleget suhanni-el a' Császárné abrázatján?

Lutzián. Ugy tetszik: ki tudja az aszsonyi idő változásait! a' nem a' természet rendes törvényei szerint jár; közönségesen a' tükörbe a' barométrum; de az igaz hogy vissza tartozkodva viselte magát a' nyájos Császárhoz.

Klaudian. A' virág mikor szakasztatik, egy kifség tövéhez fogodzik, 's hullatja harmatját.

Lutzián. Többnyire az első tseppjei a' holtig való elsőnek.

Klaudian. Az első gyöngyei a' gyönyörűség rajtékzo poharának.

Lutzián. A' mellynek vékony színén alol fenékig méreg van.

Klaudian. Igyál tehát vizet, ha ugy félsz

félsz a' méregtől; én ki-íszom az én poharamat: csak egyet ad a' természet egynek, 's a' nekrár. A' második a' mellyet maga az ember veszén; csak sajtolás.

Lutzián. Minekelötte meg-ittad volna, már részeg vagy: ha ki-íszod meg-jozanadol; 's a' fő fájást csak a' koporsoba alszodki; azomba vigyázz, a' míg ki-innád, mert ha fedetlen áll, a' belé döglő legyek ártalmas tsömört okoznak.

Klaudián. Ugy örzöm hogy a' leg-kis-lebb repülő gözet a' levegőtől is irigylem, 's csak tseppenkent íszom a' néktárt hogy holtig tartson

Lutzián. A' mit néhány esztendőn túl meg-tartassz, nem fogodd meg-inni: de különben is a' mértékletességre okofság kell, 's a' részeg túl van az okofságon: de a' Szerelem paroxismusának kiába beszéli az ember; tudd-meg! hogy beteg vagy; ha másképpen meg nem gyógyulhatsz, a' házasság tsalhatatlan orvosága a' szerelemnek; egyik mérég a' másiknak; sőt átkozott tsere! mert ha egy sebet meg-gyógyít, sok orvosolhatatlanaikat nyit. Javallom, hogy ha szeretni akarsz valamelly Léányt tovább is; igen ne közelíts hozzá; 's ne úgy szeresd a' mintvan; mert úgy nem sokáig marad. Nézd úgy meg, a' milyen leszs, mikor ősz hajakkal veszeke-del; 's ha meg-esmered, öleldmeg a' jelenvaló Gráziát!

Klaudián. Vigye el az ördög a' te holt Könyveidet! mintha a' Kriptából, a' halottak

társaságából való volnát úgy beszélsz, én a' könyveim közzé is egy Venus statuát tészek.

Lutzián. Én se bánom, csak nyelve ne legyen; mert ebbe a' nemes temetőbe, a' hol annak is meg-kell halni a' világra nézve a' ki a' föld Geniusával társalkodni akar, nincs szükség az utolsó ítélet harang-ütőjére, melly egybe gyűjtse az eleveneket és holtakat az ítéletre.

Klaudián. Te valami gonosz Afszonyról akarod az én Isten-afszonyomat bé mázolni; az egész portzellán fabrikát egy ausshusrol ítéled: Az igaz hogy öképpen olyan töredekenyek is, a' millyen fainak: ez el-választá-hatatlan; tsináld-meg hogy a' szép által lát-szó üveg ne törjék-el.

Lutzián. Zárj tehát ilyen üveg edény-be boldogságodat, 's a' száját jól bé-tsináld, hogy az élet darabos útján dőtzögve, ki ne ömöljék.

Klaudián. Vigyázok, 's pamut közé teszem, hogy megmaradjon, 's legyen a' mivel az uton élelsem magamat, míg te megmeredsz a' te philosophiai jegedbe.

Lutzián. A' Philosophia tanít-meg azzal a' pokolból ki-tsapotüzzel, melly a' te romános szárnyaidat el-égeti, hogy lehessen a' lelket a' földi salaktól meg-tisztítani, 's a' te üveg edényed csak a' Philosophusnak olyan Retorta, mellyen az élet meg tisztult Spiritusa készül.

Klaudián. Vigye-el az ördög a' te tizif-ra fortélyos könyveidet; szeretne csak téged egy-

egy olyan, 's úgy mint az én angyali Juliám engem; nem olvasnád vissza felé a' természetet. Sierek az ő ablaka alá; hogy az ő atmospherájába bujdosó szerelem kis Isteneit sohajtságimmal hozzá repítsem, hogy engem az ő álmaiba vigyenek.

Lutzián. Eredj! repdes! sohajts! majd a' sohajtság szélvéfészé nő, melly leg szebb gyümölcstű elő fáidat... ki-töri.

Hieronim. *Vissza-jő*

Klaudián. Nevezd hideg böjtödet, philosophiának mikor vagy nem ehetnél, vagy nints mit. En ehetném is, 's holnap a' legédesebb asztal mellé is ülök. Jo éjtszakát nekem is! néked is!

Lutzián. Az igaz böjtöl bizik a' Lélek. Az igen édes tsemegék ártalmások. Jo éjtszakát! (el mennek)

III. J E L E N É S.

Hieronim egyedül.

'S nekem is kívánjatok, olyan éjtszakát, mellynek méjjségébe ennek a' Kastélynak világba bé nem hat, azt az éjtszakát, a' mellybe a' halál a' Világ düledékein, meg nyugodva nézi, el-végzett munkáját... Számtalan világok minden jajjai! szörlaljatok - meg mind egyszerre velem! hogy az Angyalok el némuljanak, 's az Örökkévaló ábrázatja el serétüljön. Rég nyögő idő! ronts-ki könnyekkel

kel tele árkodból, 's törd széllyel a' Világ
el-kopott mákhinája kerekét! . . .

IV. J E L E N É S.

Hieronim és Konstáns.

Konstáns. Nem látott é az Ur két ifjau
Urat erre menni?

Hieronim. Láttam.

Konstáns. Rég mentek el?

Hieronim. Az imint.

Konstáns. Merre?

Hieronim. Erre (mutat)

Konstáns. Jo éjtzakát! hát az Ur kit
vár? mind haza takarodtak: a' szép Menny-
asszonyt majd bé-kísérik ama Bástyába; ama-
ablakok se várják a' reggeli napot; holnap-
délég nem kellene fel-jönie, hogy a' Világnak
ezt az ujj pár vendéget meg ne háborítsa.

V. J E L E N É S.

Hieronim egyedül.

Könyörű Isten! Oltsd-ki azon ablakok
remitő világát! vagy örökre zárd be ezeket,
mellyeken néznem kell, hogy az én boldog-
ságom Temploma egy boldogtalan éjj fényére
ég. Tégy semmivé! hogy ne mutasson néam
a' holnapi nap, mint egy szégyen-köven álva
ezen a' földön! Igazságos ég! adj még egy
pillanatraig erőt, hogy erről a' tsont vázról

a' port le ne rázza a' kin, míg a' Császárnak lábaihoz nem borulok 's vétkemért, engedelemért, nem könyörgök... Ah! az ajtó nyílik... jönnek-bé... a' föld indul lábaim alatt... az egész világ egy tűz tengerbe ég, a' pokol lángjai a' tsillagos kárpiton lobognak, Mindenható! vigy az én Mennyeországom dűledékeihez! hogy utolsó világa életemnek ott könnyeim alatt reszketve alugyékki! (menyen)

VI. J E L E N É S

Hieronim a' Kastély Kapuján tüzesen lépik-bé, a' Fő Vezér jön ki

Fő Vezér. Ki vagy te? a' ki ezt az innepet mellyet az egész természetnek meg kellene illeni, ilyen vakmerő rohanásait megfertéztetted! térj vissza szemtelen! én az utolsó vagyok, a' ki az éjjel itt jár, senki sem lépik többé ezen szent helyre.

Hieronim. Akárki légy Uram! kénszerítlek mindenre! ha van valami szent előtted, bocsásd bé! Nekem a' Császárhoz kell mennem.

Fő Vezér. Térj vissza esztelen! (kardat ránt) különbben mindjárt a' Pluto vándorján halsz — Strásák!

Hieronim. (kardat ránt) Én is kard viselő Vitéz vagyok, 's ha a' paraditsóm ajtaján allo Arkangyal volnát is, bocsásd bé! hogy az én kardommal ne kéntelenültessem útát nyitni.

Fő Vezér. Arra az út Plutohoz! ha azt keresed! (kardjával hozzá szur)

Hieronim. (dühösen által döfi) Menj előre kemény szivű tsufolodo! (a Strásák sebesen oda érkezve a kardját el veszik, 's magát is meg-ragadják)

Eggyik. Ki vagy iszonyu gonosztévő! a' ki a' Fő Vezért meg-ülted - Vessétek a' tömlőtz fenekére.

Hieronim. Irgalmas Isten! rebát ki-zársz engem az égből? 's minden reménység nélkül ki-vetsz az örök setétségre. Oh miért születtettem?

Eggyik. Vigyük-el, 's köfsük az ég alá, hogy reggel eggyyszeribe törvény láttassék reá: addig semmi láрма ne légyen.

Hieronim. Tsináljatok a' mit tetszik - a' fátum a' ti kezetekbe adott; minekutánna mindentől meg-fosztott, egy nyomorult éieten kívül; áldalak ha tölle ti meg-szabadítottak. (viszik - a' kárpit le esik)

ÖTÖDIK FELVONÁS.

I. JELENÉS.

A Császár egyedül.

Hát az első reggel a' halál fellegei közt
jöjjön fel? a' Haza Héroja vére fesse - meg
a' Napkelet kapuit? 's egy halálos sententzia
alá-írása légyen első tette kezemnek? a' mi-
dön minden por szemnek életet kívánnék ad-
ni, 's azt boldogsággal bé-tölteni; Oh Isten!
egy örömet se adsz tisztán a' halandoknak,
hogy ezen a' földön által-utazva hozzád vág-
gyanak; minden pobaraidba, mellyeket az ég-
ből le - nyújtasz, mihelyt a' fellegeken alól
érkeznek, könnyek esznek; itt csak meg - ize-
lizük a' mennyei édeséget, hogy a' tiszta
kútfőhez kíváncsozzunk.

Egy ilyen Hérot veszteni-el a' Hazá-
nak, 's olyan méltatlanul! ennek a' drága
vér-

vérnek, melly csak 'milliók boldogságáért érdemelte - meg folyni; mitsoda elégtétel egy vakmerő esztelennek halála? de mitsoda tsudállatos gonosztévő az? semmivel nem menti magát, csak halált kér; kívánom meg-látani ötet... még nem hozzák — de hiába már! ... szerentsétlen kéz! már meg írtad az ő szabadság levelét az örökkévalóságba; talám ott boldogabb lélsz. Oh! millyen örömet meg-engedaék még is neki, ha lehetne: de meg-esett, már - vissza-vonni nem - lehet: a' törvény szentsége kívánja, s' az a' kegyelenség, mellyé a' kegyelmesség válik, valámikor a' gonosztévők útját meg-bátrítja Ugy tűzik most jó.

II. J E L E N É S.

Hieronim belépik Lánthan.

Császár. (el bamulva 's meg rettenve)
Egek!... Hieronim!... a' világ tellyességebe lett valamely üresség, mellybe a' pokol rémítő sugára örvendez! szolj minek előtte örökre el-halgaítnát, Te vagy, é Hieronim! vagy valamelly ördög ki-lopta az ég festékeit, hogy a' Héléna testvére képe alatt kegyelmet nyerjen a' ifzonyubb gonosztévőnek.

Hieronim. (tsendesen) Kegyelmes Császár tselekedj egy nagy kegyeliséget a' te paraditsomodnak első napfényén! hogy a' te életed egy boldog napok bofsza sora légyen, melly az eget a' földdel öfszve köfse.

Császár.

Császár. Oh Hieronim! meg-hallgatva le-
yen a' te kérésed.

Hieronim. Tehát élj boldogul a' te Hé-
énád karjai között! Ezer folyó vizek völ-
gyei zengjenek a' ti ditséretetekkel! 's a' ké-
ső maradék áldva olvassa a' ti neveteket!

Császár. Mit akarsz te titokkal tellyes
ember?

Hieronim. Semmit egyebet Felséges Csá-
szár csak ígéretednek tellyesítését.

Császár. Tsak jelentsd-ki! ha a' nap víz-
sza nem tér az ő napkeleti kösziklájára,
szavamat meg nem fordítom.

Hieronim. Tehát botsáfs vissza engem!
hogy a' te parantsolatod végbe viessék; tsak
Héléna soha semit se tudjon rollam! az én
egyetlen vigasztalásom a' földről el-menni,
's ha ezt öllem meg-tagadod, ezer utakat tu-
dok én az örökkévalóságba, a' mellyekre
egy Császártól se kérek szabadságot.

Császár. Szerentsétlen ifju! nyisd - fel a'
te háborus szivedet, talám valamelly remény-
ség világasít azon felhőre, melly telkedet se-
tétíti, 's még nagy dolgokat tehetnél a' földön,
ados maradsz az emberi Nemnek.

Hieronim. Leg-nagyobb dolgot halálom-
mal tehetek, 's hidd-el jó Császár! nagy vi-
gasztalással halok - meg... Sies, haggy meg-
halni; nékem az élet egy tereh, mellyet to-
vább vinnem tehetetlen. Engedd meg! hogy
annyiszori Császári szavad tellyesítésére emlé-
kezzesselek. Emlékezz-meg ön Császár! ar-
rol a' ki azaal az utolsó kívánsággal hunja-

el

el szemelt, hogy te, 's Héléna boldogok legyetek!! Isten veled a' te földi mulatásodba! 's későn vezéreljen oda, a' hol mind a' hárman az égi boldog egység édesféséjével öszve ölelkezünk (*meg fordul s' menyen ki*)

Császár. Alj-meg te tsudállatozó gonosztévő! a' ki előtt az igazság mérő serpenyője az egyenetlenséget keresi: ilyen titkos bogot akarsz-e hagyni életem fonalán? old meg előbb, azután halj-meg! ha akkor is szavam alól fel nem oldasz; szolj! mi vitt a' gyilkosságra?

Hieronim. Felséges Császár! az egész földnek hatalma — minden kinzó pad több szót belöllem ki nem vehet. Isten veled életem Ura! de halálomnak Ura nem vagy; mert hogy meg ne haljak az hatalmodba nints. Engedd el-mennem! vissza ne vond paroncsolatodat!... Császári szavadat... Tsak egyet kérek még Felséges Császár! Nemes Vitéz voltam: ne fertéztessé hohér pallofsa véremet! essem el a' Vitézek nyil-esőjével hogy utolsó pillanatomat arra az édes álmra hunyjam-el, mint ha egy viadalba győzedelmesen esném el.

Császár. Tehát legyen! (*ir 's oda adja*) Itt van; a' kezébe adom életedet, és haláladat. Él! vagy halj-meg a' mint tetszik.

Hieronim. Köszönöm Felséges Császárt! az Isten adta neked azt a' hatalmat, a' melyből egy koldusnak királyi módon adakozok.. Ah! tsak anyi orával a' mennyiesztendő vagyok, szegényebb volnék; örömet visszaad-

adnám királyi ajándékokat... de minden kint-
 tsel birz te áldott Császár!... Ditső pályád-
 mak végén meg-látlak!... most ütoljára Is-
 ten veled! *(be takart ábrázattal li-menyen)*

Császár. Isten veled! tüzes ködedbe bo-
 rult tsillagzat! busugárid mész-pályád n-
 égéről vissza fognak sütni paraditsomom elő-
 fái közé... Mitsoda sárga kísértetek járnak
 a' jövőndő szürkületibe! lelkem setétül; ko-
 rom őszi fellegei borongnak; az el-múlt esze-
 tendők minden sepreje fel-mozdult, 's a' leg-
 tisztább égi gondolat is valamelly földi mo-
 zokkal találkozik... az én Héléna? hogy
 a' fel-lázzadt elementumok az ő tekintetére
 meg szelidüljenek... de mintha irtoznám most
 a' virtus tükrébe nézni; a' kert magános sü-
 rüségebe kell előbb mennem, hogy a' termé-
 szet' tsendefisége fessen valamelly enyhítő
 színt ábrázatomra. *(menyen 's meg áll)* Va-
 lami nagy szerentsétlenség ijészt engemet...
(el-menyen)

III. J E L E N É S.

Héléna a' Császárné, 's Leonora.

(az öltöző szobába)

Leonora. Már semmi kétségem nincs Fel-
 séges Császárné! az éjjel mikor ide bé kísér-
 tettél a' haza menő Fő Vezért a' Kapuba ver-
 te-által — Ő az... Hieronim...

Császárné. Szolj kedves Leonorám! édes
 a' ékem az a' seb, mellyet a' Hieronim neve
 ad

ad az én szívemnek. Mondjél mindent! a' te szavaidból már több mérget ittam, hogy az egész poharat ki-ürítenem ne keljen. Láttad-e őtet?

Leonora. Az ég alatt állott lántzokba, ábrázatja el volt fedve, 's egy hosszú fekete halálos köntösbe volt; az ő meg határozott férfinai állása... úgy tetéztt mintha úgy akart volna által lépni az idő tulso' partjára mint egy Oriás egy patakon... még egyéb jelek is —. Én esküszöm! hogy ő: siefs kegyes Császárné! a' te kérésed meg lágyítja a' Császárt: egyéb reménység nints; mert ő maga sokáig becézelt a' Császárral, 's már ki is indították (*ki néz az ablakon*) 's majd oda érkeznek.

Császárné. (nézki) Édes Hieronim! milyen szelid tsendes lépésekkel méssz a' halál után, mintha egy égi Követet kísérel, a' ki a' mennyei Atyához haza bivu. Rossz ember! ilyen könnyen el-hagyni a' te testvéredet idegen helyen —; a' te nyomaidd kedves ösvényt jegyzenek előmbe... Könnyen megtalálalak tégedet; a' mennyei Atya nyitja az ő ajtaját előtted... mitsoda fel ragado szépség sült-ki... menyek édes Atyám! Oh Hieronim! varj egy pillantatig! az örökkévalóság ajtajába meg-tsokollok még egyszer, hogy az utolsó tsepp a' föld öröm' poharából itt ne maradjon.

Siess Leonora! keresd fel a' Császárt; mond-meg hogy én Hieronimhoz siettem, az ő el repülő lelkét bé-érni. (*Leonora fut*)

IV.

IV. J E L E N É S.

A' Császárné egyedül.

Te tsalárd barát! (*tükörbe nézve.*) Miért nem mutattad - meg a' Császárné fényébe az el-rejtett halált? (*leveti Császárnéi ékecségeit*) Maradj itt halálos ékecség! hogy ne kettőztesd az én Hieronimom halálát. Szemeinek urolso világa az ő hajdoni szegény Héléánján enyészék-el (*ki néz*) Még nintsenek ott. (*hirtelen fejérbe marad öltözve, széljel botosított hajakkal, fátyollal boritva ábrázatját, tükörbe néz*) Így senki meg nem esmér, 's erre menyek hogy ne találkozzam, egy Udvarival is. (*egy tört veszen*) Jövel te leg hibevebb barát, a' kit akkor talál meg a' szerencsétlen, mikor el-veszti a' többit; légy velem, 's ha el vész Hieronim, keresd fel az én szivembe őtet (*mejjébe réjti*) Botosáfs meg jo Császár! a' te ferjsni könnyeid le - hulnak, ha én nem lézsek, szüntelen felleggel boritni lelked napsütését (*néz ki*) Irgalmas Isten! közelednek. . . Szabaditts! könnyörülj! vigy el eről a' remitő méjjség széléről! melsze le, a' rothadás éjtzakáján alol borzasztó üresség' fenekén rinak a' Világbol számkivettettek. Véghetetlen Irgalmu Istend könnyörülj! előttd fogadtam, hogy őtet el nem hagyom. . . botosáfs-el! ah látoma' te meg-engesztelt ábrázatodat. . . Várj-még Hieronim! fogadj-el föld alatt éjtzaka! Menyek oh Hieronim! mindenütt vilagos lessz a' hol te léssz (*menyen*)

V.

V. J E L E N É S.

A' Császár a' kertbe.

Leg szebb álm képeim! mind sárga kísértetekké válnak-e? 's ezen a félre való helyen is meg-találtak? vagy a' magánosság üressége az a' hely hol a' képzelődés ördögös lámpása játszdattja képeit? jelenlj-meg kellemetes Héléna az én lelkembe! hogy ezek a' pokoli Káprázolatok mosolygo Angyalokká viszsza-változzanak... Te vagy-e Oh mennyei kép olyan könnyű... a' szél hajta 's nyög utánna... Enyész-el... Millyen sárgák utolsó sugári! 's a' levegő könnyez utánna... ha! mint hallgat az egész teremtés, hogy a' Hieronim vére tsergése fel-halják — mint birkozik a' porba a' sárga halállal... utoljára fordulo szemei hogy keresik az egész égboltja ürességébe Héléna-t — Mitsoda méj sohajtás! ama kösziklároljó! mintha a' természet végső lehelletét bortsátotta-volna a' végheletlen setéségbe... Nem a' Hieronim lelke vala é? mellynek a' fekete kárpit meg-nyilt — 's a' villámlás egyenesen réám sűtött.

VI. J E L E N É S.

A' Császár, és Léonora.

Léonora. Oh jó Császár!

Császár. Mitsoda ujj szerentsétlenség?

Léonora. Kegyelmed!... hamar Héléna Hieronimnál van...

Császár. Mennybéli Isten! Tehát mind az : él Hieronim?

Léonora. Még él.

Császár. (menve.) Ifjadj meg ősz idő, 's egy sebes szárnyadra, hogy a' téged meg-
őző halált bé-érjem! (sebeffen menyen vissza felé) Eredj a' Léányomhoz!

Léonora. (menve) Lukrétziával tanulnak, sem tudnak a' dologból semmit. (magába) es-
siesen reszketek.

VII. JELENÉS.

Hieronim, 's néhány lépésnyire előtte egy
Százados kéz-ívvél fegyverkezett kato-
nákkal... Út az ora.

Hieronim. Ha! az idő szava!...Ez a'
alapítás az örökkévalóság' ajtaján kopogat,
s a' tsendes barátságos hang hív bé...me-
nyek!... örömmel menyek.

Százados. Szerentsétlen ifju! ilyen kü-
lél születésédhez út a' te halálad orája?

Hieronim. Millyen soknak a' két hang
öszve találkozik! 's mindeniknek öszve fog-
lalja a' sirás, ennek a' földnek szomorú úti
éneke; vagy inkább ennek az anyának, melly
az égnek lakosokat szül, kinjai. Oh Uram si-
ess a' te Császárod. parantsolatját tellyesítte-
ni, 's ne fossz-meg ezen pillanatoktól mel-
lyek az éghez tartoznak. Az ég lakosai vár-
ják az ujj tsetsemőt örömmel... az Anya
ugyan nem hordozta-ki a' 70 esztendőt; de az
B. éga.

ég más számat vét, 's ott 70 esztendő is, 's idő szerint van, a' kit az idő le se téve az ő szárnyairól, csak által-vitt. Uram! én készen vagyok; parantsolj hogy szabadítsanak - meg ettől a' terétől, mellyet a' levegő ég nem bír, 's oldafs-el a' földtől!

Százados. Én kedvezni kívántam néked ezen pillantatokkal: Téged vissza fordultember, az étellel kellene büntetni.

Hieronim. Igazán szollasz, nékem az élet olyan volna mint egy kedves barátom holt teste; mellyet őriznem 's nézmem kellene, míg a' rothadás büdös férgei el-fogyatnák... kérlek szabadíts meg! 's ne engedd hogy ezeknek az ajakoknak idejek legyen azzal szidni, hogy uraságodat rajtam nyujtani kívánod.

Szászados. Tehát legyen! köfsétek - bé szemeit.

Hieronim. Miért? azt az örömet se hagyjátok-meg, hogy nézzem, a' halál, egy méh hogy botsátja - ki egygyetlen fulánkját; melyellő oda - lepsz, 's én a' mézet ama tsendes partra viszem.

Szászados. Ne légy magadhoz olyan kegyetlen! — nékem a' törvény rendét által hágnom nem szabad.

Hieronim. Tehát legyen! (*készkenőt vésszen - ki*) Isten veletek Tömlöttöm fel-nyitói! Uram! légy olyan boldog, a' millyen én voltam valaha... ah Istenem! 's millyen mindjárt leszek!.. (*köti Szemeit*) Isten veled oh nap! tartsd - meg az én képemet! 's vidd - el

su-

ugárid kellemein azon szép gyöngyökbe,
 helyekkel most én egy boldog világot vá-
 árlok-meg.

Szászados. Isten veled a' te boldog uta-
 sodbba! (int a' Katonáknak; azomba Hélé-
 na lobogo hajakkal, 's ki-terjesztett karokkal
 da rohan)

VIII. J E L E N É S.

Héléna 's az elébbiek.

Héléna. Áljátok-meg oh Keresztények!
 egy szerentsétlen kér egy tseppet az örökké-
 valóság tengeréből!

Szászados. (int hogy meg-szűnjenek a'
 Katonák)

Hieronim. A' mennybe vagyok-é már?
 hogy Angyal szavát hallom...

Héléna. (hozza rohan 's meg-öleli) A'
 te Hélé nád a' menny ajtajába veled! kérd a'
 mi Atyánkat, hogy a' te testvéredet bocsátsa-
 bé!

Szászados. Az ő testvére? Istenem! miért
 kellett ezt a' szomuru dolgot nékem véghez-
 vinnem?

Hieronim. Kedves jó férfin! köszönd-meg
 a' gondviselésnek, hogy a' te hatalmadba ad-
 ta, a' halál fel-emelt karját meg-állítani, hogy
 az örökre bé-hunt szemek fel-nyitjanak még
 egyszer meg-látni azt, a' miért egyedül volt
 kedves a' Napfény (szemét meg-oldja: Hé-
 lénához) Oh te mennyei világosság, az örök

E 2

se-

setétség után! az Isten küldött tégedet hogy a' te sugárid bé-kísérjenek engem a' méjj ejtszakába? vagy az én büntetésemet terhelni kívánta, hogy érezzem a' halál egész kesepuságát, a' midőn utolszor láto szemeim elibe tartatik az egész élet édessége — . Hogy tudtad meg? így az éjféli temetőnek se-lehet bátorságosan sugni; 's ezután a' sirnak valamely hasadásán ki-gűzől az örökkévalóság' titka.

Héléna. Hitetlen! el-akartad hagyni a' te Héléna-dat? így kellett kenszeritened, hogy utánnad fusson idegen Tartományba? . . . Oh Hieronim! mindenkor mondtam nagyobb voltál; de kevesebbé szerettél. Követlek! valámig adófságodat le-fizeted.

Hieronim. (mosolyog) Boldog el-enyészett idő vissza-sütő utolsó sugári! mikor édes adófságomat a' szeretet' kintséből fizettem; lángolo Cherubimok irták-fel a' te ajakidra, mikor a' természet igaz pénzei a' szerelem' arany képeivel egymásután folytak 'a a' számláló angyalok mennyei pengése hallott, . . . Egy égi tűz le villámlott 's elégette adófság-leveletem; 's mindjárt meg látod a' halálnak sárga Nyugtató-írását . . . Oh Héléna! a' szerelem földi tréfái voltak; hogy hozod őket az én halálom' árnyékaiba? Én nem lehetek többé ados a' földön, mert el-vesztettem azt a' kintset, melyet az ő gyomrába rejtett minden arannyával fel nem váltottam volna — 's most egy fillérnek Ura nem vagyok, a' midőn ebből a' véghetetlen ürességből ki-utaznom kell.

Héléna. Kegyetlen! 's engem itt hagy-
a' te örökre el aludt szemeid ejtőakájá-
egyedül? Nem; el nem bocsátlak, vala-
g a' halálál oda nem íratod; hogy a' gaz-
g mennyei Atyához mehessek' meg-kérni'
mit itt meg nem fizethetz.

Hieronim. Héléna! néked még nagy kö-
öfségeid vannak a' Földön. Téged hívott
gondviselés, hogy a' mészé néző Nap
ejét még-aranyozd; töltsd bé köteleltségedet,
akkor a' mennyei Atyánál találkozunk!..
c hiven várlak téged Héléna! .. Héléna!
illegul hagyom néked a' földön ezt az utol-
tsókat a' halál' zászlója alatt! (*meg öleli*)
' sir szélére nem jö a' szeretet féltés; 's
mennyország' határ szélén vámat kell ad-
abbol, a' mit a' földről bé-viszünk, légy
nu oh halál! nézd két setét barlangaidból,
ig Hélénát az örökkévalóságra ezen tsok-
al el-jegyzem (*forron meg-tsokolják egymást*)
rökre enyim vagy Héléna!

Héléna. Örökre enyim vagy Hieronim!
; már készen vagyunk; nints semmink több
' földön... ez az utolsó öröm csépp volt.

Hieronim. Folyjon az örökké valóság il-
yen gyöngyekkel!...

IX. J E L E N É S.

Ezeredes 's az elébbiek.

Ezeredes. 'S meg éi az a' gonoszitvő?
Százados Uram! ilyen hidegséggel viselkedik

22-

az Ország Héroja halála iránt? Szakafszátok el onnét azt a' Léányt. Héléna't félre vonják magán kívül.

Ezeredes. (int: a' Katonák térdre esnek fel-vont kézivekkel; ujra int 's Hieronim a' nyil-efsővel le-esik, de nem hal-meg)

Héléna. Mennybéli Isten millyen szeretett a' földön. Hol vagy Hieronim? a' te szivedbe voltam mikor a' suhogo első le-esett, 's ki-nyílt a' halál' virága: (ki veszi a' tört) nyiljék-ki a' párja is! (fel néz) 's ah! szeretségen fel repülő sugár! te is várd-meg párodát! (mejjébe üti, 's Hieronim mellé le-rogyik, karjait Hieronim felé terjeszti, Hieronim is feleje nyujtja Karjait)

Hieronim. Ah Héléna!

Héléna. Mennyeek... oh Hieronim! a' zomban a' Császár egyszerre bé-jä.

X. J E L E N É S

Császár. ('s az előbbieik, a' Császár fejér keszkenős tartva — fel sietve bé-lépik.) Ah! már késő... egy pillantat bé-zárta a' királyi páltza előtt a' Mindenható Országát (közelítve) Szent Isten! a' halál-karján egy világozság' angyala! (közelebb megyen) Egek! a' Héléna vére... Oh Mindenható! miért engeded? hogy a' kísértetek által-hágják azt a' határt, mellyet az emberi erőnek adtát... boldogtalan föld! mentska a' tsillagos kárpítan el-fáradt természet' etsetének! vagy minékutánna a' szép világ született a' Chaos méhéből, ez a' születés el-vezett máfá... Oh éanya-

morult! vajha változhatnám egy Kösziklá-
 mely a' századok mohával sirjon, hogy
 addig huljanak könnyei erre a' vérre,
 számok a' tengert meg haladja. Örökös
 árnyéka takarja-el ez helyet az ég szí-
 elől; s' Sokszor a' vastag fák között fuj-
 a' magános szél, 's a' mi lelkeink benne
 rajtsanak... Kegyeetlen Nap! nevezhetsz-e
 a' szent vérre? mellyel a' természet ro-
 ain az ifjúság' világa ki-aludt!... 's te bol-
 gtalan föld! melly véres sebeidet érzéket-
 n hordozod, kérd az eget hogy setét felleg
 yollal vonja-bé abrázatját, balzsam eső-
 t sirjon, 's hintse - bé é szomorú helyet
 rágokkal.

Héléna. (haldokalva) Áldott légy oh jó
 sászár! bocsáts meg!

Hieronim. (haldokalva) Én vagyok a
 ünös! ő nem testvérem.

Császár. Örökkévalo ég! mit tseleked-
 em? bocsáts-meg! bocsátsatok-meg ti! a' kik
 mennyország' ajtaján bé-lépve, engem a'
 öld' gyötrelmei közt hagytok (*le térdel Hé-
 énához*) Add ide kezedet Héléna! hogy a'
 e életednek utolsó melege szivembe marad-
 on, a' fagyás kétségbeesés ellen.

Héléna. (Kezét oda nyújtja) Örökké ál-
 dott légy!... Oh leg-jobb Oh!...

Császár. Oh Héléna! miért kellett a' ter-
 mézetnek az ő egész szépsége erejével meg-
 támodni engemet? csak ember voltam... Oh
 bocsátsatok meg!...

Héléna. Él boldogul oh Császár!...

a' végén boldogító pályádnak el-várnak . . barátid

Hieronim. Élj boldogul! . . Ah Istenem!
 ... *Héléna!* . . (sohajt, 's még hal)

Héléna. Menyek! . . Oh Hieronim! . .
 Oh jó Isten! . . (sohajt 's még hal)

Császár. Istenem! ez a' kétsohajtság, melly
 életem sárga lángját szinte ki-oltotta, vitte
 egybe az ő lelkeiket! már nálad vannak az
 égbe! 's nékem ezen a' pusztá szomorú föld-
 dőn kell rabságom' esztendeit kitölteni, hogy
 le-fizessék abból a' nagy-adósságból, mellyet
 az időnek busulása ezen sirhalemra ír
 Oh szent Isten! adj erőt hogy minden Vi-
 zeknek folyásairól, minden hegyekről, Népe-
 imnek mellyeket réám bízál, boldogsága, su-
 gározzák szivemre; hogy ezen a' hold vilá-
 gon menyek, mind addig, míg hozzájuk ju-
 tok. (a' *Kárpit le-esik*)

Hibák és Igazítások.

I. A' több hibáknak kutfeje az, hogy írni mérészlettem; sajditom már, hogy ha jobban-is ki-józanulok, szégyenleni fogom hogy írtam, 's még inkább, hogy ki-adtam minek-előtte az Időtől elég tanácsot kértem-volna: azért a' fenn kért szemérmeteftség takaroját meg kettőztetem; 's ezen hibámat egy alább meg írandó intézettel kívánom meg-igazítani; melly szerént az öt Tragœdia (akármelly kicsi kedvességet nyerjen-is különben) leg-alább egy régi mindennap folyo kedvetlen tragœdiát, esztendőnként egy-két Nap' meg fog szüntetni.

Ide írva hagyom-még, azzal a' reménységgel: hogy mig ezen könyv le-bujdosik a' feledékenység' völgyein; találkozva emberi szivekkel, a' kis patak talám többekkel egybe foly.

A' ki nem esmér egyéb rugót a' jóra, a' maga ki-mutatásnál, piruljon-el az Emberiség szentébe saját vétkétől: az ollyannak fenyegető szégyenköve tsak a' félínket irtoztathatja - el a' jónak revésétől ... Gyaláztatja

V.

F

a'

a' mái időnek, hogy a' Virtus' leg-szebb nö-
vényjeit-is, másképpen nem tudja nevelni,
hanem hogy a' midőn koronájok az egen fény-
lik, gyökerek a' föld sötétjébe rejtézzék ...
Szinte képtelen ritkaság a' nagyravágyástol
meg nem fertéztetett szív.

Magáért a' Joért buzgo Teleki Josefnek
példája meg taníthatna arra, hogy a' nélkül
a' pestises szél nélkül-is az igaz kintsért le-
het evezni: az ő tiszta lelkének tsupán a'
virtus' szeretete adott szárnyakat, repülni a'
mennyei pályán, kedvesen világolva a' föld-
re; míg a' mások felibe vágyás légio rabjaik
a' pokoli sötét szélvészek egyik örvényiből a'
másba ragadják... Vigasztalo tekintet volt;
mikor már egy halando szeméből látszott a'
mennyei arány, 's az ábrázatjára irt odava-
lo polgárság... de fájdalom! hogy az ide-
valót félbe kellett hagynia: a' menny öröm-
mel nyílt-meg az örök végzés' szavára; de
mint egy menydörgést úgy hallotta-meg a'
hazai föld, 's minden hazafi el-némulva, egy
temető oszloppá vált, bé-irva a' Teleki Jo-
sef virtussival... a' tavasz el-jött-volt virá-
gokat hinteni az ő Napjára; de könnyeket
hullatott, téli gyászba kísérve-el annak el-
enyésző Napját... egy szép nyár reménysé-
gét bé-tölteni már az Ősz meg-hajolt ágokkal
jö vala hozva még sok az Emberiség számá-
ra 'sendülő gyümöltseit; midőn a' halál ko-
mor Angyala azoknak déli Napjára fellegett,
's minden jégbe borult... mint egy mörsk
az egen, úgy látszott a' földről: de az Örök
Vég-

Végzések' Könyve nem halando nyelven van írva... a' világok felett olvastatik, 's ezek figyelve hömpölyögnek az idő zugo folyásán; az angyalok látva a' mennyei arányt, örömet énekelnek a' parton... de mi sirunk azért a' mit látunk, a' midőn éjfélszakánk' kevés világi közül egy ilyen ki-aluván, még rosszabbul látunk... két Országra hantak-el az ő szemei, 's két Országról enyésztek-el jóltévő sugari... 's azon utolsó sohajátsal, mellyel a' hazai földtől egy Véd-Angyala vált-el, mintegy meg-sebesítettén a' levegő, nyögve indult-meg a' Hazába, a' földről vinni esőt az égre... A' szeretetnek min egy köz kútféjéből eredt könnyek annyi ezerszemből egy ember után rég nem indultak... Vajba esmernék-meg, a' kik a' ditsőség' hideg fényéért a' szeretet, boldogító melegét vesztik-el; millyen mennyei hódító ereje van a' tiszta jósnak!... Az ő temetésén csak a' Keservesek fekete fátyolain hemperegtek azok a' drága gyöngyök, mellyeket csak virtussal lehet meg-venni; néki minden Keservesse volt; mindennek valakije holt-meg benne; 's mindennek artzáin tündöklött a' Teleki József le-folyt élete... annyi könnyet töröltött volt ő le; hogy azok le-jöve a' mennyből, kísérni a' fekete szegekkel együgyű kóporsót, még a' sirással esmeretlen szemekbe-i: Szállást kerestek... A' leg-keményebb Férjfiak-is mint a' meg-tsapott Kőszikla a' pusztában sirtak: eggyik a' másikkal vetélkedtek, mellyik adna többet esztendeiből érte; van

a' ♥ a' Kriptába bé-menne, 's ha öter ki-jö-
ni látná, vissza-adattatva a' Hazának; le-fe-
kűnnék helyébe, 's örömmel hunna el... Ah!
hányan nem élnek méltok a' halálra? neve-
kedve nevelni az emberi nyomoruságot... 's
hányan nem jö-el a' kiáltott szabadító?...
Istenem! úgy versz hogy a' védelmező pa-
fist-is el-törőd előllünk... De mit szolhat,
a' ki egy végheletlen nagy képnek csak egy
árnyék - vonását látja? Így némuljon-meg Póp-
pal: *Minden eset arány; minden dissonantia
nem értett hármónia; 's a' Részbe rossz, jó
az Egészbe.* Kitsoda meri azon láthatatlan
Kéz törvényét nyomozni, melly a' mező
felől el-menve, a' burjanok között virágokat
tépki? ... Pályája közepén enyészett-el Zeyk
János a' földről, a' Hazafi Névvel az Atyai
Lélek... 's a' minap egy a' mostani időnek
ritka virág' tövét kereste a' jég-kéz... A'
Jók ugyan mikor el-mulnak-is, jöttévk a'
azivbe; 's a' Jövendő, melly velek el-mult,
egy tanító szép képnek meg-maradt, ha az
Original el-veszett-is... Ah! az ő ezüst-ha-
ju Vénségek, melly dírze lett volna a' Hazá-
nak! a' Jövendőnek elibe írt Kronikája a' leg-
ritkább ('s egyedül tiszt) virtusoknak; mel-
lyek a' Pokoli Anya (Nagyraivágás) nélkül
születni tudtak....

Ugyan-is a' testi gyönyörűség Ördögénél
gonószabb ez; mert az csak a' testnél fogva
akaszthatja-meg lántzait; 's jöllehet a' Majusi
Virág-havazásba Ambrozia illatokkal a' meny-
ből le-szállott Istennek hazudja magát, 's te-
kén-

kéntetéről süggent látszik a' Nappal, és ejjel ;
 mihelyt az Örökkévalóság' tavaszát meg-látja ba-
 vazni ; tünder-páltzáját el-ejti, 's a' mennyei
 fényről el-enyész tekerén sugározva vissza...
 's azonnal az, addig kinzo földi szerelmek,
 meg-fordíva aránnnyokat, a' mennyre gyulad-
 nak : de a' Nagyrovágyás ragado mérge a'
 mennyei lelkek közzé is pestis módjára bé-
 hatván, az egység szentségébe ejtette örökös
 motskát ; mennyivel inkább a' földi testvére-
 ket egy Abelre, 's száz Kainra szakasztja?... sőt
 a' mint egy epidémiai meg-vesztegetett leve-
 göbe ma a' leg-egészségesebb se lehelhet tiszt-
 tán... Annyira jutottunk, hogy a' helyett
 hogy gyógyítani kívánnok, a' nyavalyát ditsér-
 jük, 's tápláljuk ; 's már alig-is értjük, hogy
 Aristidest, csak azért hogy úgy viselte ma-
 gát, hogy ki-tetszett számkivetettnek... Oh!
 mikor lesz hogy Aristides ki ne tetsék, 's
 egy sima tükör a' földön a' mennyei egység
 boldogságát meg mutassa?... Oh fájda-
 lom mennyire távozzunk ettől ; midőn a' leg-
 jobbak-is sokan, magok vetik azon Cocy-
 thus patija virága magvait a' testvéri szeretet'
 egyarányát tanított Idvezítő Szent nyomaiba ;
 magok meg esmerik a' burjánt, mikor kinő de
 kéő... A' kinek lelkébe meg-fogant, 's ki-
 irtani tudta ; annak a' Virtus a' mennybe
 polgári just ad... Irtozzanak meg saját mun-
 kájoktól ; a' kiknek Neveltjeik a' Napot ki ol-
 tani készek, hogy egy kis bogár repdeséfe
 fényljék a' setétben ; 's csak azért Szeretnek
 másokat, hogy csak legyenek, a' kik imád-
 ják

ják a' bálványt... Az ilyenek változtatják pokollá a' földet: a' hol mindenik külön, (eggyiket a' Sisypheus köszirtja, másikat a' Tantalus tengere, 's ezer egyéb kinezva) csak abba egygyeznek-meg; hogy kit-kit saját férge elvenen rág... Ezek miatt késik az Örökkévalóság órája: mellynek minden kerekének külön, csak azért kellene forogni a' maga tengelyje körül, hogy a' mutatót együtt az ősi éjj szürkületéből ki-vigyék a' Nappalra; hogy ennek szeretetet sugárzó Napja az én, és te között lévő jeget-fel-engesztelvén, azon szónak *Mi*, mellyen a' Jézus parantsolt szollani, valahára tellyes erőt adjon...

Ti! a' kik diúsóségnek tartjátok a' Krisztusrol neveztetni; 's ezen két szavaiba; *Mi Atyánk!* minden kötelesség' Summájáról, a' Köz Atyához, és a' Testvérekhez való köz Szeretetről vallást tésztek... a' kik érzitek tisztán szintugy vonattatni mind egygyütt a' Jónak, és Örökkévalo Szépnek mennyei Napja felé, miként a' kö a' földre nehéz... a' kik ezt az egységet azzal a' fájdalommal bizonyítjátok, mellyel testvéri Szívetek a' felebarát sebétől vérzik... Jertek-el! a' midőn a' bus Atya a' Menyből felhőbe borulva le-szállott halgató angyaloktól kíséretve, mindenható jobbja tartva felettünk sujtolo vesszejét: meg-esmérve a' csapásokba-is az Atyát; Fiakká légyünk! hogy azokban a' *Mi Atyánk* Neve meg-szentelhesék... 's az ő Orazágát kérve; esküdjünk a' Jézus, örök világságra vezérő zászlója alá fel-szentelt vité-

vitézei bátorsággal harcolni a' setéség irrozatai között; míg le rogyunk keresztségeink alatt: 's akkor is akárminthellegezzenek a' mennyre a' setéség fejedelméhez pártoló sergek; 's akárminthellafsék is erőt venni a' gonosz a' világon; annak a' hitnek boldogító fényével enyészék-el az élet ábrázatunkról; hogy a' győzelem a' mennyé, 's annak Királyjává az Ország a' gonosztól meg-szabadítando világon örökké.

Tsudálkozni lehet ugyan; hogy a' mindenek felett lévő hatalom semmivé tehető ostora alatt-is, még sokan a' kevélyek meg nem alázodnak; a' kemények meg nem fzelidülnek; a' magokba egybe-vonult szívek, a' szenvedő emberiségre ki nem nyílnak, s' sokan a' helyet hogy el-vonnának abból, a' miből majd semmit sem érdemelnek, magokat terhelik-meg azzal, a' miért fáradott földmíves éhél hal-meg.

Nem így tett az; a' ki a' helyet, hogy egy hiábaváló pompáért falukat éheztetett volna, táplálta azokat, 's a' koldusoknak (kiket vendégelt az el-muló fényű asztalok helyet) könnyeivel fel-gyöngyözve tündöklött, a' mint bé-ment azon éj-tzakába, melyet az Örökkévaló a' meny elibe kárpitnak eresztett... Ritka teher éppen úgy a' min ő-tett; ritkán gyűlnek úgy egybe az ég 's föld javai; 's ez is mikor egy tökéletes balando kezd vala lenni a' földön, mint egy csak meg-mutatott Mustra, a' földi mocsok elől fel-vitetett... Az ő emlékezetre méltó vonásit, követik
sok

sok Jók; a' kik, mint maga T. J. a' Jót, azért hogy más kezdette, nem kevésbé szeretik... Követsük mindnyajan! a' mennyibe lehet; hogy közelítsünk tellyesíteni; a' mit ezen szoba a' mi ígérünk, midőn a' mi kenyérünket kérve, a' testvérek egy Háznépéet meg-szerezni fogadjuk; arány időt hagyott a' Testamentum az Egy kenyérbe, mellybe mindnyájan részesültek a' szent Vatsorában; s annak tellyeségére jött-le az a' Szent tűz a' mennyből, mellyel Martyrok fénylettek a' lángok között...

Adjon ki-ki nem abbol, a' mi van azüksége felett: szakassa magátol-el; fájjon a' mikor ad, még-is gyönyörűséggel adjon: Jé-susnak-is sebei fájtak, midőn haldokló ábrázatjáról a' menny öröme sugárzott-bé az örök élt-szakába.

Ennek a' Keresztfán szenvedett Mennyei Felségnek egy alázatos imádoja, távolról közelítve teszi é következő Hagyományt:

„Minden esztendőben M. Váshelyt, az azon Város' valóságos Koldufsainak (minden vallásbeli külömbség nélkül) 1000 az az ezer Rhen. forintnak (ha az Exemplák, mellyeknek száma öt száz, öt-öt R. forinton el-kelnek, különben ahhoz képpett, határozando Summának) interefse, az alább meg-irando helyen, és Napon osztásék-ki: és azon Naptól fogva annyi Napon, a' menyire az irt Summának interefse az ezen dologra Fő-Vigyázo által elégségesnek fog ítéltetni; egyik se kolduljon, s az alatt

azon

on kis részéről a' földnek egy rimázkodás
 mennyen-fel az égre; hogy a' mig az an-
 alok fenn énekelnek, a' pokol a' meg-
 ztatott Isten-képét ne halgassa a' maga di-
 stére. (*

Ezen Napoknak számát, ilyen Capitali-
 tal, és esztendőnként minden Gazdatol;
 ki kapujara egy bizonyos jelt kívanna,
 tségéhez képpest eggyezve, valiani arra,
 y azon semmi koldus azon esztendőbe ne
 on) önként bé-adando Símmakkal szapo-
 i lehetne; sőt végre akkorára nőne az in-
 sekből, 's esztendei Collatumokból a'
 ma; hogy semmi némű koldulo sem al-
 natlankodnék külön senkinek (a' mennyi-
 néllyek magok, bizonyos ki-vétel meg-
 engednének) sőt minden koldulo (a' mennyi-
 meg-érdemelné (azon köz Summahoz fo-
 madnék; a' Koldusok (mig lesznek) ma-
 is Birtokosokká lennének 's mindenik tölle
 elhető képpen, egy ki-szabando Intézet
 rént dolgoznék, ezen Köz Capitalis neve-
 tre: és így mind ök, mind azok a' kik
 t szenvedő résztvéreiknek kezet nyujtáná-
 , egyszersmind az emberek sora' méltosá-

Jegyzés. Azt kérheti valaki; miért éppen Vásárhelyt?
 mert nem lehet mindenütt 's különösen tetszett
 1. l. tiszteletére választani azt a' Várost, m'lybe
 sok közül, melyek vételkedhetnek, melyi mondja
 agáennak leg-többet lakott, a' Köz Ispotályt fundálta;
 t a' Várost, melynek napnyugati egéről s első nagy-
 gu Házai szerent-ésebb időn' csillagzatai, felsőbb vilá-
 ofságot metsze sugar-znak, 's néznek napkeletre várva,
 egy újak jöjjenek-fel, hogy örömmel le mehessenek.

gára emelkedvén; a' Mi Atyánk Országá' kezdete Innep szombatja el-jőne...

A' meg-irt Capitalisra léendő Fő vigyázatért, és a' meg irt tüzlra téjendő továbbhi bőlis Intézetekért folyamodik a' végig esmérletlennék maradni igyekező iro, Hazánknek azon egyik tisztos Bóltséhez; a' kinek érdemekkel tellyes alázatosága Felségét szeretet, 's tisztelet sugarozzak-körül; a' kinek nemmes emberi lelke (eggyesülve Bethlen Gabor-nak J. G. Bethlen Kataban élő lelkével) nagy Horizont melegítve világol; 's egyszersmind átalható elméje a' hol kell, egybe gyült sugárokkal ég. . . G. Kemény Sámuel Ur ö Excellenziaját (mint az Ország köz Ispotálya Fejét) bátorodik alázatosan instálni az író: hogy a' fenn irt Capitalis' Interessét a' Haza szabadító Kemény Simonnak emlékezetére osztassa-ki Simon Napján; a' piatzi tsorgót az Olasz nyárfák zöldellő karimáján kívül. koldusokkal (mig léznek) koszoruzva-körül; és erre kéretnek az Ispotályak jövő időkbeli Fő Vigyázói is... Vajha ne kellenék emlékezni századok múlva is egy jórol! 's oszlopot csak azoknak gyalázatjára kellenék emelni, a' kik azt keresték, nem tisztán szerelve a' Virtust: hogy szünnék-meg a' menyeyi Szépség pokoli potlékra szorulni.

II. A' melly libak döjtött beükkal lesznek ide alabb, azok leg-inkább rontják az értelmet; a' mellyeket a' kedvező Olvaso önként meg-igazít, fel sintsenek téve: arra a' joságra kéretik; hogy leg-alabb amazokat plajbas-

báfszal előre meg-igazítani méltoztassék; hogy a' valóságos hibák sokasága (mellyek között némellyeket úgy tetszik most meg igazítani) ne halmozodjék ezekkel.

Pauzaniásba a' hibák így igazittassanak-meg

Lap	Sor	Hiba	Igazítás
3	4	környen	környéken
4	16	az a'	az a' vér
5	Az 1-ső Jel. végén ki hagyta a' le író, ezt: <i>Xerxes utánna ki-menve</i> A' mit az írás meg nem mond; bőltseféged' ékesen szollo Szajara bizom.		
6	6	jelenj	jelenj-meg
	19	azd	add
8	1	's	s' az
	6	te-s	te is
	12	eleibe	eleibe;
	19	's	's mikor
9	11	tészi	tészi a'
11	11	aszitott	taszitott
	12	egybe oldani	egybe toldani
	17	Atya	Attya
19	16	mélto	mélto.
20	6	haza tejet	hazai tejet
26	26	örökké	örökre
31	16	ezt a' nyelvet	azt a' nyelvet.
36	15	lelkemei	kellemei
	21	örömmel,	örömmel
37	3	ön	ón
38	6	kardot	kardot;
39	7	gyalázatjára,	gyalázatjára;
39	12	mint	mind
41	17	tiszta az	tiszta
41	leg-alol Istenek,		Istenek.
44	16	Persia	A' Persia

Lap	Sor	Hiba	Igazítás.
47	2	szabadultál	szabadultak
	6	hanem	ha nem
	12	hozzol	hozok
49	49	menyesen	menyen
51	25	Anya	Annya
52	11	Istenek	Istennek
	18	eszek	teszek
	28	ki venni	ki vinni
54	27	anya	annya
59	7	Furiál	Furiak
61	7	nyugodalmad	nyugodalmat
	8	mohot	mohot hozó
63	27	úgy	úgy-é
64	7	a számvetésbe	a' Spárta számvetésé-
		mint Spárta	be, mint Spárta a'
		a' világába	világába.
64	5	hamat	harmat
	14	itén	halatra ítél
	29	böltsejéből	böltsejéből

M a h o m e d b e

Lap	sor	Hiba	Igazítás.
1	2	Mahomed	II. Mahomed
3	legalol	le borulva	el-borulva
4	21	le hulló	le-bujdosó
11	8	sötő	sűrő
10	21	tsak azt mond	tsak azt ne mond
17	11	tüzeikkel égve	tüzeikkel égve
23	27	amladékokat	omladékokat
24	16	nemes lelki	nemes lelkü
26	9	addig ez	addig mig ez
28	29	kevésbe	kevésbé
29	9	kedvesebb lesz	kedvesebb lesz
32	25	hatat	hátat
	30	hatat	hátat
33	25	száppadt	sappadt
35	8	azzal é kedves	azzal a' kedves
36	3	hanem	hanem
	29	minden	mig minden

Lap

Láp	Sor	Hiba	Igazítás
37	10	el vetni	el-veve
39	18	é etet'	élered'
40	13	tsontváza	tson vázar
	14	anya	annva
41	18	köz ha'dram	közha'arán
42	1	én hallani	én ma hallani
43	24	lantvaiba?	lantvaiba
44	9	hutára	ha aran
48	11	a' fel nyilt	a' fel nyilt
49	23	téged egy	téged egy-egy
53	16	bizony-tulám	bizonytalan
55	9	porbak	probak
60	15	mosolyagnék	mosolyognék
66	21	az ölelése	az ő ölelése
71	22	hanem	ha nem
72	15	tsillagai	tsillagai
73	8	virágam	virágain
	32	az idvességre	sem az idvességre
47	legalol	mohan	mohon
	5	változatlan	valtozatlan
76	14	olvo	alvo

Kemény Simonba.

Láp	Sor	Hiba	Igazítás.
3	17	Ha!	Hé!
	19	Ha!	Há!
4	18	He!	Hé!
	19	Farolát?	Parolát!
6	17	az tsillagait	az ő tsillagait.
7	14	mért	mert
	26	ne	né
8	10	el-veszünk	el-vefsztünk
11	legalol	meg	még
15	21	ha külön	ha a' külön
	25	mérget	mérgét.
18	17	számlál	számlál a'
22	29	hatalma	hatalmas
23	22	temetőjén	temetőjén:
24	2	meg-elégzik	meg-elégszik

Láp	Sor	Hiba	Igazítás
	30	gyümölcs	gyümölcs
32	15	tagok !	tagok ?
	16	kerd ?	kard ?
34	8	botsásd-le	botsás-le
35	14	könnye	könnyet
	19	ezt	írom ezt
	29	mejjén	mejjén
36	3	ki	kis
38	29	Ha	Hah !
40	10	magát	magat ?
41	29	az	az ő
42	20	Ha fiak	Haza fiak
48	18	feljeke t	fejeket
49	1	volna siskason,	volna, siskason
51	27	egén	egen
2' 15 és 16. sor helyett. Aldott vagy te Erdélynek Léányi özöti ! az Istennek a' mennyből világa te rajtad !			
54	2	tornyok	a' tornyok
	10	's a'	a'
55	25	Istenek	Istennek
56	1	Huzdört	Hazaét
57	16	v ret	vérét
	22	az örökkévaló di-	Örökkévaló' ditsé-
		tséretet	retét
58 a'		Jegyzésbe Nap	nap
59	25	áldottak	üdvöz

A' Negyedikbe.

Láp.	Sor	Hiba	Igazítás
4	3	világ	virág
7	6	a'	a' te
8	1	enyészel	enyész-el
10	2	vezest	vezesd
11	20	építetik ;	épittetik ,
	21	közt	közt.
12	17	Féfiat	Férjfiat
13	18	szakasz	szakaszt
15	1	fenyők	fenyők között
	28	hív	hív

Láp	Sor	Hiba	Igasztás
15	26	tehát meg értzet lelekké	tehát egy ujj meg- az értzet lelekké
18	legalol	váz	vázol mig meg
19	13	kivánám	kivánnám
23	25	ához a'	éhez a'
26	9	a' maga nádméz	ő maga nádméz?
	26	sors	a' sors
	31	könnyeidbe	könnyeidbe
29	17	zárra	zárra
	22	meg sirtett	meg-sértett
31	8	hazdinkból	hazamból
34	8	tseppекbe is	tseppекbe
35	24	az órát	ez órát
	27	ő föld	oh föld!
38	7	égek	égek
	17	hodito	hodito
40	19	a' mi	a' midőn
49	16	két	két
50	7	párna	barna
	15	tonulsára	tonulsára
51	16	már	más
	23	az égre	az égre gyűlve
52	14	ez a' két	az a' két
54	22	ki ki	ki
55	5	hogyzközbe világol	közbe világol hogy
	25	dren	épen
62	19	két a'	a' két
64	29	hajlunk	hajlunk
	19	osztályos	osztályos
67	11	fenn a'	fenn
	13	mind	mint
68	8	mind	mint
69	9	ide	ide,
	24	hideg,	hideg
	24	hideg,	hideg
70	5	nézzem	nézzem
78	14	koporsót,	koporsót, mely
	16	é'	te
81	29	tavasznak	tavasznak
82	3	kiséri föl	itt vége a' Rosa-
munda beszédének, 's azután Camillo beszél.			

<i>Láp</i>	<i>Sor</i>	<i>Hiba</i>	<i>Igazítás</i>
82	29	ifjuság,	ifjuság'
83	2	lang é	lang
	5	rémítő,	rémítő
	6	habokkal,	habokkal
	7	rabsársaim,	rabsársaim
	14	erre	erre a'

A z Ö t ö d i k b e.

9	3	<i>hivséget</i>	lé. séget
	8	<i>szot. Enyim</i>	szot. „Enyim,,
		<i>Héléná</i>	Héléná
11	legalol	<i>szentek</i>	Szemek
12	7	<i>természeti</i>	termés. et
13	10	<i>hallni</i>	hallani
	15	<i>Fani</i>	fam
15	15	<i>Ha! ha</i>	Hah! Háh!
17	17	<i>az erő</i>	az erő?
	18	<i>erő</i>	erő,
22	16	<i>kis alszony</i>	a' kis alszony
23	4	<i>fájdalom</i>	a' fájdalom
24	22	<i>néked</i>	néked;
25	12	<i>nyiladtól</i>	nyiladtól
26	7	<i>kezeiből</i>	kezeiből
31	10	<i>most</i>	mar most
33	1	<i>most!</i>	most
alólrol	9	<i>azzal ha, előlle</i>	azzal, ha belölle
35	fellyül 7	<i>érkezettel</i>	érkezett-el
37	al. 7	<i>ízereterer</i>	ízereterét.
39	f. 16	<i>mennyeivel</i>	mennyivel
40	a. 2	<i>nyéveljek</i>	neveljek
41	Derto	<i>zenged</i>	zengd
42	a. 12	<i>Helena</i>	Héléná?
46	f. 8	<i>szennye</i>	szennyl
47	a. 2	<i>is</i>	is...
	9	<i>nekünk</i>	nekünk;
Első 48	f. 1	<i>beszéllet</i>	beszélget
49	f. 3	<i>azon szótól fogva</i>	's az enyimnek csak
		<i>'s majd, a' helyébe</i>	a' törlési marad-
		<i>tet igazítás elzre</i>	tak.
		<i>nem véteter.</i>	

<i>Láp</i>	<i>Sor</i>	<i>Hiba</i>	<i>Igazítás.</i>
50	f. 16	de különben	különben
52	a. 7	<i>világba</i>	világa
57	f. 6	latani	latni
	a. 6	iszonyubb	leg-iszonyubb
58	a. 7	jő	jó
60	f. 6	busugárid	bus sugárid
	13	<i>az én Héléném?</i>	Hol az én Héléném?
62	a. 2	azon szó után	Fogadj - el egy
		<i>éjtzaka</i> ki-hagya-	Meny-Afszonyt
		tott ez a' rend:	koporso!
63	f. 11	<i>Kép olyan kön-</i>	Kép? olyan Kön-
		<i>nyü</i>	nyü!
	a. 1	hegyelmed	kegyelmed
	f. 7	jelenlj-meg	jelenj-meg
66	a. 3	's <i>millyan</i>	's a' millyan
	11	mely ellő	mellyel ő
67	f. 10	Aljátok-meg	Aljátok-meg
68	a. 10	éget te	égette
	1	éghotetlen	véghezertlen
	2	illérnek	állérnek
79	f. 4.	halalal	halállal
78	a. 2.	<i>menyek</i>	mennyek,

Némely Jegyzések:

1. Mahomed ég.-vizsgáló volt; azért szerezte a' csillagokról tesztelni.

A' Dialogusok ki alhatatlan hofszak benne;

2. A' 3dik Darabba pag. 35: Ezen szó után SIMONIS még lehetett meg esmerni némely betűket úgy mint K...M...NY's még azon a' köven (melly nagyon poronyu volt) kívül találak egy más erős fejtér márvány követ, gothus fractur forma de el-olvashatatlan írással; azt mondják hogy ez a' Galdi Kapu előtt, ülő padnak szolgalmá is. Az öregnek, s Menyének neveikről való tudósítást éppen varom: el akarván nevemet titkolni, nem járbattam elég jól utánna.

3. A' 4dik Darabnak a' neve: A' *Virtus* győzedelme a' szerelmen. Ez Vajha netesek a' papirosan volna! Arra a' kell, hogy szebbnek látsuk azt a' végnélkül szépülő mennyei ábrázator az el hervadni nyíló ifjuság viragánál; hogy pedig így látsunk ehez nem kell közelíteni annyira hogy nint a' Mikoroscopium a' kőbebe csudákat mutatson az egész horizon contourára; ha mindekor látna a' lélek igazán mindent, lehetetlen volna nem a' leg-jobbát akarnia, sőt az Istenhez való eredeti vonattatása szerént (mint a' kő ha valamely kívül lévő erő nem taszítja másfelé, le-esik) azt iselekedné, szükségesképpen akarva a' leg-jobbát; éppen ebbe az erkölcsi Mechanicába al az ő nemessége s'

1770

Badsága: tulfelől közelíteni a' másikkhoz
11 naponként, hogy annak szeretére gyu-
ljunk. Ez elég, 's egyedül tiszta mozgato
s, vivő szél az élet tengerén.

Ebbe a' Darabba, három helyt is van
gy a' magános beszéllő után, a' nélkü' hogy
nak el menetele ki magyarázodnék más Je-
nés következik: igaz hogy más helyen:
indazonáltal nem tudom szabad-é.

Ugyan ezen Darabba hozodnak vagy két
elyt olyan dolgok elé a' mellyek talam ak-
or nem esmértettek, nem vettem észre; a'
adaba heverés ideje nem számlálodik a' ki-
mrtz esztendőbe.

4. Az utolsó darabnak neve: *A' szerce-
m' gőzödelme a' Virtuson* botrankoztathat-
rajha csak itt volha! . . . ha maga a' Darab
z, ugy nem a' Titulus hibáz; hanem az,
gy a' földnek azon eleven Tragoediai soraba
mellyeknek éppen azért van több betsek,
hogy ki tett Titulusok különbözik foglalat-
októl, szenvedettség ez is meg.

5. Utoljára még egyszer engedelmet ké-
rek a' sok mindenféle hibákról, 's a' sok
hiabavalóságon vásárlott kevés valóságról: ugy
teszik mintha egy álomból serkennék fel...
meg-esmérem hogy sokképpen hibáziam. De
csak ugyan ha én is; ellenére azon Privile-
giumnak, mellyet az írásra csak néhánynak
ad az ég, segitettem is eggyel, a' partos tol-
lak myviálsát, mellyek nehéz állati léven,
a' Századokra repülő mennyei szárnyak eve-
zése alatt kartaolva mennek a' Lipsiai Soka-
dalo-

dalamra, meg nyerni az el-vesztegetett olaj árrát; leg alább az indító okra, 's a' célra nézve különböző.

A' mi az elsőtt illeti, indítótkom mikor írni kezdtem, nem több volt mint a' bogárnak a' mikor egy kis szarnya növe repedezni kezd; arra kell már valami ész, meg esmerni hogy nints elég, a' nem engedni egy fattyu instinctusnak .. 's ehez későn jótottam, a' midőn most izélllyel nézván, látom, hogy azt a' mit Corregio mondott volt, koránt se mondhatom; ámbar tul is igaz hogy sokszor a' ki bátrán el mondja is, leg kevesebbé mondhatja, és hogy ha mind azok, a' kik hozzá abba az egybe hasonlok, nem különbözének minden egyébbe, úgy a' Nagy Karoly Varossa mind Marquis lenne. Tévelygésemenek igen késő meg esméréséről bojsánatot reménylek azoktól; a' kiknek a' hideg maga hittség meg-engedi az Isten képét minden felebarátjokba tisztelni, valahol az igyekezet a' földi sárból ki-tisztítani meg van, 's a' kik a' helyet hogy a' legjobb dolognak is valamely lehető rossz magyarázatját keressék, fzeretettel el fedezni kívánnak annyi motskot, a' mennyi nélkül talám senki sints, leg-alább az leg-kevésbé a' ki magát a' nélkül hiszi 's a' körülállásokét magának tulajdonito büszkeséggel fel-emelkedik, hogy a' hibát a' felebaráttól el nem tudván választani, ezt azzal együtt meg vessé. Az elsőktől bizodalommal várom, hogy ha valaki gyanítaná is ki legyenek, emberi szivek el-hive azt a' rossz

érzést a' mellyet (sok tekintetbe kivált a' tzele-
ra nézve) tsinálna nékem ha ki-tudodnám, ma-
gok el fognak fedezni: Mások ha annyi
emberiséggel nem lésznek hogy fel-ne - fedez-
zenek; vakmerő kezekkel le-tépve a' Fáyolt,
tegyenek-ki a' gyalázatra! de azt a' belső ö-
römet, a' mellyet, ha a' munka semmit sem
ér is a' tziel meg-hoz, az Isten adta, s em-
berek el nem vehetik... Ah! miért tévelyeg-
nek oly félre az erő 's a' kívánság egy más-
tól, ritkán találkozá egyűvé... A' ki tudná
használni miért nincs mit? 's a' kinek van,
miért tudja oly ritkán?.. Ha tudná a' gazdag,
hogy ha titkon meg indulna könnyeket keresni;
s' a' mellyeket tanu nélkül le-töröltt, este azok
kal harmatozo szemeit hunva - el, millyen édes
bizodalommal merülne-el azon belső világos-
ság' paraditsomi fényébe, a' mellyre a' mennyet
keresett szemek ki nyitnak, mikor a' földre
örökre be-zárodnak... El vészne a' hideg fé-
nyek betse, a' mellyekre az a' mennyei kints
vesztegettetik; egy olyan szépség mosolyog-
na által a' földi homályon a' mellynek virága
el nem hull... Minden egyébre elébb-hátrább
réa un az ember, mint minden szerelmesek
egy másra; 's minden szépségével a' világ el-
bervad szemeink előtt... minden vidékein,
hegyen, völgyen addig kergetjük a' boldogság ne-
vű Fántomat míg el-fáradva békét hagyunk nek
mint a' gyermek a' szines szivárványnak...
tsudállatos! mind azon sok különböző hán-
gok meg vannak itt a' földön, a' mellyeknek

eg-

eggyezéséből származnék az a' mennyei bl.
monia; de részszerint külön jönnek a' korokba,
nem együtt; részszerint ha ez a' föld csak
de nem a' Haza, bőszen van úgy rendelve,
hogy ne akadjanak mind soha egybe. külön-
ben irrogatna volna el válni innen; de egybe
akadjanak annyira néha, hogy belé szerezve az
egész földön fátyollal fedezett mennyei ma-
kaba; kedves in.ései biztatásnak, mikor az
okosság' magneise meg nem áll a' setét szék-
vérszektől hannyi hajon, 's végre örömmel
menjünk utánna a' sic' éjzszakájába.

~~-----~~

44.

6 m.

100 JAN 23 1910

Digitized by Google

